ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗι ΟΔΥΣΣΕΙΑι

ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ.

PORPHYRIUS

DE

ANTRO NYMPHARUM.

Græce cum Latina L. HOLSTENII *verſione.*

Græca ad fidem editionum reſtituit,

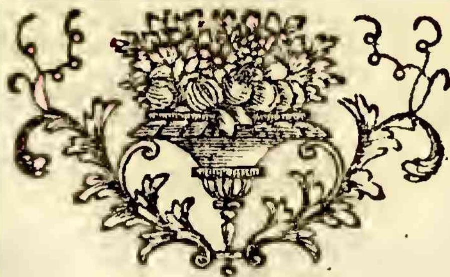
Verſionem C. GESNERI, & Animadverſiones ſuas adjecit

R. M. VAN GOENS *Trajectinus.*

Præmiſſa eſt

DISSERTATIO HOMERICA

AD PORPHYRIUM.

TRAIECTI ad RHENUM

Sumptibus ABRAHAMI v. PADDENBURG, Bibliopolæ,

M D C C L X V.

CELSISSIMO. PRINCIPI.

GULIELMO. V.

PRINCIPI. ARAUSIONENSI.

ET. NASSAVIO.

COMITI. *IN.* CAT-ZENELLEBOGEN. VIANDEN. DIETS. SPIEGELBERG. BVVREN. LEERDAM. *ET.* CVYLENBVRG. MARCHIONI. VERÆ. *ET.* FLESSINGÆ. BARONI. *IN.* BREDA. BEILSTEIN. URBEM. GRAVE. *ET. TERRAM.* CVYCK. YSSELSTEYN. KRANENDONK. EYNDHOVEN. *ET.* LIESVELD. DOMINO. *IN.* BREDENVOORD. TVRNHOVT. S. GEERTRVDÆBERG. WILLEMSTAD. DE KLVNDERT. S. MARTINIDYK. ZEVENBERGEN. SVPERIOREM *ET* INFERIOREM ZWALVWE. STEENBERGEN. NAALDWYK. DIEST. GRIMBERGEN. HERSTAL. S. VITH. ARLAY. NOSEROY. BVRGENBACH. DAASBVRG. *ET.* WARNETON. LIBERO. DOMINO. *IN.* MONSTER. TER HEYDE. POELDYK. HALFLOOSDVYNEN. *ET.* DITIONES. DE. POLANEN.

DOMINO. INDEPENDENTI. INSVLÆ. AMELAND. BVRG-GRAVIO. HEREDITARIO. ANTVERPIÆ. ET. VESONTIONIS. EQVITI. ORDINIS. DICTI. DE. KOVSSEBAND.

GVBERNATORI. HEREDITARIO.

ET. COPIARVM. BELGII. FOEDERATI.

ÆQVE. TERRESTRIVM. AC. MARITIMARVM. DVCI.

SVPREMO.

ETC. ETC. ETC.

CIVIVM. SPEI.

PATRIÆ. FVLCRO. ET. PRÆSIDIO.

DVLCI. BONARVM. ARTIVM. DECORI.

BONORVM. OMNIVM. DELICIIS.

FELICITATIS. TEMPORVM.

AVSPICI

PIO. FELICI. AVGVSTO.

CEL-

CELSISSIME PRINCEPS

P[atere auspiciis] **TVIS** *tenuem tenuis auctoris emitti conatum, quique hoc solo nomine commendabitur, quod præsidio* **TVO** *& tutela augustissima munitus prodierit.*

DEDICATIO.

Neque enim ea opellæ noſtræ eſt dignitas, ut quidquam habeat, quod in ſe ſpectatum TIBI *mereatur obferri, aut* TIBI *gratum eſſe poſſit. Aliæ ſunt cauſſæ,* PRINCEPS SERENISSIME, *quæ, quidquid patria noſtra profert laborum, ſive ingenii fuerit ſive operæ,* TIBI *unice deberi clamant.*

Reſpiciamus præſentem Reipublicæ noſtræ conditionem: facile adparebit, quibus potiſſimum otii nobis facti ratio ſit reddenda.

Nonne hæc omnia lætiſſimæ, qua perfruimur, Pacis ſunt bona? Quod agricola fundum hilaris

co-

colat, quod primitias fertilis agelli lætus colligat: quod egenus liberalitate divitis munifici sustentetur: quod miser ipse miser non sit: nonne omne id pacatissima patriæ nostræ conditio facit?

Paci sociam addamus Libertatem. Utraque tranquillitatis, utraque fœcunditatis, felicitatis omnis utraque nobis suprema atque unica est caussa.

Tuto & tranquille bonis nostris uti nos posse, Paci debemus. Libertas facit, ita posse uti, ut non de præsenti solum re, sed & futura secundum Leges certi simus.

Pa-

DEDICATIO.

Pax ſapientibus viris liberum meditandi otium permittit. Libertatis donum eſt, publice opiniones ſuas profiteri ut liceat. Illa facit, ut ipſi ſapientiæ incrementa capiamus; hæc, ut fructum ejus aliis impertiamus.

Quæ ſapientiæ eſt ratio, eadem eſt eruditionis. Deferbuit belli furor: ſilent arma; Statim Literator in Muſeum ſecedit: tutus & tranquillus per monumenta antiquitatis & veterum libros vagatur: totum ſe deliciis ſuis tradit; Non illum patriæ ſuæ cura, non belli metus imminentis, non hoſtium minæ, non populi movet indignatio. Paci hæc debet. At & aliis

pro-

prodesse cupit; Inde, quæ meditatus est, publico examini subjicit: Eodem jure etiam erga alios utitur. En Libertatem.

Libertas Aurea! quanta & quot non bona mortalibus elargiris? At quanto tamen beatior is populus, cui tranquillum Libertatis usum certa ac diuturna Pax concedit; quem ambæ quasi certatim ad summum felicitatis culmen evehere student.

Nos, quibus invidenda hæc conditio obtigit; agnoscamus grato animo inmensam SVPREMI *rerum* ARBITRI *benignitatem: adoremus li-*

berrimam EIVS *dispositionem: at veneremur* EOS, QVORVM *opera uti voluit, ad tantam felicitatem in nos conferendam.*

Si verum sit, quod nemo ignorat, DEVM T. O. M., *a primis inde Reipublicæ initiis, patribus nostris velut præsentem adfuisse; quid de* IIS *credendum erit,* QVORVM *ope Libertas nobis & Pax fuit restituta:* QVOS *duces Respublica & Gubernatores habuit:* QVIBVS *datum est gravissima pericula, imo mortem ipsam intrepido animo contemnere? Aut cæcutiamus, Cives, aut grati fateamur, divinitus* HOS *ad auxilium opemque nobis ferendam fuisse missos.*

DEDICATIO.

Atque hæc eſt ILLVSTRISSIMÆ ARAVSIONENSIVM GENTIS *conditio. Obſervemus unicum in hiſtoria exemplum.* EADEM *jugum tyrannicum excutere auſa eſt:* EADEM *patriæ ſuæ libertatem reſtituit:* EADEM *reſtitutam defendit feliciter.*

Quid vero quantumque debemus, aut quæ grati animi monumenta IIS *exhibebimus,* QVI *patriam* SVAM *tantis beneficiis* SIBI *obſtrinxerunt? Signa* ILLIS *erigemus, ac ſtatuas: aut lauros parabimus? Non,* PRINCEPS. *Merita Herôum* ARAVSIONENSIVM *marmori non commendabimus, caduco & pereunti; verum*

animis noſtris inſcribemus æternam EORVM *memoriam.*

TE *gentemque* TVAM *venerabimur:* TIBI *primitias & fructus Libertatis, Pacis, ac ſecuritatis noſtræ, ſtrenarum loco, dicabimus: in* TE *omne honorum cultusque genus lubentes meritum conferemus.*

Jungit his votis populus vota ſua; atque ardenti deſiderio felicem & jam propinquum exſpectat diem: quo TE, *patriæ* TVÆ *tutorem, Unionis noſtræ vindicem, Pacis ac Libertatis ſtatorem, & bonarum Artium ac ſa-*

ſapientiæ patronum, BELGICA VIRGO *ſinu excipiet.*

Faxit benigniſſimum NVMEN, *ut communibus univerſi populi votis feliciter ſatisfiat; Faxit, ut* TIBI *poſteriſque* TVIS, *tantumdem detur de Belgio mereri, defenſione adquiſitæ Libertatis: quantum* GVLIELMVS I. & MAVRICIVS B. M. *meruerunt ejus vindicatione. Ita vigeat, floreat* GENS ARAVSIACA: *omnia* IPSI *cedant ex animi ſententia: & auguſtiſſima* EIVS *memoria civibus ſemper ſit cara! Hæc precor.* Trajecti ad Rhenum, Kalendis Octobris A. S. MDCCLXV.

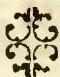
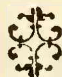
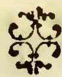
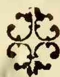
PRÆFATIO

FRANCISCI ASVLANI.

Editioni ejus *Quæstionum Homericarum* & libelli *de Antro* Venet. 1521. præmissa.

FRANCISCVS ASVLANVS LECTORI S.

Minima quæque quo digniora sunt, eo & majora, & gratiora ab omnibus haberi solent. Quod cum multis in rebus manifestum videamus: tum vel hoc in libello clarius intueri licet. Quippe qui, ut minimus est, ita tibi plurimam Lector amate frugem, ac maximos afferet proventus. Hic ille est Porphyrius, qui, cum celeberrimos omneis suæ ætatis sapienteis longe excelluerit, mox ab humanioribus raptus camœnis, innumeros divini poëtæ locos, perpaucis hercle, & fortasse nemini cognitos, non scite minus, quam diserte aperuit Hunc igitur ex antiquis excerptum exemplaribus, & solerti nostra (ut vides) repurgatum, opera, tibi nunc damus, daturi propediem & Didymum & Aristarchum (NB.) & quosquos alios hujusmet Authoris optimos interpretes, ex imis librorum sepulcris eximere poterimus. Hunc lege interim: & nobis pro tot, quos indies magis arduos exanclamus labores, aliquas (si lubet) habe gratias. Sis felix.

PRÆ-

PRÆFATIO
EDITORIS.

Statueram longa TE præfatione morari Lector; ut ſcilicet communi editorum conſuetudini obſequerer. At varia ſunt, quæ ab hoc conſilio me abduxerunt. Maxime illud, quod præfationem ideo ſcribendam arbitrer, ut legatur; & bene novi, verboſa hujusmodi procœmia a paucis legi.

Neque opus eſt, multa, quæ memoriam auctoris mei ſpectent, TEcum diſputare. Luculentiſſima ejus biographia, quam L. HOLSTENIVS (*) dedit, otium nobis hac in re facit. Verbo dicendum eſt de editionibus libelli, quem TIBI exhibemus: Nemo eam rem, quod mireris, accurate tractavit.

Prima omnium & princeps editio Romana eſt, typis luculentiſſimis in Gymnaſio Mediceo edita A. S. MDXVIII. for-

(*) Doctum hoc *L. Holſtenii* opuſculum *de vita & ſcriptis Porphyrii*, primum in editione Romana, quam hic *Rom.* 2. appellamus, fuit editum, dein Cantabrigienſibus typis in ampliſſima operum Porphyrii editione repetitum, demum cura diligentiſſimi viri J. A. Fabricii in Bibliothecam ejus Græcam vol. 4. ſeceſſit.

ſorma tertia, ſive octava. Continet hoc volumen nihil, præter *Quæſtiones Homericas* & libellum hunc *de Antro Nympharum*, ſigillatim edita. In fronte ſic legitur.

Πορφυρίου Φιλοσόφου ὁμηρικὰ ζητήματα.

Τοὺ ἀυτοὺ πορφυρίου. περὶ τοὺ ἐν ὀδυσσείᾳ τῶν νυμφῶν ἄντρου.

Porphyrii philoſophi Homericarum quæſtionum liber. Et de Nympharum Antro in Odyſſea: opuſculum. Leonis decimi Pon. Max. beneficio e tenebris erutum. impreſſumque Romæ in gymnaſio Mediceo ad Caballinum montem. cum Privilegio ut in ceteris.

M. D. XVIII.

in averſa tituli parte Elogium Laſcaris exſtat: mox ipſæ ſequuntur quæſtiones: tum libellus de Antro: omnia absque paginarum numeris. Rariſſima eſt hæc editio, & notatu digna, quod reliquis fere accuratior ſit; At a nemine tamen, qui editiones hujus libelli recenſuerunt, memorata. Unde factum ut notitia ejus Fabricium ipſum, at quantum hujusmodi rerum ſcrutatorem! fugerit. Copiam hujus cimelii ex ampliſſima ſua Bibliotheca cel JO. JAC. SCHVLTENSIVS mihi fecit: Vir, quem videre & admirari, audire & venerari, noſcere & amare, individua ſunt: mihi vero inprimis carus, & parentum loco habendus: cui ſi dicam tantum me debere quantum homo homini poteſt, credat Lector nihil a me dici, quod meritis ejus non perfecte reſpondeat.

Altera editio Veneta eſt A. 1521. vel potius 1528. 8°. ſumtibus *Aldi* & ſoceri ejus *A. Aſulani*; nam una hæc eademque

eſt,

eſt, ut mox adparebit. Fabricius duas inde fecit, primam *A. Aſulani* 1521. ſecundam Aldi 1528. at Fabricium veroſimile eſt editionem hanc non vidiſſe. Ipſe eam habui e Biblioth. Acad. LBat. neque difficulter adeo cauſſam hujus erroris detexi. Continet autem Collectio, cui inſertus eſt Porphyrii libellus, *Scholia* quæ *minora* appellant *in Iliadem & Odyſſeam*, ac poſt ea *Quæſtiones Homericas* Philoſophi noſtri & *diſſertationem de Antro Nympharum*. In fronte ſic legitur: ΣΧΟΛΙΑ ΠΑΛΑΙΑ ΤΕ ΚΑΙ ΠΑΝΥ ΩΦΕΛΙΜΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ʽΟΜΗΡΟΥ ΙΛΙΑΔΑ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΥΣΣΕΑ. (*Sic*) ALDVS. Titulum ſequitur præfatio *A. Aſulani*, in qua de barbarie primum temporis queritur; mox propriam in inſtaurandis literis operam jactat, editis variis ſcriptoribus: ut Argonauticis Orphei, paullo ante evulgatis, nunc vero Scholiis in Homeri Iliada, quæ laudat. —— Præfationem ſequuntur Scholia ipſa, notatis foliis. In fine nulla typographi mentio. —— Mox ſequuntur *P. quæſtiones HH. & liber de Antro Nympharum*, novo titulo, qui rurſus non anni notam ſed *Aldi* anchoram & nomen præfert. Titulum excipit præfatio *A. Aſulani*, quam modo dedimus: hanc Epigramma Laſcaris, in Porphyrium: illud *Quæſtiones* ipſæ & *libellus de A. N.* omnia absque paginarum numeris. In fine hæc leguntur: *Venetiis in ædibus Aldi & Andreæ ſoceri* (h. e. *A. Aſulani*) *menſe Majo* MDXXI. Demum in eodem volumine novus occurrit titulus, in quo ita: ΔΙΔΥΜΟΥ ΤΟΥ ΠΑΛΑΙΟΤΑΤΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑΝ ΕΞΗΓΗΣΙΣ. DIDYMI ANTIQVISSIMI AVCTORIS INTERPRETATIO IN ODYSSEAM. Mox ſignum nomenque ALDI, infra: *Ne quis alius, qua Venetorum ditio patet, impune hunc librum inprimat.*

S. V. decreto cautum eſt. Titulum excipit brevis iterum præfatio *Aſulani;* præſationem Scholia, paginis ut in Iliade notatis. In fine ita: VENETIIS IN ÆDIBVS ALDI ET ANDREAI (*Sic*) ASVLANI SOCERI MENSE IVNIO. M.D.XXVIII. —— Unde patet editionem hanc, ſi proprie dicas, 2 voll. conſtare; quorum prius A. 1521. poſterius 1528. publicatum fuit; at una tamen eademque eſt editio: & Porphyrii libellus, qui primo volumini ſubjunctus eſt, ſemel adeo *Aldi* & *Aſulani* ſumtibus editus poteſt dici.

Tertia eſt Argentoratenſis A. 1539. 8°. itidem cum *Scholiis minoribus;* hoc titulo, ʽΟΜΗΡΟΥ ΕΞΗΓΗΤΗΣ. Eandem Fabricius memorat; ſed e Venetis expreſſa videtur & non magni eſt momenti. (*)

Prodierant paullo ante hoc tempus Homeri Opera Baſilëenſibus typis, Græce, adjectis *Scholiis:* A. 1535. Fol. quorum cum cito divendita eſſent exemplaria, auctore magno Jo. Camerario, novam editionem priori ſimilem Baſilëenſes moliti ſunt & A. 1541. in lucem emiſerunt eadem forma; Editio hæc, quam Fabricius non memoravit, locupletata fuit *Quæſtionibus Homericis* philoſophi noſtri & *libello de Antro Nympharum.* Vidi eám & contuli in Bibl. LBat. a F. Junio hic illic in margine notatam. Atque hæc prima eſt Baſilëenſis editio libelli noſtri.

Biennio vero poſt eadem editio novo titulo inſtructa prodiit, Anno quippe 1543. quæ priorem κατα ποδα ſequitur; ac forte titulus ſolum renovatus eſt, & reſiduis aliquot exemplaribus ad-

(*) Memorat eam *C. Gesnerus* quoque in Bibliotheca p. 569. ubi *Porphyrii libellum* editum teſtatur *Argentor.* 1539. *& ſeorſim* 4. *Romæ aut Florentiæ.* Harum altera procul dubio princeps eſt Romana editio in 8°. edita, non 4°. quod dein etiam a *Simlero* in *Epitome Gesnerianæ Bibliothecæ* fuit omiſſum.

adpoſitus. Uſum ejus amicitiæ Cel. Viri & præceptoris mei inſigniter de me meriti, Chr. Saxii, acceptum habeo referendum.

Demum quartam Operum Homeri editionem Baſilëenſes dederunt A. 1551. Fol. prioribus neque auctiorem, neque emendatiorem: ſed, ut fit, aliis in locis correctius, aliis vero vitioſius evulgatam, quod idem quoque fatum Porphyrii libellus ſubiit.

Felicior ipſi ſors obtigit ſæculo ſubſequente ſeptimo decimo. Lucas enim Holſtenius, accuratæ vir eruditionis & variis jam ante ſcriptis clarus, dum Vaticanis Codd. evolvendis Romæ occupabatur, conſilium ſumſit *vitam Pythagoræ*, a Philoſopho noſtro ſcriptam, cum aliis ejus opuſculis, *Diſſertationem* puta *de Antro Nympharum* & *Fragmentum de Styge*, denuo recenſere. Prodiit hæc editio Gr. & Lat. Romæ A. 1630. 8°. ſed illam non vidi: neque credo quidquam Holſtenium addidiſſe, quod operæ fuiſſet a me repeti.

Viginti enim & quinque poſt annis, Anno videlicet 1655. Cantabrigienſes, edito Epicteti Enchiridio cum Arriani Commentariis forma 8ª., ſtatuerunt eodem volumine celebriora Porphyrii Opera complecti. Quam in rem luculentiſſimos ejus Commentarios de *Abſtinentia ab animalium eſu*, cum paucis Joannis alicujus Valentini notulis, tum *Vitam Pythagoræ*, *Diſſ. de A. Nympharum*, & *F. de Styge*, ſecundum Romanam Holſtenii editionem typis ſuis repetierunt.

Sub initium vero hujus ſeculi *Joſ. Barneſius*, vir male ſedulus, & in quo nihil laudes præter voluntatem bene de literis merendi, poſtquam conſilium iniiſſet, grandem, qua jam tum eruditus orbis premebatur, inutilium librorum molem nova Homeri editione augere, in limine primi voluminis, quod A. 1711. Cantabrigiæ, forma ſecunda vel quarta

prodiit, opuſcula quædam ad lectionem Homeri ſpectantia & in his Porphyrii etiam de *Antro Nympharum* libellum recudi juſſit. Deeſt in hac editione Latina Holſtenii verſio: alioquin ea ſic ſatis accurate fuit recenſita, & reliquis correctior poteſt haberi.

Hæc de editionibus libelli noſtri: verbum de Codd. ejus MSS. Equidem nullum habui; ſed & nullus exſtat, quod ſciam. Ubi primus exſtiterit Codex, ſecundum quem Romana princeps fuit expreſſa, non dixerim. Sed veroſimilē eſt Vaticanum fuiſſe. Reliqui editores primam hanc expresſiſſe videntur omnes. Solum Conr. Gesnerum in Latina, de qua mox dicemus, verſione alio Codice uſum fuiſſe, crediderim. At nec is verbum de eo dignatus eſt addere. Hoc credo, in ampliſſima Codicum MSS. collectione Scorialenſi, quæ Madriti eſt, MS. exſtare hunc libellum. Eduardus enim Clarkius (*) in brevi, quod dedit, ſpecimine hujus theſauri, etiam Codicem MS. memoravit *Porphyrii de Antro Nympharum.* Certiora tamen ab eruditis Hiſpanis etiam nunc exſpectamus, qui publicato priore Catalogi Bibl. Scorialenſis volumine, ſpem ſecundi etiam fecerunt, quod notitiam Græcorum Codicum continebit.

Supereſt, ut de hac editione pauca Lectori dicam: En ordinem, quem in ea diſponenda ſecutus ſum:

Por-

(*) *Edw. Clarke's Letters concerning the Spaniſh Nation p.* 160. (Lond. 1763. 4°.)

Sequitur altera Collectaneorum pars, quæ Porphyrium illuſtrat, & continet

excerpta

e Marshami Canone Chronico p. 72. 73.

Petito de Sibylla. p. 73 — 80.

G. Canteri novis Lectionibus p. 80 — 82.

tum Animadverſiones meas ad libellum Porphyrii de Antro Nympharum. p. 83 — 122.

Agmen claudunt tres Indices: primus criticus. p. 123. 124. alter grammaticus. p. 125. 126. tertius rerum. p. 127. ſq.

Pauca de his ſigillatim dicere habeo. Ac primum Diſſertationem quod adtinet Homericam, in ea id egi, quod e præmiſſa Epiſtola intelligi poteſt, ut rejectis Porphyrii mei nugis, quibus locum Poëtæ tenebris involverat potius quam illuſtraverat, novam Antri Nympharum explicationem proponerem, pulcræque Homeri deſcriptioni quam potui lucem adfunderem. Sed non alienum eſt hic monere, amicum meum cel. Ruhnkenium hac in re nonnihil a me diſſenſiſſe. Credebat is, ἱστοὺς Homericos (*) aliter accipiendos eſſe, atque a me accepti fuerant: Videlicet non de *malis navium*, ſed (quod æque vox exprimit) de lignis illis, quibus veteres *telas* adfigebant, quæque ipſæ etiam *telæ* nonnunquam a Latinis appellantur: *ſtamen* enim ἰδίως opus eſt quod texitur. Favet huic opinioni ambigua verborum Poëtæ ratio, ſi de *malis* vocem intelligas; cum enim φαρέων mentio mox ſubſequatur a Nymphis in Antro textorum, duplex τῶν ἱστῶν ſenſus ipſi videbatur poſtulare, ut non de *malis navium* hi intelligerentur, ſed de inſtrumentis illis textoriis quibus ſtamen adfigitur. Huc ac-

(*) v. Diſſert. ad Porph. Cap. II. §. 10.

accedit, nullum exſtare diſertum exemplum *malorum* a nautis dedicatorum. Fateor, ſpecioſiſſimam eſſe obſervationem; at ſunt tamen, quæ in contrarium me rapiant. Memoratis enim ὑφασμασι ſeu Φαρεσι, *textis* ipſis, ſponte Lector intelligit, ἱςȣς etiam adfuiſſe, quibus hæc texta poſſent adfigi: alioquin etiam *acus* & *fila* memorari debuiſſent, quod in brevi ejusmodi deſcriptione merito ſupervacuum & abs re haberetur. Contra neceſſarium videri poſſet, aliqua in hoc Antro donaria nautarum inveniri: cum aquis præſiderent hæ Nymphæ, nautæque eo jam tempore, vel pro ſalute navis ſuæ voti loco, vel grati animi pro evitatis naufragii & tempeſtatum periculis documenta, varias navium ſuarum partes Diis marinis vovere & dicare adſueviſſent; ut in Diſſertatione copioſius enarravimus. Videat Lector, utra ipſi opinio magis arrideat. Æque lubens Amici mei ſententiam videbo præferri, quam ſi meam amplexus fuerit: & judicio Lectoris ipſe dein non ægre ſubſcribam. (*)

In

(*) Opportune ſub hæc incidit mihi in manus editio Operum *Procli* Archiepiſc. Cpolit. a *Vinc. Riccardo* Romæ A. 1630. 4°. curata, & luculentiſſimis ejus Commentariis inſtructa. Quoniam liber valde eſt infrequens & paucis notus, licet multa bonæ frugis contineat, non vereor in gratiam Lectoris hic transſcribere, etiamſi longiora, quæ de ἱςοις habentur p. 82. 83. Appellaverat S. Proclus, mirus allegoriarum amator, *matrem Dei* poſt varia alia nomina, etiam τὸν Φρικτὸν τῆς οἰκονομίας ἹΣΤΟ`Ν, ἐν ᾧ ἀῤῥήτως ὑφάνθη ὁ τῆς ἑνώσεως χιτὼν· οὗπερ ἱςουργὸς μὲν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἔριθος δὲ, ἡ ἐξ ὕψους ἐπισκιάσασα δύναμις· ἔριον δὲ, τὸ ἀρχαῖον τοῦ Ἀδὰμ κῴδιον· κρόκη δὲ, ἐκ τῆς παρθένου ἀμόλυντος σὰρξ· κερκὶς δὲ ἡ ἀμέτρητος, τοῦ Φορέσαντος χάρις· κ. τ. λ. *Sacroſanctæ œconomiæ textorium jugum, in quo ineffabili quodam modo unitionis illius tunica confecta eſt; cujus quidem textor exſtitit Spiritus Sanctus; netrix virtus obumbrans ex alto; Lana, vetuſta, villoſaque Adami pellis; trama, impolluta ex Virgine caro; textorius radius, inmenſa geſtantis gratia; artifex vero* &c. Orat. I. in laudem V. Deiparæ p. 60. ad quem locum ſic commentatur *Vinc. Riccardus* Comment. p. 82.

Pag. 60. vs. 26. Ἱςὸς. *Telam* vertit Peltanus, & Interpres Vat. Lat. Impropriè. Quamvis non inficior ἱςὸν *Telam* ſignificare. Iſai. 59. Ἱςὸν ἀράχνης ὑφαίνουσιν. *Telam araneæ texuerunt.* Hic tamen nequit *telam* ſignificare. Subdit enim ἐν ᾧ. Tela autem non eſt ἐν ᾧ, in qua fit veſtis; ſed ἐξ ȣ̃, ex qua. Præterea enumerat hic S. Proclus omnia inſtrumenta textoris, ad telam con-

In constituendo textu Græco, optimas editionum lectiones secutus sum: nuspiam vero auctorem meum pro arbitrio in-

conficiendam necessaria, & inter ea ἱστὸν. Quocirca puto hic significasse, τὸ ἐργαλεῖον ὑφαντικὸν· ut vocabulum exponit hoc Eustath. in Odys. ω. à similitudine Mali nautici sic dictum. Ovid. lib. 6. Metamorphos. hoc instrumentum appellat *Jugum. Tela jugo juncta.* Et affertur a Seneca epist. 90. ubi mire artem universam explicat. Est textorium lignum, jugum, seu malum, in quo textoribus convolvitur tela. Pollux lib. 6. Onomast. cap. 10. ait, Κέλοντας vocari, τοὺς ἱστόποδας ἱστοῦ, hoc est, *Pedes textorii Jugi.* Eurip. Iphig. in Tauris. Οὐδ' ἱστοῖς ἐν καλλιφθόγγοις Κερκίδι Παλλάδος ἀτθίδος εἰκὼ Τιτάνων ποικίλλουσα. *Nec Jugis in pulchrisonis radio Palladis Cecropiæ imaginem Titanum picturatam effingo.* Hesiod. ἡμέραι. Τῇ δ' ἱστὸν στήσαιτο γυνὴ, προβάλοιτο τε ἔργον. *Tunc ad Jugum stabit mulier proponetque opus.* Et παρὰ τὸ ἵστασθαι· a stando ἱστοῦ notionem ducit Eustath. Non itaque Telam, sed Jugum telæ intelligit S. Proclus. In eodem errore lapsus est etiam Interpres sermonum S. Theodoreti de Providentia serm. 4. quem locum, quia facem Proclo præfert, cum singula textoriæ artis instrumenta, modumque explicet, libet exscribere. Τὰ γὰρ ἔρια κειρόμενα, καὶ τοῖς ὕδασι καθαιρόμενα, διαξαίνεται μὲν πρῶτον, καὶ εἰς λεπτὰ διαιρεῖται, εἶτα τὸ κάταγμα, μήρυμνα γίνεται, ἔπειτα ἡ ταλασιουργία λαβοῦσα, τὸ μὲν ἀκραιφνὲς καὶ οἱονεὶ εὐθείας ἔχον τὰς ἶνας, τῶν λοιπῶν αποκρίνει· καὶ τὰ λοιπὰ δὲ συντιθεῖσα, κρόκην κατασκευάζει τῷ στήμονι· εἶτα γυναικῶν χεῖρες λαβοῦσαι, τὰ λεπτὰ νήθουσι, καὶ ταῦτα πρότερον οἷον τίνας χορδὰς κατὰ τάξιν, ἐν τοῖς ἱστοῖς διατείνεται, ἐκβάλλουσι μὲν τὴν κρόκην, ταῖς δὲ κέρκισι τοὺς στήμονας διακρίνασαι, καὶ τῶν ἐμβεβλημένων μηρίνθων· τὰς μὲν χαλῶσαι· τὰς δὲ τείνουσαι· εἶτα τοῖς εἰς τούτο συντεθημένοις ἐργάνοις οἷον ὠθοῦσαι, καὶ πιλοῦσαι τὴν κρόκην. οὕτως ἀποτελοῦσι τὸ ὕφασμα. *Lanæ enim ubi detonsæ, aquis ablutæ & purgatæ sunt, pectuntur primo, & minutim distrahuntur: deinde quod distractum est, denuo in cumulum globumve colligitur. Quem accipiens lanifica, quod in hoc sincerum & purum est, & quasi venis quibusdam, & rectum protensis fibris distinguitur, a reliquis secernit. Alteram vero ejusdem partem colligens stamini subtegmen parat. Ubi autem paratas jam lanas mulierum manus acceperunt, tenuissima ex iis fila ducunt: & hæc primo quidem veluti chordas quasdam ordine in telis extendunt, & quod subtegmini destinatum est secernunt, radiis autem intermediis stamen dirimunt, & funiculos, qui illis innexi sunt alios quidem laxant, alios vero intendunt, simulque instrumentis quæ in hunc usum fabrefacta sunt, subtegmen propellunt & constringunt; omnemque hoc modo texturam absolvunt.* At quomodo vertit ἐν ἱστοῖς, *in telis*, si tela nondum absoluta, sed adhuc texenda describitur? Invertit etiam sensum. Verterem itaque: *Et hæc quidem primo, veluti chordas quasdam, ordine in jugo distendunt, radium vero jaciunt, tramis autem stamina discriminant.* Verum de hoc latius infra Orat. 4.

Pagin. ead. vs. 27. Ἐνώσεως χιτών. In schedulis quibusdam nostri Anton. Agellii Episcopi Acernensis reperi partem hujus Orationis sua manu descriptam, in qua ita legitur: ἐν ᾧ ἀρρήτως ὁ τῆς σαρκώσεως ὑφάνθη χιτών. *In quo ineffabiliter Incarnationis tunica confecta est.* Ceteri omnes habent ἑνώσεως. Latinus Interpres Cod. Vat. etiam σαρκώσεως legit, nam vertit: *Ineffabilis Incarnationis texta est tunica.* Lepide nimis explicat S. Proclus hanc translationem Incarnationis; Et videtur eam a S. Paulo mutuasse, qui indumento & vesti Christum comparat. Rom. 13. *Induite Dominum Jesum Christum.* Galat. 3, 27. *Christum induistis.* Et recte quidem, nam corpus humanum non secus ac tela, nervis, arteriis, cartilaginibus, veluti filis quibusdam textum est. Ideo Porphyrius dé Antro Nympharum, telas purpureas a Nymphis in Antro textas, corpora significare exponit, dicens: ἐν ὀστοῖς μὲν γὰρ καὶ περὶ ὀστᾶ ἡ σαρκοποΐα· λίθος δέ ταῦτα ἐν ζώοις, λίθῳ ἐοικότα· διο και ΙΣΤΟΙ οὐκ απ' ἄλλης ὕλης, ἄλλ' ἀπὸ τοῦ λίθου ἐρρήθησαν· τὰ δ' ἁλιπόρφυρα φάρη ἄντικρυς ἡ ἐξ αἱμάτων &c. *Caro namque in ossibus: & circum ossa compingitur. Hæc autem ossa in animalibus lapides sunt, lapidique simillima. Idcirco textoria juga, non alia materia quam lapide constabant, & telæ purpureæ caro plane erit ex sanguine con-*

interpolavi, quod pessimum editorum nonnunquam fuisse consilium, sola Philostrati editio Lipsiensis docet. At cum ipso ta-

contexta. *Corpus etiam animæ vestis est, quo induitur, res sane mira oculis, sive compositionem ejus quis spectet*, (in Græcis, quæ omisimus, ἀποβλέπες editum: v. Var. Lect. ad h. l.) *sive nexum illum quo animam sibi copulat. Sic & ab Orpheo Proserpina inducitur, quæ conceptibus nascentibus omnibus præest, telam texens. Antiqui etiam ipsum quoque cœlum peplum vocaverunt, veluti cœlestium Deorum indumentum & pallium.* Verum ambigó num verè legendum sit: Διὸ καὶ ἱςοὶ οὐκ ἀπ' ἄλλης ὕλης, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ λίθου. Cùm Jugum ex ligno, non lapidè, formetur & constet. Siquidem textori potius officeret, & plus haberet incommodi, quam adjumenti: nec expeditè, & commodè telam intexere posset. Particula item illa, διὸ, redditiva rationis difficultatem etiam auget. Quapropter fortasse legendum est non ἱςοὶ, sed ὀςοὶ, unius literulæ inversione: ac vertendum est: *Ob id & ossa ipsa non alia materia quam lapide constant.* Firmaturque ea versio ex Platone, a quo suam doctrinam hausit omnem Porphyrius, qui in Timæo ait: *Deus ossium textura extrinsecus animæ vires fulcivit.* Ac paulo post de ossium medullis: *sic utique semen omne servavit, dum lapideo ambitu circumvallavit.* Ossa, ambitum lapideum medullæ vocat. Merito autem S. Proclus textorio operi Incarnationis mysterium comparat: tum quia textilis est corporis compositio; tum etiam, quia textoriam artem ex Deorum amore, ortam probat Plato in Convivio, ex Agathonis Oratione: mysterium autem hoc ex Dei amore manavit. *Sic enim*, inquit S. Joann. 3. 16. *Deus dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Et S. Paulus Ephes. 2. *Propter nimiam charitatem, qua dilexit nos Deus: & cum essemus mortui in peccatis, convivificavit nos in Christo.*

Ad Orat. vero IV. p. 172. sic habet: pag. 145. vs. 39. Ἱςῶνα. Heidelberg. S. Andr. & Palat. impress. Ἱςὸν. Quid autem sit Ἱςὼν, sive Ἱςὸς. Eustath. odys. ω. aperit: Ἱςὸς δὲ κυρίως μὲν ἐργαλεῖον ὑφαντικὸν ὁμωνυμον τῷ τοῦ πλοίου ἱςῷ παρὰ τῷ ἵςασθαι. *Proprie quidem significat textrinum illud instrumentum, ejusdem nominis cum malo nautico, a stando dictus.* A quo malo nautico similitudinem, formamque trahit; ad illius enim instar formatum est. Hesych. Ἱςὸς τὸ ὀρθὸν ξύλον τῆς νέως, καὶ ὑφαντικὸν ἀπὸ τοῦ ἱςάναι. *Lignum rectum navis significat, & textrinum a desistendo.* Verùm quodnam sit illud instrumentum nòn explicant, quamvis cum formam præscribant non aliud quam jugum se intellexisse declarant, supra quod tela texitur, & in quo circumvolvitur. Eustat. Ἱςὸς τὸ ὑφαντικὸν ἐργαλεῖον, καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ὕφασμα. *Significat textrinum instrumentum, & telam super id textam:* ἐπ' αὐτοῦ, nam supra jugum textor telam texit. Theocr. idyl. 15. 35. λέγε μοι πόσσω κατέβατοι ἀφ' ἱςῶ; *Dic quæso quanti constitit tibi ut detexeres hanc vestem jugo?* ἀφ' ἱςῶ. Detexta, & compacta tela a jugo retexitur, devolvitur, deponitur. Schol. ibidem: κέκοπται ἀπὸ τοῦ ἱςοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ ἱςοῦ κατηρέθη. *Abscindit*, hoc est, *a jugo, vel a jugo retexit telam.* Ex quo factum credo, ut detexere perficere significet. Nam absoluta tela, a textrinis instrumentis detrahitur, retexitur. Servius Eclog. Virgil. 2. *Molli detexere junco. Detexere, id est multum texere, finire, perficere.* Ac etiam auferre, quia ubi compacta est, a jugo aufertur, evacuatur colus, seu jugum. Strabo lib. 8. de Corintho: Μνημονεύεταί τις ἑταίρα πρὸς τὴν ὀνειδίζουσαν ὅτι ου φίλεργος εἴη, οὐδ' ἐρίων ἅπτοιτο, εἰπεῖν· ἐγὼ μέντοι ἡ τοίαυτη τρεῖς ἤδη καθεῖλον ἱςοὺς ἐν βραχεῖ χρόνῳ τούτῳ. *Memoratur cujusdam meretricis dictum, quæ mulieri exprobranti ei ignaviam quod operis sui parum amica foret, pensumque non reddidisset, nec tractasset lanam: responderit tamen, tria brevi temporis spatio se juga evacuasse.* Nisi ut Plaut in Curcul. Act. I. 1. *Jam ne ea fert jugum? tam a me pudica est, quasi soror mea sit.* Horat. lib. 2. Ode 5. *Nondum subacta ferre jugum valet Cervice:* sed de hoc etiam supra egimus p. 82. quo eodem dicendi charactere hìc utitur. Ἱςῶνα, ἔνθα τὸν ἄρραφον χιτῶνα ἐξύφανας· ἔνθα ἐξύφανας instrumentum signat, in quo texitur, non telam ex qua conficitur tunica.

Hæc Riccardus. Emendationem ejus quod adtinet in Porphyrio factam, eam haud pro-

tamen textui conjecturas meas ſubjici mallem, ſtatui eas non inter Animadverſiones conferre, ſed *Variis Lectionibus* potius inſerere: ita, ut quidquid ſcripturam libelli ſpectaret, in his legeretur. Nova hæc *Variarum Lectionum* non eſt ratio, ſed a Reimaro etiam in præclara Dionis Caſſii editione aliisque uſu trita; & propterea melior, quod ſterilitatem aridæ ejusmodi variantium Codicum recenſionis non mediocriter ſublevet. Notarum compendia, quibus editiones libelli noſtri indicavimus, hæc fere ſunt:

Rom. 1. editio libelli princeps, e Gymnaſio Mediceo A. 1518.

Rom. 2. ed. Romana L. Holſtenii A. 1630.

Argent. vel *Arg.* ed. Argentoratenſis A. 1539. cum Scholiis in Homerum.

Ven. vel *Venet.* editio Aldi & Aſulani A. 1521. cum iisdem Scholiis.

Baſil. 1. 2. & 3. editiones Homeri tres, cura Jo. Camerarii Baſileæ impreſſæ A. 1541. 1543. & 1551. cum Scholiis & libello Auctoris noſtri.

Cant. 1. ed. Operum Porphyrii cum Epicteto & Arriano Cantabr. 1655. 8°.

Cant. 2. ed. Operum Homeri cura Joſ. Barneſii Cantabr. 1711. 2 voll. quorum priori inſertus Porphyrii commentariolus.

Quan-

probo. Ita enim bis eandem rem dixiſſet Philoſophus vana repetitione. Hoc velim ex ejus obſervatis animadvertas, *juga* ejusmodi ſive ἱϛοὺς, ſi e lapide fiant, inutilia eſſe ad texturam. Quod ſi verum ſit, intelligenda apud Poëtam per ἱϛοὺς non ejusmodi *juga* ſunt, verum *mali navium*, ut ego credidi, qui e lapide potuerunt fabricari, nè injuriæ temporis eſſent obnoxii. Reliqua, quæ congeſſit, de inſtrumentis textoriis quibus ſtamina adfigebantur, & detextione ſtaminum, erudita ſunt & hic meruerunt repeti.

Quantum autem Porphyrius meus accuratæ eruditioni cel. DAV. RVHNKENII debeat, ex iisdem Variis Lectionibus Lector cognoſcet. Admiratus in hoc viro, ex quo ipſi innoteſcere contigit, imaginem ſui ingenii Hemſterhuſiani. Cum enim omnia habeat, quæ conſummatiſſimum Critices cultorem conſtituunt: ingenium acre, perſpicax, ſubtile: animum in devorandis laboribus, etiam moleſtiſſimis, mire conſtantem: demum accuratiſſima ſcientia univerſum literarum ſtudium complexus ſit: præclariſſimis his naturæ dotibus ſingularem morum ſuavitatem junxit; adeo, ut ſolus ſufficiat, ad vulgarem iſtam calumniam depellendam, qua ingenium Critici & Literatorum in univerſum difficile ac moroſum habetur. Præter ejus emendationes, quæ plerumque certæ, ſemper cultæ ſunt & ingenioſe excogitatæ, & quibus velut totidem gemmis noſtra hæc editio diſtincta eſt: ibidem meas etiam conjecturas propoſui, quibus corrupta libelli loca ſi non reſtitui, ſaltem ſuſpicionem depravatæ ſcripturæ movi, aliisque adeo felicioris curæ materiam & occaſionem præbui.

Verſionem Latinam lubens eo loco poſuiſſem, quo, ut Tayllorus ait (*), ſi omnes omnino verſiones fuiſſent poſitæ, melius de Græcis literis actum fuiſſet. At dandum aliquid eſſe credidi opinionibus vulgi & communi editorum conſuetudini: a quibus ſi vel tantillum ſeceſſeris, facile invidia invenit quod carpat.

Cæterum verbo dicendum eſt de verſione C. Gesneri, libello ſubjecta. Hæc cum rariſſima ſit & a paucis viſa, editionis meæ intereſſe credidi, ut cum ea recuderetur; maxime quia id operam dare conſtitueram, ut ne quidpiam deſidera-

re-

(*) Præf. ad editionem Lyſiæ minorem.

retur, unde elegantiſſimo libello ornatus aut lux adferri poſſet. Libellus eſt parvæ molis, forma tertia Tiguri editus apud Froſchoverum A. 1542 ut e præfatiunculis Gesneri adparet. Continentur hoc volumine libellus de erroribus Ulyſſis, a Columbo dein illuſtratus: tum Noſtri Diſſertatio de Antro Nympharum: demum Procli excurſus de ſcito Platonis adverſus Poëtas; omnia Latine e verſione C. Gesneri, & tribus ejusdem procemiis inſtructa: quorum Porphyrio præmiſſum una cum verſione ejus typis noſtris hic iteravimus. In medio carmen Melanchthonis de Odyſſea ad Blaurerum, neſcio an alibi editum, tum Macrobii locus e *Comment. in Somn. Scip. lib.* 1. *cap.* 12. leguntur. Titulus voluminis ſic habet:

MORALIS
INTERPRETATIO ERrorum *Vlyſſis Homerici.*

COMMENTATIO PORPHYRII
Philoſophi de Nympharum antro in XIII. *libro Odyſſeæ Homericæ, multiplici cognitione rerum variarum inſtructiſſima.*

EX COMMENTARIIS PROCLI
Lycii, Philoſophi Platonici in Libros Platonis de Repub. apologiæ quædam pro Homero, & fabularum aliquot enarrationes.

Interprete Conrado Gesnero
Medico, Tigurino

Omnia nunc primum nata, & excuſa Tiguri apud Froſchoverum.

Cum unicum, quantum ſciam, exemplar hoc meum ſit, quod in his oris adſervatur, non ingratam puto Lectori hanc relatio-

tionem fore. Verſioni breves ſubjunxi notulas, unde adparebit, non ſecundum editionem aliquam, quarum duæ tamen jam in Italia totidemque in Germania prodierant, ſed e Codice MS. eam fuiſſe adornatam. Quæ res inde etiam conſtat, quod in fronte libelli omnia hæc *tum primum nata*, i. e. ſtilo ejus ſæculi *nunquam ante edita*, ſed *e MSS. expreſſa*, perhibeantur.

Tranſeo ad *Collectanea*, ſive apparatum variarum obſervationum, quæ vel ipſum Poëtæ locum vel Porphyrii ad eum diſſertationem illuſtrant. Secutus hac in re iterum Cel. Reimari conſilium fui, qui ad calcem ſecundi voluminis Dionis Caſſii farraginem adjecit obſervationum in hunc ſcriptorem e variis eruditorum libris excerptam. Cæterum valde doleo, me uſu eorum caruiſſe, quos de hoc loco conſulendos monuit Barneſius (*); puta *Doctoris Stephani Comment. ad Homeri Ogilbæan.* fol. 187. librum nemini notum, & Fabricio ipſi nuſpiam memoratum; tum *Kenelmii Digbyi Cabalam Epiſtolarum politicarum*, & *Dr. Fryar Epiſtolas*, utraque etiam valde obſcuræ memoriæ opera: & quæ ne vel ex ipſa Anglia habere potui. Celebre *Edm. Spenſeri* poëma, *the Faerie queene* dictum, conſului: & editionem quidem optimam, cum gloſſario Lond. 1751. 3. vol. 4°. ſplendide promulgatam: at cum magnæ molis ſit hoc opus & difficile intellectu, ob remotas hodieque fere incognitas verborum dictionumque formulas, delibavi potius quam perlegi, nihilque in hac feſtinatione inveni, quod Homeri locum magnopere ſpectaret. *Mottéi Vayerii* explicationem quod adtinet, ingenio magis quam veri ſpecie commendandam (†), non

(*) vid. ed. noſtræ p. 64. 65. (†) v. Collectan. P. II. p. 70. 71.

non mediocriter ea illuſtratur eleganti & ingenioſa deſcriptione antri myſtici, quam ſecundum ejus mentem effictam dixeris. Inveniet eam Lector in libro gallico recens edito & pulcre ſcripto, *Baſiliadis* nomine, quo nova Utopiæ cujusdam ratio conſtituitur (*).

Agmen claudunt *Animadverſiones* meæ *ad Porphyrium.* In his res magis quam verba mihi explicanda ſumſi. Cum enim eruditiſſime ſcripta ſit ejus diſſertatio, ampliſſimum hic induſtriæ meæ exercendæ campum inveni: in his præſertim, quæ obſcura Platonicorum in barbariem ruentis ævi, & Heracliti atque Empedoclis placita ſpectant. Linguæ Græcæ aut dictionum Porphyrii nulla mihi ratio erat habenda, niſi ridiculam eorum conſuetudinem ſectari voluiſſem, qui elegantias atticismi tractant, ubi de N. Fœdere v. c. explicando res agitur. Notum enim eſt, quam parum Philoſophus noſter elegantiam dictionis curet, & ex hoc ſigillatim libello clariſſime adparet: ſimilis Theologis aut Philoſophis noſtræ ætatis, quorum perpauci puritatem ſtili a fæce tot barbare ſcriptorum voluminum, quæ ipſis pervolvenda ſunt, integram intaminatamque conſervant. Vere Ruhnkenius noſter in eleganti præfatione ad Timæi λεξεις: *Porphyrius vero*, inquit, *qui tandem ſcriptor? Nempe is, cui abſtruſarum rerum ſcientiam tribuunt omnes: ſcribendi elegantiam nemo. Nec quisquam, ſi Suidæ & Etymologi ſtuporem exceperis, atticas formulas Porphyrii ſimiliumque ſcriptorum auctoritate unquam probavit.*

Alioquin nimis magnifice de Te ſentio, Lector, quam ut multa hic diſputare in laudem auctoris mei inſtituerem. Qui id

(*) *Naufrage des Iſles flottantes, ou Baſiliade du celebre Pilpai, poëme heroique, traduit de l'Indien par Mr. M*** a Meſſine* (i. e. *Pariſiis*) 1753. 8°. 2. voll. v. ibi Tom. I. p. 25. 26.

id desideraverit, eum neque Lectorem mihi cupio. Tam celebris est iste Porphyrii libellus de Antro Nympharum, ut usus ejus neminem vel mediocriter in his studiis versatum fugiat. Nam etiamsi ipsa Philosophi opinio absurda sit & ridicula, facile tamen hanc sæculi sui contagionem ipsi condonare possumus, si insignem illum eruditionis adparatum spectemus, qua sententiam suam tam præclare exornavit. Valet hic Italorum, quod frequentant, proverbium: *carpendam esse rosam, relictis spinis* (*). Et quot non alii exstant veteris ævi scriptores, quorum, etiamsi materia quam tractant futilis sit & insulsa, maximum tamen esse usum nemo negaverit!

Cæterum errores, hic illic a me commissos, excusare non tentabo. Tanta benivolentiæ publicæ documenta non semel in me expertus sum; ut puderet Lectori meo plenum de me judicandi arbitrium non permittere. Id solum ago, ut veritatem cum eo quæram, non ut opiniones meas defendam easque pertinaciter teneam. Et cur non idem etiam aliis jus concederemus, quo vicissim in eorum scripta ipsi quotidie utimur?

Restat ut eorum beneficia celebrem, qui consilio mihi & re adfuerunt in editione hac adornanda. Ac primum manibus litandum est inmortalis & cœlestibus adscripti viri, PETRI WESSELINGII, præceptoris mei & patroni olim præcipui, cujus memoriam dici non potest quam caram habeam. Utinam mihi licuisset editionem hanc sub auspiciis ejus feliciter ad finem perducere! Nunc dura sortis lege nobis erepto, nihil præter *Dissertationis* meæ particulam ipsumque consilium de edendo Porphyrii libello, cognoscere licuit.

Mo-

(*) *Cogli la rosa, e lascia star le spine.*

Mora vero illa, quam Leidæ feci, occasionem mihi præbuit familiaritate TIB. HEMSTERHVSII & colloquiis fruendi: quibus me beare dignatus est vir vere SVMMVS: & non eruditione adeo, qua neminem tamen sibi parem habet aut habebit facile, quam humanitatis sensu spectandus: judicio ipsorum, non ejus, nam nullos habuit unquam, sed universæ nationis nostræ inimicorum (*). Id lubens testor, si quid unquam in me fuit eritque humanitatis, me omne id exemplo hujus VIRI debiturum. Utinam illis, qui moroso suo ac difficili ingenio Humanis Literis dedecori sunt, incomparabilem hunc Virum vel semel videre contingeret! Quam amabilis est humanitas in illius ore, qui merito Oraculum hujus Sæculi habetur: quam grata ejus judicia, quam caute, quam sapienter prodita, etiam de iis, quorum perexigua in literas sunt merita: quam perplacet modestiae exemplum ab illo petere, cujus singula verba totidem sunt sapientiae & eruditionis praecepta! Dicas duram sortem canam hujus Viri senectutem venerari, ut per integrum ferme saeculum bono publico ipsum conservaverit.

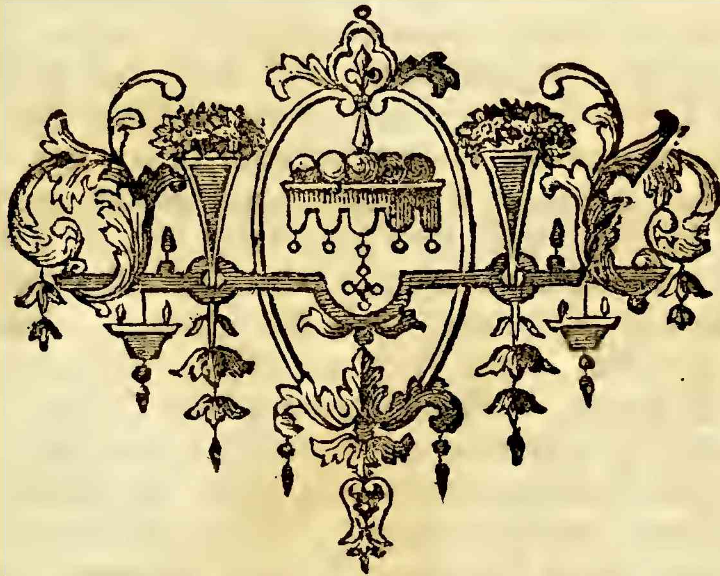
TIBI vero, cel. RVHNKENI, quas aut quantas agam gratias? Quam dulcis mihi amicitia TVA, quam utilis fuit! Fortunatum TE, cui licet quotidie praeceptore TVO uti: cujus ingenium ILLE ad exemplum moresque suos formavit: Cui datum est, tantum ab incomparabili hoc & plane singulari homine proficere, ut novum in TE Hemsterhusium renasci laetemur. Faxit votis meis secundum Numen, ut diu

TE

(*) Præclaram innuo *Supplicum Euripidis* editionem ab eruditissimo Viro & Literarum Græcarum in Anglia statore Jer. Marklando ipsi ac Wesselingio inscriptam: quæ sola sufficit importunis Smolleti aliorumque ejus furfuris hominum calumniis in Belgas depellendis.

TE ſoſpite Reſp. Literaria gaudeat; faxit, ut non hoc ſolum ſæculum ſed & proximum nonum decimum initia ſua meritis TVIS illuſtrari videat.

Tu, Lector, cui illuſtria hæc nomina noſcere non contigit, memoriam ipſorum mecum venerare, & præclaris eorum dotibus imaginem hanc meam longe inferiorem crede. Ita vale & tenues meos conatus benivolus reſpice. Scribebam Trajecti ad Rhenum, Idibus Octobris A. S. MDCCLXV.

ADDENDVM.

Vacante plagula, visum est aliquid hic addere, quod locum libelli Nostri maxime controversum spectat. Memorat Porphyrius cap. 6., testimonio Eubuli alicujus, speluncam a Zoröastre structam, εις τιμην ΤΟΥ ΠΑΝΤΩΝ ΠΟΙΗΤΟΥ ΚΑΙ ΠΑΤΡΟΣ Μιθρου· *in honorem creatoris patrisque omnium Mithræ.* Variæ hoc de loco variorum fuere opiniones, quas in Animadversionibus recensere supersedi. Tantum Martino quædam opposui p. 91. 92. qui acrius in auctorem meum invectus fuerat. Uti autem longe abest, me Hydei partes sequi, quod cultum Persarum spectat (*), ita nolim omnia adoptare, quæ Adriensis Præsul secundum Occidentales nobis dictavit. Unde etiam citato loco concessi, Porphyrium in eo falsum videri, quod Mithram ποιητην και πατερα του παντος appellet. ——— Non prodierat tum adhuc, saltem in has oras non pervenerat, Vol. XXIX. des *Memoires de l'Acad. des Inscript. & des Belles Lettres*, neque videram adeo eruditam Dissertationem S. V. A. Foucher *de Religione Persarum*, ibidem insertam p. 87. sqq. ——— Cum vero illic p. 103. sqq. copiose hac de re tractetur, non ingratum me puto Lectori facturum, si opinionem doctissimi viri, quæ plane nova est, & si vera non sit, saltem ab ingenio atque eruditione se commendat, breviter ipsi explicuerim. Ponit autem, quod verosimile est, Eubulum, unde hæc citantur, Philosophum fuisse Platonicum; Et si hic non fuit, certe Porphyrius fuit, qui verba ista de suo addere potuit. Ut fuerit, id manet, e Platonicorum opinionibus ea explicanda esse: recentiorum puta, qualis Porphyrius erat. Credebant autem hi, supremum Numen curam creationis inferiori δυναμεων ordini commisisse. Ac proinde, cum hic Mithras *creator universi* appelletur, minime sequitur, vel Eubulum vel Porphyrium credidisse, Mithram a Persis summi Numinis loco fuisse habitum. *Oromasdes* Persarum erat Ζευς, vel δημιουργος, sensu Platonicorum; *Sol*, seu Mithras, δυναμις Oromasdi inferior & subjecta. ——— Hæc eruditi Abbatis est opinio. Conferre ad eam Lector poterit D. Chrysostomi Orat. 36. Borystenicam, ubi egregie de Zoröastre ejusque placitis disputatur.

(*) Conferri de ejus opinione meretur vir egregie doctus, *Renaudot*, in Præf. ad Itinerarium vetustum & maximæ frugis, *Anciennes Relations des Indes & de la Chine, traduites d'Arabe* a Paris 1718. p. XXVI.

DIS-

DISSERTATIO HOMERICA AD PORPHYRIVM.

AD

VIRVM AMPLISSIMVM

NICOL. TEN HOVEN.

VIRO AMPLISSIMO
NICOLAO TEN HOVEN
S. D.
R. M. v. G.

Hagam Comitum.

Diu est VIR AMPLISSIME, ex quo serio circumspicere coepi, si quid obveniret tam dignum, ut acutissimis TVIS oculis sisti commode posset. Et circumspicerem forte etiamnum, nisi benivolentiæ erga me TVAE, quæ perinsignis est & qua me a prima inde ætatula non destitisti continuo prosequi, iterum atque iterum recordatus, longioris inde moræ impatiens, quidquid primum occurreret, TIBI statuissem sacrum facere. Unde boni consules etiam, pro ea qua es humanitate, nihil cultius TIBI vel ornatius obferri, aut quod otio TVO magis fuerit dignum. Interim cum ipse Homerum summe ames, & Græcæ Linguæ accuratam TIBI notitiam comparaveris, quem potui meliorem conjecturis nostris arbitrum constituere? vel potius, quem sibi tutorem nostra hæc opellula potiorem optaverit? Id credas, longe confidentius me explicationem loci Homerici adornasse, quoties TE patrono prodituram in publicum cogitavi. CVI si vel leviter satisfecerit hic noster labor, facile equidem omnes malevolorum conatus ridebo, pulcre memor Plautini moniti:

Unus tibi dum hic propitius sit Jupiter,
Tu istos minutos facito Deos flocciseceris.

Ne vero propositi mei plane ignarus sis, aut quid occasionem de-

dederit huic Dissertationi, patere ut brevibus pretiosum otium TVVM morari liceat.

Cum libellum Porphyrii, qui de antro Nympharum est, prima vice legerem: hoc est, eo animo legerem, ut copiosius aliquando dataque opera illustrandum: primarium mihi officium duxi, ut inquirerem, qua mente ad explicationem Nymphei Homerici Philosophus accesserit, & quid potissimum hoc in negotio visus sibimet fuerit præstitisse. Quæ quidem res, tum consideratis viri studiis & statu Philosophiæ ejus tempore, tum repetita etiam Opusculi lectione, comparatis insuper Marshami & Petiti disputationibus (*), *non magno mihi labore constitit.*

Cognitis Porphyrii placitis, mox sensi onus longe gravius mihi incumbere, quam initio credidissem: Neque enim desiderio meo satisfactum iri, intellecta hac explicatione, nisi simul de veritate ejus aut errore certus evaderem. Uti autem in his fere fit, instituta disquisitione, haud difficulter nævos opinionum dicam an detorsionum Porphyrii, imo manifestam earum futilitatem, perspexi. Hinc natum Dissertationis, quam sisto, primum caput.

At facile & tum vidi, maximam illi etiam num deesse partem: neque satis me Lectori facturum, improbata, etsi idoneis de caussis, Porphyrii interpretatione, nisi simul aliam veritati propiorem sententiam proponerem. Cui negotio dum intentus hæreo, variisque meditationibus descriptionem sacri Dearum antri, Ulysseïde XIII. *ab Homero exhibitam, volvo ac revolvo, orta sensim congeries fuit opinionum probabilium, quibus ordine dispositis posteriori hujus Dissertationis capiti materia crevit.*

In

(*) Exhibebimus illas Lectorum oculis in Apparatu ad Porphyrium Parte II.

In eo nihil aliud actum, quam ut, omni obſcuritatis ſenſu longiſſime remoto, id probarem quod Philoſophi mei placitis prorſus eſt contrarium: Quippe Homerum captata occaſione, ut ſolent Poëtae imaginibus locorum delectari, antrum hoc Nymphis Najadibus conſecratum deſcripſiſſe, variis ejus partibus pro ratione poëſeos, hoc eſt eleganter & ornate, expoſitis: Quarum nulla quidquam habet, quod, ſi recte examinetur, aut naturæ loci, aut illi carminis virtuti, quam Galli la vraiſemblance *appellarunt, aliqua parte contrarium deprehendatur.*

His absque præjudicata opinione examinatis, de conſilio quidem ipſo, quod hac in re ſecutus ſum, vix dubito quin bene plerique conſtituerint. Illi an ſatis ſit factum TVI, VIR AMPLISSIME, arbitrii erit.

Cæterum hinc TVA ſponte intelligis, meras eſſe, quas hoc opuſculum promittit, conjecturas: adeoque tanto magis illud patrocinio TVO indigere. Id ut benigne in TE ſuscipere ne dedigneris, etiam a TE atque etiam contendo. Ita VALE, VIR AMPLISSIME, mihique favere perge. Dabam Lugduni Batavorum Kal. Octobr. A. C. CIↃ IↃ CC LXIIII.

 R. M.

R. M. VAN GOENS

DISSERTATIO HOMERICA

AD PORPHYRIUM.

CAPUT PRIMUM.

I. *Duplex Poëseos propositum: honos poëtis habitus: Obscurum sapientiæ sensum carminibus inesse veteres credebant.* II. *Homerus quanto olim in honore fuerit habitus: Omnium in eo disciplinarum fons quæsitus.* III. *Præsertim Philosophiæ, unde* allegorica interpretatio *in Homerum inlata, in primis a Platonicis & Porphyrio, summo Poëtæ admiratore.* IV. *Caussæ hujus studii perquiruntur. Vitatis utrimque scopulis, media via incedendum est.* V. *Neque Homero debita laus neganda cum Zoïlo & quibusdam Gallis: neque ille supra humanam conditionem evehi debet.* VI. *Aut ubi manifest in errore deprehenditur, nugaciter excusari.* VII. *Sic multa de Diis Homerus scripsit parum congrua, quæ tamen physice explicanda non sunt.* VIII. *Quod copiosius evincitur.* IX. *Cum alioquin violatarum carminis Epici legum haud injuria reus haberetur Homerus.* X. *Dictorum* ανακεφαλαιωσις *& conclusio.*

I. Poëticæ facultatis duplex est propositum: *utilitas* & *delectatio*:

Et PRODESSE volunt, & DELECTARE poëtæ,
Aut simul & IVCVNDA, & IDONEA dicere vitæ.

Utrumque in carminibus unice debet spectari, adeo ut minus recte nonnulli [(a)] finem Poëtæ in eo duntaxat positum voluerint, ut dispi-

(a) *Rapin Reflex. sur la Poëtique* §. *X. Lowth de S. Poësi Hebr. Prælect.* 1. §. 3. *in viam reductus ab editore Göttingensi.*

diſpiceret, quo modo maxime *utilis* eſſe poſſit, contra *delectatione* tantum ut medio ad id, quod ſibi propoſuerat, *utilitatem* puta, commode conſequendum, uteretur. Carmen, quod ſine jucunditate & vero Poëticæ, quæ dicitur, ψυχαγωγιας ſenſu legere poſſis, carmen eſſe deſinit: imo in delectatione maxima etiam vis Poëſeos cernitur, ſine qua illa animi commotio, illa adfectuum turbatio, & legentium quaſi εκςασις, quæ in carmine omne punctum ferunt, neutiquam excitari aut effici poteſt.

Oppoſitam his opinionibus ſententiam tuetur Hermogenes, eam nunc nihil aliud habere pulcri cenſens, præter enarrationem rei geſtæ ac deſcriptionem [a] nunc illam το πλειςον, *maximam partem*, ad voluptatem dirigi [b]. Quæ ſi de vulgari Poëtarum uſu intelligantur, locum fortaſſe tuerentur, ſin vero Rhetor officium Poëtæ innuerit, parum dextre profecto aut prudenter inſtituit: Idem diu jam ante urſerat præter alios Eratoſthenes, data opera refutatus a Strabone [c]. Sed æquales haud dubie, ſi non majores, *utilitati* in carmine partes ſunt: ſive id in memoria rei geſtæ, ſive, quod maximum, in præceptis morum lenique illo animorum ad virtutem ductu, quem in vetuſtis optimorum carminibus ubique deprehendimus, locum inveniat. Hæc una & maxima Poëtæ dos & virtus [d]: huc omnis veterum ſapientia velut ad ſcopum quendam propoſitum unice tendit: imo dici vix poteſt, quantum in hoc genere olim fuerit præſtitum. Hinc tanta Poëtarum veneratio, etiam in aulis Principum: hinc omnis apud illos ſapientiæ fons & ſcaturigo quæſita, quos non ſolum prudentiſſimos rerumque omnium credebant peritos eſſe, ſed quibus etiam præſentiſſimum adeſſe numen vulgus opinabatur [e]: Inde ſolis ferme poëtis *ſapientum* nomen tributum [f]: quorum opera quoque, uti jam dictum, omni ſcientiarum genere putabant refertiſſima eſſe: βαθυτερος, ait Plutarchus alicubi, εςι νους εγκεκρυμμενος τοις επεσι· cujus teſtimonio ſimilia, ſi id opus foret, e Maximo Tyrio aliisque addi poſſent: Sufficit obſervaſſe, quod Strabo teſtatur, ὁτι οἱ αρχαιοι την παιδικην αγωγην εφυλαξαν μεχρι των τελειων ἡλικιων, και δια ποιητικης ἱκανως σωφρονιζεσθαι πασαν ἡλικιαν ὑπελαβον. Quod quantus eo tempore carminibus honos fuerit habitus, ſatis declarat.

II. Quæ

(a) *L. III. de inventione.* (b) *L. III.* περι ἰδεων. (c) *Lib. I.* (d) *Rapin l. c. §. VII.—XII.* (e) *Ovid. Epitaph. Tibulli. D. Chryſoſt. Orat. XXXVI.* (f) *v. Animadv. ad Porphyr. de Antro Cap. ult.*

II. Quæ de Poëtis in genere delibavimus, uni ſigillatim Homero ſolebant tribui. Id niſi aliunde nobis conſtaret, ex tot tantisque elogiorum cumulis, certatim in hunc ſcriptorem ab omni ævo ad nauſeam fere congeſtis, clariſſime demonſtraretur: adeo ut nonnulli *divinam* hujus hominis *providentiam*, ſat impie & abſurde, non dubitaverint prædicare (a). Similiter σοφȣ jam olim ac σοφιϛȣ titulus ipſi tributus a Cratino in Archilochis apud Diogenem Laërtium (b) *in quo*, ut Rhetor ait, *nullius non artis aut perfecta, aut certe non dubia, veſtigia reperiuntur* (c).

Obſervari autem debet, hinc eveniſſe, ut omnis ferme ætatis docti viri etiam ſingula hujus poëtæ verba adeo excuſſerint, ut in minimis literulis ingentia ſibi myſteria viderentur inveniſſe: ad ſuperſtitionem usque in hoc propoſito pertinaces, quaſi nihil hoc homine unquam exſtitiſſet ſapientius. Unde tanta interpretum Homericorum nata eſt multitudo, ut ſi vel diligentiſſimam illis enumerandis operam impenderis, ſemper ſuperſint, quorum vel levis tantum notitia, vel plane nulla ad nos pervenit. Quam commentariorum abundantiam quot incommoda neceſſario ſuerint ſecuta, facilis eſt ad conjiciendum ratio, & eventus etiam abunde docuit. Dum enim opiniones in eo ſuas de rebus qualibuscunque, etſi a ſcopo Poëtæ alieniſſimis, inveſtigare unus quisque ſtudet, innumera inde hallucinationum congeries, imo ineptiſſimæ locorum detorſiones, & inextricabilis explicationum varietas, ultro prodierunt.

III. Præter alios autem Philoſophi uberrimum in eo ſuæ diſciplinæ fontem viſi ſibi ſunt inveniſſe. Noverant illi homines vulgatum iſtud ac πολυθρυλλητον de Poëtis, morum ac virtutis præcepta ſpecioſis figmentorum involucris obſcurantibus: Ὥσπερ, ait Plutarchus libello aureo de audiendis a juventute Poëtis: Ὥσπερ γαρ ὁ μανδραγορας ταις αμπελοις παραφυομενος, και διαδιδους την δυναμιν εις τον οινον, μαλακωτεραν ποιει την καταφοραν τοις πινȣσιν· ὅτω τȣς λογȣς ἡ ποιησις εκ φιλοσοφιας αναλαμβανȣσα μιγνυμενȣς προς το μυθωδες, ελαφραν και προσφιλη παρειει τοις νεοις την μαθησιν. Quod etſi per ſe verum ſit, imo veriſſimum, manet vel ſic tamen vitioſum non minus abuſum fuiſſe, quem recentiores Philoſophi ac Sophiſtæ tanto ſtudio ſectati ſunt, Platonicæ præſertim at-

que

(a) *Macrob. in ſomn. Scip.* (b) *Lib. I.* (c) *L. XII. Inſtit. Orat.*

que Italicæ ſectæ addicti, evidentiſſimis Poëtæ locis abſurdas abſtruſaſque opiniunculas, e remotiſſimis Philoſophiæ ſuæ principiis repetitas, præter omnem probabilitatis ſpeciem, adfingentes. —— Et vero illud ipſum philoſophandi genus, quale tertio poſt Chriſtum ſæculo invaluit, quantum a vetuſta Socratis aut Pythagoræ diſciplina diſtabat! quam corrupta hoc tempore Metaphyſicæ facies! quæ Orphica inprimis Theologia & Cerinthi deliramentis turpiter implicata, auream, quod vere dixeris, Philoſophiæ ætatem, qualis a Socrate venerat, incomparabili homine, in ferream aut ſi quid iſto deterius convertit. —— At hic tamen ſæculi iſtius genius, Stoicis forte, qualis Imperator ipſe, & paucis aliis ex hoc numero exemtis: neque alia Philoſophandi tunc temporis erat ratio quam ut aliquam ſomniis ſuis & deliramentis ſpeciem conciliaturi, veſtigia eorum in Homero omnis ſapientiæ velut ſcaturigine, quærerent, Deum ex machina importune advehentes. Atque hæc eſt allegorica, quæ dicitur, interpretandi ratio, cui tantopere tum indultum eſt, præeuntibus præter alios Numenio, ejusque ἑταίρῳ Cronio, ac præſertim Porphyrio noſtro, eruditiſſimo homine, & ad meliora, quod dicitur, nato: qui ſi binos, ad quos offendit, ſcopulos cautius vitaſſet, haud difficulter ſummis inter gentiles philoſophis palmam præripuiſſet: ſed partim incredibili illo & diro adverſus Chriſtianos odio, partim perverſis Philoſophiæ placitis, in transverſum raptus, nugis inutiliter ſe dedit, & *tantis infelix excidit auſis.*

IV. Cæterum, unde hæc potiſſimum ſtudia originem acceperint, atque unde tantus huic Poëtæ honor creverit, arduum eſt definire: conjectari integrum erit. Atque Homerum quidem ipſum elegantia dictionis totam in univerſum antiquitatem quaſi effaſcinaſſe, omniumque adeo eruditorum oculos in ſui admirationem traxiſſe, haud injuria dixeris [(a)]. Cui forte acceſſit cæcus æmulationis ardor, quo alter alteri cedere noluit in laudibus hujus viri celebrandis, maxime cum non defuerint, quos credibile eſt opinatos fuiſſe, ſe tum demum eruditorum numero habitum iri, ſi Homerum etiam ſuo judicio reliquis omnibus anteponendum jactitarent: cum ad ejus dotes recte

(a) v. *Rapin. Comp. d'Hom. & de Virg.*

recte æstimandas ampliorem requiri doctrinæ copiam, passim clamaretur; uti sat scite observat Rapinus [a]. Adde, quod jam diximus, qualiumcunque studiorum homines gloriæ sibi & honori duxisse, si vel novæ alicujus, quam ipsi procuderant, opinionis, vel vetustioris, quod sectabantur, placiti vestigia in Homero probabiliter censerentur invenisse. Allegorica autem interpretatio etiam hinc originem sumsit: Cum enim tam insano studio Poëtam prosequerentur Philosophi, ne umbram quidem erroris aut vitii operibus ejus passi sunt adscribi, quasi is supra humanam conditionem positus errorisque omnis fuisset expers: ac proin, quidquid absurdiusculum ab eo aut contra rationem positum videbatur, omne id allegoricis suis explicationibus vindicare ausi sunt.

Sed res postulat, ut quid ipse ea in re constituendum censeam, Lectori significem. Fateor, ardua est & plenæ res aleæ, de rebus tantæ antiquitatis tantique intervalli judicium interponere: At vel sic tamen nobis pugnam doctorum hominum, Homerum vel ad cœlum tollentium, vel ad infimam vulgarium versificatorum sortem detrudentium, eminus quasi & secure spectantibus, aureum illud μεσον tuto sectari licet.

V. Uti enim neque cum Zoilo, imo neque cum Eratosthene, ejusque adseclis recentioribus, Perralto, Mottéo Vayerio, Terassonio, Fraynio Tremblæo, aliisque Homeri obtrectatoribus; quibus se nuper, at infelici successu, Ill. Baro Bielfeldius [b] comitem adjunxit; famam & laudem Poëtæ principi debitam detrahi velim, ita ab altera etiam parte, talem nolim haberi, quasi αψευστος omnisque erroris expers fuisset. Etsi enim fuerit sapientissimus, etsi rerum qualiumcunque peritissimus, etsi prudentissime carmina sua & doctissime scripserit, *homo* vel sic tamen fuit, neque adeo omni errore major censendus est. ουδεν καινον, ait aliquis, ανθρωπους ἡμας οντας πολλα αγνοειν. Majus dico: non tantum ut *hominem* nos considerare Homerum oportet, sed etiam ut ea in conditione positum, qua longe parcius sapere, longe minora scire potuerit, quam nostræ ætatis homines: Vix credo his temporibus inventum iri quempiam tam perversi judicii, quin id sua spon-

(a) *Rapin. l. c.* (b) *Lettres de Mr. Bielfeld.*

ſponte conceſſerit: at conceſſis his, actum eſt de allegorica interpretatione. Cum enim nimius poëtæ amor occaſionem allegoricæ interpretationi & originem dederit, debilitato ſublatoque fundamento cadit univerſa ſuperſtructarum obſervationum congeries. —— Sed alia ſunt, quæ inſtitutum iſtud oppugnant. Imo ipſa explicationum inde enatarum contemplatio abſurdam ejus rationem ſatis declarat. Quam contorta illic omnia, quam longe quæſita! Centum diverſarum nationum ritus omnis ætatis uni loco explicando advehuntur: univerſa veteris & mediæ Philoſophiæ complexio ſoli alicui vocabulo in myſticum ſenſum rapiendo inſervit: Plauſtra adferuntur conjecturarum, explicationum, detorſionum, atque ex his non una aliqua quæ ſimpliciſſima ſit, eligitur, ſed omnes inter ſe componuntur ſimulque ſumtæ explicationem pariunt loci propoſiti. Cogitate nunc quid ab ejusmodi interpretandi ratione exſpectandum ſit: Atqui hoc ipſum Porphyrii & Platonicorum eſt inſtitutum. Lege libellum de Antro Homerico, & videbis, quam vere hæc dicantur.

VI. Præterea quid abſurdius quæſo, quam opiniones Poëtæ tribui ridiculas, nec ſolum a veritate rei & ipſius quoque placitis alienas, verum diu etiam poſt ejus ætatem a Philoſophis excogitatas? Varia poſſem exempla hujus abuſus afferre, ſed nolo μηκυνειν τον λογον· Ne ασυμβολος ſim, unicum ſumemus, & quidem iſtam auctoris libelli πεϱι της του Ὁμηρου ποιησεως (neque enim a Plutarcho ſcriptus, ut mox adparebit) diſputationem, merito a Rapino riſu exceptam. Viderat hic increpari a quibusdam Homerum ſuum, ut qui minus vero ſimiliter nunc Archilochum, nunc Hectorem cum equis diſſerentes induceret, neque defuit quod obmoveret, etſi tantum abſit, excuſari hac ſolutione poëtæ audaciam, ut potius magis illam deridendam præbeat: ſed obmovit tamen, & ſapienter hoc optimoque conſilio ſcriptum clamat: Quippe revocandum in memoriam dogma μετεμψυχώσεως eſſe, quod Homerus dum noſſet, & ipſe forſan amplecteretur, prudentiſſime illum ſermonem ad equos inſtituiſſe, hac vel illa herois animula forte obſeſſos, ſanæque adeo mentis ac rationis compotes. —— Quid vero, Lector! potuiſſet ne aliquid magis joculare excogitari? Quanto melius dixiſſet: fateor, committit hic poëta quod abſurdiusculum videri poſſit, at enim donandum hoc ætati ejus, donandum furori poëtico: neque levis macula tanto in-

genio quidquam obest (a). —— Satis bene hic argumentatur Plutarchus, libello aureo de audiendis poëtis: Ὅταν ουν, inquiens, ατοπον τι και δυσχερες εν τοις ποιημασι λεγηται περι των Θεων, η δαιμονων, η αρετης, ὑπ' ανδρος ελλογιμου και δοξαν εχοντος, ὁ μεν ὡς αληθη προσδεξαμενος λογον οιχεται φερομενος, και διεφθαρται την δοξαν. ὁ δε μεμνημενος αει και κατεχων εναργως της ποιητικης την περι το ψευδος γοητειαν, και δυναμενος λεγειν ἑκαστοτε προς αυτην·

Ω μηχανημα, σφιγγος αιολωτερον!

- - - - ουδεν πεισεται δεινον, ουδε πιστευσει φαυλον, κ. λ. quibus gemina paullo post addit, omnino hic conferenda.

VII. Pariter etsi omnes istas de Diis narrationes, etiam quæ res tradant minus congruas, de quibus eleganter Xenophanes, vetus Poëta (b):

Παντα Θεοις ανεθηκαν Ὁμηρος θ', Ἡσιοδος τε,
Ὁσσα παρ' ανθρωποισιν ονειδεα και ψογος εστιν,
Κλεπτειν, μοιχευειντε, και αλληλους απατευειν·

Et quarum caussa Homeri quoque animam pœnas apud inferos luere, finxit ille apud Diogenem Laërtium; (c) etsi inquam omnia hæc figmenta physice explicanda esse, ipsi etiam Ciceroni visum fuerit, non possum equidem tamen aliter mihi persuadere, quam maximam eorum partem ludenti Poëtæ ingenio, aut, ut cum Plutarcho loquar, τῃ της ποιητικης περι το ψευδος γοητειᾳ tribuendam esse.

At ut infelices ejusmodi interpretationum successus plenius edocearis, specta paulisper Lector, ut jam ante dixi, ingentes illos conjecturarum cumulos, quibus Homerum quasi obruerunt allegorici & phy-

(a) *Hoc dici a Riccio satius fuisset, quam inanes afferri excusationes, quæ caussam nihil quidquam juvant. v. Tom. II. Dissert. Homeric. p. 79. 80.* (b) *Apud Sext. Empiric. L. IX. liberius olim sic vertebam:*

Omnia, quæ nobis inhonestaque fœdaque habentur,
Numinibus tribuere suis & Homerus & audax
Hesiodus, furta & stuprum fraudesque nefandas.

(c) L. *VIII.*

phyſici ſenſus patroni. Quanta non illarum diverſitas, quanta ſæpe repugnantia! neque etiam fieri aliter potuit, quin, dum contrariæ interdum opinionis adſeclæ, ſinguli tamen ſuas in eo quærerent, diverſa etiam & contraria illi commenta adſcriberentur, quorum alterutra falſa eſſe neceſſe ſit. Ne quid nunc dicam, plerumque ejusmodi explicationes aut coactas & parum probabiles, aut abſurdas & nugatorias eſſe. Bene Tan. Faber [a], „ſi quæ ibi de Diis dicuntur", inquit, „ ea de hominibus", (ſic voluerat Longinus) „ heroica „ virtute præſtantibus, intelligenda erunt, tanta conſequetur abſur„ditas, vix ut ſe Homerus tueri poſſit. Magnum argumentum vi„deo, nec leviter tractandum. Nam Homerum amo, at ita tamen „ ut vitia, nugas, & ſomnia, &c. Hem, res odioſas!" —— Neque alia Plutarchi fuit opinio, cui profecto Homerus αψευστος non habebatur, uti jam vidimus. Egregia ſunt ejus verba Cap. VII. libelli vere aurei: Ὁ δὲ παντα θαυμαζων, και πασιν εξοικειουμενος, και καταδεδουλωμενος τῃ δοξῃ την κρισιν ὑπο των ἡρωικων ονοματων, ὡσπερ οἱ την Πλατωνος απομιμουμενοι κυρτοτητα, και την Αριστοτελυς τραυλοτητα, λησεται προς πολλα των φαυλων ευχερης γενομενος· δει δε μη δειλως, μηδε μετα δεισιδαιμονιας εν ἱερῳ φριττειν ἁπαντα, και προσκυνειν, αλλα θαρσαλεως εθιζομενον επιφωνειν, μηδεν ἡττον τυ ορθως και πρεποντως, το ουκ ορθως και ου προσηκον.

VIII. Præterea obſervari etiam oportet, ea omnia quæ de Diis aliisque ejus generis rebus, minus notis neque tam facile ſub ſenſus cadentibus, paſſim Poëta adſperſit, tantum ut παρεργα conſiderari debere, quibus ſi tot myſteria, tot abſtruſiſſimas opiniones involverit, violatarum carminis legum haud injuria reus haberetur: Quid enim? nonne hæc præcipua poëtæ dos eſt, ut populariter ſcribat, ſervata licet gravitate dictionis & ſublimitate? At noſſe velim, quomodo contra hanc carminis legem peccari evidentius poſſit, quam ſi quis abſtruſiſſima Philoſophiæ placita, ex intimis Phyſices & Theologiæ receſſibus petita, poëmati ſuo paſſim inmiſceat, etiamſi hiſtorica quadam aut fabulari veſte induta, quibus explicandis Oedipo aliquo aut Lynceo interprete ubique opus foret? Sed videamus porro: Prima carminis & præcipua virtus habetur *inventio*: At nonne inventionis leges id unice ſpectare poëtam jubent, ut principi-

(a) *Ad Longin. Sect. IX.*

cipem quam tractat materiam [a], cum narrationibus veris, ut locorum descriptionibus, &c. tum figmentis etiam & imaginibus poëticis [b] passim per totum opus exornet? Concessis his, quæ controversia carent, apparet recte Homerum & pro instituti ratione egisse, cum fabulares historias & figmenta poëtica hic illic inspergeret. —— Quod si data opera naturam Deorum explicuisset, posset aliqua suspicio moveri, si forte quæ de illis fabulabatur, physice & allegorice sumi deberent: Nunc cum παρεργα tantum sint & ornamenta magni operis, nihil prorsus allegoriis concedimus: quantumvis enim in his ipsis excursibus maxima Epici carminis sita sit elegantia, manent tamen illi nihilo secius excursus & παρεργα, neque ipso opere ornatiores, nedum obscuriores, esse debent.

IX. Majus dico: non potuit Homerus non solum in his genio indulgere, sed & debuit pro ratione instituti ornamentum operi suo a fictionibus quærere. Leges artis poëticæ in genere, sed præsertim carminis Epici, valde multum ingenio permittunt: imo carmen sine fabula aut figmentis passim inspersis non admittunt plane. Ουκ ισμεν αμυθον και αψευδη ποιησιν ait Plutarchus [c], qui Socratem testatur judicasse, ποιησιν ουκ ειναι, ῃ ψευδος μη προσεστι· [d] Sive autem fabulas cum Popio & recentioribus distinguas in *probabiles* [e], *allegoricas* [f] & *mirabiles* [g], sive aliter de illis judices, parum refert: Hoc cavendum semper fuit, nequid verisimilitudo detrimenti caperet [h], cui carminis legi an ubique Homerus satisfecerit, non definiverim: neque id hujus est loci disputare. Illud Lectori persuadere volui, pessime illos de Poëta mereri, qui figmenta & fabulas undique ab ejus operibus arcent, nihil relinquentes præter enarrationem fictæ historiæ, physicis quibusdam observationibus passim ornatam, quod profecto monstrum est non carmen.

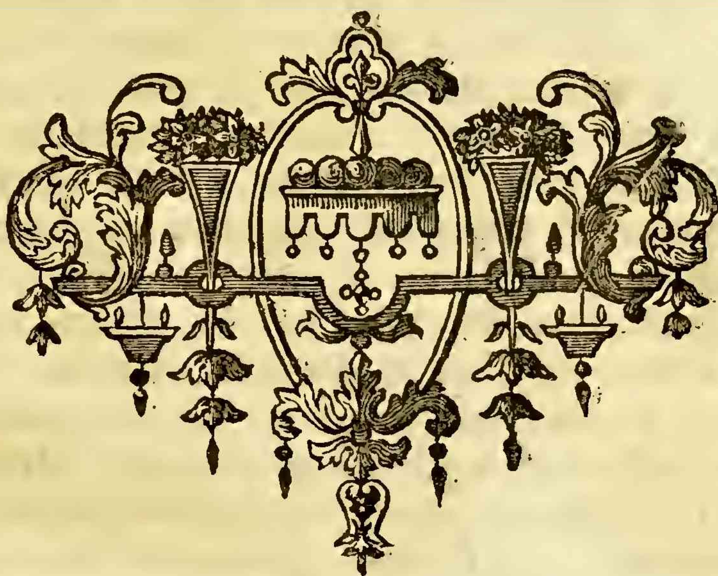
X. Sed

(a) *Fabularis hæc plerumque est in carmine Epico & in se ficta, vel saltem falsitatis suspecta: quomodo excidium Trojæ, & errores Ulyssis apud Homerum: adventus Æneæ in Italiam apud Virgilium. v. Rapin sur la Poët. §. XX.* (b) *Apparet hinc, eleganter Voltairium, in Henriade sua, hic illic ingenio indulsisse & fictas narrationes veris inmiscuisse, quod non debuisset ipsi vitio verti a Watkinsono in opere anglico recens edito:* Essay on Criticism. (c) *l. c.* (d) *Id. Opp. T. II. p. 347. sq. Lucian. de Hist. Scrib. D. Chrysost. Orat. XI. Rapin sur la poët. §. XXII. Voltaire Essay sur le poëme Epique.* (e) The probabel. (f) The allegorical. (g) The marvellous fable: *v. Pope's works Tom. VII. p. 270.* (h) *Rapin l. c.*

X. Sed manum de tabula. Vides ex his, Lector, non magni a me fieri allegoricam interpretandi rationem: Primas fabularum origines non rejicio, ſed neque omnia philoſophice velim explicari, quæ poëtæ narrant, ita ut quidvis e quovis pro arbitrio exſculpamus: — Non poteram commode ad examen antri Homerici pergere, niſi præmiſſis hiſce, quæ fundamenta ſubvertunt explicationis a Porphyrio datæ. Hac ruente, opus eſt ut nova ſubſtituatur interpretatio, Porphyriana vero ſimilior & probatior. —— Eum in finem

Nunc in Ithacam pedibus eundum eſt mihi,
Ut omnem hanc rem tibi ex amuſſim diſputem. (a)

(a) *Plaut. Menæchm.*

DIS-

DISSERTATIO HOMERICA AD PORPHYRIUM.

CAPUT II.

I. *Historia adventus Ulyssis in Ithacam, secundum narrationem Poëtæ, & facies loci, qui descriptionem continet antri.* II. *Descriptio Ithacæ insulæ ejusque situs.* III. *Portus Phorcyni sacer, atque in eo oliva:* τανυφυλλος *quid sit: Scaliger notatur & Petitus.* IV. *Prope olivam antrum, cujus descriptio per partes recensetur.* V. *An reapse ejusmodi spelunca exstiterit.* VI. *Facies antri:* επηρατος *quid:* ηεροειδης *quomodo hic accipiendum; variæ hujus vocis notiones: notantur interpretes Homerici: explicatur Poëta ipse variis locis, etiam Apollonius Rhodius.* VII. *Nympharum cultui cur sacratus hic specus: Antra Nymphis propria: unde* αντριαδες: Νυμφαια *&* Νυμφωνες *quid: cur Najades speciatim, nec Nereides, hic occurrant: notantur Scaliger & Pope:* Najades *de Nymphis* marinis. VIII. *Duo antri* ostia: θυρα *quomodo accipiendum: cur duo ostia, non plura: castigantur suspicaces mysteriorum patroni. Ostiorum descriptio quomodo intelligenda: omnia simpliciter explicantur e natura loci, & situ speluncæ.* IX. Crateres & amphoræ *in antro cur posita: an* in iis *apes mel deponere Poëta dicat: notantur Porphyrius, Spondanus, Holstenius, &c. quem usum præstiterint:* Crateres *donariorum loco Diis ponebantur.* Mel *quomodo Nymphis conveniat.* X. ἱστοι *quid sint: An de* instrumentis textoriis *vox sit accipienda:* ἱστος, malus navis: ἱστιον, ἱστεων *&* ἱστων, *&c. Cur hi in antro positi: varia donariorum genera Diis marinis posita: Cur* lapidei *non* lignei: *materia, e qua donaria fiebant, varii generis.* XI. φαρεα ἁλιπορφυρα, *cur hic occurrant: Nymphæ* textrices: *Spondanus notatur.* XII. Aquæ *in antro: cur*

αενα-

αεναοντες, & *quid id sit: Scaliger notatur. Scaturigo fluminis in spelunca nostra fuit, quomodo saepe alibi.* XIII. *Confirmatur nostra explicatio. Cur haec Porphyriana sit potior.* XIV. *Virgiliana loci Homerici parodia: comparatio utriusque descriptionis: conclusio.*

I. Ultima, in quam Heros Homericus, antequam ad patrias sedes reverti licuit, delatus fuit, fertilis Phæacum erat regio [a], quorum Rex Alcinous, nobilissimi olim horti auctor & artifex [b], per aliquod temporis spatium illum apud se detinuit. At impatiens moræ Ulysses contendit a Rege, ut sibi redire in Ithacam liceret: [c] qua tandem impetrata venia, itineri se adcinxit, & conscensa navi fatigatus multis laboribus in somnum incidit gravem, erat enim ut Poëta ait [d]

Νηγρετος, ἡδιστος, θανατῳ αγχιστα εοικως·

Paullo post Phæaces ad continentem adpellunt, & eo quidem loco, ubi antrum erat Nymphis sacrum, in limine portus recipiendis navibus commodissime positum. Audiamus ipsum Poëtam [e]

Ευτ' αστηρ ὑπερεσχε φαανατος, ὁστε μαλιστα
Ερχεται αγγελλων φαος Ηους ηριγενειης·
Τημος δη νησῳ προσεπιλνατο ποντοπορος νηυς·
Φορκυνος δε τις εστι λιμην, ἁλιοιο γεροντος,
Εν δημῳ Ιθακης· κ. τ. λ.
Αυταρ επι κρατος λιμενος τανυφυλλος ελαιη,
Αγχοθι δ' αυτης αντρον επηρατον, ηεροειδες,
Ἱρον Νυμφαων, κ. τ. λ.
Ενθ' οἱ γ' εισελασαν, πριν ειδοτες· ἡμεν επειτα
Ηπειρῳ επεκελσεν, ὁσον τ' επι ἡμισυ πασης
Σπερχομενη· τοιων γαρ επειγετο χερσ' ερεταων·

Delati in continentem Phæaces dormientem etiam nunc Ulyssem ingenti donorum copia dotatum deponunt in antro [f], qui haud diu

(*a*) *Insula Corcyra, cujus historiam scripsit Marmora, sed obscurum ejus laborem longissime superavit Cardin. A. M. Quirini in Primordiis Corcyræ.* (*b*) *v. Diatr. nostr. de Cepotaph.* (*c*) *Odyss. ν'.* 36. (*d*) *v.* 80. *coll. v.* 92. (*e*) *v.* 93-115. (*f*) *v.* 116.

***

diu poſt expergiſcitur, neſcius quid ſibi eveniſſet aut ubi verſaretur (a): mox obviam ſibi Minervam ſub forma paſtoris alloquitur & de tractu terræ interrogat (b); quæ primum aliena ſimulans calliditatem Ulyſſis explorat, dein heroi, quæ qualisque eſſet, ſignificat eique ſitum regionis declarat (c), inter alia ipſum etiam illud in quo agebat antrum deſcribens (d). Operæ pretium erit loquentem audiviſſe, ſic ait:

Φορκυνος μεν οδ' εϛι λιμην, ἁλιοιο γεροντος·
Ἡ δε δ' επι κρατος λιμενος τανυφυλλος ελαιη·
Αγχοθι δ' αυτης αντρον επηρατον, ηεροειδες·
Ἱρον Νυμφαων, αἱ Νηϊαδες καλεονται·
Τȣτο δε τοι σπεος ευρυ κατηρεφες, ενθα συ πολλας
Ερδεσκες Νυμφῃσι τελεεσσας ἑκατομβας·
Τȣτο δε Νηριτος εϛιν ὁρος, καταειμενον ὑλῃ·

Inde ſtatim ſe proripit Dea (e), deſeritque Ulyſſem, qui inexſpectato ſucceſſu lætatus, Nymphis loci tutelaribus ſupplicat iisque grati animi dona obfert: (f)

Γηθησεν τ' αρ' επειτα πολυτλας διος Οδυσσευς
Χαιρων ᾗ γαιῃ· κυσε δε ζειδωρον αρȣραν·
Αυτικα δε Νυμφῃς ηρησατο χειρας ανασχων·
Νυμφαι Νηϊαδες, κȣραι Διος, ȣποτ' εγωγε
Οψεσθ' ὑμμ' εφαμην· νυν δ' ευχωλῃς αγανῃσι
Χαιρετ', αταρ και δωρα διδωσομεν, ὡς τοπαροςπερ κ. λ.

Mox ad eum revertitur Dea (g), luſtratisque quæ Phæaces apportaverant donariis, antri fores lapide obſtruit (h), & conſilia ſub olivæ ramis cum Ulyſſe confert, de opprimendis Penelopæ procis, regnoque avito in poteſtatem redigendo (i). Hæc narrationis Homericæ ſeries: nunc age prius ipſum antri ſitum in portu Ithacenſi, dein formam ejus & rationem paullo accuratius contemplemur.

II. Deductum te in Ithacam vides, Lector, quæ una eſt inter in-

(a) v. 187. (b) v. 221. (c) v. 236. (d) v. 345. (e) v. 362. (f) v. 353. (g) v. 361. (h) v. 370. (i) v. 372.

insulas magnæ Græciæ, per se quidem ignobilis & parva, at Regis sui Ulyssis & Reginæ Penelopes nominibus celebratissima [a]. Ab oriente Peloponnesum, ab occasu mare Jonium, a septemtrionibus Leucadiam & Echinadas ac forte Dulichium quoque quam Strabo [b] inter Echniadas refert, a meridie denique Cephaleniam & Zacynthum spectat. In ipso continente πολις est και λιμην, ut Scylax testatur [c]: urbs nimirum cognominis auctore Ptolemæo [d], & *portus*, Φορκυν dictus teste Artemidoro Geographo in fragmento apud Porphyrium [e]: Homerus λιμενα appellat Φορκυνος [f], manifesto indicio, vel Templum in hoc portu fuisse Phorcyni sacrum, secundum Scholiastem Homeri [g] & Eustathium [h], vel portum ipsum Phorcyni consecratum atque ab eo nomen mutuatum fuisse. Notus est Phorcyn, marinum Numen, locis Apollodori [i], Artemidori [k], imo ipsius jam Orphei [l] aliorumque: enimvero ipse Poëta eum ἁλιον γεροντα vocat:

Φορκυνος δε τις εςι λιμην, ἉΛΙΟΙΟ ΓΕΡΟΝΤΟΣ·

Quo cognomine alibi Nereum appellaverat [m]: Unde non erat cur hic scrupulum moveret Cellarius [n]. Και περι μεν Ιθακης ταυτα.

III. In ipso portu Phorcyne vel Phorcynide binæ erant rupes præruptæ, quas, quia continentem a mari dividebant, ακτας Homerus vocat [o]: hæ portum commodissimum suo ambitu efficiebant, aptam tutamque recipiendis navibus stationem. In limine portus, επι κρατος τυ λιμενος ait Homerus, *oliva* erat Minervæ sacra, eaque foliis late expansis spectanda. Notum est, veteres arborem aliquam Deo Deæve dedicantes semper insignem aliquam & præ reliquis eminentem legisse: sic in fabula Erisichthonis apud Ovidium [p], de luco Cereali:

Stabat in his ingens annoso tempore quercus
Una nemus: vittæ mediam memoresque tabellæ
Sertaque cingebant, voti argumenta potentis;

Aliud exemplum idque perinsigne est apud Lucanum; sed locus longior est quam ut hic totus describi possit.

Talis

(a) *P. Mela L. II.* (b) *L. VIII.* (c) *In Periplo.* (d) *L. III. & Strab. L. X.* (e) *de Antro Nymph.* (f) *Odyss. ν'. 96. 345.* (g) *Ad l. c.* (h) *Ad Odyss. ν'.* (i) *L. I. ex emendatione Galei.* (k) *L. II. ονειροκρ. c.43.* (l) *Fragm. VIII. 26. ed. Gesneri.* (m) *Odyss. Ω.* (n) *Notit. Orb. Ant. T. I. p. 1003.* (o) *Odyss. N. 98.* (p) *Metam. VIII.*

Talis & hoc loco τανυφυλλος ελαιη· neque enim ad folia ſpectat adjectum illud, ac ſi Homerus crediderit folia olivæ *lata* eſſe, ſed ad cacumen arboris late expanſum & foliis ramisque inſigne. Unde ruit importuna Scaligeri (a) cenſura, qui erroris Poëtam reum agit, cum brevia potius olivæ folia ſint quam lata: Ruunt etiam operoſæ illorum nugæ, qui & hinc neſcio quæ myſteria exſculpunt, ridicula tenuis ingenii ſui ſomnia nobis ὥσπερ εκ τριποδος obtrudentes. Vide locum Petiti, quem in Collectaneis (b) dabimus. —— Cæterum uti hic oliva Nympheo fuit appoſita, ita apud Antoninum Liberalem (c) etiam arbores fano Nympharum additæ leguntur: ſed hi proprie paſtores erant a Nymphis ipſis in arbores mutati: alia exempla arborum locis ſacris adpoſitarum alibi dedimus (d).

IV. Prope hanc olivam, αγχοθι ait Poëta vel εγχοθι αυτης, antrum erat, illud nempe in quo dormientem Ulyſſem una cum donariis depoſuerant Phæaces (e), quodque nunc aliquanto copioſius deſcribendum ſibi ſumit Poëta. Erat illud in genere επηρατον και ηεροειδες, quod quomodo accipiendum ſit, infra excutiemus: ſpeciatim vero Nymphis erat conſecratum earumque cultui & quidem *Najadibus*, hoc eſt iis quæ *fontium* curam genere credebantur. Quod ad externam ejus formam adtinet, duobus oſtiis inſtructum fingitur, boreali altero, altero auſtrali; hoc ſolis Numinibus, τοις αθανατοις, illud non niſi mortalibus teri creditum. Intus tria potiſſimum memorantur notatu digna: 1. Crateres & amphoræ lapideæ, in quibus mel ſuum apes deponunt. 2. Ἱστοι, mali navium, vel textoria: & hi quidem lapidei itidem ut crateres: 3. Nymphæ, telas texentes ἁλιπορφυρας, quod viſu mirabile eſſe Poëta teſtatur. 4. Denique aquæ continuo fluentes ſive ὑδατα αενаοντα. Hæc antri facies.

V. Deſpiciamus nunc primum, exſtiteritne reapſe ejusmodi Antrum in portu Ithacenſis inſulæ. Non diffiteor, paullo obſcuriorem vetuſtatis hic eſſe memoriam: neque deſunt tamen argumenta, quorum ope ſapere in his poſſimus. Inprimis cum ipſi etiam adverſarii, alle-

(a) *Poëtices L. V.* (b) *Parte II.* (c) *Metam. XXXI.* (d) *Diatr. de Cepotaph.*
(e) *Supra I. §. 1.*

allegoricæ nimirum interpretationis patroni, faciles ſe nobis præbeant. Et in ipſa quidem poëtæ narratione, ſi recte intellexeris, nihil eſt, quod veroſimilitudinis leges excedat, nihil cur improbabile credas antrum alicubi fuiſſe, quale ab Homero deſcribitur. Data opera id in ſequentibus contra Porphyrium demonſtrabimus. Quod vero ad Geographos adtinet eorumque relationes, eæ uti de hoc antro per ſunt paucæ, ita valde etiam ſunt diverſæ: adfirmantibus aliis, aliis omnem hanc rem ſi non plane negantibus, ſaltem in dubium vocantibus. Memoratu dignum eſt Strabonis (a) teſtimonium, prudentiſſimi ſcriptoris & peraccurati; Is dum in eo verſaretur, ut probaret ſitum locorum & faciem terræ ſuo tempore longiſſime differre ab ea, quam Homerus paſſim deſcripſerat, imagine, in hanc rem etiam antrum adfert Nympharum, nullam ejus ſua ætate memoriam exſtare teſtatus: Εν τε τῃ Ιθακῃ, inquit, ουδεν εςιν αντρον τοιουτο, ὁιον Φησιν Ὁμηρος· Βελτιον δε αιτιασθαι μεταβολην η αγνοιαν, η καταψευσιν των τοπων κατα το μυθωδες· Τȣτο μεν δη ασαφες ον, εω εν κοινῳ σκοπειν· Diſertiſſimum hoc eſt, quod in tanta monumentorum penuria nobis reſtat teſtimonium. Porphyrius, cujus ætate plures ſupererant Geographi, plura etiam in hanc rem conferre potuit. Ejus judicio negligentius illi videbantur ſcripſiſſe, qui omnem in univerſum narrationem figmentis poëticis adnumerabant: Cum ii contra, qui ſitum loci accuratius & data opera deſcripſerant, antrum ejusmodi eo in loco poſitum memorare non neglexiſſent: inprimis, inquit, Artemidorus hoc fecit Epheſius, Geographus celeberrimus (b), cujus inſigne hanc in rem fragmentum adducit. Neque alia Strabonis fuit opinio. Etſi enim adfirmet ſuo tempore nulla antri ejusmodi veſtigia durare, tamen certo ſibi perſuaſum habuit ætate Homeri tale aliquid exſtitiſſe, quod inde apparet, quia exempli loco illud adducit, ut probaret mutatam fuiſſe variarum regionum & locorum formam, ex quo Homerus illarum deſcriptiones carmine conſignaſſet.

Conficimus itaque ex his, deſcriptionem Homericam figmentorum loco habendam non eſſe, ſed revera ejusmodi antrum eo tempore in portu Ithacenſi exſtitiſſe, quod dein vitio temporis mutatoque ipſo tractu priſtinam primum formam amiſerit, dein integrum vel terra oppletum vel prorſus deſtructum ac dirutum fuerit.

Reſtat, ut ſingulas ejus partes, prout ab Homero deſcriptas legimus,

(a) *Lib. I.* (b) *v. Animadv. ad Porphyr.*

mus, paullo accuratius contemplemur, quo facilius rejectis Porphyrii conjecturis veram ipsius Poëtæ mentem indagare possimus. Intra, Lector, Nymphæum; nam & hic Dii sunt.

VI. In genere antrum επηρατον erat και ηεροειδες. Prima vox nota est & dubium non admittit: sed ηεροειδες illud Porphyrium vehementer torsit: Noverat is, vulgarem vocis notionem, qua quidquid *obscurum* est & *caliginosum* indicatur, ac proin mire se adfligebat ut contraria hæc duo secum invicem conciliaret: neque enim persuadere sibi poterat, locum aliquem simul επηρατον, h. e. *jucundum*, ac *tenebrosum* esse posse. Hinc disputationes illæ de materia & forma, περι της ὑλης και περι τȣ ειδȣς και περι της συμπλοκης τȣ ειδȣς, ex intimis Philosophiæ Platonicæ recessibus petitæ. Sed non videbat homo recurrendum ad ipsas voces esse, ut tenebras antri sui dispelleret. Videamus num quid exsculpi a nobis possit, quod probabilius videatur. Quod ad primum adtinet adjectum, nulla hic difficultas: επηρατον est, omne quod *gratum* & *jucundum*, quod *amabile* habetur. Hesychius: Επηρατον, επεραστον. Similiter Scholiastes Homeri variis locis. Sic πτολιεθρον επηρατον, εἱματα επηρατα, aliaque id genus apud Poëtam: επηρατος κωμος in Anacreonte &c. Gravior explicatio sequentis ηεροειδης, in qua quidem voce intelligenda mirum est quanta in animis interpretum Homericorum semper inscitia sit versata. Equidem frustra omnes ad unum evolvi, qui hunc locum illustraverant: nemo, qui non *obscuri* notionem, invito totius narrationis complexu, intrudere conatus sit: Visum est mihi evenisse ut illi apud Comicum [a], qui

Abeo inquit *ab illis, postquam me video sic ludificarier,*
Pergo ad alios, venio ad alios, deinde ad alios, una res:
Omnes compacto rem agunt.

Ipse Porphyrius, etsi difficultates, quæ ex hoc sensu nascebantur, pro ea qua erat sagacitate, haud difficulter perspiceret, maluit tamen ad allegorias recurrere, quam notionem communi interpretum consensu jam tum, ut videtur, receptam in dubium vocare ac deserere. Quæ res tanto magis mira videri potest, quo facilior veræ, no-

(a) *Plaut. Capteiv.*

notionis ſit indagatio. Quantumvis enim *tenebricoſi* & *obſcuri* uſu paſſim ſumatur (a), tamen plura in ipſo Homero loca exſtant, ubi *obſcuri* notio nullo modo poteſt admitti: ſic ὁσσον ηεροειδες, Iliade quinta (b) eſt quatenus aër ſive cælum extenditur oculisque patet ad horizontem usque, explicante ipſo etiam Scholiaſte (c). Luculenter Heſychius: Ηεροειδες] αερωδες, μεγα, δια τȣ αερος εκτασιν των οφθαλμων, μηδενος εμποδιζοντος, ὡςε και τα διεςωτα εκ πολλȣ ὁραν· δηλοι τε και το ζοφωδες, και σκοτεινον, και αερωδες τη χροια. Noviſſima opportune: proprie vox *cæruleum* omne indicat; eſt enim ηεροειδης pro αεροειδης vel αεροεις· (d) atque hinc explicanda ſunt illa Poëtæ loca, ubi mare ηεροειδες vocat, in quibus omnibus Latini interpretes *mare nigrum* reddiderunt, ſatis abſurde: niſi forte quis *ampli latique* notionem maluerit intelligi (e), ad exemplum alius loci, ubi ipſe Poëta ποντον ευρεα appellat (f). Nam & hunc uſum vox admittit, quod hic omnino obſervandum. Scholiaſtes Homeri: Ηεροειδες. μεγα και αναπεπταμενον, ευσκιον. Heſychius: Αεροεν. μελαν, βαθυ, μεγα. Hinc explicandus Apollonius Rhodius L. IV. Argonaut.

- - - - - - Ταδ' ΗΕΡΟΕΙΔΕΑ λευσσειν
Ουρεα δοιαζοντο κεραυνια.

Ubi interpres communem vulgi errorem ſecutus *obſcuros etiam montes* reddidit. Explica nunc eodem ſenſu antrum Homericum & videbis ſtatim diſpulſis tenebris, ſua ſponte omnes a Porphyrio motas difficultates evaneſcere. Neque enim pugnat, locum aliquem ſimul *late extenſum* & *jucundum* eſſe, ſed pugnaret quodammodo *obſcurum* ſimul & *jucundum* videri. (g) Τȣ σκοτεινȣ ȣδαμως επεραςȣ οντος, αλλα μαλλον φοβερȣ, ut ait Porphyrius. Aliam nonnihil viam ingreſſus eſt Scholiaſtes Poëtæ, cui abſurda communis ſententiæ ratio videtur ſuboluiſſe: Is cum ad iſtum Poëtæ locum perveniſſet, ubi Minerva antrum cum Ulyſſe intrat, donaria Phæacum luſtratura (h), σπεος ηεροειδες: explicat το νυν καθαρον αερα εχον. At mihi quidem prior etiamnum explicatio probatur, qua antrum intelleximus fuiſſe ſimul μεγα και αναπεπταμενον, *amplum lateque extenſum* & επηρατον, h. e. *jucundum*.

VII. Erat

(a) *Huc refero* ηεροειδεα πετρας, *Odyſſ.* μ'. & ταρταρον ηεροεντα *Iliad.* θ'. *quicum convenit Apollonii* ηεροεν ςομα βοσπορου *L. I. Argon. ubi v. Schol. & Suid. v.* (b) *v.* 770. (c) *ad h. l.* (d) *v. Salmaſ. Exerc. Plin.* (e) *Phavorin. v.* (f) *Odyſſ.* μ'. (g) *v. Etym. M. v.* ηεροειδες αντρον. (h) *v.* 366.

VII. Erat hoc antrum Nymphis ſacrum deſtinatumqee religioſo earum cultui, ſpeciatim illi Nympharum generi, quæ fluminum curam gerebant, Najadum nomine:

Ἱρον Νυμφαων, αἱ Νηϊαδες καλεονται·

Obſervari hic meretur, Nymphas a veteribus, certe Najades, ſemper in antris fuiſſe cultas [(a)]. Uti enim pleraque vetuſtiſſimis temporibus ſacra in ſpecubus adminiſtrabantur, qua de re quædam in animadverſionibus ad Porphyrium dicemus, tum ſcilicet cum antra etiam ædium uſus præſtabant

ac frigida parvas
Præberet ſpelunca domos, umbramque laremque,
Et pecus & dominos communi clauderet umbra:

Ita ſequiori quoque ævo peculiaris hic locus Najadum cultui manſit, quod inde factum videtur, quoniam in regionibus ſaxoſis aquarum fluvialium, quibus Najades præſunt, ſcaturigines plerumque in antris & ſpeluncis naſcantur: Hinc αντριαδων ortum cognomen, quod reperitur in Epigrammate Græco [(b)]:

Παιγνιον ΑΝΤΡΙΑΣΙΝ Διονυσιος ανθετο Νυμφαις,
(Δωρον δ' εξ ἱερας ειμι Πελωριαδος·)
Ὑιος Πρωταρχȣ· σχολιος δ' εξεπτυσε πορθμος,
Οφρ' ειην λιπαρων παιγνιον ΑΝΤΡΙΑΔΩΝ.

Inſignis eſt gloſſa Phrynichi Arabii, cujus Παρασκευην Σοφιστικην MS. ſervat Cl. Ruhnkenius: Αντριαδες Νυμφαι] ὡς εν τοις ναμασι διατριβουσαι, Ναϊαδες· και εν τοις ορεσιν, Ορεστιαδες· και Ἁμαδρυαδες· και αἱ περι τας νομας των τετραποδων, επιμηλιδες, ὁτι μηλα ἁπαντα τα τετραποδα καλουσιν οἱ αρχαιοι· Dicebantur ſacri hi ſpecus *Nymphæa*, Græcis Νυμφεια vel Νυμφαια, απο των Νυμφων [(c)]: interdum etiam Νυμφωνες [(d)], proprio vocabulo. Cæterum animadverti meretur diligentia Poëtæ, qui non ſimpliciter Nymphis ſacrum ait hoc antrum fuiſſe, ſed cum varia eſſent Nympha-

(a) *Adſunt quidem exempla Templorum iis ſtructorum, ſed perpauca: v. Ferret. Muſ. Lapidar. p.* 32. (b) *Antholog. Reiskii p.* 31. *Suid. v.* (c) *v. Holſten. Explic. Vet. Picturæ Nymph. refer. Tom. IV. Theſ. Ant. Rom. & Ferret. Muſ. Lapidar. p.* 108. (d) *Pauſan. L. II. p.* 104. *Spanhem. ad Callim. H. in Del. Turneb. adverſar. lib.* 29.

pharum genera [(a)], Najadas ſpeciatim nominat, earumque cultui dedicatam hanc ſpeluncam teſtatur. Etiamſi enim haud procul a mari antrum eſſet poſitum, magis tamen Najadibus, quam Nereidibus convenit, ideo quod aquæ fluvialis illic ſcaturigo oriebatur, cujus præſides Nymphas oportebat eo in loco religioſis ritibus coli. Quæ cum ita ſint, apparet quam injuſte iterum Scaliger [(b)] Homerum eo nomine reprehenderit, ut qui Najadas male pro Nereidibus poſuiſſet [(c)]; apparet etiam, minus caute doctum Poëtæ interpretem Popium egiſſe, dum, Scaligeri cenſuram præter rei veritatem amplexus, in Anglica ſua Odyſſeæ verſione Nereides ubique pro Najadibus ſubſtitueret. Videamus nunc, recte ne omnia Nymphis conveniant, quæ in ſequentibus Poëta enumerat, antri ornamenta. Id ſi evicerimus, ſatis credo demonſtratum erit, non allegorice intelligi, ſed proprie accipi & ex uſu antiquitatis explicari, univerſam hanc deſcriptionem debere.

VIII. Quod ad externam antri formam ſpectat, duobus illud oſtiis inſtructum fuiſſe legimus, θυραις ait Poëta: - - - δυω δε τε οἱ θυραι εισιν &c. i. e. non *januis*, quæ vulgaris vocabuli eſt ſignificatio, nam hæ antro non conveniunt, ſed foraminibus tantum quibuscunque & oſtiis αυτοματοις, quomodo haud raro etiam vox θυρα ſolet uſurpari. Imo Porphyrius ipſe in fragmento Diſſertationis de Styge oſtium antri Brachmanum θυραν appellat, etiamſi illud foramen tantum fuerit in rupe excavatum, unde ſcaturigo aquæ profluebat. Hæc obſervatio quem uſum præſtet, mox adparebit. Neque μυϛηριωδης haberi numerus debet των θυρων, quod allegoriſtæ crediderunt: quid enim facilius, quam ut ſpelunca aliqua ab utroque latere oſtium habeat vel introitum? Aut vero etiam myſteria erunt quærenda in deſcriptione antri illius, in quo Nymphæ Bacchum educarunt, quodque διθυρον itidem fuiſſe auctor eſt Scholiaſtes Apollonii ad L. IV. Argonaut. διθυραμβου nomen Baccho inde adhæſiſſe teſtatus, δια το ΔΥΟ ΘΥΡΑΣ εχειν το αντρον. [(d)] Sed non digna ſunt ſomnia, quæ refutentur. Major nobis difficultas objicitur in deſcriptione oſtiorum, quam

Poë-

(a) *v. Animadv. ad Porphyr.* (b) *L. V. Poëtices.* (c) *Imo* Najades *etiam* æquoreas *Ovidius memorat L.* XIV. *Metam. unde patet ſi vel maxime Nereides voluiſſet Poëta, quod falſum eſt, tamen Najadum nomen ſuffeciſſe.* (d) *v.* 1131. *ſeq.*

* * * *

Poëta exhibet, & quæ primo intuitu nescio quas tenebras videtur præferre, quæ tamen, si recte inspexeris, haud difficulter evanescunt. Videamus quomodo loquatur:

. . . . δυω δὲ τε οἱ θυραι εισιν,
Αἱ μεν προς βορεαο, καταιβαται ανθρωποισιν,
Αἱ δ᾽αυ προς Νοτȣ εισι θεωτεραι, ȣδέτι κεινῃ
Ανδρες εσερχονται, αλλ᾽ αθανατων ὁδος εςι.

Fateor absque conjecturis nihil hic potest constitui. At dicant velim, quos conjecturarum offendit mentio, quis fuerit ante nos, qui explicationem dederit hujus loci, conjecturarum nomine majorem. Num Porphyrius cum allegoriis suis? An vero Mottéus Vayerius? Neuter mehercle, si quid ego in his video. Sed adsunt loca in auctoribus vetustis, quæ etsi eo tempore clarissima erant, nobis tamen difficulter intelliguntur, ob diversos temporum mores, mutatas regionum formas, &c. In his qui probabilius divinaverit, propius veritati accedit, mentemque auctoris melius censetur adtigisse. Id vero solum operam dandum est in ejusmodi re, ut relictis ambagibus, non quid nos ex hoc illove loco exsculpere possimus, sed quid auctor illis ita constituendis sibi proposuerit, conjectando adsequamur. Hac via si ingressi fuissent Porphyrius & reliqui allegoristæ, mystice omnia & per figuras interpretati non fuissent. Nobis explicatio topographica, e natura loci situque insulæ derivata, ut simplicior ita probabilior veroque propinquior habenda videtur. En Lector, quomodo rem accipiendam putem.

Antrum habes Nymphis sacrum, in ipso insulæ portu positum, haud procul a mari. In antro duo ostia, Boreale alterum, alterum austro obversum: hoc solis αθανατοις, illud non nisi hominibus pervium. —— Hæc descriptio Poëtæ: Pone nunc portum Phorcynidem in Boreali insulæ parte structum fuisse. Verosimile hoc fit, ubi situm insulæ reputaveris: Corcyra, Phæacensium insula, Boream versus erat posita, supra Ithacam; ac proin facilius fuit Phæacibus ad Borealem Ithacæ partem navem appellere, quam in inferiora ejus latera se conferre: appulerunt autem prope ostium hujus antri, ergo illud in Boreali insulæ parte situm habuit: Constituto antri situ, portarum rationem haud difficulter investigabimur: si enim in boreali latere antrum fuerit, necesse est portam ejus borealem mare, au-

stra-

ſtralem vero inſulam reſpexiſſe. Prius hominum uſibus ſerviebat: Αἱ μεν προς βορεαο καταιβαται ανθρωποισιν· Ac per illud ſacrificia inferebantur & donaria, quibus Nymphis loci tutelaribus nautæ ſupplicabant: per illud etiam Ulyſſem Phæaces detulerunt dormientem, &c. Poſterius ſolis *inmortalibus* erat pervium: Αἱ δ'αυ προς Νοτου εισι θεωτεραι· εδετι κεινας Ανδρες εσερχονται, αλλ' αθανατων ὁδος εϛιν. Poëtice hæc dicta ſunt & nonnihil obſcurius, eleganter tamen, ſi quis recte vim intelligat verborum & mentem auctoris. Difficultas omnis latet in voce αθανατων, quæ cum *animabus* æque conveniat ac *Diis*, ambiguum videri poſſet quidnam ex his intelligi debeat. Prior Porphyrio placuit interpretatio, qui longa argumentorum ſerie nomen αθανατων *animabus* adſeruit. At allegoriarum ſtudio deditiſſimum oportet eſſe, qui *animarum* mentionem in deſcriptione antri Najadibus ſacri quærat: maxime cum αθανατος, ſi abſolute ponatur, ſemper *Divinitatem* aliquam ſignificet. Nobis dubium non eſt, quin *Najadas*, fontium Deas locique tutelares, Poëta intellexerit: vel potius *aquas* ipſas, quibus Najades præerant, quæque ex antro, ubi ſcaturigo erat ὑδατων αεναοντων, haud dubie elabebantur, totam inde inſulam peragrantes undisque ſuis irrorantes. Notum eſt, Numina apud antiquos ſumi de rebus, quibus præerant:

ΕΡΜΗΣ δ' ερμηνευς των παντων αγγελος εϛι·
ΝΥΜΦΑΙ ὑδωρ· πυρ ἩΦΑΙΣΤΟΣ· σιτος ΔΗΜΗΤΗΡ·
Ἡδε θαλασσα ΠΟΣΕΙΔΑΩΝ μεγας, ηδ' Ενοσιχθων·
Και πολεμος μεν ΑΡΗΣ, ειρηνη δ' εϛ' ΑΦΡΟΔΙΤΗ κ. τ. λ.

Ait Orpheus in fragmento apud Jo. Diaconum; aliud idque perinſigne exemplum dabimus in Animadverſionibus ad Porphyrium [(a)]. Imo exſtat Platonis locus [(b)] a Plutarcho [(c)] poſtea citatus, ubi diſerte *temperandus* inquit *eſt Bacchi ardor commercio Nympharum.* Contra apud Heſiodum in Operibus & diebus ſub finem, *aquæ* ipſæ de Deabus accipiuntur, quas adorari vult Poëta:

Μηδε ποτ' αεναων ποταμων καλλιρροον ὑδωρ
Ποσσι περαν πριν γ' ευξῃ ιδων ες καλα ῥεεθρα,
Χειρας νιψαμενος πολυηρατῳ ὑδατι λευκῳ.

Ar-

(a) *Cap. XXXII.* (b) *L. VI. de Legibus.* (c) *De aud. Poët. & an ſeni ger. reſp. junge Longin. περι ὑψους, &c.*

Artemidorus ποταμους, και λιμνας, και Νυμφας, jungit in Oneirocriticis (a). —— Atque ſic Homerus, cum Auſtralem portam, quæ verſus inſulam erat poſita, ſolis αθανατοις h. e. *Nymphis* perviam dixit, poëtica tantum dictione indicare voluit, per oſtium illud alterum fontem elabi aquæ vivæ, cujus ſcaturigo in Antro oriebatur, quæque adeo hominibus pervia eſſe non potuit:

Αἱ δ' αυ προς Νοτου εισι θεωτεραι, ουδετι κεινη
Ανδρες εσερχονται, αλλ' αθανατων ὁδος εστιν.

Si quis recte locum contemplatus fuerit, genio Poëtæ & dictioni paullum adſuetus, non dubito quin explicationem hanc omnium veroſimillimam ultro agnoverit. Videamus nunc internam antri faciem.

IX. Hic primum, ait Poëta,

- - - Κρητηρες τε και αμφιφορηες εασι
Λαϊνοι· ενθα δ' επειτα τιθαβωσσουσι μελισσαι.

Mire in his ſe rurſus torquet Porphyrius noſter: nos de eorum explicatione non admodum ſolliciti erimus, viam ingreſſi, jam ab Euſtathio calcatam; qui οἱ δε λιθινοι, inquit, κρητηρες και αμφιφορηες αναθηματα Νυμφων χειροποιητα· οικειον δε προς Νηϊαδας τι τοιαυτα δοχεια του ὑδατος. *Crateres hi & amphoræ donaria fuerunt Nymphis fabricata: & bene etiam conveniunt aquæ receptacula Najadibus, fontium Deabus.* —— Quippe receptus hic veteribus mos fuit, ut *crateras* Nymphis donariorum loco deponerent, lacte, oleo, melle, aliiſque id genus primitiis plenos. Theocritus (b):

Στασω δε κρητηρα μεγαν λευκοιο γαλακτος
Ταις Νυμφαις· στασω δε και ἁδεος αλλον ελαιου·

Neque Nymphis ſolum, ſed & aliis cujuslibet ordinis Numinibus, variis de cauſſis (c). —— Quod vero *Apes* etiam in hoc antro occurrant

(a) *L. II. C.* 43. (b) *Idyll. V.* 53. *Longus L. II. p.* 58. (c) *Ut Baccho: v. Porphyr. de Antro Nymph. conf. Lycophr. v.* 273. *Minervæ: v. eund. v.* 854. *& ad hæc duo loca Tzetz. & Meurs. Diis in genere omnibus*, τοις μακαρεσσιν· *v. Apollon. Rh. L. IV. v.* 1128. *junge Theocr. Idyll. VII.* 150. *Virg. Ecl. V.* 68.

rant (nam illud ἐπειτα perinde eſt utrum cum Euſtathio ad antrum ipſum, an cum reliquis interpretibus ad amphoras & crateres referas) id novum videri non debet. Solebant paſtores non aquam duntaxat, quod vilius erat donum, ſed & quælibet libamenta, lac, oleum, &c. ut e Theocriti loco jam obſervavimus, Nymphis apponere: ſic Chloë apud Longum (a) ἡ σπενδουσα dicitur ταις Νυμφαις του πρωτου γαλακτος. Imo diſerta etiam *mellis* mentio alibi exſtat: cauſſam rei Scholiaſtes Theocriti (b) reddit ex Ariſtotele, Αὑται γαρ, inquit is de Nymphis, ἐκθρεψασαι τον Ἀρισταιον (Cod. MS. Lugd. B. τον Ἀρισεα), ἐδιδαξαν την του ἐλαιου ἐργασιαν και μελιτος, ὡς φησιν Ἀριστοτελης· Quibus cum convenit Lactantii narratio de Meliſſa, e Didymi ἐξηγησει Πινδαρικῃ deſumta, in Lib. I. Inſt. Divin. —— Recte itaque in funere Melibœi, apud Nemeſianum (c),

MELLA ferunt NYMPHÆ, pictas dat Flora coronas,

Tanquam ipſarum inventum, ut recte Titius interpretatur (d). Dixeris neceſſitatem quandam Najadas inter & apes hinc manſiſſe: Epigramma Anthologiæ MS.

ΝΗΙΑΔΕΣ και ψυχρα βοαυλια ταυτα, ΜΕΛΙΣΣΑΙΣ
Οἱμον ἐπ' εἰαρινην λεξατε νισσομεναις,
Ὡς ὁ γερων Λευκιππος ἐπ' ἀρσιποδεσσι λαγωοις
Ἐφθιτο χειμεριῃ νυκτι λοχησαμενος,
Σμηνια δ' οὐκ ἐτι οἱ νομεειν φιλον, αἱ δε τον ἀκρης
Γειτονα ποιμενιαι πολλα ποθουσι ναπαι·

Imo Apollo diſerte, in Oraculo apud Euſebium in præparatione, & Nicephorum Syneſii commentatorem ſervato,

Χευε, inquit, μελι Νυμφῃσι Διωνυσοιο τε δωρα.

Sed tædet rei diutius inhærere, cujus toties a veteribus facta eſt mentio. Sufficit ut Lector intelligat, quam male Platonici in re protrita & perſpicua ad allegorias confugerint, quibus nihil a mente Poëtæ & vero verborum ejus ſenſu alienius poteſt excogitari.

X. Succedunt in deſcriptione antri

- - - ἱστοι

(a) *L. II. p* 49. (b) *l. c.* (c) *Eclog. I.* 69. (d) *ad Nemeſian. l. c.*

- - - ἱστοι λιθεοι περιμηκεες· ενθα τε Νυμφαι
Φαρε' ὑφαινουσιν ἁλιπορφυρα, θαυμα ιδεσθαι.

Conjunxit Porphyrius, quæ ſeparatim erant ſumenda, deceptus prava, quam voci ενθα tribuebat, ſignificatione. Senſus eſt: *aderant etiam navium mali ex ligno* (nautarum donaria): *& in antro Nymphæ telas texebant purpureas, res plane ſingularis & viſu digna.* Non morabimur varias interpretum explicationes, id ſufficit obſervaſſe, omnes quos equidem vidi, etiam commentatores, vocem ἱστος perverſe accepiſſe. Duplex quippe illius eſt uſus, apud Græcos, tam de *inſtrumento textorio*, quibus tela adfigitur (a), quam de *malo* navis (b). Mihi dubium non eſt quin poſterior notio unice hoc loco ſit admittenda: Solebant nautæ, ſi vel iter eſſent ingreſſuri, vel e naufragio incolumes evaſiſſent, partes navis, alii has alii illas, proram, puppim, antennas, apluſtre, clavem, vela, malos, votorum loco vel naufragii indicia, in templis deponere: non Neptuni ſolum, cujus celebre apud Horatium exſtat exemplum, ſed & omnium in genere Numinum, quæ aquarum curam gerere credebantur, adeoque Nympharum etiam, quod e vetuſti marmoris titulo certo novimus (c): —— Cæterum fuerunt hi *mali* λιθεοι, ſive λιθινοι, *lapidei*, pariter ut crateres & amphoræ: quod profecto mirum videri non debet, uti viſum Porphyrio fuit, qui *ligneos* maluiſſet; neque enim certa materiæ ratio in donariis habebatur, quæ pro facultate donantis fere pretioſiora ſolebant eſſe (d), ut ſi quis pede, brachio, aliove membro laboraverat, vel auream vel argenteam vel æream lapideamve ejus imaginem in Templo Æſculapii dedicabat (e). Imo convenientior etiam hic fuit lapidea materia, utpote temporis vitio minus obnoxia, & ſimplicitati morum ejus ætatis valde congrua: Sed hæc levioris momenti, & Porphyrii tantum cauſſa dicta ſunt. —— Erant iidem

(a) *Ælian. V. H. III. 42. XII. 17. Xenoph. Oeconom. X. 10. Sappho Fragm. X. ed. Wolfii, Pollux VII. 35. X. 125. 176. &c. inde* Ἱστια, ὑφαινουσα γυνη *apud Heſych. v.* (b) *Apoll. Rh. I. 563. D. Perieg. v. 1116. Arat. Phænom. v. 350. Lucian. T. I. p. 620. 635. T. II.* 134. 404 *Artemid. II. 12. & 23. Pollux I. 93. Heſych. & Suid. v. Hinc* ἱστιον, apluſtre *Lucian. T. III. p. 252. 253. Suid. Heſych. v. & marmor in Chishull. Antiq. Aſiat. p. 59. emendatum a R. Bentlejo, ap. Taylor. ad L. Decemv. de inope debitore p. 23.* Ἱστεων, ἱστων, locus ubi mali adſervantur, *Phrynich. p. 66. Suid. v. tum* Ἱστωκος, *aliaque de quibus Schol. ad Apoll. Rh. Pollux, Suid. in* ἱστοδοκη, ἱστοπεδη, *cet. & Heſych. variis vocibus.* (c) *apud Thomaſin. de Donariis Cap. 25.* (d). *Ibid. C. 2.* (e) *Ibid. Cap. 35.*

iidem περιμηκεες, *longi*, *oblongi*, de qua voce ad Homeri locum diximus. Nunc ad ὑφασματα ipſa.

XI. Ipſæ enim Nymphæ, ne otioſæ ſederent ſcilicet, in hoc antro

Φαρε' ὑφαινουσιν ἁλιπορφυρα, θαυμα ιδεσθαι.
Purpureas texunt telas, mirabile viſu.

Aptiſſime Poëta, ratione Porphyrii, poſterius illud adjecit *mirabile viſu;* Tam perverſe enim hic omnia intellexit, tam importune miſcuit, turbavit, ut ubi initium quæras diſputationis, ubi finem invenias, incertus hæreas. *Et certe*, ait, ταυτα ȣκ ιδεσθαι θαυμα, αλλα και ακȣσαι· τις γαρ αν πιςευσαι, θεας ἁλιπορφυρα ἱματια ὑφαινειν εν σκοτεινῳ αντρῳ, επι λιθινων ἱςων. Haud mediocriter, ut ex his patet, auctus ipſi ſtupor fuit *obſcuritate* antri & *malorum* uſu ad texturam. At unde nata eſt illa obſcuritas? non aliunde profecto, quam e voce ηεροειδης perverſe intellecta: vide quæ ſupra de vero ejus ſenſu diſputavimus. Eadem *malorum* cauſſa: neque enim εν τοις ἱςοις, ſed in ipſo antro Nymphas texendis *telis* vacaſſe, ſuperius etiam docuimus. Reſtat, ut ipſius texturæ tenebras diſpellamus. —— Non miratus certe tantum in modum Porphyrius fuiſſet, Homerum Nymphis telam & ſtamina dediſſe, ſi in memoriam ſibi revocaſſet, communiter iſtud exercitii genus huic Dearum claſſi ab antiquis tribui. Rem conficit unus Virgilii locus, ubi Ariſtæum narrat a Nymphis laceſſitum vexatumque ad matrem fluvii præſidem, Cyrenen, acceſſiſſe: mox addens[(a)],

At mater ſonitum thalamo ſub fluminis alti
Senſit, eam circum Mileſia VELLERA NYMPHÆ
CARPEBANT, HYALI *ſaturo fucata* COLORE:
Drymoque Xanthoque, &c.

Quo ſane teſtimonio neſcio quid in hac re diſertius poſſit quæri: utrobique *Najades*, fluvii præſides: uterque color ἁλιπορφυρος, ſive *hyalus*[(b)], &c. Interim ridiculum hic ſe dedit bonus Spondanus, ſa-

(*a*) *Virg. Georg. IV. Turneb. Adverſ. L. VIII.* (*b*) *v. not. ad Hom. l. in P. I. Collectan. junge J. M. Geſneri Diſſ. de Electro vett. in T. III. Comment. Societ. Reg. Gotting.*

ſatis alioquin feliciter hac in re verſatus: „ Subjicit deinde Poëta", inquit, „ deſcriptionem brevem loci illius in quo Nymphæ texendi „ officio defunguntur. Ecquid, rogo, Homere, non ſatis eſt ho- „ mines ejusmodi opificiis occupari, niſi Deabus quoque idem tri- „ bueris? Docet ſane Poëta, quod alias monui, ocium præcipue „ ſexui femineæ non eſſe conſentaneum: Cum non ſolum Regum „ & Principum uxoribus - - - - ſed & Deabus muliebria illa nendi „ & texendi artificia adſignet." Non ſatisfacerent mehercle ejusmodi diſputationes allegoriſtis, Porphyrio aliisque: quorum difficultates, qualescumque ſunt, uno Virgilii loco diſpelluntur omnes.

XII. Reſtat, ut ὑδατα illa αεναοντα breviter conſideremus, quæ Poëta ponit in ipſo antro: Εν δ' ὑδατ' αεναοντα - - - - *aquæ vivæ*, *aquæ continuo fluentes*; αεναοντα ait interpres, αει ῥεοντα· quicum Heſychius convenit in ea voce [a]. Peſſime hic cæcutivit, ut in aliis, Scaliger, dum in contentione Nymphei Homerici cum portu Virgiliano, quem mox memorabimus, hunc illi præfert, quod hic in antro iſto *dulces aquas* poſuerit, ille non item. „ Poſtea, inquiens, cum dixit „ (Virgilius) *Nympharum domus;* non egit Grammaticum, ut ille „ —— αἱ Νηϊαδες καλεονται. Quanquam potius Nereides eſſe opor- „ tuit. Non enim poſuit intus dulces aquas, quemadmodum No- „ ſter, cum tamen & crateres & amphoras nominaret": &c. Alter error alterum genuit, quem in ſuperioribus notavimus. Interim ipſa ὑδατων αεναοντων appellatio haud obſcure indicat ſcaturiginem fluminis alicujus in hoc antro fuiſſe, quod per divinius illud oſtium, θεωτεραν ut Homerus ait θυραν, ex antro delapſum univerſum inſulæ tractum permeabat eamque undis ſuis irrigabat. Sin vero omnis antri deſcriptio figmentum fuerit poëticum, præclare Poëta fontis originem in antro ſtatuit, quod Najadum erat: Aquis enim & fontibus hæ præeſſe credebantur, & ſi originem idololatriæ ſpectes non niſi ipſæ erant aquæ ipſique fontes divino cultu honorati, quomodo Hamadryades ſæpe, non tam ſylveſtia Numina quam arbores ipſæ eſſe, easque obſidere credebantur [b]. Unde apud Poëtas etiam Nympharum no-

(a) *v. not. ad Hom. l. adde Heſiod.* εργ. 548. 593. 735. *jungi ad hæc vox poteſt ſimilibus cum* ſemper & αει *compoſitis, quæ collegit Schottus L. I. Nod. Cic. Cap. XVII.* (b) *v. Barth. ad Nemeſiani Cyneg. v. 29.*

nomine haud raro ipſa intelligitur aqua [(a)], & in MSS. Codd. *lymphæ* & *Nymphæ* appellatio miſceri ſolet [(b)].

Alibi ſæpius aquarum ſcaturigines in Antris Nympharum cultui deſtinatis memorantur; Theocritus [(c)]:

- - - - - - - το δ' εγγυθεν ἱερον ὑδωρ
Νυμφων εξ αντροιο κατειβομενον κελαρυσδεν.

Epigramma Anthologiæ MS.

Σπηλυγγες Νυμφων ευπιδακες· αἱ τοσον ὑδωρ
Λειβεσαι σκολιου τεδε κατα πρεονος
Πανος τ' ηχησσα πιτυςεπτοιο καλιη,
Τηνδ' ὑπο Κρισσαιης ποσσι λελογχα πετρης,
Ἱερα δ' αγρευτησι γερανδρυου αρκευθοιο
Πρεμνα, λιθηλογεες θ' Ἑρμεω ἱδρυσιες,
Ταυται θ' ἱληκοιτε, και ευθηροιο δεχοισθε
Σωσανδρου ταχινης σκυλ' ελαφοσσοϊης. [(d)]

Longus elegantem ſpeluncæ hujusmodi deſcriptionem dedit in Paſtoralibus [(e)]: Νυμφων, inquiens, αντρον ην πετρα μεγαλη, τα ενδοθεν κοιλη, εξωθεν περιφερης, τα αγαλματα των Νυμφων αυτων λιθοις επεποιητο, ποδεν ανυποδητοι, χειρες εις ωμους γυμναι, κομη μεχρι των αυχενων λελυμενη, ζωμα περι την ιξυν· μειδιαμα περι την οφρυν; το παν σχημα χορεια ην ορχουμενων· Ἡ ωα του αντρου της μεγαλης πετρας ην το μεσαιτατον· εκ δε της πηγης ὑδωρ αναβλυζον, ῥειθρον εποιει χεομενον, ὡςε και λειμων πανυ γλαφυρος εκτετατο προ του αντρου, πολλης και μαλακης ποας απο της νοτιδος τρεφομενης· ανεκειντο δε και γαυλοι, και αυλοι πλαγιοι, και συριγγες, και καλαμοι, πρεσβυτερων ποιμενων αναθηματα. ——— Ipſam Nympharum formam & habitum e Virgilio [(f)], Valerio Flacco [(g)], & marmoribus vetuſtis [(h)] petere eſt.

XIII. En, Lector, novam Antri Homerici explicationem: Non pro-

(a) v. *ſupra.* (b) *Drakenb. ad Sil. Ital. L. XI. v.* 420. *DD. VV. ad Rutil. Itin. I.* 265. *& Seren. Sammonic. C. IX. v.* 123. *C. XIX. v.* 341. *&c.* (c) *Idyll. VII.* 137. (d) v. *Antholog. Reiskii p.* 22. 41. 171. 172. 174. (e) *Lib. I.* (f) *l.c.* (g) *L. III.* (h) v. *Sponii Miſcell. p.* 31. *Fabrett. de Aquæductibus, & A. F. Gorium ad Monum. Doniana p.* LIX. *ſqq.*

propono illam ὥσπερ ἐκ τρίποδος ἢ Τροφωνίου· ſed quemvis potius ſua hac in re ſententia abundare patior: Id ſtudui, ut qua poſſem ſimplicitati intentus veritatem ita indagarem, ut in Homeri locum me quaſi tranſponens, quid optime & tempori, & loco, & Poëtæ etiam ipſius menti, congruum videbatur, caute diſpicerem, nihilque quod ab his alienum cenſeri poſſet in explicationem meam admitterem. Tu, Benevole,

- - - - ſi quid noviſti rectius iſtis,
Candidus imperti: ſi non, his utere mecum.

Certe confido, neminem fore qui poſthæc de Porphyriana explicatione cogitabit; In commune literarum bonum ſæculi genius opera virorum vere eruditorum & ſapientum in eum redactus eſt locum, ut ab his nugis, ita captatiunculas allegoricas vocare liceat, magis magisque alienatum, ſpes ſit brevi ad meliorem interpretandi rationem etiam in omni ſtudiorum genere totum ſeſe converſurum. Par ratio eſt eorum, quæ vel J. Auratus, vel Motteus Vayerius, vel alii ex hoc loco exſculpſerunt, omnes difficiles nugæ & Homero minime dignæ. Id enim certo ſibi perſuadeant velim, qui ita cogitant, nihil aptius eſſe ad famam Poëtæ noſtro ſæculo carpendam minuendamque, quam ſi ejusmodi ſapientiam ipſi tribuant, quæ merito ſophiſtica & inanis habetur, ideo quod a propoſito ejus aliena ſit. Temporibus Porphyrii & Platonicorum, e re erat, a minutiis ejusmodi laudem Poëtæ principi & omnium ſimpliciſſimo captare; nunc cum illæ ſuo merito ſordere inceperint, malo inſtituto Dacieria ſapientiam Homeri cauſſatur, ut explicationem Porphyrii poſſet tueri; vel, quod verius dixeris, explicationem Porphyrii tuetur, ut Homeri ſapientiam prædicaret. At, amabo, quis etiam id in dubium vocaverit, confugiendum ad allegorias non eſſe, ſtatim ac locum aliquem e naturalibus cauſſis explicare poſſis? Nemo mehercle, *cui ſanum eſt ſinciput*, *intellego*. Imo ipſe Porphyrius, quantuscunque allegoriarum patronus fuerit, non eo tamen dementiæ proceſſit, ut illud inficias ire auſerit: contra, *non refugiſſem ad allegorias*, inquit, *niſi abſurdum eſſe verborum ſenſum credidiſſem, ſi ſimpliciter & e natura loci explicentur*: Τοιούτων οὖν, inquiens, ἀσαφειῶν πλήρους ὄντος τοῦ διηγήματος, πλάσμα μὲν ψυχαγωγίαν πεποιημένον μὴ εἶναι, ἀλλ' οὐδὲ ἱστορίας τοπικῆς περιήγησιν ἔχειν· ἀλληγορεῖν δέ τι δι' αὐτῶν τὸν ποιητὴν κ. λ. Atque id ſolum ad cauſſam conficiendam ſufficit.

XIV. Ver-

XIV. Verbo nunc Virgiliana loci Homerici parodia memoranda eſt, quæ Æneide prima exſtat, his verbis:

Defeſſi Æneadæ, quæ proxima, litora curſu
Contendunt petere, & Libyæ vertuntur ad oras:
Eſt in ſeceſſu longo locus: inſula portum
Efficit objectu laterum; quibus omnis ab alto
Frangitur, inque ſinus fundit ſeſe unda reductos.
Hinc atque hinc vaſtæ rupes, geminique minantur
In cœlum ſcopuli: quorum ſub vertice late
Æquora tuta ſilent. Tum ſilvis ſcena coruſcis
Deſuper horrentique etiam nemus inminet umbra.
Fronte ſub adverſa ſcopulis pendentibus antrum:
Intus aquæ dulces, vivoque ſedilia ſaxo:
Nympharum domus; hic feſſas non vincula naves
Ulla tenent: unco non alligat anchora morſu.

Ex Homeri fonte irrigatos Virgilii hortulos fuiſſe, univerſa clamat antiquitas (a), unde utriusque loci comparationem inſtituerunt Scaliger & Rapinus; Et profecto non obſcura imitationis in his veſtigia deprehenduntur. At id quæritur, uter prudentius aut elegantius hic fuerit verſatus. Si qua evinceretur, quod minime tamen evictum iri puto, æque Homerum ac Virgilium, de quo res certa eſt, ornamenti duntaxat & epiſodii gratia deſcriptionem Nymphæi ejusmodi ex ingenio finxiſſe, omniaque adeo illic figmentorum loco habenda eſſe, poſſet hæc forte quæſtio moveri, licet non magni tamen momenti id genus diſcuſſiones ſint habendæ; at donec illud in medio manet relinquendum, impar utriusque eſt conditio: neque enim culpari Homerus poſſet, ſi, quod veroſimile eſt, narratio ejus topographica ſit, h. e. veram loci deſcriptionem contineat; etiamſi aliqua addiderit quæ melius apud Virgilium fuerint efficta, cujus antrum non reapſe eo in loco exſtitiſſe, ſed ex ingenio ejus natum fuiſſe conſtat. Quidquid ſit, id certum eſt, quod in ſuperioribus obſervavi, præjudicatam eſſe comparationem quam Scaliger inſtituit, nimio quo Virgilium proſequebatur amore in transverſum raptus. Rapinus (b) aliam

(a) *Macrob. Saturn. V. 3. Turneb. Adverſ. L. XVIII. c. 32. Urſin. Collat. Virg. p. 235. &c. Schott. Obſ. Human. III. 21.* (b) *Comp. d'Hom. & de Virg. Ch. X.*

aliam ingressus est viam, & frequentiam descriptionum in Homero gravatus, etiam hanc Nymphæi Ithacensis explosit [a]. Quid de opinione ejus in genere censendum sit, hujus loci non est discutere; id certum est valde imprudenter illum eo in loco versatum fuisse. Comparationem enim Homeri ac Virgilii cum faceret, frequentiam ut dixi descriptionum in Homero culpat, & inter alia etiam hanc quæ XVIII. constat versibus: de Virgilio, quem Homeri locum XII. versibus expressisse videmus, ne verbum quidem addit; cum justius e contrario Virgilius accusaretur, si qua hic culpa posset inveniri, ut cujus descriptio necessaria non sit ad narrationem, cum universa Ulyssis historia ita sit comparata, ut descriptionem accuratam loci, ad quem navis Phæacum appellebat, necessario Lector desideret. —— Cæterum illa

- - - - - *δυο δε προβλητες εν αυτω*
Ακται αποῤῥωγες, λιμενι ποτιπεπτηυῖαι &c.

apud Virgilium,

- - - - - *insula portum*
Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto &c.

postea imitatus est Lucanus [b], in descriptione urbis Cretensis:

Hinc illinc moles *scopulosæ rupis aperto*
Opposuit natura mari, flatusque removit,
Ut tremulo starent contentæ fune carinæ.
Hinc late patet omne fretum, seu vela ferantur
In portus Corcyra tuos, seu læva petatur
Illyris Iönias vergens Epidamnus in undas.

ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΜΕΝ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗι ΟΔΥΣΣΕΙΑι
ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ ΤΑΥΤΑ.

(a) *v. etiam Lettres de M. Bielfeld p.* 162. 163. *Reimmann. Iliad. post Hom. p.* 129. *sq.* 144. *& de Virgilio speciatim Bossuet Traité du Poëme Epique L. VI. ch.* 2. *Home Elements of Criticism T. III. p.* 187. (b) *L. II.*

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

περὶ τοῦ ἐν τῇ Ὀδυσσείᾳ

ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ.

PORPHYRIVS

PHILOSOPHVS

DE ANTRO NYMPHARVM

Quod L. XIII. *Odyſſeæ Homericæ* deſcribitur.

GRAECE

Cum Latina *L. HOLSTENII* verſione,

& Variis Lectionibus.

. . . . . . vos exemplaria Græca
Nocturna verſate manu, verſate diurna.

HORAT.

AVCTORES

qui hic citantur.

Artemidorus.
Cronius.
Empedocles.
Eubulus.
Heraclitus.
Hesiodus.
Homerus.
Hymnus in Apoll.
Numenius.
Parmenides.
Pherecydes.
Plato.
Poeta.
Propheta (i. e. Moses.)
Pythagoras.
Sophocles.
Theologi.

[1] ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ

[2] ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ

Περὶ τοῦ ἐν Ὀδυσσείᾳ

ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ.

PORPHYRIUS

De Antro

NYMPHARUM

Libro XIII. Odyſſeæ.

L. Holſtenio interprete.

CAP. I.

ΤΙ ποτὲ Ὁμήρῳ [3] αἰνίττεται τὸ ἐν Ἰθάκῃ ἄντρον, ὃ διὰ τῶν ἐπῶν τούτων διαγράφει λέγων·

> [4] Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη.
> Ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἠεροειδὲς,

Quicquid tandem ab Homero per antrum illud in Ithace inſula intelligatur, quod hiſce verſibus deſcribit:

> *Stat ramis diffuſa in portus vertice oliva:*
> *Quam propter jucundum antrum obſcurumque recedit,*

VARIÆ LECTIONES.

1 ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ] In plerisque edd. titulus ſcribitur: ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗι ΟΔΥΣΣΕΙΑι ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ· quippe cum præceſſerant *Quæſtiones Homericæ*, a *Porphyrio* noſtro ſcriptæ: nos e Libris de *Abſtinentia* & *Quæſt. Hom.* veram Libello inſcriptionem reſtituimus. 2 ΤΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ] Poſſes etiam plenius ΦΙΛΟΣΟΦΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΚΟΥ legere, vel ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ: ſed *Philoſophi* titulus noſtro peculiaris & κατ' ἐξοχὴν proprius. v. *L. Holſten.* in *vita Porphyrii* Cap. VI. & *Menag.* ad *Diog. Laërt.* Tom. II. p. 8. B. 3 Αἰνίττεται] Argent. αἰνίπτεται, vitio operarum: ſic tamen inferius iterum. 4 Αὐταρ &c.] *Odyſſ.* N. 102. ad v. 112. Incluſive. BARNESIUS. Αυταρ επι κρατος κ. τ. λ.] Varias loci Homerici lectiones vide in apparatu.

Ἱρὸν νυμφάων, αἳ Νηϊάδες καλέονται.
Ἐν δὲ, κρητῆρές τε καὶ ἀμφιφορῆες ἔασι
Λάϊνοι, ἔνθα δ' ἔπειτα τιθαιβώσσουσι μέλισσαι.
Ἐν δ' ἱστοὶ λίθεοι περιμήκεες· ἔνθά τε νύμφαι
Φάρε' ὑφαίνουσιν ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι.
Ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα. δύω δέ τε οἱ θύραι εἰσὶν,
Αἱ μὲν πρὸς βορέαο καταιβαταὶ ἀνθρώποισιν·
Αἱ δ' αὖ πρὸς νότον εἰσὶ θεώτεραι, οὐδέτι κείνῃ
Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδός ἐστιν.

CAP. II. Ὅτι μὲν οὐ καθ' ἱστορίαν [1] παρειληφὼς μνήμην τῶν παραδοθέντων πεποίηται, δηλοῦσιν οἱ τὰς περιηγήσεις τῆς νήσου γράψαντες, οὐδενὸς τοιούτου κατὰ τὴν νῆσον ἄντρου μνησθέντες, ὥς φησὶ Κρόνιος. ὅτι δὲ κατὰ ποιητικὴν ἐξουσίαν πλάσσων ἄντρον ἀπίθανος ἦν, εἰ τὸ προστυχὸν καὶ ὡς ἔτυχε πλάσας, πείσειν ἤλπισεν, ὡς τῇ Ἰθακησίᾳ γῇ ἀνήρ τις ἐτεχνήσατο ὁδοὺς τοῖς ἀνθρώποις [2] καὶ θεοῖς. ἢ εἰ μὴ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἡ φύσις αὐτόθι ἀπέδειξε κάθοδόν τε ἀνθρώποις πᾶσι, καὶ πάλιν ἄλλην ὁδὸν πᾶσι θεοῖς, [3] δῆλον. ἀνθρώπων γὰρ καὶ θεῶν ὁ πᾶς μὲν πλήρης

Sacra domus Nymphis, quæ Najades indigitantur.
Intus crateres, patulæque ex marmore vivo
Amphoræ; apes dulci qua ponunt mella susurro.
Saxea sunt intus quoque stamina longa, ubi Nymphæ
Purpureas texunt telas, mirabile visu.
Intus perpetui latices. sed janua duplex:
Hæc boream spectans homines admittit: at illa
Respiciens austrum divinior, invia prorsus
Est homini, præbetque viam immortalibus unis.

Sane poëtam non ex rei veritate ejus mentionem fecisse, id inde apparet, quod ii qui insulæ illius situm descripserunt, de nullo hujusmodi antro meminere, ut Cronius affirmat. Id quoque manifestum est, absurdum fore, si ficto per poëticam licentiam antro, fabulæ temere & pro libitu excogitatæ figmento homo mortalis fidem se inventurum speraret, in Ithacensi regione vias hominibus Diisque nova arte aperiens: aut si non homo, sed natura ipsa cunctis illic hominibus descensum, atque aliam rursus viam Diis omnibus ostendisset. Nam universus mundus

VARIÆ LECTIONES.

1 παρειληφως] Sic edd. omnes, etiam princeps Romana: in Basil. 2. tamen παρειληφας, quod eodem redit. 2 και θεοις] κ. τοις θ. Cant. 2. 3 δηλον] *manifestum: tum manifesta res est:* ita edd. omnes: omittunt tamen Cant. 2. & *Holstenius* in sua versione.

κόσμος. τὸ δὲ Ἰθακήσιον ἄντρον πόῤῥω καθέστηκε τοῦ πείθειν ἐν αὐτῷ [1] κατάβασιν εἶναι τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἀνάβασιν τῶν [2] Θεῶν.

CAP. III. Τοιαῦτα τοίνυν ὁ Κρόνιος προειπὼν, φησὶν ἔκδηλον εἶναι οὐ τοῖς σοφοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰδιώταις, ἀλληγορεῖν τί καὶ αἰνίττεσθαι διὰ τούτων τὸν ποιητήν· πολυπραγμονεῖν ἀναγκάζοντα, τὶς μὲν ἀνθρώπων πύλη, τὶς δὲ θεῶν· καὶ τὶ βούλεται τὸ ἄντρον τοῦτο τὸ δίθυρον [3] μὲν νυμφῶν εἰρημένον, τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ἐπήρατον καὶ ἠεροειδές· οὐδαμῶς τοῦ σκοτεινοῦ ἐπηράτου ὄντος, ἀλλὰ μᾶλλον φοβεροῦ· διὰ τί δὲ οὐχ ἁπλῶς νυμφῶν λέγεται ἱερὸν, ἀλλὰ πρόσκειται εἰς ἀκρίβειαν τὸ, αἱ Νηϊάδες καλέονται. τίς δὲ καὶ ἡ τῶν κρατήρων καὶ ἀμφιφορέων παράληψις· οὐδενὸς τῶν ἐγχεομένων αὐτοῖς παρειλημμένου· ἀλλ᾽ ὅτι ἐν αὐτοῖς, ὡς ἐν σμήνεσι, τιθαιβώσσουσι μέλισσαι· οἵ τε [4] περιμήκεις ἱστοὶ ἔστωσαν ἀναθήματα ταῖς νύμφαις· ἀλλὰ, τί μὴ ἐκ ξύλων ἢ ἄλλης ὕλης· λίθινοι δὲ καὶ αὐτοὶ, ὡς οἱ ἀμφιφορεῖς καὶ οἱ κρατῆρες. καὶ τοῦτο μὲν, ἧττον ἀσαφές. τὸ δ᾽ ἐν τοῖς λιθίνοις ἱστοῖς [5] τούτοις, τὰς νύμφας ὑφαίνειν ἁλιπόρφυρα φάρη, οὐκ ἰδέσθαι θαῦμα, ἀλλὰ καὶ ἀκοῦσαι. τίς γὰρ ἂν πιστεύσαι, θεὰς ἁλιπόρφυρα ἱμάτια ὑφαίνειν ἐν σκοτεινῷ ἄντρῳ ἐπὶ λιθίνων [6] ἱστῶν; καὶ ταῦτα ὁρατὰ λέγοντος εἶναι ἀκούων τὰ θεῶν ὑφάσματα, καὶ

hominum Deorumque plenus est. Verum in Ithacensi antro descensum esse hominum, & Deorum ascensum, longissime abest ut persuadere queat.

Hisce ergo præmissis affirmat Cronius, non sapientibus solum, sed & plebeis atque indoctis perspicuum esse, poëtam hisce figmenti involucris occultum aliquid significare. Qui aliis curiosius investigandum reliquit, quænam hominum, quæve Deorum porta sit: & quid bipatens hoc Nympharum antrum sibi velit: idque simul & *jucundum* & *obscurum*. Cum tenebrosum nequaquam jucundum sit, sed potius horrendum. Tum quid vero causæ sit cur non simpliciter Nymphis dicatur sacrum, sed accurate etiam additur: *quæ Naiades indigitantur*. Quorsum etiam crateres & amphoræ ibidem fingantur, cum nullus liquor iis infundendus commemoretur: sed apes in iis tanquam alveariibus mellificent? tum textoria oblonga Nymphis ibidem posita fuisse: atque ea non lignea, vel ex alia materia: sed & ipsa lapidea, quemadmodum crateres & amphoræ. Et hoc quidem minus obscurum: sed in lapideis hisce textoriis Nymphas telas purpureas texere, id non visu solum, sed & auditu mirabile. Quis enim credat, Deas purpureas vestes texere in antro tenebris obscuro, & in lapideis textoriis; præsertim dum audit poëtam telas purpurasque Dearum visui expositas affirmare. Præter hæc

VARIÆ LECTIONES.

1 *καταβασιν*] Ita Rom. 1. Venet. Argent. & Cantt. binæ: in Basil. 3. *καταβησιν*· cui non obsequimur. 2 *Θεων· τοιαυτα τ.*] Basil. 3. male: *Θεων τοιαυτα. τοινυν.* 3 *μεν νυμφων*] In Cant. 2. *μεν των νυμφων*· equidem istud *μεν* plane eliminarem. 4 *περιμηκεις*] Cant. 2. *περιμηκεες*· ut Homeri scilicet verbum studiose observaretur: sed in soluto opus id non est. 5 *τουτοις*] Commodius sic in Cant. utraque: reliquæ fere *τουτου* habent. ——„ *γρ. τουτου*·" BARNESIUS. 6 *ἱςων*;] Sic dedi e Cant. 2. cum interrogationis nota: in ceteris vel *ἱςων*, vel *ἱςων*· constanter.

ἀλουργῆ. ἐφ' οἷς καὶ τὸ δίθυρον εἶναι τὸ ἄντρον θαυμαστὸν, τῶν μὲν τινῶν ἀνθρώποις εἰς κατάβασιν πεποιημένων, τῶν δ' αὖ πάλιν θεοῖς καὶ ὅτι αἱ μὲν ἀνθρώποις πορεύσιμοι, πρὸς βορρᾶν ἄνεμον τετράφθαι λέγονται. αἱ δὲ τοῖς θεοῖς, πρὸς νότον· οὐ μικρᾶς οὔσης ἀπορίας, δι' ἣν αἰτίαν ἀνθρώποις μὲν τὰ βόρεια μέρη [1] προσένειμε· τοῖς δ' αὖ θεοῖς, τὰ νότια· ἀλλ' οὐκ ἀνατολῆς καὶ δύσεως [2] πρὸς τοῦτο μᾶλλον κέχρηται. ὡς ἂν σχεδὸν πάντων τῶν ἱερῶν τὰ μὲν ἀγάλματα καὶ τὰς εἰσόδους ἐχόντων πρὸς ἀνατολὰς τετραμμένας· [3] τῶν δὲ εἰσιόντων πρὸς δύσιν ἀφορώντων, ὅταν ἀντιπρόσωποι τῶν ἀγαλμάτων ἑστῶτες, τοῖς θεοῖς τιμὰς καὶ θεραπείας προσάγωσι.

CAP. IV. Τοιούτων ἀσαφειῶν πλήρους ὄντος τοῦ διηγήματος, πλάσμα μὲν ὡς [4] ἔτυχεν [5] εἰς ψυχαγωγίαν πεποιημένον μὴ εἶναι, ἀλλ' οὐδ' ἱστορίας [6] τοπικῆς περιήγησιν ἔχειν· ἀλληγορεῖν δέ τι δι' αὐτοῦ τὸν ποιητὴν, προσθέντα μυστικῶς καὶ ἐλαίας φυτὸν πλησίον. ἃ δὴ πάντα ἀνιχνεῦσαι, καὶ ἀναπτύξαι, [7] ἔργον καὶ τοὺς πα-

id quoque mirandum, bipatens esse hoc antrum; altero ostio hominum descensui, altero diis præparato. Tum & illud, quod ostium hominibus pervium in boream spectare dicitur; Deorum vero in austrum. Cum maxime dubitari possit, qua de causa hominibus partes septentrionales, Diis autem australes attribuerit: & quare non potius oriente atque occasu ad hanc rem fuerit usus. Cum omnia ferme templa, statuas ingressusque versus ortum habeant: ingredientes autem occasum respiciant, ubi vultu statuis obverso consistentes Diis honorem cultumque tribuunt.

Quocirca cum narratio hujusmodi obscuritatibus abundet, constat eam non esse fabulam, temere animo oblectando confictam, nec veram certamque loci descriptionem continere: sed ejus involucris significari aliquid a poëta, qui & olivam mystica ratione antro apponit. Quæ omnia pervestigare & explicare laboriosum

VARIÆ LECTIONES.

1 προσενειμε] Ita omnes: Cant. tamen 1. προ ενειμε forsan σ excidit: 2 προς τουτο] Subaudi μέρεσι, quod præcesserat τὰ μέρη. *Henr. Stephanus* τὸ ὀνόματι putat deesse: nullus defectus ab *Holstenio* agnoscitur. BARNESIUS. Non tanti hæc res est, de qua controversia moveatur, & verba per se satis sunt aperta: si quid tamen definiendum, *Barnesius* haud dubie rem acu tetigit. 3 των δε] Ita edd. quas vidi, omnes: etiam Cant. 1. των και excitat *Spencerus* L. III. de *LL. HH. Rit.* C. II. D. VI. p. m. 309. 310. forte melius de hoc loco ageretur, si rejecta particula και vel δε, priori sententiæ verba jungerentur: inserto ante οταν, οἱ vel ὡστε, aut simili vocula: sed in textum id intrudere nolui. 4 ετυχεν] ετεχεν Rom. 1. Basil. 2. Argent. Venet. 5 εις ψυχαγωγιαν] Ita pleræque, etiam Romana princeps, quas sequimur: Basil. 3. præpositum omittit. 6 τοπικης] Al. τοπικην. 7 εργον] Nihil hic abesse video, licet *Henr. Stephanus* lacunam putarit, aut ἔργον certe, pro ἐργῶδες, positum. Potest tamen ἄξιον appendi. BARNESIUS. Equidem nihil hic desidero, ne vel εργωδες Barnesii: εργον εστι de re *difficili*, etiam in optimis teritur: si dubitaveris, en exempla, quæ Cl. Ruhnkenio suggesta debeo. Demosth. de Rhodior. Lib. p. 148. Xenoph. Memorab. Socr. IV. Cap. 7. f. Lucian. Tom. I. p. 395. Ælian. V. H. X. 12.

λαιοὺς νομίσαι, καὶ ἡμεῖς μετ᾽ ἐκείνων τε καὶ τὰ καθ᾽ ἑαυτοὺς πειρᾶσθαι νῦν ἀνευρίσκειν· περὶ μὲν οὖν τῆς ἐγχωρίου ἱστορίας, ῥαθυμότερον φαίνονται ἀναγράψαντες, ὅσοι τέλεον ᾠήθησαν [1] πλάσμα τὰ τοῦ ποιητοῦ, τότε ἄντρον καὶ ὅσα περὶ [2] τούτου ἀφηγήσατο. οἱ δὲ τὰς γεωγραφίας ἀναγράψαντες ὡς ἄριστα καὶ ἀκριβέστατα, [3] καὶ ὁ Ἐφέσιος Ἀρτεμίδωρος ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς εἰς ἕνδεκα συνηγμένης αὐτῷ πραγματείας γράφει ταῦτα· „Τῆς δὲ [4] Κεφαλληνίας ἀπὸ Πανόρμου λιμένος πρὸς ἀνατολὴν δώδεκα „στάδια, νῆσος ἐστιν Ἰθάκη σταδίων ὀγδοηκονταπέντε, [5] στενὴ καὶ μετέωρος λιμένα ἔχου„σα καλούμενον Φόρκυνα. ἔστι δ᾽ αἰγιαλὸς ἐν αὐτῷ, ἐκεῖ νυμφῶν ἱερὸν ἄντρον, οὗ λέ„γεται τὸν Ὀδυσσέα ὑπὸ τῶν Φαιάκων ἐκβιβασθῆναι· πλάσμα μὲν οὖν Ὁμηρικὸν παντελῶς οὐκ ἂν εἴη, εἴτε δ᾽ οὕτως ἔχοι ἀφηγήσατο, εἴτε καὶ αὐτὸς τινὰ προσέθηκεν, οὐδὲν ἧττον [6] μένει τὰ [7] ζητήματα, τὴν βούλησιν ἢ τῶν [8] καθιδρυσαμένων, ἢ τοῦ προσθέντος ποιητοῦ ἀνιχνεύοντος, ὡς ἂν μήτε τῶν παλαιῶν ἄνευ συμβόλων μυθικῶν τὰ ἱερὰ καθιδρυσαμένων· μήτε Ὁμήρου ὡς ἔτυχε τὰ περὶ τούτων ἀφηγουμένου. ὅσῳ δ᾽ ἂν τις μὴ Ὁμήρου πλάσμα ἐγχειρῇ τὰ κατὰ τὸ ἄντρον δεικνῦναι, τῶν δὲ πρὸ

existimarunt veteres; & nos quoque post ipsos, dum nostro studio ea nunc reperire conamur. Quapropter negligentius illi de loci situ scripsisse videntur, qui & antrum ipsum, & ea quæ de antro narrantur merum poëtæ figmentum existimarunt. Verum qui bona fide & accurato studio terrarum situs descripserunt, atque inprimis Artemidorus Ephesius, libro quinto operis in undecim libros digesti, ita scribit: *A Panormo Cephalleniæ portu duodecim stadiis versus ortum distat Ithace insula, stadiorum LXXXV. arcta, & edita. portum habet nomine Phorcynem. In eo littus est, & in littore antrum Nymphis sacrum, ubi Phæaces Ulyssem exposuisse dicuntur.* Nequaquam ergo purum putum figmentum Homericum erit. Sive tamen ex rei natura narrarit, sive de suo etiam quædam adjunxerit, eædem nihilominus quæstiones pertractandæ manent, sive consecrantium, sive poëtæ affingentis mentem pervestigare velis. Quippe cum nec veteres absque fabulosis symbolis templa consecrarint: nec Homerus temere quicquam de iis narrare soleat. Verum enimvero quo magis quis ostendere conabitur, narrationem de antro non esse Homeri

VARIÆ LECTIONES.

1 *πλασμα τα του*] Ita lego: pro vulg. *πλασματα του* sic deinceps: *Ὀσῳ δ᾽ αν τις μη Ὁμηρου* ΠΛΑΣΜΑ *εγχειρη* ΤΑ *κατα το αντρον δεικνυναι*, *κ. τ. λ.* 2 *τουτου*]. Al. *αυτου*. 3 *και ὁ Εφεσ.* &c.] observavit Geographi fragmentum, & suis *Artemidori* reliquiis inseruit doctissimus *Hudsonus* p. 82. in Tom. I. *Geogr. vet. script. græc. min.* 4 *Κεφαλληνιας*] In Basil 3. *κεφαληνιας* scribitur, sed male: diserte *Eustathius*: *τους δε Κεφαλληνας, και την Κεφαλληνιαν, εν δυσι λλ ἡ παλαια χρησις ἁπασα εχει* ad *Dionys. Alex. Perieg.* p. 62. ed. *Steph.* conf. eund. ad *Hom. Iliad. β.* p. 651. Tom. I. ed. *Politi*: junge *Manut. Orthograph. Lat.* p. 193. ed. Venetæ & *Cellar.* Tom. I. *Geogr. vet.* p. 1008. 5 *στενη και*] *στενη δε και* Cant. 2. 6 *μενει*] *μένῃ* *Holsten.* (puta Cant. 1. vel Rom. 2.) non bene. BARNESIUS. 7 *ζητηματα*] An *ζητητέα*? BARNESIUS. 8 *καθιδρυσαμενων*] Venet. *καθ᾽ ἱδρυσαμενων* in sequentibus tamen nihil mutat.

Ὁμήρου θεοῖς τοῦτο [1] καθιερωμάτων· τοσούτῳ τῆς παλαιᾶς σοφίας [2] πλῆρες τὸ ἀνάθημα εὑρεθήσεται. καὶ διὰ τοῦτο ἄξιον ἐρεύνης, καὶ τῆς ἐν αὐτῷ συμβολικῆς καθιδρύσεως δεόμενον τῆς παραστάσεως.

CAP. V. Ἄντρα μὲν δὴ ἐπιεικῶς οἱ παλαιοὶ καὶ σπήλαια τῷ κόσμῳ καθιέρουν, καθ' ὅλον τε αὐτὸν καὶ κατὰ μέρη λαμβάνοντες. σύμβολον μὲν τῆς ὕλης, ἐξ ἧς ὁ κόσμος, τὴν γῆν παραδιδόντες· διὸ τινὲς καὶ αὐτόθεν τὴν ὕλην τὴν γῆν εἶναι ἐτίθεντο· τὸν ἐκ τῆς ὕλης γιγνόμενον κόσμον διὰ τῶν ἄντρων παριστῶντες. ὅτι τε ὡσεπιπολὺ αὐτοφυῆ τὰ ἄντρα, καὶ συμφυῆ τῇ γῇ, ὑπὸ [3] πέτρας περιεχόμενα μονοειδοῦς, ἧς τὰ μὲν ἔνδον κοῖλα, τὰ δ' ἔξω εἰς τὸ ἀπερίοριστον τῆς γῆς ἀνεῖται. αὐτοφυὴς δὲ ὁ κόσμος, καὶ αὐτοσυμφυὴς, προσπεφυκὼς τῇ ὕλῃ, ἣν λίθον καὶ πέτραν, διὰ τὸ ἀργὸν καὶ ἀντίτυπον πρὸς τὸ εἶδος εἶναι, ἠνίττοντο. ἄπειρον κατὰ τὴν ἑαυτῆς ἀμορφίαν τιθέντες· ῥευστῆς δ' οὔσης αὐτῆς καὶ τοῦ εἴδους δι' οὗ μορφοῦται καὶ φαίνεται καθ' ἑαυτὴν ἐστερημένης, τὸ ἔνυδρον καὶ ἔνικμον τῶν ἄντρων καὶ σκοτεινὸν, καὶ [4] ὡς ὁ ποιητὴς ἔφη ἠεροειδὲς, οἰκείως ἐδέξαντο εἰς σύμβολον τῶν προσόντων τῷ κόσμῳ διὰ τὴν ὕλην.

CAP. VI. Διὰ μὲν οὖν τὴν ὕλην ἠεροειδὴς καὶ σκοτεινὸς ὁ κόσμος· διὰ δὲ τὴν

figmentum; ſed illud jam ante Homeri tempora Diis conſecratum fuiſſe: eo magis deprehendetur, ſacrum hoc antrum vetere ſapientia repletum eſſe. Eapropter dignum eſt perveſtigatione: & ſymbolica ejus conſecratio clarius explicari & quaſi in lucem produci neceſſario debet.

Antra quidem atque ſpecus jure merito vetuſtas Mundo conſecrabat, ſive univerſo illi, ſive per partes accepto. Ita ut materiæ quidem, ex qua mundus conſtat, terram ſymbolum attribueret: unde & hoc loco per terram nonnulli materiam intelligendam exiſtimabant: mundum ex materia conflatum per antra ſignificantes. Quandoquidem & antra ut plurimum nativa ſunt, atque ipſi terræ affinia & cognata, ſaxo uniformi comprehenſa: cujus interiora quidem concava, exteriora autem immenſo terræ ſpatio extenduntur. Mundus autem ſponte ſua genitus, & ſibimetipſi invicem cognatus, propinquus eſt materiæ, quam ſaxum & petram arcana ſignificatione appellant: quod iners & otioſa ſit, & formæ impreſſionem recipiat: infinitam eam ob informitatem ſtatuentes. Sed cum fluxa ſit, & ſpecie qua formatur, quaque cernitur, per ſeſe careat, irriguam humiditatem & tenebroſam, ut poëtæ verbis utar, obſcuritatem apte pro ſymbolo eorum quæ mundo propter materiam inſunt, adhibebant.

Propter materiam ergo mundus eſt obſcurus & caliginoſus: ſed ob formæ ad-

VARIÆ LECTIONES.

1 καθιερωματων] conjeci καθιερωσαντων, idque ſibi etiam probari literis ad me datis monuit Cel. Ruhnkenius. 2 πληρες] Cant. 2. πρηρες vitioſe. 3 πετρας] πετρης Argent. Cant. 1. πατρης Cant. 2. 4 ὡς ὁ ποιητης] ὡς ποιητης Cant. 2.

τῦ εἴδους συμπλοκὴν καὶ διακόσμησιν, ἀφ᾽ οὗ καὶ κόσμος ἐκλήθη, καλός τέ ἐστὶ καὶ ἐπέρατος ὅθεν οἰκείως, ἐπ᾽ αὐτοῦ ἂν ῥηθείη ἄντρον, ἐπήρατον μὲν τῷ εὐθὺς ἐντυγχάνοντι, διὰ τὴν τῶν εἰδῶν μέθεξιν, ἠεροειδὲς δὲ, σκοποῦντι τὴν ὑποβάθραν αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὴν εἰσιόντι τῷ νῷ. ὥς τε τὰ μὲν ἔξω καὶ ἐπιπολαίως ἐπήρατα, τὰ δ᾽ ἔσω καὶ ἐν βάθει ἠεροειδῆ. οὕτω καὶ Πέρσαι τὴν εἰς κάτω κάθοδον τῶν ψυχῶν, καὶ πάλιν ἔξοδον μυσταγωγοῦντες, τελοῦσι τὸν μύστην, [1] ἐπονομάσαντες [2] σπήλαιον τόπον. [3] πρῶτα μὲν, ὡς ἔφη Εὔβουλος, Ζωροάστρου αὐτοφυὲς σπήλαιον ἐν τοῖς πλησίον ὄρεσι τῆς Περσίδος ἀνθηρὸν καὶ πηγὰς ἔχον ἀνιερώσαντος, εἰς τιμὴν τοῦ πάντων ποιητοῦ καὶ πατρὸς Μίθρου, εἰκόνα φέροντος [4] αὐτῷ τοῦ σπηλαίου τοῦ κόσμου, ὃν ὁ Μίθρας ἐδημιούργησε. τῶν δὲ ἐντὸς, κατὰ συμμέτρους ἀποστάσεις, σύμβολα φερόντων τῶν κοσμικῶν στοιχείων καὶ κλιμάτων. μετὰ δὲ τοῦτον τὸν Ζωροάστρην κρατήσαντος καὶ παρὰ τοῖς [5] ἄλλοις, δι᾽ ἄντρων καὶ σπηλαίων, εἴτ᾽ οὖν αὐτοφυῶν, εἴτε χειροποιήτων τὰς τελετὰς ἀποδιδόναι. Ὡς γὰρ τοῖς μὲν ὀλυμπίοις θεοῖς ναοὺς τε καὶ ἕδη καὶ βωμοὺς ἱδρύσαντο· χθονίοις δὲ καὶ ἥρωσιν ἐσχάρας· ὑποχθονίοις δὲ βόθρους καὶ μέγαρα· οὕτω καὶ τῷ κόσμῳ ἄντρα τε καὶ σπήλαια. ὡσαύτως δὲ καὶ ταῖς νύμφαις διὰ τὰ [6] ἐν

junctæ præsentiam atque exornationem (unde & nomen traxit) pulcher est & jucundus. Unde jure merito antrum vocari poterit: jucundum quidem primum intranti, ob formarum participationem: sed obscurum ei, qui infimum ejus fundum cogitet, & mente subeat. Adeo ut exteriora quidem & quæ prima in superficie occurrunt, jucunda sint: interiora autem & profunda ejus, obscura. Eodem modo Persæ descensum animæ in inferiora & regressum ejus mystice significantes sacerdotem initiant, ipsi loco speluncæ nomine imposito. Quandoquidem, autore Eubulo, Zoroaster primus omnium in montibus Persidi vicinis antrum nativum, floridum, fontibusque irriguum, in honorem creatoris patrisque omnium Mithræ consecravit. Ita ut antrum conditi à Mithra mundi figuram ei præberet: ea vero quæ intra antrum erant certis invicem intervallis disposita, elementorum climatumque mundanorum symbola seu figuras gererent. Dein post Zoroastrem apud alios quoque obtinuit, ut in antris atque specubus, sive nativis sive manufactis, initia & res sacras peragerent. Nam ut Diis cœlestibus templa, & delubra, atque altaria ponebant; terrestribus vero & heroibus aras; subterraneis autem scrobes, & ædiculas: ita mundo antra & specus: itidem & nymphis, ob

VARIÆ LECTIONES.

1 επονομασαντες] Ita Cant. 2. 2 σπηλαιον τοπον] σπηλαιον, τοπον· Cant. 2. *locum vocantes speleum:* forte melius legeres, επονομασαντες σπηλαιον τον τοπον. 3 πρωτα μεν, ὡς εφη &c.] Hæc non nihil inmutata excitat *Stanlejus Hist. Philos. Orient.* p. 110. Tom. II. Opp. Philosoph. Clerici. 4 αυτῳ του σπηλαιου] αυτῳ σπηλαιου Basil. 3. 5 αλλοις δι] arbitror scriptum - - - αλλοις, του δι &c. est enim genitivus, qui dicitur, absolutus: unde illud quoque κρατησαντος pendet. 6 εν αντροις] εν τοις αντροις *Meursius Spicil. in Theocr.* p. 47. qui in sequentibus omittit illa, ὡς μετ᾽ ολιγον επεξιμεν.

ἄντροις [1] καταλειβόμενα, ἢ ἀναδιδόμενα ὕδατα. ὧν αἱ Ναΐδες, ὡς μετ' ὀλίγον ἐπέξιμεν, προεστήκασι νύμφαι.

CAP. VII. Οὐ μόνον δ' ὡς φαμὲν κόσμου σύμβολον ἤτοι γεννητοῦ αἰσθητοῦ τὸ ἄντρον ἐποιοῦντο· ἀλλ' ἤδη καὶ πασῶν τῶν ἀοράτων δυνάμεων ἄντρον ἐν συμβόλῳ παρελάμβανον· διὰ τὸ σκοτεινὰ μὲν εἶναι τὰ ἄντρα· ἀφανὲς δὲ [2] τῶν δυνάμεων οὐσιῶδες. οὕτω καὶ ὁ Κρόνος ἐν τῷ ὠκεανῷ αὐτῷ ἄντρον κατασκευάζει, [3] κἀκεῖ κρύπτει τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας· ὡσαύτως καὶ ἡ [4] Δημήτηρ ἄντρῳ τρέφει τὴν Κόρην μετὰ νυμφῶν. καὶ ἄλλα τοιαῦτα πολλὰ εὑρήσει τις [5] ἐπιὼν τὰ τῶν Θεολόγων.

CAP. VIII. Ὅτι δὲ καὶ ταῖς νύμφαις ἀνετίθεσαν ἄντρα, καὶ τούτων μάλιστα ταῖς Ναΐσιν, αἳ ἐπὶ πηγῶν εἰσὶ, κἀκ τῶν ὑδάτων, ἀφ' ὧν εἰσι ῥοαὶ, Ναΐδες ἐκαλοῦντο, δηλοῖ καὶ ὁ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνος, ἐν ᾧ λέγεται.

[6] Σοὶ δ' ἄρα πηγὰς νοερῶν ὑδάτων τέμον ἄντροις,

aquas in antris diſtillantes & ſcaturientes; quibus Naiades nymphæ, ut mox dicemus, præſunt.

Nec mundi tantum, uti diximus, geniti ſcilicet ac ſenſibilis, ſymbolum faciebant antrum; ſed pro omnium quoque inviſibilium virtutum ſymbolo idem accipiebant. Quod antra quidem obſcura: virtutum vero illarum eſſentia incognita ſit. Hinc & Saturnus in ipſo Oceano antrum exſtruit, & liberos ſuos in eo abscondit. Sic & Ceres Proſerpinam in antro cum nymphis educat. Aliaque multa hujus generis, Theologorum ſcripta pervolvendo, quis inveniet.

Cæterum quod & Nymphis antra attribuerint, & potiſſimum Naiadibus, quæ juxta fontes degunt, & ab aquis, quarum fluentis præſunt, Naiades vocantur, id & Hymnus in Apollinem hiſce verbis indicat:

Et tibi perpetui fontes hinc inde ſub antris

VARIÆ LECTIONES.

1 *καταλειβομενα*] *καταλιβομενα* Cant. 1. 2 *των δυναμεων*] Cant. 1. *των δυναμενων*. 3 *κἀκει κρυπτει*] Ita *Henr. Stephan.* recte pro veteri *κἀκρύπτει* BARNESIVS. *κἀκρυπτει* Venet. Baſil. 3. Cant. 1. &c. *κἀκεκρυπτει* Romana princeps: non dubitavi tamen *κἀκει κρυπτει* auctori noſtro reſtituere. 4 *Δημητηρ*] obſerva veterem ſcribendi morem, *δημητηρ* in Rom. 1. Venet. & Argent. unde Baſil. 2. *δημητηρ* fluxit. 5 *επιων*] Ita omnes: Cant. tamen 2. *επΐων*, ubi in nota: —— Ita nos pro veteri *επιων*· BARNESIVS. 6 *Σοι δ' αρα πηγας* &c.] Obſcuriſſimum hoc veteris poëtæ fragmentum inde maxime, quod corrupte admodum ad nos pervenerit: Perpauca vero, quod mireris, varietas edd. eſt: Solus fere *Barneſius* aliquid hic præſtitit, neque infeliciter undiquaque: Adſcribam carmen, prout in Cant. 2. exhibetur: „ *Σοὶ δ' ἄρα πηγὰς νοερῶν ὑδάτων* [Νύμφαι] *ταμὸν* „ *ἄντροις* Μίμνουσαι· *γαίης ἀτιταλλόμεναι* Πνεύμασι, Μούσης Θέσπιν ἐς ὀμφήν· *ταὶδ' ὑπὲρ* „ *οὖδας* Διὰ *πάντα νασμοὺς ῥηξάσαι* &c. Νυμφαι] hanc vocem reſtituo. BARNESIVS. „ *ταμον* pro *τέμον*· *Idem.* Πνευμασι] ita, pro *πνευματι*· *Idem.* Ταιδ'] pro *τάδ'*. *Idem.* „ Νασμους] ita, pro *ναὴ*, voce nihili. *Idem.*" Si quid in re incerta & valde dubia definiendum, conjecturæ *Barneſii* non videntur ſpernendæ: Neque abſolvit is tamen. Imo

pe-

Μίμνουσαι, γαίης ἀτιταλλόμεναι πνεύματι, μούσης
Θέσπιν ἐς ὀμφήν. τὰ δ' ὑπὲρ οὖδας διὰ πάντα νάη ῥήξασαι,
Παρέχουσι βροτοῖς γλυκερῶν ῥεέθρων ἀλιπεῖς προχοάς.

Ἀφ' ὧν οἶμαι ὁρμώμενοι καὶ οἱ Πυθαγόρειοι, καὶ [1] μετὰ τούτους Πλάτων ἄντρον καὶ σπήλαιον τὸν κόσμον ἀπεφήναντο. παρά τε γὰρ Ἐμπεδοκλεῖ αἱ ψυχοπομποὶ δυνάμεις λέγουσιν·

Ἠλύθομεν τόδ' ὑπ' ἄντρον ὑπόστεγον.

Παρά τε Πλάτωνι ἐν τῷ ἑβδόμῳ τῆς πολιτείας λέγεται· „ἰδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον [2] ἐν

Effundunt mentis latices; quos spiritus imo
Terrarum emittit, divina ad carmina Musæ.
Ast illi variis per terram flexibus errant,
Præbentes large dulces mortalibus undas.

Et ab hisce quoque, ut opinor, Pythagorei, & post ipsos Plato sumpta occasione antrum atque specum mundum vocarunt. Nam apud Empedoclem virtutes animarum duces aiunt:

Hocce sub obtectum tandem pervenimus antrum.

Et apud Platonem libro VII. de republica dicitur: *Ecce enim homines tanquam in*

VARIÆ LECTIONES.

peritiorem doctioremque manum hæc postulant: Ne ασυμβολος sim, Lectori somnia mea hoc de loco communicabo: sic emendavi: Σοι δ'αρα πηγας νοερων ὑδατων Νυμφαι ταμον αντροις, Ὑμνουσαι, γαιην ατιταλλομεναι ῥευμασι, Μουσης Θεσπιν ες ομφην· ται δ' ὑπερ ουδας δια παντα Νασμους ῥηξασαι παρεχουσι βροτοις γλυκερων ῥεεθρων Αλιπεις προχοας· In quibus quod pro Μιμνουσαι, ὑμνουσαι legerim, factum, non ut hanc veram ostendam lectionem, sed ut depravatum esse vocabulum indicarem, in cujus locum commodius aliquid erit substituendum, & forte illic adjectum latet *aquarum* potius, quam *Nympharum*. —— Porro ατιταλλομεναι non passiva, sed media notione accipio, *rigantes nutrientesque terram profluviis*, ut ad *Nymphas* referatur; alioquin si ad πηγας referri malueris, ατιταλλομενας erit legendum. —— Emendationem medii versus γαιην ατιτ. ῥ. mihi non tam cito eripi patiar, etiamsi Vir Doctus, quem magni facio, subrui illam loco Ciceronis putaverit de Divin. I. 50. *Credo etiam anhelitus quosdam fuisse terrarum, quibus inflatæ mentes oracula funderent:* nisi malueris forsan γαιης vel γαιας ατιταλλομενης πνευμασι, legere, ut ad μουσης referatur, quæ *oraculum* fundebat. —— Cæterum vs. 1. unde *perpetuos fontes* interpres hauserit, ignoro: neque absonum foret, si in Græcis quoque αεναας πηγας legeretur, unde integer prodibit hexameter versus: - - - - σοι δ' αρα πηγας Αεναας νοερων ὑδατων Νυμφαι ταμον αντροις &c. Præsertim cum αεναων πηγων frequens sit in carminibus hujusmodi obscuris mentio: v. Schier. ad Pythag. Aur. Carm. p. 71. 72. 1 μετα τουτους] μ. τουτοις Cant. 2. 2 εν] Cant. 2. εκ male.

„ καταγείῳ ἄντρῳ καὶ οἰκήσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούσῃ μακρὰν, παρ' ἅπαν τὸ σπήλαιον." εἶτα εἰπόντος τοῦ προσδιαλεγομένου· „ Ἄτοπον λέγεις εἰκόνα." ἐπάγει· „ ταύτην τοίνυν τὴν εἰκόνα, ὦ φίλε Γλαύκων, „ [1] προσαπτέον ἅπασαν τοῖς ἔμπροσθεν λεγομένοις. τὴν μὲν δι' [2] ὄψεως φαινομένην „ ἕδραν τῇ τοῦ δεσμωτηρίου οἰκήσει [3] ἀφομοιοῦντα· τὸ δὲ τοῦ πυρὸς ἐν αὐτῇ φῶς, τῇ „ τοῦ ἡλίου δυνάμει".

CAP. IX. Ὅτι μὲν οὖν σύμβολον κόσμου τὰ ἄντρα καὶ τῶν ἐγκοσμίων δυνάμεων ἐτίθεντο οἱ θεολόγοι, [4] διὰ τούτου δεδήλωται. ἤδη δὲ καὶ ὅτι τῆς νοητῆς οὐσίας εἴρηται· ἐκ διαφόρων μέν τοι, καὶ οὐ τῶν αὐτῶν ἐννοιῶν ὁρμώμενοι. τοῦ μὲν γὰρ αἰσθητοῦ κόσμου, διὰ τὸ σκοτεινὰ εἶναι τὰ ἄντρα, καὶ πετρώδη καὶ δίυγρα. τοιοῦτον δ' εἶναι τὸν κόσμον διὰ τὴν ὕλην, ἐξ ἧς συνέστηκεν ὁ κόσμος, καὶ ἀντίτυπον καὶ ῥευστὸν ἐτίθεντο. τοῦ δ' αὖ νοητοῦ, διὰ τὸ ἀφανὲς αἰσθήσει, καὶ [5] στερρὸν καὶ βέβαιον τῆς οὐσίας. [6] οὑτωσὶ δὲ καὶ τῶν μερικῶν ἀσαφῶν δυνάμεων· καὶ μᾶλλόν γε ἐπὶ τούτων τῶν

ſubterraneo antro, & in habitaculo ſimili ſpeluncæ, cujus ingreſſus verſus lucem late per totum antrum patet. Dein ubi alter interlocutor dicit; *Abſurdam ſimilitudinem narras*, ſubjungit: *Hanc ergo ſimilitudinem, o amice Glauco! omnibus antedictis accommodare oportet. Habitaculum quidem hoc, quod oculis uſurpamus, carceris habitaculo aſſimilandum: ignis autem in ea relucens, virtuti ſolari.*

Quod igitur Theologi antra mundi virtutumque mundanarum ſymbolum poſuerint, ex hiſce manifeſte perſpicitur. Sed jam ante dictum fuit, intelligibilis quoque ſubſtantiæ ſymbolum eadem conſtituiſſe: diverſis quidem nec iiſdem rationibus impulſos. Nam ſenſibilis mundi ſymbola poſuerunt; quia tenebroſa, ſaxoſa, atque humida ſunt antra. Hujusmodi vero mundum, propter materiam ex qua conſtat, & figurarum impreſſioni obnoxium & fluxum eſſe ſtatuebant. Intellectualis autem; eo quod ſenſui oculorum non patet: tum ob ſoliditatem firmitatemque ſubſtantiæ. Cum & particulares virtutes eodem modo inconſpicuæ ſint: illæ præſertim quæ

VARIÆ LECTIONES.

1 προσαπτεον] προσαπτεων Baſil. 2. 2 οψεως] Cant. 1. οχεως perperam. 3 αφομοιουντα] αφομοιουντας Cant. 1. —— Cæterum pravam verborum diſtinctionem, qua edd. *Porphyrii* fere laborabant, e *Platonis* optima *Stephani* editione reſtituere pronum fuit. 4 δια τουτου] δια τουτο Cant. 2. 5 στερρον] Cant. 2. το στερρον, ubi: „ addo τὸ. BARNESIUS. Quem perinde erit ſequine an deſerere malis: nos receptam edd. omnibus lectionem non mutavimus. 6 ουτωσι δε και τ. μ. δ. &c.] Non intelligo locum: niſi legeris ὁυτωσι δε και των μερικων ασαφων δυναμεων (συμβολα ετιθεντο). αλλα μαλλον δε επι τουτων των εν ὑλῃ. Quibus indicat Philoſophus: „ non ſecundum partes antrorum, ſeu „ proprietates partium antrorum ſymbola feciſſe, ſed ſecundum proprietates, & vir„ tutes, materiæ ipſorum". Quibus tum bene junguntur ſequentia: „ nam quod *nati„ vum* antrorum ſpectat, & *tenebroſum*, & *ſaxoſum*, id ſymbolice expreſſerunt. Simi„ liter neque ſecundum figuram univerſam, quæ conſtans eademque omnibus non eſt, „ dum non omnia ſphæricam habeant figuram", &c. Holſtenius mire hic turbavit,

ἐν ὕλῃ. κατὰ γὰρ τὸ αὐτοφυὲς τὸ τῶν ἄντρων, καὶ νύχιον, καὶ σκοτεινὸν, καὶ πέτρινον, [1] ἐποιοῦντο τὰ σύμβολα· οὐκ ἔτι μὴν πάντως καὶ κατὰ σχῆμα, ὥς τινες ὑπενόουν· ὅτι μηδὲ πᾶν ἄντρον σφαιροειδὲς, ὡς καὶ τὸ παρ' Ὁμήρῳ δίθυρον.

Cap. X. Διπλοῦ δ' ὄντος ἄντρου, οὐκέτι τοῦτο ἐπὶ τῆς νοητῆς, ἀλλὰ τῆς αἰσθητῆς παρελάμβανον οὐσίας. ὡς καὶ τὸ νῦν παραληφθὲν, διὰ τὸ ἔχειν [2] φησιν ὕδατα [3] ἀενάοντα, οὐκ ἂν εἴη τῆς νοητῆς ὑποστάσεως, ἀλλὰ τῆς ἐνύλου φέρον οὐσίας σύμβολον. διὸ καὶ [4] ἱερὸν νυμφῶν, οὐκ ὀρεστιάδων, οὐδὲ ἀκραίων, ἢ τινῶν τοιούτων, ἀλλὰ ναΐδων. αἳ ἀπὸ τῶν ναμάτων οὕτω κέκληνται. νύμφας δὲ ναΐδας λέγομεν καὶ τὰς τῶν ὑδάτων παρεστώσας δυνάμεις [5] ἰδίως, [6] ἔλεγον δὲ καὶ τὰς εἰς γένεσιν κατιούσας ψυχὰς κοινῶς ἁπάσας. ἡγοῦντο γὰρ προσιζάνειν τῷ ὕδατι τὰς ψυχὰς θεοπνόῳ ὄντι, ὥς φησιν ὁ Νουμήνιος· διατοῦτο λέγων καὶ τὸν [7] προφήτην εἰρηκέναι, [8] ἐμφέρεσθαι ἐπάνω τοῦ ὕδατος θεοῦ πνεῦμα. τούς τε Αἰγυπτίους διατοῦτο τοὺς δαίμονας ἅπαντας οὐχ' ἑστάναι ἐπὶ στερεοῦ, ἀλλὰ πάντας ἐπὶ πλοίου, καὶ τον ἥλιον, καὶ ἁπλῶς πάντας, οὓς τινας εἰδέναι χρὴ τὰς ψυχὰς ἐπιποτωμένας τῷ ὑγρῷ, τὰς εἰς γένεσιν

cum materia ſunt conjunctæ. Nam nativam antrorum conſtitutionem, & nocturnam atque tenebroſam caliginem, & ſaxoſam duritiem ſpectantes, ſymbola conſtituebant: nequaquam vero reſpectu figuræ, ut quidam ſuſpicabantur. Cum nec omnia antra rotunda ſint, ut bipatens hoc Homericum.

Cæterum cum duplex ſit antrum, non ſolum pro ſenſibili, ſed & intelligibili ſubſtantia illud accipiebant. Sicuti & præſens hoc antrum, quia aquas perennes habet, nequaquam intellectualis, ſed conjunctæ cum materia ſubſtantiæ ſymbolum geret. Atque eam ob cauſam non montanis, nec acræis, ſeu jugicolis, aliiſve hujusmodi; ſed Naiadibus ſacrum eſt, quæ à fontibus (*νάματα* Græci vocant) ſic appellantur. Nymphas vero Naiadas proprie vocamus virtutes aquis præſides: ſed & communiter omnes animas generationem ſubeuntes appellabant. Quas aquæ, quæ divino ſpiritu fovetur, aſſidere putabant, ut ait Numenius: ideoque prophetam dixiſſe: *Spiritum Dei ferri ſuper aquas.* Ægyptios quoque hanc ob cauſam omnes Dæmones non in ſolido ſtabilique ſtatuere: ſed ſuper navigium, ipſum quoque ſolem, & omnes omnino, quos animas in generationem, deſcendentes humore in-

V A R I Æ   L E C T I O N E S.

quem, conſulta verſione, fere conjeceris legiſſe: *οντων δε και των μερικων ασαφων δυναμεων, και μαλλον γε τουτων των εν ὑλῃ.* Perverſe, non una de cauſſa. 1 *εποιουντο*] Baſil. 2. *επιουντο.* 2 *φησιν*] Legi poteſt: *ὡς φησιν* ſcil. *Ὁμηρος.* 3 *αενναοντα*] *αεναοντα* Cant. 2. v. *not. Crit. ad Hom. l. vs.* 109. 4 *ἱερον*] *ἱρων* Baſil. 3. 5 *ιδιως*] nimis ſero adverbium hoc ſubjungitur, quam ut a *Porphyrii* manu profectum arbitrer: Gloſſam adſcripſit Grammaticus, adſenſus indicem: quales toties e margine in textum illatas dolent Viri Critici. 6 *ελεγον δε*] quid ſi & hæc expunxeris unaque ſerie legeris: *νυμφας δε ναϊδας λεγομεν, και τας των ὑδατων παρεςωσας δυναμεις, και τας εις γενεσιν κατιουσας ψυχας*? non dubito, quin apertior elegantiorque ſententiæ nexus ſit evaſurus. 7 *προφητην*] *Geneſ.* c. I. v. 5. Barnesius. 8 *εμφερεσθαι*] Baſil. 3. *εμφερεσθε.*

κατιούσας, ὅθεν καὶ Ἡράκλειτος· „ψυχῇσι φάναι τέρψιν μὴ θάνατον ὑγρῇσι γενέσθαι· „τέρψιν δὲ εἶναι αὐταῖς τὴν εἰς τὴν γένεσιν πτῶσιν." καὶ ἀλλαχοῦ δὲ φάναι, „Ζῆν [1] ἡμᾶς „τὸν ἐκείνων θάνατον· καὶ ζῆν ἐκείνας τὸν ἡμέτερον θάνατον". παρὸ καὶ διεροὺς τοὺς ἐν γενέσει ὄντας καλεῖν τὸν ποιητὴν, τοὺς διύγρους τὰς ψυχὰς ἔχοντας. αἷμα μὲν οὖν ταύταις καὶ ὁ δίυγρος [2] γόνος φίλος. ταῖς δὲ τῶν φυτῶν, τροφὴ τὸ ὕδωρ.

CAP. XI. Διαβεβαιοῦνται δέ τινες, καὶ τὰ ἐν ἀέρι καὶ οὐρανῷ ἀτμοῖς τρέφεσθαι, ἐκ ναμάτων καὶ ποταμῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀναθυμιάσεων. τοῖς δ' ἀπὸ τῆς στοᾶς, ἥλιον μὲν τρέφεσθαι ἐκ τῆς ἀπὸ τῆς θαλάσσης [3] ἀναθυμιάσεως ἐδόκει· σελήνην δ' ἐκ τῶν πηγαίων καὶ ποταμίων ὑδάτων· τὰ δ' ἄστρα, ἀπὸ τῆς ἐκ γῆς ἀναθυμιάσεως. καὶ διὰ τοῦτο ἄμμα μὲν νοερὸν εἶναι τὸν ἥλιον ἐκ θαλάσσης· τὴν δὲ σελήνην, ἐκ ποταμίων ὑδάτων· τοὺς δ' ἀστέρας, ἐξ ἀναθυμιάσεως τῆς ἀπὸ τῆς γῆς. ἀνάγκη τοίνυν καὶ τὰς ψυχὰς, ἤτοι σωματικὰς οὔσας, ἢ ἀσωμάτους μὲν, ἐφελκομένας δὲ σῶμα, καὶ μάλιστα τὰς μελλούσας καταδεῖσθαι εἴς τε αἷμα καὶ δίυγρα σώματα, ῥέπειν πρὸς τὸ ὑγρὸν, καὶ σωματοῦσθαι ὑγρανθείσας. διὸ καὶ χολῆς καὶ αἵματος [4] ἐπιχύσει προτρέπεσθαι τὰς τῶν τεθνηκότων. καὶ τάς γε φιλοσωμάτους ὑγρὸν τὸ πνεῦμα ἐφελκομένας [5] παχύνειν τοῦτο ὡς νέφος. [6] ὑγρὸν γὰρ ἐν ἀέρι παχυνθὲν νέφος συνίσταται.

vadere ſciendum eſt. Unde & Heraclitus: *Animabus videri oblectamentum, non mortem, cum humidæ naſcuntur.* Et alibi dicit: *Nos illarum mortem vivere, & illas noſtram vitam mori.* Ideoque poëtam homines in generatione verſantes διεροὺς, id eſt, humidos vocare, qui animas humore perfuſas habent. Atque eam ob cauſam, hæ animæ ſanguine & humido ſemine gaudent: ſed plantarum animabus aqua nutrimentum præbet.

Nonnulli vero corpora quoque aërea, & cœleſtia vaporibus fontium & fluminum, cæterarumque exhalationum nutriri aſſerunt. At Stoicis placuit, ſolem exhalatione maris nutriri: Lunam ea quæ ex fontium fluminumque aquis emittitur: aſtra autem exhalatione terræ. Ideoque Solem quidem eſſe compagem quandam intellectualem ex mari: Lunam ex aquis fluvialibus: ſtellas autem ex terræ exhalationibus: neceſſum ergo eſt, & animas, ſive corporeæ eæ ſint, ſive incorporeæ, ſed corpus attrahentes, & præſertim eas, quæ cum ſanguine & humidis corporibus conjungi & colligari debent, vergere ad humidum, & humectatas incorporari. Ideoque bilis ſanguinisque effuſione mortuorum animas evocari. Et animas corporum amore ineſcatas humidum ſpiritum attrahentes, nebulæ inſtar eum condenſare. Humor enim in aëre condenſatus nebulam conſtituit. Condenſato autem in eis ſpi-

VARIÆ LECTIONES.

1 Ζην ἡμας] vid. *Eurip.* Polyid. v. 15. BARNESIUS. 2 γονος] an φόνος? ut αἷμα BARNESIUS. 3 αναθυμιασεως] ita edd. & *Menag.* ad *D. Laërt.* VII. 145. εκθυμιασεως *Meurſ. Spicil. ad Theocr.* p. 16. 4 επιχυσει] Al. εκχυσει. 5 παχυνειν] παχυν. Argent. 6 ὑγρον γαρ εν αερι παχυνθεν νεφος συνισταται· παχυνθεντος] ſordide hæc Argent. & negligenter: ὑγρος γαρ εν αερι παχυνθεντος δ' ε. α. &c. omiſſis mediis.

παχυνθέντος δ' ἐν αὐταῖς τοῦ πνεύματος ὑγροῦ πλεονασμῷ, ὁρατὰς γίνεσθαι. καὶ ἐκ τῶν τοιούτων αἱ συναντῶσαι τισι κατὰ φαντασίαν χρώζουσαι τὸ πνεῦμα εἰδώλων ἐμφάσεις. αἱ μέν τοι καθαραὶ γενέσεως ἀπότροποι. αὐτὸς δέ φησιν Ἡράκλειτος: „ ξηρὰ „ ψυχὴ σοφωτάτη". διὸ κἀνταῦθα κατὰ τὰς τῆς μίξεως ἐπιθυμίας, δίυγρον καὶ [1] νοτερώτερον γίγνεσθαι τὸ πνεῦμα, ἀτμὸν ἐφελκομένης δίυγρον τῆς ψυχῆς ἐκ τῆς [2] πρὸς γένεσιν νεύσεως.

CAP. XII. Ναΐδες οὖν νύμφαι, αἱ εἰς γένεσιν ἰοῦσαι ψυχαί. ὅθεν καὶ τὰς γαμουμένας ἔθος, [3] ὡς ἂν εἰς γένεσιν συνεζευγμένας, νύμφας τε καλεῖν, καὶ λουτροῖς [4] καταχεῖν, ἐκ πηγῶν ἢ ναμάτων ἢ κρηνῶν [5] ἀεννάων εἰλημμένοις. ἀλλὰ ψυχαῖς μὲν τελομέναις εἰς φύσιν καὶ [6] γενεθλίοις δαίμοσιν, [7] ἱερός τε ὁ κόσμος καὶ ἐπέραστος, καίπερ σκοτεινὸς ὢν φύσει καὶ ἠεροειδής· ἀφ' οὗ καὶ αὗται [8] ἀερώδεις, καὶ ἐξ ἄερος ἔχειν τὴν οὐσίαν ὑπενοήθησαν. διατοῦτο δὲ καὶ οἰκεῖον αὐταῖς ἱερὸν ἐπὶ γῆς ἂν εἴη ἄντρον ἐπήρατον ἠεροειδὲς, κατ' εἰκόνα τοῦ κόσμου. ἐν ᾧ ὡς μεγίστῳ ἱερῷ, αἱ ψυχαὶ [9] διατρίβουσι. νύμφαις τε ὑδάτων προστάτισιν οἰκεῖον τὸ ἄντρον, „ ἔνθ' ὕδατ' ἀεννάοντα ἔνεστιν.

ritu nimia humoris abundantia, visibiles fieri. Et de harum numero sunt illæ, quæ polluto spiritu per apparitionem occursant spectrorum ostenta. At puræ animæ generationem aversantur. Unde idem Heraclitus ait: *anima sicca sapientissima.* Ideoque hic etiam libidine coitus madidum & humidiorem reddi spiritum, dum anima humidum vaporem ex propensione ad generationem attrahit.

Naiades ergo Nymphæ sunt animæ generationem subeuntes. Unde & nubentes, quasi ad generationem conjugatas, moris est Nymphas appellare, & lavatione ex fontibus seu rivulis vel scaturiginibus perpetuis perfundere. Cæterum animabus in naturam jam progressis, & genitalibus geniis mundus hic sacer & amœnus videtur, licet sua natura tenebrosus & obscurus sit: unde & ipsæ aëreæ esse, atque ex aëre substantiam trahere credebantur. Quocirca proprium illis & congruum erit in terra consecratum antrum, amœnum obscurumque ad similitudinem mundi: in quo tanquam in templo maximo animæ versantur. Nymphis quoque aquarum præsidibus antrum recte convenit, in quo perennes aquæ manant.

VARIÆ LECTIONES.

1 νοτερωτερον] differunt edd. aliis ω, aliis ο ostendentibus: prius e Venet. Argent. & Cant. 2. repetii. 2 προς γενεσιν] π. την γ. Basil. 3. 3 ὡς ἂν] ὥσαν Cant. 2. 4 καταχειν] κατασχειν Basil. 3. 5 αενναων] αεναων Cant. 2. v. supra & quæ de scriptura vocis disputat *J. A. Schier ad Pythag. Aur. Carm.* v. 48. p. 71. & in *Ind. I. vocab.* v. αενναος. 6 γενεθλιοις δαιμοσιν] Forte melius: δυναμεσιν· maxime cum sequatur adjectivum sequioris generis: αφ' οὗ και ΑΥΤΑΙ αερωδεις &c. 7 ἱερος τε ὁ κοσμος] Nescio, quid alieni sapiat illud ἱερος, quod neque cum sequenti επεραστος, neque oppositis σκοτεινος και ηεροειδης, sat accurate comparatur. 8 αερωδεις] ita vett. αερωδως Cant. 1. αερωδες Cant. 2. 9 διατριβουσι] συνδιατριβουσι Cant. 2. quod perinde.

CAP. XIII. Ἀνακείσθω [1] δὴ τὸ προκείμενον ἄντρον ψυχαῖς, καὶ ταῖς [2] μερικωτέραις ἐν δυνάμεσι νύμφαις, αἳ ναμάτων καὶ πηγῶν προεστῶσαι, πηγαῖαί τε καὶ ναΐδες διὰ τοῦτο κέκληνται· τίνα οὖν ἡμῖν διάφορα σύμβολα, τὰ μὲν πρὸς τὰς ψυχὰς ἀναφερόμενα, τὰ δὲ πρὸς τὰς ἐν ὕδασι [3] δυνάμεις· ἵνα κοινὸν ἀμφοτέραις καθιερῶσθαι τὸ ἄντρον ὑπολάβωμεν; σύμβολα δὴ ἔστω ὑδριάδων νυμφῶν, οἱ λίθινοι κρατῆρες [4] καὶ οἱ ἀμφιφορεῖς. Διονύσου μὲν γὰρ σύμβολα ταῦτα, ἀλλ' ὄντα κεράμεα, τοῦτ' ἔστιν, ἐκ γῆς ὠπτημένης· ταῦτα γὰρ φίλα τῇ παρὰ τοῦ θεοῦ δωρεᾷ τῆς ἀμπέλου. ἐπεὶ ἀπὸ πυρὸς οὐρανίου πεπαίνεται ταύτης ὁ καρπός.

CAP. XIIII. Λίθινοι δὲ κρατῆρες καὶ ἀμφιφορεῖς ταῖς προεστώσαις τοῦ ἐκ πετρῶν ἐξιόντος ὕδατος νύμφαις οἰκειότατοι. ψυχαῖς δὲ εἰς γένεσιν κατιούσαις καὶ σωματουργίαν τί ἂν εἴη οἰκειότερον σύμβολον τούτων; διὸ καὶ ἀπετόλμησεν εἰπεῖν ὁ ποιητής· ὅτι ἐν τούτοις φάρε' ὑφαίνουσιν ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι. ἐν ὀστοῖς μὲν γὰρ, καὶ περὶ ὀστᾶ ἡ σαρκοποιΐα· [5] λίθος δὲ ταῦτα ἐν ζώοις, λίθῳ ἐοικότα. [6] διὸ καὶ οἱ ἱστοὶ, οὐκ ἀπ' ἄλλης ὕλης, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ λίθου ἐῤῥήθησαν. τὰ δ' [7] ἁλιπόρφυρα φάρη ἄντικρυς ἡ ἐξ αἱμάτων [8] ἂν ἐξυφαινομένη σάρξ. ἐξ αἵματος μὲν γὰρ [9] ἁλουργῆ ἔρια·

Esto itaque præsens hoc antrum animabus, nymphisque inter virtutes seu potentias magis particularibus attributum: quæ cum scaturiginibus fontibusque præsint, Pegææ sive fontanæ, & Naiades eam ob causam appellantur. Quænam ergo diversa symbola habemus, quorum alia animabus, alia virtutibus aquarum conveniant: ut commune utrisque antrum consecratum existimemus? symbola scilicet Nympharum Hydriadum sive aquaticarum sint lapidei crateres, & amphoræ. Nam & Bacchi hæc sunt symbola, siquidem fictilia sint ex terra cocta; hæc enim grata acceptaque sunt ejus Dei dono, quod vitis profert: cujus fructus cœlesti igne percoquitur.

At crateres lapidei & amphoræ Nymphis emanantium ex petris aquarum præsidibus optime conveniunt. Verum quod symbolum rectius quadret animabus in generationem corporumque productionem descendentibus, quam textoria? Ideoque Poëta ausus est dicere: *Nymphas in hisce texere purpureas telas, mirabile visu.* Nam caro in ossibus & circum ossa nascitur: quæ lapidum instar sunt in animalibus, & lapidi comparantur. Idcirco textoria ipsa non alia materia sed ex saxo constabant. Et telæ purpureæ omnino erit caro ex sanguine contexta. Sanguine enim purpu-

V A R I Æ   L E C T I O N E S.

1 *δη το*] *δε το* Cant. 2. æque bene, illa tamen in fine hujus paginæ, *συμβολα δη*, receptam confirmant. 2 *μερικωτεραις*] dubito de sanitate vocabuli, necdum tamen medicina constat. 3 *δυναμεις· ινα*] suspicor aliquid excidisse: forsan: *ὥστε ἡμας ὁρμασθαι, ἵνα* &c. 4 *και οἱ αμφιφορεις*] ita Cant. utraque. Rell. *και αμφιφ.* 5 *λιθος δε ταυτα*] si quid in his mutandum, dixerim *οστα* legendum esse: ΟΣΤΑ *δε ταυτα εν ζωοις λιθῳ εοικοτα.* 6 *διο και οἱ*] *διοτι οἱ* Cant. 2. 7 *ἁλιπορφυρα*] ita opt. etiam Rom. 1. *ἁλυπορφυρα* Basil. 3. *v. Not. crit. ad l. Homeri* in Apparatu. 8 *αν εξυφαινομενη*] Al. *αν ειη εξυφαινομενη.* 9 *ἁλουργη*] Al. *ἁλουργους.*

καὶ ἐκ ζώων ἐβάφη καὶ τὸ ἔριον. δι᾽ αἵματος δὲ καὶ ἐξ αἱμάτων ἡ σαρκογονία. καὶ χιτών γε τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ, ὃ ἠμφίεσται· θαῦμα τῷ ὄντι ἰδέσθαι, εἴτε πρὸς τὴν σύστασιν [1] ἀποβλέπει, εἴτε πρὸς τὴν σύνδεσιν τοῦτο συνάγει τῆς ψυχῆς. οὕτω καὶ παρὰ τῷ Ὀρφεῖ ἡ Κόρη, ἥπερ ἐστὶ παντὸς τοῦ σπειρομένου ἔφορος, ἱστουργοῦσα παραδίδοται. τῶν παλαιῶν καὶ τὸν οὐρανὸν [2] πέπλον εἰρηκότων, οἷον θεῶν οὐρανίων περίβλημα.

CAP. XV. Διατί οὖν οὐχ ὕδατος πλήρεις οἱ ἀμφορεῖς, ἀλλὰ κηρίων; ἐν γὰρ τούτοις φησὶ τιθαιβώσσουσι μέλισσαι. δηλοῖ δὲ τὸ τιθαιβώσσειν, τὸ τιθέναι τὴν βόσιν. βόσις δὲ καὶ τροφὴ τὸ μέλι ταῖς μελίσσαις. κέχρηνται [3] δὴ τῷ μέλιτι οἱ Θεολόγοι πρὸς πολλὰ καὶ διάφορα σύμβολα, διὰ τὸ ἐκ πολλῶν [4] αὐτὸ συνεστάναι δυνάμεων. ἐπεὶ καθαρτικῆς ἐστὶ δυνάμεως, καὶ συντηρητικῆς. τῷ γὰρ μέλιτι ἄσηπτα [5] μένει. καὶ τὰ χρόνια τραύματα ἐκκαθαίρεται μέλιτι· [6] ἔστι δὲ γλυκὺ τῇ [7] γεύσει, καὶ συναγόμενον ἐξ ἀνθῶν ὑπὸ μελισσῶν, [8] ἃς βουγενεῖς εἶναι συμβέβηκεν. ὅταν μὲν οὖν τοῖς τὰ λεοντικὰ μυουμένοις, εἰς τὰς χεῖρας ἀνθ᾽ ὕδατος μέλι νίψασθαι ἐγχέωσι, καθαρὰς ἔχειν τὰς χεῖρας παραγγέλλουσιν ἀπὸ παντὸς λυπηροῦ καὶ βλαπτικοῦ καὶ μυσαροῦ. καὶ ὡς μύστῃ, καθαρτικοῦ [9] ὄντος τοῦ πυρὸς, οἰκεῖα νίπτρα προσάγουσι, παραιτησάμενοι τὸ ὕδωρ ὡς πολεμοῦν τῷ πυρί. καθαίρουσι δὲ καὶ τὴν γλῶσσαν τῷ μέλιτι ἀπὸ παντὸς ἁμαρτωλοῦ.

rea vellera imbuuntur, & animantium ſucco tingitur lana. Atqui ſanguinis beneficio, & ex ſanguine producitur caro. Et corpus animæ veſtis eſt, quo induitur: res ſane viſu miranda, ſive compoſitionem ejus ſpectet, ſive conjunctionem atque vinculum animæ conciliet. Sic & Proſerpina omnium ex ſemente naſcentium præſes, telam texens ab Orpheo inducitur: cum antiqui ipſum quoque cœlum peplum vocarint, veluti Deorum cœleſtium velum ſeu tegumentum.

Sed quid cauſæ, cur amphoræ non aqua, ſed favis repletæ ſint? In his inquit, *apes ſua mella recondunt.* Ipſa enim vox, τιθαιβώσσειν, dicitur quaſi τιθέναι τὴν βόσιν, quod eſt, *ponere paſtum.* Paſtus autem atque alimentum apiculis eſt mel. Cæterum Theologi melle ad multa, eaque diverſa ſymbola uſi ſunt; quia variis ex facultatibus conſtat. Nam & purgandi & conſervandi facultate pollet. Mellis enim beneficio res incorruptæ permanent: & ulcera vetuſta melle expurgantur: idemque guſtu dulce eſt, & ab apiculis ex floribus congeſtum, quæ ex bove naſci ſolent. Idcirco dum iis qui Leonticis ſacris initiantur aquæ loco mel manibus lavandis affundunt, jubent eos manus ab omni malo noxioque ſcelere puras habere: quemadmodum iidem myſtam igne purgandi facultate prædito peculiari ritu luſtrant, aquam ut igni contrariam averſantes. Quin & linguam melle ab omni peccato expurgant.

VARIÆ LECTIONES.

1 αποβλεπει] An αποβλεπεις, vel αποβλεπης? 2 πεπλον] ſic opt. & *Meurſ. ad Lycophr.* Argent. tamen & Baſil. 3. πεπλων. πεπλον] Conſule *Pſalm.* 104. v. 2. & quæ nos ad Il. γ. v. 57. BARNESIUS. obſervationem *Barneſii*, quam memorat, adſcribam: (Tom. I. Opp. Homeri p. 115.) „ 57. Λαϊνον εσσο χιτωνα·] *Euſtath.* in locum fol. „ 287. lin. 19. καὶ φῶς ἀμφιβαλέσθαι ἱματίου δικὴν ὁμοιότητα τιν᾽ ἔχει πρὸς τοῦτο τὸ Ὁμηρικόν. Alludit ad *Pſalm.* 104. v. 2." 3 δη] δε Cant. 2. 4 αυτο] omittit Cant. 2. 5 μενει] deeſſe hic aliquid videtur: forte τα χρηματα. 6 εστι] Cant. utraque ετι, quod non melius. 7 γευσει] γεύσῃ Venet. Argent. 8 ἃς] ita pleræque: ſed Cant. 1. αἱ. 9 οντος του πυρος] peſſime Baſil. 3. οντος. Του πυρος.

CAP. XVI. Ὅταν δὲ [1] τῷ Πέρσῃ [2] προσάγωσι μέλι ὡς φύλακι [3] καρπῶν, τὸ φυλακτικὸν ἐν συμβόλῳ τίθενται· ὅθεν τινὲς ἠξίουν τὸ νέκταρ καὶ τὴν ἀμβροσίαν, [4] ἣν κατὰ ῥινῶν στάζει ὁ ποιητὴς, εἰς τὸ μὴ σαπῆναι τοὺς τεθνηκότας, τὸ μέλι ἐκδέχεσθαι· θεῶν τροφῆς ὄντος τοῦ μέλιτος· διὸ καὶ φησί που, νέκταρ ἐρυθρόν· τοιοῦτον γὰρ εἶναι τῇ χροιᾷ τὸ μέλι ἀλλὰ [5] περὶ μὲν τοῦ νέκταρος εἰ χρὴ ἀκούειν ἐπὶ τοῦ μέλιτος, ἐν ἄλλοις ἀκριβέστερον ἐξετάσομεν· παρὰ δὲ τῷ Ὀρφεῖ ὁ Κρόνος μέλιτι ὑπὸ Διὸς ἐνεδρεύεται, πλησθεὶς γὰρ μέλιτος μεθύει, καὶ σκοτοῦται ὡς ἀπὸ οἴνου, καὶ ὑπνοῖ· ὡς παρὰ Πλάτωνι ὁ Πόρος τοῦ νέκταρος πλησθείς· οὔπω γὰρ οἶνος ἦν. Φησὶ γὰρ παρ' Ὀρφεῖ ἡ Νὺξ τῷ Διῒ, ὑποτιθεμένη τὸν διὰ μέλιτος δόλον·

Εὖτ' ἂν δή μιν ἴδηαι ὑπὸ δρυσὶν ὑψικόμοισιν,
Ἔργοισι μεθύοντα μελισσάων ἐριβόμβων,
[6] Δῆσον αὐτόν. . . . . .

Verum ubi Persæ (i. e. Mithræ) frugum custodi mel offerunt, facultatem custodiendi seu conservandi in symbolo ponunt. Unde etiam nonnullis nectar & ambrosiam, quam poëta mortuorum naribus ad putredinem arcendam instillat, pro melle accipere placuit: cum mel Deorum cibus sit. Ideoque quodam loco vocat *nectar fulvum*: hujusmodi autem color est mellis. Sed utrum pro nectare mel intelligendum sit, alibi accuratius examinabimus. Cæterum apud Orpheum melle Saturno à Jove insidiæ struuntur. Nam melle repletus inebriatur, & quasi ex vino caligine offunditur & obdormiscit; quemadmodum apud Platonem Porus nectare distentus: necdum enim vinum erat. Nam Nox apud Orpheum melle inescandi dolum Jovi his verbis suggerit:

Quamprimum videas, stratum sub quercubus altis,
Roscido apum [7] *probe madidum dulcique labore,*
Stringe illum vinclis.

VARIÆ LECTIONES.

1 τῇ Περσεφόνῃ] γρ. τῷ Πέρσῃ· at Κόρῃ supra καρπῶν ἔφορος. BARNESIUS. 1 τῷ Πέρσῃ] Temere & inscite Barnesius Πέρσῃ mutat in Περσεφόνῃ· Nam Πέρσης est *Mithras*, qui cum non diversus sit a *sole*, recte καρπῶν φύλαξ dicitur. Lapis apud Gruter. p. XXVIII. 6. PERSIDICIQVE. MITHRÆ. ANTISTES. BABYLONIE. TEMPLI. ubi corruptelæ suspicionem movere possit rarior forma *Persidicus*. Sed illam tuetur analogia. Nam ut a *Chalcis*, *idis* formatur *Chalcidicus*, sic a *Persis*, *idis*, *Persidicus*. Ibidem, ut hoc obiter observem, *antistes* dicitur *Babylonius* non a patria, sed professione, ut in Propert. IV. 1. 79. bene Jos. Scaliger accepit *Babylonius Horos*. *Perses* etiam vocatur Mithræ sacerdos. Vid. Hieronym. Epist. LVII. p. 590. & sacra Mithræ *Persica*. Vid. Damasc. apud Suid. v. Ἐπιφάνιος, Gruter. p. CCCIII. 2. MLXXXVII. 4. Reines. ad Inscr. I. 48. inprimis Phil. a Turre de Mithra Cap. 5. DAV. RUHNKENIUS. 2 προσαγωσι] Cant. 2. προαγωσι. 3 καρπων] ita pleræque recte: Basileenses tamen binæ 2. & 3. καρπον habent. 4 ἣν] Basil. 2. ἦν. 5 περι μεν του] ita pleræque Basil. 3. περι του μεν, quod perinde. 6 Δησον αυτον] Αντικα μιν δησον Cant. 2. ubi: „ γρ. δησον αυτον“] BARNESIUS. 7 *probe*] oblitus interpres videtur quantitatis: potuisset eadem opera *pulcre* scribere.

Ὃ καὶ πάσχει ὁ Κρόνος· καὶ δεθεὶς ἐκτέμνεται, ὡς ὁ οὐρανός· τοῦ θεολόγου δι' ἡδονῆς δεσμεῖσθαι καὶ κατάγεσθαι τὰ θεῖα εἰς γένεσιν αἰνιττομένου· ἀποσπερματίζειν τε δυνάμεις, εἰς ἡδονὴν ἐκλυθέντα. ὅθεν ἐπιθυμίᾳ μὲν συνουσίας τὸν οὐρανὸν κατιόντα εἰς γῆν ἐκτέμνει Κρόνος· ταυτὸν δὲ τῇ ἐκ συνουσίας ἡδονῇ παρίσταται [1] αὐτοῖς ἡ τοῦ μέλιτος· ὑφ' οὗ δολωθεὶς ὁ Κρόνος [2] ἐκτέμνεται. πρῶτος τῶν ἀντιφερομένων τῷ οὐρανῷ ὁ Κρόνος ἐστὶ, καὶ ἡ τούτου σφαῖρα. κάτεισι δὲ δυνάμεις ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἀπὸ τῶν πλανωμένων. ἀλλὰ τὰς μὲν ἐξ οὐρανοῦ δέχεται Κρόνος· τὰς δ' ἀπὸ τοῦ Κρόνου, Ζεύς.

CAP. XVII. Λαμβανομένου τοίνυν καὶ ἐπὶ καθαρμοῦ τοῦ μέλιτος, [3] καὶ ἐπὶ φυσικῆς σηπεδόνος, καὶ ἐπὶ ἡδονῆς εἰς γένεσιν καταγωγῆς, οἰκεῖον σύμβολον καὶ νύμφαις ὑδριάσι παρατίθεται, εἰς τὸ ἄσηπτον τῶν ὑδάτων, ὧν ἐπιστατοῦσι, καὶ τὴν κάθαρσιν αὐτῶν, καὶ τὴν εἰς γένεσιν συνεργίαν. συνεργεῖ γὰρ γενέσει τὸ ὕδωρ· διὸ καὶ ἐν τοῖς κρατῆρσι καὶ ἀμφορεῦσι [4] τιθαιβώσσουσι μέλισσαι. τῶν μὲν κρατήρων σύμβολον τῶν [5] πηγῶν φερόντων· καθὼς παρὰ τῷ Μίθρᾳ ὁ κρατὴρ ἀντὶ τῆς πηγῆς τέτακται. τῶν δ' ἀμφορέων, ἐν οἷς τὰ ἀπὸ τῶν πηγῶν ἀρυόμεθα.

Quod et Saturno evenit, qui vinctus castratur, sicuti Cœlum. Quo ipso poëta innuit, essentias divinas dulcedine inescatas vinciri atque in generationem deduci; & voluptate resolutas virtutes quasdam proseminare. Unde & Cœlum coëundi desiderio in terram descendentem Saturnus exsecat. Idem vero, quod coëundi voluptas, mellis dulcedo apud eos significat: quo inescatus Saturnus castratur. Saturnus enim ejusque orbis primus est eorum, qui contra cœlum moventur. Descendunt autem tam a cœlo, quam a stellis errantibus, virtutes quædam. Sed cœli virtutes, Saturnus: Saturni deinde Jupiter excipit.

Cum ergo mel accipiatur & pro purgatione, & pro nativæ putredinis amuleto, & pro voluptate quæ in generationem deducit; proprium quoque symbolum Nymphis aquaticis constituitur, ob immunem a putredine aquarum naturam, quibus præsunt, atque earundem vim purgatricem, & cooperationem ad generationem. Concurrit enim aqua ad generationem. Atque hanc ob causam in crateribus & amphoris mellificant apes: cum crateres fontium symbolum gerant. Quemadmodum juxta Mithram crater pro fonte ponitur; amphoræ vero vasorum, quibus ex fontibus haurimus.

VARIÆ LECTIONES.

1 *αυτοις ἡ του*] ita Cant. utraque: reliquæ ἡ omittunt. 2 *εκτεμνεται*] in Basill. ut sæpe, nulla distinctionum habita ratio: facile illas ex reliquis edd. & disputationis forma restitui: eodem modo Basil. 3. mox male *ουρανῳ· ὁ κρονος* sejungit, quæ jungenda erant. 3 *και επι φυσικης σηπεδονος*] Sana hæc non esse, facile adparet: indicant enim: *mel accipi de naturali putredine*, cum voluerit Porphyrius *sumi mel de remedio putredinis*, ut e tota disputatione liquet. Holstenius *amuleti* vocem inseruit, quasi legeretur *και επι* ΦΑΡΜΑΚΟΥ ΤΗΣ *φυσ. σηπ.* Equidem lubenter hoc loco acutioribus conjectandi elegantiam committo. 4 *τιθαιβωσσουσι*] Basil. 3. *τιθαι βωσσουσαι·* compara Not. Crit. ad Homeri locum in apparatu. 5 *πηγων*] Basil. *πηγας*.

Cap. XVIII. Πηγαὶ δὲ καὶ νάματα οἰκεῖα ταῖς ὑδριάσι νύμφαις. καὶ ἔτι γε μᾶλλον νύμφαις ταῖς ψυχαῖς· ἃς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν, ἡδονῆς οὔσας ἐργαστικάς. ὅθεν καὶ ὁ Σοφοκλῆς οὐκ [1] ἀνοικείως ἐπὶ τῶν ψυχῶν ἔφη·

Βομβεῖ δὲ νεκρῶν σμῆνος· [2] Ερχεται τ' ἄλλη.

Καὶ τὰς Δήμητρος ἱερείας, ὡς τῆς χθονίας θεᾶς μύστιδας, μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν. αὐτήν τε τὴν Κόρην μελιτώδη· σελήνην τε οὖσαν γενέσεως προστάτιδα, μέλισσαν ἐκάλουν· ἄλλως τε [3] ἐπεὶ ταῦρον μὲν σελήνη. καὶ ὕψωμα σελήνης ὁ ταῦρος. βουγενεῖς δ' αἱ μέλισσαι· καὶ ψυχαὶ δ' εἰς γένεσιν ἰοῦσαι βουγενεῖς. καὶ βουκλόπος θεὸς ὁ τὴν γένεσιν λεληθότως ἀκούων. πεποίηνται ἤδη τὸ μέλι καὶ θανάτου σύμβολον· διὸ καὶ μέλιτος σπονδὴν τοῖς χθονίοις ἔθυον. τὴν δὲ χολὴν [4] ζωῆς. ἤτοι δι' ἡδονῆς αἰνιττόμενοι ἀποθνήσκειν τὸν ψυχῆς βίον, διὰ δὲ πικρίας ἀναβιώσκεσθαι. ὅθεν καὶ τοῖς θεοῖς χολὴν ἔθυον. ἢ ὅτι ὁ μὲν θάνατος λυσίπονος, ἡ δ' ἐνταῦθα ζωὴ, ἐπίμοχθος καὶ πικρά.

Fontes autem & rivuli Nymphis aquaticis proprii: & præcipue Nymphis: animabus ſcilicet; quas proprie apes antiqui vocabant, dulcedinis operatrices. Unde & Sophocles non incongrue de animabus dixit:

Examen errans mortuorum bombilat:
Aliaque adveniunt. . . . . .

Quin & Cereris ſacerdotes, ut Deæ terrenæ ſacrorum antiſtites, meliſſas ſive apes antiqui appellabant. Ipsamque Proſerpinam mellitam. Lunam quoque generationis præſidem Apem vocabant. Quam & alio nomine Taurum dixerunt. Et exaltatio Lunæ eſt Taurus: Bovigenæ autem apes ſunt. Et animæ in generationem progreſſæ hoc quoque nomine vocantur. Et boum fur deus ille qui clanculum generationem audit. Mortis quoque ſymbolum mel fecerunt. Ideoque libamen mellis Diis terreſtribus ſacrificabant. Fel autem vitæ ſymbolum erat. Sive voluptatis dulcedine animæ vitam emori ſignificarent; per amaritudinem vero eam reviviſcere. Unde & Diis fel ſacrificabant. Sive quod mors miſeriarum finis: vita autem hæc mortalis moleſta & acerba eſt.

V A R I Æ   L E C T I O N E S.

1 *ανοικειως επι των*] ita pleræque recte, etiam Meurſ. ad Lycophr. v. 293. Baſil. tamen 2. 3. *επι* omittunt. 2 *ερχεται τ' αλλη*] Barneſius reſtituit, metri cauſſa: *αλλη δ' ερχεται* vero ſimili conjectura. 3 *επει ταυρον*] Ita omnes: *εποχειται ταυρῳ* Cant. 2. ubi ita *εποχειται ταυρῳ*] Ita pro corrupto *ἐπεὶ ταῦρον*, ut mox de *Mithra.* (Cap. XXIIII. p. 22.) *ἐποχεῖται δὲ ταύρῳ Ἀφροδίτης*: Ita poëtæ, *Lyncas* agit *Bromius*, *Pavos* Saturnia *pictos*; Tardos *Luna* boves. Et *Cynthia* nec *bobus* charum *Endymiona* fatigat. Barnesius. Mihi ita hic locus videtur comparatus eſſe, ut reſtitutione opus habeat: Barneſii probabilis eſt conjectura; non talis tamen, ut tuto auctori poſſit adfingi. 4 *ζωης*] Ita Rom. 1. & Cantt. binæ. *ζωοις* tamen in Argent. & Baſileenſibus.

CAP. XIX. Οὐχ' ἁπλῶς μέν τοι πάσας ψυχὰς εἰς γένεσιν ἰούσας μελίσσας ἔλεγον· ἀλλὰ τὰς μελλούσας μετὰ δικαιοσύνης βιοτεύειν, καὶ πάλιν ἀναστρέφειν εἰργασμένας τὰ θεοῖς φίλα. τὸ γὰρ ζῶον φιλόστροφον, καὶ μάλιστα δίκαιον, καὶ νηφαντικόν. ὅθεν καὶ νηφάλιοι σπονδαὶ, αἱ διὰ μέλιτος. καὶ κυάμοις οὐκ ἐφιζάνουσιν· οὓς ἐλάμβανον εἰς σύμβολον τῆς κατ' εὐθεῖαν γενέσεως, καὶ ἀκαμποῦς· διὰ τὸ μόνον σχεδὸν τῶν σπερματικῶν δι' ὅλου τετρῆσθαι, μὴ ἐγκοπτόμενον ταῖς μεταξὺ τῶν γονάτων [1] ἐμφράξεσι. φέροιεν οὖν τὰ κηρία καὶ αἱ μέλισσαι οἰκεῖα σύμβολα καὶ κοινὰ ὑδριάδων νυμφῶν, καὶ ψυχῶν εἰς γένεσιν νυμφευομένων.

CAP. XX. Σπήλαια τοίνυν καὶ ἄντρα τῶν παλαιοτάτων πρὶν καὶ ναοὺς ἐπινοῆσαι θεοῖς ἀφοσιούντων· καὶ ἐν Κρήτῃ μὲν Κουρήτων, Διΐ· ἐν [2] Ἀρκαδίᾳ δὲ, Σελήνῃ καὶ Πανὶ Λυκείῳ· καὶ ἐν Νάξῳ, Διονύσῳ· πανταχοῦ δ' ὅπου τὸν Μίθραν ἔγνωσαν, διὰ σπηλαίου τὸν θεὸν ἱλεουμένων· τὸ Ἰθακήσιον σπήλαιον οὐκ ἠρκέσθη δίθυρον εἰπὼν Ὅμηρος· ἀλλὰ καὶ τὰς μέν τινας πρὸς βορρᾶν τετράφθαι θύρας, τὰς δὲ πρὸς νότον θεωτέρας. καὶ καταβατάς γε τὰς [3] βορείους· τὰς δὲ πρὸς νότον, οὔτε εἰ καταβαταὶ ἐπεσημήνατο· μόνον δὲ ὅτι,

Nec tamen promiscue omnes animas in generationem progressas apes vocabant: sed eas quæ ex justitiæ præscripto victuræ, & postquam opera Diis grata perpetrassent rursum ad Deum erant reversuræ. Animal enim hoc redire amat, & justitiæ observantissimum est, ac sobrium. Unde & libationes, quæ melle fiunt, *νηφάλιοι*, sive sobriæ vocantur. Nec fabis insident; quas generationis continuæ rectaque serie progredientis symbolum statuebant. Quia fabæ ferme solæ inter omnia quæ feruntur, scapo penitus pertuso & perforato sunt, nullis internodiorum obturationibus incisæ & interceptæ. Favi igitur apesque & propria & communia Hydriadum sive aquaticarum Nympharum symbola erant, atque animarum quæ veluti sponsæ ad generationem procedunt.

Cum igitur antiquissimi, etiam priusquam templa excogitarentur, specus & antra Diis consecrarint: & in Creta quidem Curetes Jovi: in Arcadia autem Lunæ & Pani Lyceo: & in Naxo Baccho: ubicunque vero Mithram agnoverunt, eidem Deo in specubus sacra fecerint: non satis erat Homero, Ithacensi antro gemina ostia attribuisse: sed addit præterea, alterum ostium ad Boream fuisse conversum, alterum vero divinius ad austrum: item Boreali illo patuisse descensum. Utrum vero australi quoque janua descendi potuerit, non indicat: id solum dicit, quod

VARIÆ LECTIONES.

1 εμφραξεσι] εμφρακησι Le Moyne *Ep. de Melaneph.* p. 265. 2 Αρκαδιᾳ δε] Αρκαδι δε Cant. 2. 3 βορειους] Ita Argent. Cant. 2. βωρειους Cant. 1. βαρειους Basil. 2. 3.

. . . . οὐδέ τι κείνη
Ἄνδρες [1] ἐσέρχονται· ἀλλ' ἀθανάτων ὁδός ἐστιν.

CAP. XXI. Ἕπεται τοίνυν [2] ζητεῖν τι τὸ βούλημα, εἴτε τῶν καθιδρυσαμένων, ὥσπερ ἱστορεῖ ὁ ποιητὴς ἀπαγγέλλει, ἢ αὐτοῦ γε τὸ αἴνιγμα· εἴ περ [3] αὐτῷ πλάσμα τὸ διήγημα. [4] τοῦ δὲ ἄντρου [5] εἰκόνα καὶ σύμβολόν φησι τοῦ κόσμου φέροντος [6] Νουμήνιος, καὶ ὁ τούτου ἑταῖρος Κρόνιος, δύο εἶναι ἐν οὐρανῷ ἄκρα· ὧν οὔτε νοτιώτερόν ἐστι τῶν χειμερινοῦ τροπικοῦ· οὔτε βορειότερον τοῦ θερινοῦ· ἔστι δ' ὁ μὲν θερινὸς, κατὰ καρκίνον· ὁ δὲ χειμερινὸς, κατ' [7] αἰγόκερων. καὶ προσγειότατος μὲν ὢν ἡμῖν ὁ καρκίνος, εὐλόγως τῇ προσγειοτάτῃ σελήνῃ ἀπεδόθη· ἀφανοῦς δ' ἔτι ὄντος τοῦ νοτίου πόλου, τῷ μακρὰν ἔτι ἀφεστηκότι, καὶ ἀνωτάτῳ τῶν πλανωμένων πάντων ὁ [8] αἰγόκερως ἀπεδόθη, ἤγουν τῷ Κρόνῳ.

CAP. XXII. Καὶ ἔχουσί γε ἐφεξῆς αἱ θέσεις τῶν ζωδίων ἀπὸ μὲν καρκίνου εἰς αἰγόκερων· πρῶτα μὲν λέοντα, οἶκον ἡλίου· εἶτα παρθένον, ἑρμοῦ· ζυγὸν δὲ, ἀφροδίτης· σκόρπιον, ἄρεος· τοξότην, Διός· Αἰγόκερων, κρόνου· ἀπὸ δ' αἰγοκέρω [9] ἔμπαλιν,

. . . . *Invia prorſus*
Eſt homini: præbetque viam immortalibus unis.

Proximum igitur eſt, ut inquiramus, quid ſibi velit hæc narratio; ſive ab aliis conſecratum dedicatumque antrum vera fide poëta deſcribat; ſive occultum quid eo ſignificet; ſeu merum ipſius figmentum ſit. Sed cum antrum hoc mundi imaginem ſymbolumque gerat, Numenius, & familiaris ejus Cronius duas aiunt in cœlo extremitates eſſe: quarum altera nihil remotius ad auſtrum, tropico hyberno; nec ſeptentrionalius quidquam æſtivo. Et æſtivus quidem eſt ad ſignum Cancri; hybernus vero ad Capricornum. Et cum Cancer nobis ſit viciniſſimus, optima ratione Lunæ, quæ terræ proxima eſt, attribuitur. Cumque polus Auſtralis nobis inconſpicuus ſit, ideo Capricornus maxime diſſito & ſupremo planetarum, Saturno ſcilicet, tribuitur.

Et ſigna a Cancro ad Capricornum hoc ordine ſitum ſuum obtinent. Primum quidem Leo, domus ſolis: dein Virgo, Mercurii: Libra autem, Veneris: Scorpius, Martis: Sagittarius, Jovis: Capricornus, Saturni. Rurſum verſo ordine a

VARIÆ LECTIONES.

1 *εσερχονται*] Ita reſtitui e Cant. 2. Reliquæ fere *εισερχονται* vitio metri. 2 *ζητειν τι το*] Sic Barneſius correxit: olim *τι* omittebatur. Cæterum illud, quod ſequitur *ὡσπερ*, neſcio quid alieni habet: integer locus ſanus non videtur: ſed nolo quidquam temere conſtituere. 3 *αυτῳ πλ.*] malim *αυτου*. 4 *του δε*] Ita Cant. 2. *δη* Venet. Baſil. 2. & Cant. 1. *δὶ* Baſil. 3. 5 *εικονα*] Confer quæ nos ex *Platonicis* ad *Od.ν'*, 110. BARNESIVS. Vide hanc notam inter var. expl. in Homeri locum, in Apparatu. 6 *Νουμηνιος*] *Νουμενιος* Cant. 2. 7 *αιγοκερων*] *αιγοκαιρων* Venet. & Baſil. 2. 8 *αιγοκερως*] Ita optime. Baſil. 2. 3. *αιγοκερος* unde mox illæ *αιγοκερου* habent, ubi Cant. 2. recte *αιγοκερω* dedit. 9 *εμπαλιν*] *δ' εμπαλιν* Cant. 2.

ὑδροχόον, κρόνȣ· ἰχθύας, διὸς· ἄρεος, κριόν· ταῦρον, ἀφροδίτης. διδύμȣς, ἑρμȣ̃· καὶ σελήνης λοιπὸν καρκίνον. δύο ȣ̂ν ταύτας ἔθεντο πύλας, καρκίνον καὶ αἰγόκερων οἱ θεολόγοι. Πλάτων δὲ δύο ϛόμια ἔφη· τȣ́των δὲ καρκίνον μὲν εἶναι, δι' ȣ̂ κατιᾶσιν αἱ ψυχαί· αἰγόκερων δὲ, δι' ȣ̂ ἀνιᾶσιν. ἀλλὰ καρκίνος μὲν, βόρειος καὶ καλαβατικός. αἰγόκερως δὲ, νότιος καὶ ἀναβατικός. ἔϛι δὲ τὰ μὲν βόρεια, ψυχῶν εἰς γένεσιν κατιȣσῶν.

Cap. XXIII. Καὶ ὀρθῶς καὶ τȣ̃ ἄντρȣ αἱ πρὸς βοῤῥᾶν πύλαι καταβαταὶ ἀνθρώποις. [1] τὰ δὲ νότια ȣ̓ θεῶν, ἀλλὰ τῶν εἰς θεȣ̀ς ἀνιȣσῶν· διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ȣ̓ θεῶν ἔφη ὁδὸς, ἀλλ' ἀθανάτων· ὃ κοινὸν καὶ ἐπὶ ψυχῶν [2] ἢ ȣ̓σῶν καθ' αὑτὸ, ἢ τῇ ȣ̓σίᾳ ἀθανάτων. τῶν δύο πυλῶν τȣ́των μεμνῆσθαι καὶ Παρμενίδην ἐν τῷ Φυσικῷ φασι· Ῥωμαίȣς τε καὶ Αἰγυπτίȣς. Ῥωμαίȣς γὰρ τὰ κρόνια ἑορτάζειν, ἡλίȣ κατ' αἰγόκερων γενομένȣ. ἑορτάζειν δὲ τȣ̀ς δȣ́λȣς ἐλευθέρων [3] ὑποδήματα περιβάλλοντας,

Capricorno, Aquarius Saturni: Pifces, Jovis: Aries, Martis: Taurus, Veneris: Gemini, Mercurii: denique Cancer Lunæ. Duas ergo has portas ponebant Theologi, Cancrum & Capricornum: quæ Plato duo oftia vocat. Ex hifce Cancrum aiunt effe, per quem animæ defcendunt: Capricornum vero per quem rurfus afcendunt. At Cancer quidem borealis & defcenfui aptus: Capricornus autem auftralis, & afcenfui commodus. Partes vero feptentrionales propriæ funt animabus in generationem defcendentibus.

Et recte quidem portæ antri boream fpectantes, defcenfui hominum patere dicuntur. Partes autem auftrales, non Deorum, fed afcendentium ad Deos. Eam ob caufam non dixit Deorum viam, fed immortalium: quod animabus quoque commune eft, quæ per fe five effentia fua immortales funt. Harum duarum portarum et Parmenidem libro de rerum natura meminiffe aiunt. Apud Romanos quoque & Ægyptios eorum memoriam exftare. Romanos enim Saturnalia celebrare Sole ad Capricornum accedente: celebrare vero ita, ut fervos liberorum caligis

V A R I Æ L E C T I O N E S.

1 τα δε νοτια] debuiffet αἱ δε νοτιαι, fi ftricte loqueretur. nunc μερη intelligit, enallage generis fatis obvia, & fatis etiam a DD. VV. obfervata (*a*): unde nihil temere mutandum. 2 η ουσων καθ' αυτο] Non capio hæc fatis e fententia: Melius intelligerem, fi καθ' αὑτας, εξ αὑτων, aut fimile quid legeretur: Innuit Porphyrius, animas vel *a fe ipfis exfiftentes*, h. e. δι' αὑτων, εξ αὑτων, & καθ' αυτας, ut Plato loquitur & Philofophi vetufti, vel *fua natura inmortales*, αθανατους τῃ ουσιᾳ· *animabus* enim proprium *immortales* effe. 3 ὑποδηματα περιβ.] de hoc loco ita cel. Ruhnkenius in literis ad me datis: „ Non dubito, quin Te & locutio, & res ipfa offenderit in his, ἑορτάζειν δὲ „ τοὺς δούλους ἐλευθέρων ὑποδήματα περιβάλλοντας· Mihi legendum videtur: ἐνδύματα περι- „ βάλλοντας. Dominos faturnalibus pofuiffe, fervos induiffe, docet Lipfius Saturn. I. 2." Veriffime vir acutiffimus, de cujus emendatione Porphyrio gratulamur.

(*a*) v. Elsner. Obferv. Sacr. Tom. I. p. 128. Mill. præf. Tom. I. ed. των LXX. p. XI. Barnef. ad Anacreont. p. 8.

καὶ πάντων ἀλλήλοις κοινωνούντων. αἰνιξαμένου τοῦ νομοθέτου, ὅτι κατὰ ταύτην τοῦ οὐρανοῦ τὴν πύλην, οἱ νῦν ὄντες διὰ τὴν γένεσιν δοῦλοι, διὰ τῆς κρονικῆς ἑορτῆς, καὶ τοῦ ἀνακειμένου κρόνῳ οἴκου, ἐλευθεροῦνται, ἀναβιωσκόμενοι καὶ εἰς [1] αὐτογένεσιν ἀπερχόμενοι. καταβατικὴ δὲ αὐτοῖς ἡ ἀπ' αἰγόκερω ὁδός. διὸ ἰανούαν εἰπόντες τὴν θύραν, καὶ ἰανουάριον μῆνα τὸν θυραῖον προσεῖπον· ἐν ᾧ ἥλιος ἀπ' αἰγόκερω πρὸς ἑῴαν ἐπάνεισιν, ἐπιστρέψας εἰς τὰ βόρεια.

Cap. XXIIII. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους [2] οὐχ' ὑδροχόος, ὡς Ῥωμαίοις. ἀλλὰ καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ καρκίνῳ ἡ σῶθις, ἣν κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνες φασί. νουμηνία δ' αὐτοῖς ἡ σώθεως ἀνατολὴ, γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον· οὔτ' οὖν ἀνατολῇ καὶ δύσει τὰς θύρας ἀνέθηκαν, οὔτε ταῖς ἰσημερίαις, οἷον κριῷ καὶ ζυγῷ, ἀλλὰ νότῳ καὶ βοῤῥᾷ, καὶ ταῖς κατὰ νότον [3] νοτιωτάταις, καὶ ταῖς κατὰ βοῤῥᾶν βορειοτάταις· ὅτι ψυχαῖς καθιέρωτο τὸ ἄντρον καὶ νύμφαις ὑδριάσι. [4] ψυχαῖς δὲ γενέσεως καὶ ἀπογενέσεως οἰκεῖοι οἱ τόποι. τῷ μὲν οὖν Μίθρᾳ, οἰκείαν καθέδραν τὴν κατὰ τὰς ἰσημερίας [5] ὑπέταξαν. διὸ κριοῦ μὲν φέρει ἀρηΐου ζῳδίου τὴν μάχαιραν· ἐποχεῖται δὲ [6] ταύρῳ ἀφροδίτης. ὡς καὶ ὁ ταῦρος, δημιουργὸς ὢν ὁ Μίθρας, καὶ γενέσεως δεσπό-

induant, & omnia invicem communia habeant. Quo ipſo legiſlator ſignificare voluit, quod juxta hanc cœli portam, iis quos naſcendi conditio ſervos fecit, per feſtum Saturnaliorum & domum Saturno attributam liberantur, ubi reviviſcunt & ad generationis fontem redeunt. Retrograda autem ipſis via, quæ a Capricorno incipit. Idcirco cum *januam* vocent *oſtium*, menſem quoque *Januarium* quaſi *oſtiarium* appellarunt, quo ſol a Capricorno verſus orientis plagam revertitur, curſum ad ſeptentrionales partes dirigens.

Ægyptiis vero principium anni non Aquarius, ut apud Romanos, ſed Cancer. Nam prope Cancrum eſt Sothis ſtella, quam Græci Canem vocant. Novilunium autem ipſis exortus Sothis, quod generationis principium in mundo ſit. Quapropter non orienti & occaſui, nec æquinoctiis portas attribuerunt, arieti ſcilicet & libræ; ſed auſtro & boreæ, portisque verſus auſtrum maxime auſtralibus, & verſus boream maxime borealibus: quia antrum hoc animabus & Nymphis aquaticis ſacrum erat. Animabus vero naſcendis & denaſcendis loca illa maxime propria. Quocirca Mithræ peculiarem ſedem juxta æquinoctia attribuerunt. Ideo arietis, Martii ſigni, gladium geſtat; vehiturque Tauro, ſigno Veneris: nam Mithra æque ut Taurus

VARIÆ LECTIONES.

1 *αυτογενεσιν*] *αυτογεννησιν* Cant. 2. 2 *ουχ' ὑδροχοος*] Al. *ουχ' ὁ ὑδροχοος*. 3 *νοτιωταταις*] Irrupit poſt hæc lacuna e Cant. 1. in 2. derivata, quam e prioribus editis & verſione Holſtenii reſtituimus: omittebantur enim verba, *και ταις κατα βορραν βορειοταταις*· qui ſtricte cenſeat, non dubito, quin univerſum hunc locum, inde a *νοτῳ και βοῤῥα* obelo notaverit. 4 *ψυχαις δε γενεσεως* &c.] An forte: *ψυχαις δε, επιγενεσεως και απογενεσεως ο. οἱτ.* cl. Gesnerus excitat: *ψυχαις και γενεσεως και απο γεν.* quod etſi recepta ſit potius, non ſufficit tamen. 5 *ὑπεταξαν*] Baſil. 2. *ὑπετοξαν*· Venet. *ὑπετοξον*. 6 *ταυρῳ Αφροδιτης*] Melius ſcripſeris & Græco more: *ταυρῳ τῳ Αφροδιτης*, diſtinctive.

της, κατὰ τὸν ἰσημερινὸν δὲ τέτακται κύκλον· ἐν δεξιᾷ μὲν ἔχων τὰ βόρεια, ἐν ἀριστερᾷ δὲ τὰ νότια. τεταγμένε αὐτοῖς κατὰ μὲν τὸν νότον, τῶ κατ' αὐτὸν [1] ἡμισφαιρίε, διὰ τὸ εἶναι θερμόν· κατὰ δὲ τὸν βορρᾶν, τῶ κατ' ἐκεῖνον, διὰ τὸ ψυχρὸν τῶ ἀνέμε.

CAP. XXV. Ψυχαῖς δ' εἰς γένεσιν ἰέσαις, καὶ ἀπὸ γενέσεως χωριζομέναις εἰκότως ἔταξαν ἀνέμες· διὰ τὸ [2] ἐφέλκεσθαι καὶ [3] αὐτὰς πνεῦμα, ὥς τινες ᾠήθησαν, καὶ τὴν ἐσίαν ἔχειν τοιαύτην. ἀλλὰ βορέας [4] μὲν οἰκεῖος εἰς γένεσιν ἰέσαις. διὸ καὶ τὲς θνήσκειν μέλλοντας ἡ [5] βορέε πνοὴ ζωγρεῖ ἐπιπνείεσα, κακῶς [6] κεκαφηότας θυμόν. ἡ δὲ τῶ νότε διαλύει. ἡ μὲν γὰρ πήγνυσι ψυχροτέρα ἔσα, καὶ ἐν τῷ ψυχρῷ τῆς χθονίε γενέσεως διακρατεῖ. ἡ δὲ διαλύει, θερμοτέρα ἔσα, καὶ πρὸς τὸ θερμὸν τῶ θείε ἀναπέμπεσα. βορειοτέρας δ' ἔσης τῆς ἡμετέρας οἰκεμένης [7] ἀνήκει τὰς τῇδε κυομένας βορρᾷ ἀνέμῳ ὁμιλεῖν· καὶ τὰς ἐντεῦθεν ἀπαλλαττομένας, νότῳ· αὕτη δὲ καὶ ἡ αἰτία τῶ τὸν μὲν βορρᾶν ἀνερχόμενον μέγαν εἶναι· τὸν δὲ νότον, λήγον-

auctor productorque rerum est, & generationis dominus. Positus autem est juxta æquinoctialem circulum, habens a dextris partes septentrionales, a sinistris australes: adjuncto ipsi australi hemisphærio: a parte austri, eo quod calidum sit: versus boream vero, boreali; ob venti ejus frigiditatem.

Cæterum animabus in generationem progredientibus, & a generatione redeuntibus non sine ratione ventos adjungebant: eo quod & ipsæ, ex quorundam sententia, spiritum attrahant; & substantiam spiritualem obtineant. Sed boreas quidem proprius iis quæ in generationem progrediuntur: ideoque moribundos boreæ aura afflans refocillat, ægre animam trahentes. Contra austri flatus dissolvit. Illius enim aura congelat constringitque eo quod frigidior sit, & in terrenæ generationis frigiditate dominetur: hujus vero dissolvit; quia calidior est, & ad divinum calorem remittit. Sed cum terra quæ a nobis habitatur magis ad boream vergat, animas hic nascentes boreæ venti consuetudine uti oportet; austri autem eas quæ hinc discedunt. Eadem quoque causa est cur Boreas primo impetu vehemens sit: auster

V A R I Æ L E C T I O N E S.

post δεσποτης, quod succedit, pessime editi punctum majus posuerant: unde Holstenius non nihil e via deflexit. 1 ἡμισφαιριου] ἡμισαιφριου Rom. Venet. Arg. ἡ μισαιφριου Bas. 2. non puto, corruptum alicui hunc locum visum iri: alias ex hac discrepantia vera forte lectio posset erui, quare adnotavi. 2 εφελκεσθαι και αυτας] Certissime transpones . . . . και εφελκεσθαι αυτας· junguntur enim: *Ideo, quod et ventum adtrahant, e quorundam sententia* (vel *spiritum*): *Et sua essentia tales, sint.* 3 αυτας] Ita opt. sed Basil. 2. 3. αυται· 4 μεν οικειος] melius videbatur hoc, quam antiquiorum ὁ οικειος· Ideo e Cant. 2. repetii. 5 βορεου] vid. ad *Iliad.* ε'. 697. & *Odyss.* ν'. 110. BARNESIUS. dabimus hanc notam inter *Explic. var. loci Homerici* in Apparatu, posteriorem puta: ad Iliad. enim nihil. 6 κεκαφηοτας] κεκαφηοτα Cant. 2. non melius, proprie hoc vertas *exspirantes*: unde parum abest, quin dixerim, legendum pro κακως κεκαφηοτας esse ει και ὡς κεκαφηοτας· *licet jam quasi efflarent animam; etsi exspirare jam fere viderentur*: quod præterea εμφατικωτερον. 7 ανηκει] Rom. 1. ανηκε.

τα. ὁ μὲν γὰρ, εὐθὺς ἐπίκειται τοῖς ὑπὸ τὴν ἄρκτον οἰκῦσιν· ὁ δὲ μακρὰν ἀφέςηκε· χρονιωτέρα δ' ἡ ἐκ τῶν ἄποθεν ἐπιῤῥοή. καὶ ὅταν ἀθροισθῇ, τότε [1] πληθύνει.

CAP. XXVI. Εἰς γένεσιν δ' ἀπὸ βορέυ πύλης τῶν ψυχῶν ἐρχομένων, ἐρωτικὸν διατῦτο [2] ὑπεςήσαντο τὸν ἄνεμον. καὶ γὰρ,

> [3] Ἵππῳ ἐεισάμενος [4] παρελέξατο κυανοχαίτῃ.
> Αἳδ' ὑποκυσάμεναι ἔτεκον δυοκαίδεκα πώλυς.

Καὶ τὴν Ὠρείθυιαν αὐτὸν ἁρπάσαι φασίν. ἐτέκνωσέ τε Ζήτην καὶ Κάλαϊν. τὸν δὲ νότον θεοῖς νέμοντες, ἱςαμένης τῆς μεσημβρίας, ἐν τοῖς ναοῖς τῶν θεῶν τὰ περιπετάσματα ἕλκυσι. τὸ Ὁμηρικὸν δὴ τῦτο φυλάσσοντες παράγγελμα, ὡς κατὰ τὴν εἰς νότον ἔγκλισιν τῦ ἡλίυ. καὶ ὐ θέμις ἀνθρώπυς εἰσιέναι εἰς τὰ ἱερά· ἀλλ' ἀθανάτων ὁδός ἐςιν.

CAP. XXVII. [5] Ἱςᾶσιν ῦν καὶ σύμβολον τῆς μεσημβρίας καὶ τῦ νότυ, ἐπὶ τῇ θύρᾳ μεσημβριάζοντος τῦ θεῦ. ὐκῦν ὐδ' ἐπὶ τῶν ἄλλων θυρῶν ἐφ' ὁποιασῦν ὥρας ἐξῆν λαλεῖν, ὡς ἱερᾶς ὔσης θύρας· καὶ διὰ τῦτο οἱ [6] Πυθαγόρειοι, καὶ οἱ παρ' Αἰγυπτίοις

vero sub ipsum finem. Ille enim recta incumbit habitantibus sub septentrione: at hic longius distat: tardior vero ex longinquo afflatus: qui ubi coacervatur, tum demum augescit.

Præterea cum animæ à porta boreæ generationem ingrediantur, ideo amatorium hunc ventum finxerunt. Hinc apud Poëtam:

> *Assimilatus equo se miscuit hisce jubato:*
> *Ast illæ gravidæ bis sex pullos genuerunt.*

Et Orithyiam eum rapuisse ferunt: ex qua Zeten Calainque progenuit. Austrum vero Diis attribuentes, mero meridie in templis Deorum cortinas reducunt. Scilicet Homericum illud præceptum servantes, sole versus austrum inclinante nefas esse hominibus deorum templa ingredi: *sed iter patet immortalibus unis.*

Austrum igitur meridiei symbolum statuunt: cum Deus meridiano tempore ostio immineat. Ideoque nec ad alias fores quocunque demum tempore loqui fas erat: quasi sacræ sint fores. Atque eam ob causam Pythagorei & Ægyptiorum

VARIÆ LECTIONES.

1 πλήθυνει] πληθυν Argent. 2 ὑπεςησαντο] Cant. 2. unitatis numero ὑπεςησατο. 3 Ἱππῳ] Iliad. υ'. 224. BARNESIUS. 4 παρελεξατο] παρελαξατο Venet. 5 ἱςασιν ουν &c.] Locum non capio, nisi plenius legeris: ἱςασιν ουν ΕΠΙ ΤΩι ἹΕΡΩι και συμβ. &c. vel potius: ἱςασιν ουν του ἱερου (vel θειου) συμβολον και την μεσημβριαν και τον νοτον· *Divinarum igitur sacrarumque rerum & meridiem statuerunt symbolum, & Notum.* 6 Πυθαγορειοι] Ita Cant. utraque, aliæ ut Rom. 1. & Basil. 2. 3. Πειθαγορειοι.

σοφοὶ, μὴ λαλεῖν ἀπηγόρευον διερχομένους ἢ θύρας, ἢ πύλας· σεβομένους ὑπὸ σιωπῇ θεὸν ἀρχὴν τῶν ὅλων ἔχοντα. οἶδε δὲ καὶ Ὅμηρος ἱερὰς τὰς θύρας, ὡς δηλοῖ παρ᾽ αὐτῷ ὁ σείων Οἰνεὺς ἀνθ᾽ ἱκετηρίας τὴν θύραν,

[1] Σείων κολλητὴν σανίδα γουνούμενος υἱόν.

Οἶδε δὲ καὶ πύλας οὐρανοῦ, ἃς αἱ Ὧραι ἐπιστεύθησαν, ἀρχὰς ἐχούσας τῶν νεφουμένων τόπων· ὧν αἱ ἀνοίξεις καὶ τὰ κλεῖθρα διὰ νεφῶν.

[2] Ἠμὲν ἀνακλῖναι πυκινὸν νέφος, ἠδ᾽ ἐπιθεῖναι.

Καὶ διατοῦτο μυκώμεναι· ὅτι καὶ αἱ βρονταὶ διὰ νεφῶν.

[3] Αὐτόματοι δὲ πύλαι μύκον οὐρανοῦ, ἃς ἔχον Ὧραι.

CAP. XXVIII. Λέγει δέ που καὶ [4] ἡλίου πύλας· σημαίνων Καρκίνον τε καὶ Αἰγόκερων· ἄχρι τούτου προϊοῦσιν, ἀπὸ βορέου ἀνέμου εἰς τὸν νότον κατιὼν κἀκεῖθεν ἐπανιὼν εἰς τὰ βόρεια. Αἰγόκερως δὲ καὶ Καρκίνος περὶ τὸν γαλαξίαν, τὰ πέρατα αὐτοῦ

ſapientes prohibebant, ne quis fores vel portas tranſiens loqueretur: Deum univerſi principium ſilentio venerantes. Cæterum nec Homerus ignoravit portas ſacras eſſe: quod Oeneus apud ipſum ſupplicationis loco portam pulſans oſtendit:

Aſſeribusque fores compactas concutit orans
Gnatum.

Quin & Cœli portas Horis commiſſas novit, locis nebuloſis principia ſua habentes; quæ & aperiuntur & occluduntur per nubes:

Sive aperire velint denſam, ſeu claudere nubem.

Quæ & remugire dicuntur, quia tonitrua per nubes eduntur.

Sponte ſua crepuere fores cœli, quibus Horæ
Præſunt.

Idem & Solis portas alibi commemorat: Cancrum & Capricornum ſignificans. Hiſce enim ſpatiis Sol a ſeptentrione ad auſtrum deſcendens, & inde rurſum ad partes boreales aſcendens includitur. At Capricornus & Cancer prope lacteum

VARIÆ LECTIONES.

1 Σειων] *Iliad.* ι΄. 579. ibi κολλητὰς σανίδας melius. BARNESIUS. 2 Ἠμεν] *Iliad.* ε΄. 751. θ΄. 393. Idem. 3 Αυτοματοι] *Iliad.* ε. 749. θ΄. 395. Idem. 4 ἡλιου πυλας] Ηελιοιο πυλας Cant. 2. ubi: „ *Od.* ω. 12." Idem.

εἰληχότες· Καρκίνος μὲν τὰ βόρεια, Αἰγόκερως δὲ τὰ νότια· δῆμος δὲ ὀνείρων κατὰ Πυθαγόραν αἱ ψυχαί, ἃς συνάγεσθαί [1] Φησιν εἰς τὸν γαλαξίαν· τὸν οὕτω προσαγορευόμενον, ἀπὸ τῶν γάλακτι τρεφομένων, ὅταν εἰς γένεσιν πέσωσιν. ᾧ καὶ σπένδειν αὐταῖς [2] τοὺς ψυχαγωγοὺς μέλι κεκραμένον γάλακτι· ὡς ἂν δι' ἡδονῆς εἰς γένεσιν [3] μεμελετηκυίαις ἔρχεσθαι· αἷς [4] συγκυεῖσθαι τὸ γάλα πέφυκεν. ἔτι τὰ μὲν νότια μικροφυῆ ποιεῖ τὰ σώματα. τὸ γὰρ θερμὸν ἰσχναίνειν αὐτὰ μάλιστα εἴωθεν. ἐν αὐτῷ δὲ τούτῳ καὶ κατασμικρύνειν καὶ ξηραίνειν. ἔτι δ' ἐν τοῖς βορείοις πάντα μεγάλα τὰ σώματα. δηλοῦσι δὲ Κελτοί, Θρᾶκες, Σκύθαι. ἥ τε γῆ κάθυγρος αὐτῶν οὖσα, καὶ νομὰς πλείστας φέρουσα. ἐπεὶ καὶ αὐτό γε τοὔνομα ἀπὸ τῆς βορᾶς· βορὰ δὲ ὄνομα τροφῆς. καὶ ὁ ἐκ γῆς οὖν πνέων τροφοῦ, ἅτε τρόφιμος ὤν, βορρᾶς κέκληται.

Cap. XXIX. Κατὰ ταῦτα τοίνυν τῷ μὲν θνητῷ καὶ [5] γένεσιν ὑποπεπτωκότι φύλῳ, τὰ βόρεια οἰκεῖα· τῷ δὲ ἀθανάτῳ, τὰ νότια· ὡς θεοῖς μὲν τὰ ἀνατολικά. δαίμοσι δὲ τὰ δυτικά. ἀρξαμένης γὰρ τῆς φύσεως ἀπὸ ἑτερότητος, πανταχοῦ τὸ δίθυρον αὐτῆς πεποίηνται σύμβολον. ἢ γὰρ διὰ νοητοῦ ἡ πορεία, ἢ δι' αἰσθητοῦ. [6] καὶ τοῦ αἰσθητοῦ, ἢ διὰ τῆς ἀπλανοῦς, ἢ διὰ τῆς τῶν πεπλανημένων. [7] καὶ πάλιν, ἢ

circulum ſunt, cujus extremitates occupant: Cancer quidem ſeptentrionales; Capricornus vero auſtrales. Cæterum ſecundum Pythagoram animæ ſunt turba illa ſomniorum, quam in lacteum circulum congregari aſſerit: cui id nomen ab animabus, quæ in generationem delapſæ lacte nutriuntur. Et hanc ob cauſam illos qui animas evocant lac mulſum in libationibus adhibere: quippe quæ dulcedinis illicio in generationem venire avent; cum quibus lac una gigni ſolet. Præterea regiones auſtrales corpora exigua producunt. Calor enim maxime ea attenuare, atque hoc ipſo imminuere & exſiccare ſolet. E contra in borealibus plagis omnia corpora magna proveniunt. Exemplo ſunt Celtæ, Thraces & Scythæ: & regio ipſorum humida eſt, & paſcuis abundat. Cum ipſum quoque Boreæ nomen veniat a vorando: quæ vox ad nutritionem ſpectat. Inde & ventus a terra nutrimentis affluente ſpirans, utpote nutritivus, Boreas quaſi vorans fuit dictus.

Haſce ergo ob cauſas mortalitati & naſcendi legibus obnoxio generi proprie boreales partes conveniunt: immortali vero, auſtrales. Sicuti Diis orientales; dæmonibus vero occiduæ tribuuntur. Cum enim natura a diverſitate cœperit, quicquid ubique bipatente aditu eſt, ſymbolum ejus conſtituerunt. Progreſſus enim vel per intelligibile, vel per ſenſibile. Et ſi per ſenſibile, aut per orbem fixum,

VARIÆ LECTIONES.

1 φησιν] Ita pleræque. Cant. 2. φασιν· ſimiliter Meurſ. Spicil. in Theocr. p. 138. Pontan. in Macrob. p. 678. 2 τους] Argent. την. 3 μεμελετηκυιαις] μεμελετηκυιας Argent. 4 συγκυεισθαι] συγκεισθαι Baſil. 3. 5 γενεσιν] γενεσει Baſil. 2. 3. 6 και του αισθητου] omittuntur hæc in Cant. 2. 7 και παλιν, η δια] Vide Lector, quam recte lacunam, caſu detectam, reſtituere poſſis. Scripſerat auctor: και παλιν ΤΟΥ ΝΟΗΤΟΥ, η δια &c. ſed imperitus exſcriptor, concurſu ſecundorum caſuum turbatus, media omiſit.

διὰ τῆς [1] ἀθανάτου, ἢ διὰ τῆς θνητῆς πορείας. καὶ κέντρον, τὸ μὲν ὑπὲρ γῆν, τὸ δ' ὑπόγειον· τὸ μὲν, ἀνατολικόν· τὸ δὲ, δυτικόν. καὶ τὰ μὲν ἀριστερὰ, τὰ δὲ δεξία. νύξ τε καὶ ἡμέρα· καὶ διὰ τοῦτο, παλίντονος ἡ ἁρμονία, [2] καὶ τοξεύει διὰ τῶν ἐναντίαν. δύο δὲ στόμια Πλάτων φησί· δι' οὗ μὲν ἀναβαινόντων εἰς οὐρανόν. δι' οὗ δὲ κατιόντων εἰς γῆν. καὶ τῶν θεολόγων πύλας ψυχῶν ἥλιον τιθέντων καὶ σελήνην· καὶ διὰ μὲν ἡλίου, ἀνιέναι, [3] διὰ δὲ σελήνης κατιέναι· καὶ δύω πίθοι παρ' Ὁμήρῳ,

[4] Δώρων οἷα δίδωσι κακῶν, ἕτερος δὲ ἐάων.

Cap. XXX. Πίθου νοουμένης καὶ παρὰ Πλάτωνι ἐν Γοργίᾳ τῆς ψυχῆς· καὶ τῆς μὲν [5] καλοεργέτιδος, τῆς δὲ κακοεργέτιδος· καὶ τῆς μὲν λογικῆς, τῆς δ' ἀλόγου· πίθοι δὲ, ὅτι [6] χωρήματα ἦσαν αἱ ψυχαὶ ἐνεργειῶν τε καὶ ἕξεων ποιῶν. καὶ παρ' Ἡσιόδῳ ὁ μέν τις νοεῖται πίθος δεδεμένος· [7] ὁ δὲ, ὃν λύει ἡ ἡδονὴ, καὶ εἰς πάντα διασκεδάννυσι, μόνης ἐλπίδος μενούσης. ἐν οἷς γὰρ ἡ φαύλη ψυχὴ σκιδναμένη περὶ ὕλην τάξεως διαμαρτάνει, ἐν τούτοις ἅπασι ταῖς ἀγαθαῖς ἐλπίσιν ἑαυτὴν βουκολεῖν εἴωθε.

Cap. XXXI. Πανταχοῦ τοίνυν τοῦ διθύρου φύσεως ὄντος συμβόλου, εἰκότως καὶ

aut per orbes planetarum. Rursumque vel per immortalem, vel per mortalem viam. Et alter quidem mundi cardo supra terram, alter subterraneus: item alius orientalis, alius occidentalis. Et aliæ mundi partes sinistræ sunt, aliæ dextræ. Tum nox & dies, idcirco universi harmonia ex contrariorum concentu constat, & contrariis sibi invicem opposita est. Plato etiam duo ostia sive fauces commemorat, quarum altera patet ascendentibus in cœlum; altera descendentibus in terram. Sic & Theologi Solem ac Lunam animarum portas statuunt: quas per Solem ascendere, & descendere per Lunam volunt. Apud Homerum quoque duo sunt dolia:

Quorum hoc largitur mala, sed bona continet illud.

Sed & apud Platonem in Gorgia per dolium anima intelligitur. Quarum alia benefica, alia maligna: alia rationalis, alia vero rationis est expers. Dolia autem (vocantur animæ) quia certarum facultatum & habituum capaces sunt, (& quasi fundi). Apud Hesiodum quoque aliud dolium clausum videmus; alterum quod voluptas reserat, & per omnia diffundit, sola spe remanente. In queiscunque enim mala & corrupta anima circa materiem effusa ordinem suum deserit, in illis omnibus bona spe seipsam pascere solet.

Cum ergo omne bipatens seu bipartitum naturæ symbolum gerat, recte quoque

VARIÆ LECTIONES.

1 αθανατου] αθανατης Cant. 2. 2 και τοξευει] vix dubito quin melius ἤ τοξευει. 3 δια δε σελ. κατ.] Hæc clausula deest *Græce*, edit. *Cantabr.* 1655. Barnesius. 4 Δωρων] *Iliad.* ώ, 528. Idem. 5 καλοεργετιδος και κακοεργετιδος] utrobique ατιδος Cant. 2. 6 χωρηματα] χρηματα Cant 2. 7 ὁ δε] οἱ δε Cant. 2.

τὸ ἄντρον οὐ μονόθυρον, ἀλλὰ δύο ἔχον θύρας, ὡσαύτως τοῖς πράγμασιν ἐξηλλαγμένας· καὶ τὰς μὲν, θεοῖς τε καὶ τοῖς ἀγαθοῖς προσηκούσας· τὰς δὲ, θνητοῖς καὶ φαυλοτέροις. ἀφ' ὧν καὶ Πλάτων ὁρμώμενος, οἶδε καὶ αὐτὸς κρατῆρας, καὶ ἀντὶ τῶν ἀμφορέων [1] λαμβάνει πίθους, καὶ δύο [2] στόματα, ὡς ἔφαμεν, τῶν δύο πυλῶν· καὶ τοῦ Συρίου Φερεκύδου μυχοὺς, καὶ βόθρους, καὶ ἄντρα, καὶ θύρας, καὶ πύλας λέγοντος· καὶ διὰ τούτων αἰνιττομένου τὰς τῶν ψυχῶν γενέσεις, καὶ [3] ἀπογενέσεις. ἀλλ' ἵνα μὴ τὰ τῶν παλαιῶν φιλοσόφων τε, καὶ θεολόγων ἐπεισάγοντες τὸν λόγον μηκύνωμεν, τὴν πᾶσαν βούλησιν καὶ διὰ τούτων παραδεδειχέναι ἡγούμεθα τοῦ διηγήματος.

CAP. XXXII. Λείπεται δὴ παραστῆσαι τὸ τῆς πεφυτευμένης ἐλαίας σύμβολον, [4] ὅτί ποτε μηνύει. καί τοι αὕτη καὶ περιττότερόν τι παρίστησιν· οὐχ ἁπλῶς παραπεφυτεῦσθαι εἰρημένη, ἀλλ' ἐπὶ κρατός.

Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη.
[5] Ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον.

Ἔστι δ' οὐχ, ὡς ἄν τις νομίσειεν, ἀπὸ τύχης τινὸς οὕτω βλαστήσασα· ἀλλ' αὐτὴ συνέχουσα τοῦ ἄντρου τὸ αἴνιγμα. ἐπεὶ γὰρ ὁ κόσμος οὐκ εἰκῆ, οὐδ' ὡς ἔτυχε γέγονεν

antrum hoc, non unum ſed duo oſtia habet, reipſa inter ſe diverſa: quorum alterum Diis, boniſque; alterum vero mortalibus, & deterioribus convenit: quæ Platoni quoque anſam præbuere ut & ipſe crateres ſtatueret, & amphorarum loco dolia poneret: & duo oſtia, ut diximus, loco duarum portarum. Cum & Pherecydes Syrius receſſus, & ſcrobes, item antra, januas portaſque commemoret: quibus animarum generationes atque deceſſus ſignificat. Sed ne antiquorum Philoſophorum, ac Theologorum ſententiis adducendis orationem nimium extendamus: univerſam hujus narrationis mentem ſatis ſuperque hactenus a nobis explicatam arbitramur.

Reliquum eſt, ut quid olivæ adnaſcentis ſymbolum ſibi velit porro exponamus. Egregium enim aliquid ſignificare videtur: cum non ſimpliciter adnaſci, ſed ad caput ſeu verticem naſci dicatur:

Stat ramis diffuſa in portus vertice oliva:
Quam propter jucundum antrum.

Ea autem non fortuito, ut quis forte exiſtimaverit, ita enaſcitur: ſed occultam antri ſignificationem complectitur. Cum enim mundus non temere & caſu exſtite-

VARIÆ LECTIONES.

1 λαμβανει πιθους] λ. τους π. Cant. 2. 2 στοματα] στομα Cant. 2. ubi: „ male, στόματα, olim." BARNESIVS. 3 απογενεσεις] Cant. 2. απογεννησεις. 4 ὅτι] ὅ τι Cant. 2. 5 Αγχοτι] Baſil. 2. 3. εγχοθι. v. Homeri locum.

ἀλλ' ἔστι φρονήσεως θεοῦ καὶ νοερᾶς φύσεως ἀποτέλεσμα, παραπεφύτευται τῇ [1] εἰκόνι τοῦ κόσμου τῷ ἄντρῳ, σύμβολον φρονήσεως θεοῦ, ἡ ἐλαία. Ἀθηνᾶς μὲν γὰρ τὸ φυτόν· φρόνησις δὲ ἡ Ἀθηνᾶ. Κρατογενοῦς δ' οὔσης τῆς θεοῦ, οἰκεῖον τόπον ὁ θεολόγος ἐξεῦρεν, ἐπὶ κρατὸς τοῦ λιμένος αὐτὴν καθιερώσας. σημαίνων δι' αὐτῆς, ὡς οὐκ ἐξ αὐτοματισμοῦ τὸ ὅλον τοῦτο, καὶ τύχης ἀλόγου ἔργον γέγονεν. ἀλλ' ὅτι φύσεως νοερᾶς καὶ [2] σοφίας ἀποτέλεσμα· χωριστῆς μὲν [3] οὔσης ἀπ' αὐτοῦ, πλησίον δὲ κατὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ σύμπαντος λιμένος ἱδρυμένης.

CAP. XXXIII. [4] Ἀειθαλὴς δὲ οὖσα ἡ ἐλαία φέρει τι ἰδίωμα οἰκειότατον ταῖς ἐν τῷ κόσμῳ τροπαῖς τῶν ψυχῶν, αἷς τὸ ἄντρον καθιέρωται. διὰ μὲν γὰρ τοῦ θέρους, τὰ λευκὰ τῶν φύλλων [a] ἀνανεύει· διὰ δὲ τοῦ χειμῶνος, μελαστρέφει τὰ λευκότερα. ὅθεν καὶ ἐν ταῖς [5] λιτανίαις καὶ ἱκετηρίαις τὰς τῆς ἐλαίας θαλείας προτείνουσιν· εἰς τὸ λευκὸν αὐτοῖς τὸ σκοτεινὸν τῶν κινδύνων μεταβάλλειν ὀτλευόμενοι. Φύσει μὲν οὖν ἀειθαλεῖ ἐλαία συνέχεται, ἀρωγὸν πόνων καρπὸν φέρουσα. ἀνάκειται δὲ τῇ Ἀθηνᾷ. καὶ τοῖς ἀθληταῖς ἐξ αὐτῆς δίδοται νικήσασι στέφανος· καὶ ἀπ' αὐτῆς ἱκετηρία τοῖς δεομένοις. διοικεῖται δὲ καὶ ὁ κόσμος ὑπὸ νοερᾶς φύσεως, φρονήσει ἀϊδίῳ καὶ ἀειθαλεῖ

rit; ſed ſapientiæ Dei & intellectualis naturæ ſit opificium; antro, quod mundi imaginem gerit, oliva apponitur; ſapientiæ divinæ ſymbolum. Nam Minervæ planta eſt: Minerva autem ſapientia. Quæ cum ex Dei vertice nata ſit: proprium ei locum Theologus reperit, dum in ipſo portus vertice conſecrat. Significans ea ipſa, univerſum hoc non motus temerarii, nec fortuiti caſus opus eſſe; ſed naturæ intellectualis & ſapientiæ abſolutiſſimum artificium, quæ ab ipſo quidem opere ſeparata: prope tamen in totius portus capite ſita eſt.

Verum cum ſemper vireat oliva, proprietatem quandam animarum in hoc mundo converſionibus convenientiſſimam ſuſtinet: quibus animabus antrum hoc ſacrum eſſe diximus. Nam æſtate albicantia folia ſurſum prominent: hyeme vero candidiora invertuntur. Unde & in precibus ſupplicationibusque ramos olivæ prætendunt: ominantes periculorum tenebras in candidam lucem ſibi permutatum iri. Quocirca oliva natura ſemper virente conſtat, fructum laboris operæque pretium proferens. Eademque Minervæ attribuitur: & athletis victoribus corona ex ea datur. Et ramus ſupplex ex eadem præbetur oraturis. Ita mundus quoque ab intellectuali natura regitur, & æterna ac ſemper virente agitur ſapientia: quæ in

VARIÆ LECTIONES.

1 *εικονι*] *εικοτι* Argent. 2 *σοφιας αποτ.*] ſi quid mutandum, quod non urgeo, dixerim ex ſuperioribus ſupplendum eſſe hunc locum legendumque *Φυσεως νοερας και σοφιας* ΤΟΥ ΘΕΟΥ *αποτ.* Antea ſcripſerat ſub initium paginæ: *Φρονησεως* ΘΕΟΥ *και νοερας Φυσεως αποτελεσμα·* Imo *σοφιας* hoc loco nimis abſolute ponitur, quam ut locum tueri commode poſſit. 3 *ουσης απ' αυτου*] Malim plenius: *χωριστης μεν ουσης* (ſcil. *της ελαιας*) *απ' αυτου* ΤΟΥ ΑΝΤΡΟΥ, *πλησιον δε κ. λ.* Sic plana omnia, alioqui ſenſu tantum non deſtituta. 4 *αειθαλης*] Baſil. 3. per ſimplex λ, ut mox Baſil. 2. 3. a *ἀνανευει*] Aliena eſt hæc vox & ab auctoris mente abhorret. Cl. Ruhnkenius *ανταυγει* cenſet legendum: *æſtate albus foliorum color reſplendet*, neque dubito equidem de veritate emendationis. 5 *λιτανιαις*] *λιτανειαις* Cant. 2.

ἀγόμενος· ἀφ' ἧς καὶ τὰ νικητήρια τοῖς ἀθληταῖς τοῦ βίου δίδονται, καὶ τῶν πολλῶν πόνων τὸ ἄκος. καὶ ὁ τοὺς ἐλεεινοὺς ἀνακτώμενος καὶ ἱκέτας, ὁ συνέχων τὸν κόσμον δημιουργός.

Cap. XXXIIII. Εἰς τοῦτο τοίνυν φησὶν ὁ Ὅμηρος δεῖν [1] τὸ ἄντρον ἀποθέσθαι πᾶν τὸ ἔξωθεν κτῆμα. γυμνωθέντα δὲ καὶ προσαίτου σχῆμα περιθέμενον, καὶ [2] κόψαντα τὸ σῶμα, καὶ πᾶν περίττωμα ἀποβαλόντα, καὶ τὰς αἰσθήσεις [3] ἀποστραφέντα, βουλεύεσθαι μετὰ τῆς Ἀθηνᾶς, καθεζόμενον σὺν αὐτῇ ὑπὸ πυθμένα ἐλαίας, ὅπως τὰ [a] ἐπίβουλα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τέμῃ πάντα, καὶ περικόψῃ. οὐ γὰρ ἀπὸ σκοποῦ οἶμαι καὶ τοῖς περὶ [4] Νουμήνιον ἐδόκει Ὀδυσσεὺς εἰκόνα φέρειν Ὁμήρῳ κατὰ τὴν Ὀδύσσειαν, τοῦ διὰ τῆς ἐφεξῆς γενέσεως διερχομένου· καὶ οὕτως ἀποκαθισταμένου εἰς τοὺς ἔξω παντὸς κλύδωνος, καὶ θαλάσσης ἀπείρους.

> [5] Εἰς ὅκε τοὺς ἀφίκναι, οἳ οὐκ ἴσασι θάλασσαν
> Ἀνέρες· οὐδ' ἔθ' ἅλεσσι μεμιγμένον εἶδαρ ἔδουσι.

Πόντος δὲ καὶ θάλασσα, καὶ κλύδων, καὶ παρὰ Πλάτωνι ἡ ὑλικὴ σύστασις.

hujus vitæ ſtadio certantibus victoriæ præmium & multorum laborum ſolamen tribuit: & ipſe rerum opifex, qui mundum hunc continet, miſeros ſupplicesque refocillat.

In hoc ergo antro, inquit Homerus, deponenda eſt omnis peregrina ſarcina. Hic denudatum ac ſupplicantis habitu indutum, afflicto corpore, omnibusque ſuperfluis abjectis, ſenſus etiam ipſos averſantem, ad oleæ radicem conſidere, & conſilia cum Minerva conferre oportet: quomodo omnia quæ animæ inſidiantur reſecet ac circumcidat. Neque enim ſine ratione, mea quidem ſententia, exiſtimavit Numenius, Ulyſſem in Odyſſea Homeri imaginem gerere ejus qui generationem ordine tranſit; atque ita demum ad illos qui omnem procellam marisque æſtum ignorant defertur:

> *Donec ad hos veniat, qui nec maris æquora norunt*
> *Diſſita, nec victum ſale permiſcere marino.*

Cæterum & apud Platonem materiæ congeries, pontus, mare, ac procellarum æſtus appellatur.

VARIÆ LECTIONES.

1 *το αντρον*] Cant. 2. *τῳ αντρῳ·* ubi „ *γρ. τὸ ἄντρον*, olim, male. Barnesius. 2 *κοψαντα το σωμα*] Vix dubito, quin male ſe habeat illud *κοψαντα*. Cel. Ruhnkenius legit *κολασαντα*, quod menti auctoris egregie convenit. 3 *αποϛραφεντα*] v. Animadverſiones ad h. l. *a ἐπιβουλα*] Sagaciſſima eſt ejusdem Viri Cel. conjectura, *ὕπουλα* legentis. Vide quæ de hac voce in Animadverſionibus dicentur. 4 *Νουμηνιον*] per *ε*. Cant. 2. ut ſupra. 5 *Εις οκε*] *Odyſſ.* λ'. 120. Barnesius.

Cap. XXXV. Διατοῦτ' οἶμαι καὶ τοῦ Φόρκυνος [1] ἐπωνόμασεν τὸν λιμένα.

Φόρκυνος δέ τις ἐστὶ λιμὴν [2] ἁλίοιο γέροντος.

[3] Οὗ δὴ καὶ θυγατέρα ἐν ἀρχῇ τῆς Ὀδυσσείας, τὴν Θόωσαν ἐγενεαλόγησεν· ἀφ' ἧς ὁ Κύκλωψ, ὃν ὀφθαλμοῦ Ὀδυσσεὺς ἀλάωσεν. ἵνα καὶ ἄχρι τῆς πατρίδος ὑπῇ τι τῶν ἁμαρτημάτων μνημόσυνον. ἔνθεν αὐτῷ καὶ ἡ ὑπὸ τὴν ἐλαίαν καθέδρα οἰκεία, ὡς ἱκέτῃ θεοῦ, καὶ ὑπὸ τὴν ἱκετηρίαν ἀπομειλισσομένῳ τὸν γενέθλιον δαίμονα. οὐ γὰρ ἦν ἁπλῶς τῆς αἰσθητικῆς ταύτης ἀπαλλαγῆναι ζωῆς, τυφλώσαντα αὐτὴν, καὶ καταργῆσαι συντόμως σπουδάσαντα. ἀλλ' εἵπετο τῷ ταῦτα τολμήσαντι μῆνις ἁλίων καὶ ὑλικῶν θεῶν. οὓς χρὴ πρότερον ἀπομειλίξασθαι θυσίαις τε καὶ πόνοις, καὶ καρτερίᾳ· ποτὲ μὲν [4] διαμαχόμενον τοῖς πάθεσι· ποτὲ δὲ [5] γοητεύοντα καὶ ἀπατῶντα, καὶ παντοίως πρὸς αὐτὰ μεταβαλλόμενον· ἵνα γυμνωθεὶς τῶν ῥακέων καθέλῃ πάντα. καὶ οὐδ' οὕτω ἀπαλλαγῇ τῶν πόνων. ἀλλ' ὅταν παντελῶς ἔξαλος γένηται, καὶ ἔμψυχος [6] ἀπείρων θαλασσίων καὶ ἐνύλων ἔργων· ὡς πτύον εἶναι ἡγεῖσθαι τὴν κώπην, διὰ τῶν ἐναλίων ὀργάνων καὶ ἔργων παντελῆ ἀπειρίαν.

Cap. XXXVI. [7] Οὐ δεῖ δὲ τὰς τοιαύτας ἐξηγήσεις βεβιασμένας ἡγεῖσθαι, καὶ εὑρεσιλογούντων πιθανότητας. [8] λογιζόμενοι δὲ τὴν παλαιὰν σοφίαν, καὶ τὴν

Atque hinc Poëtam Phorcynis portum appellaſſe arbitror.

Numinis æquorei Phorcynis nomine portus.

Quin & filiam ejus Thooſam ſub principium Odyſſeæ commemoravit: ex qua Cyclops natus eſt, quem Ulyſſes orbavit oculo. Scilicet ut aliquid adeſſet, quod in patriam uſque peccatorum memoriam ei refricaret. Unde & conſeſſus ſub oliva recte illi convenit: quippe qui Deæ ſupplicat, & genialem dæmonem ſupplice ramo placat. Neque enim recta a ſenſibili hac vita diſcedere licebat ei, qui illam excæcarat, & una opera abolere ſtuduerat: ſed talia auſum marinorum & materialium Deorum ira proſequebatur. Qui ſacrificiis laboribuſque & tolerantia prius placandi erant. Interdum quidem paſſionibus repugnando; interdum præſtigiis doliſque adhibitis, quibus in varias formas ſe tranſmutet: ut centonibus laceris exutus omnia detrahat. Ac ne ita quidem ab ærumnis liberabitur. Sed tum demum ubi mare omnino evaſerit: & vivus adhuc videnſque maritimorum & materialium operum experientiam adeo perdiderit, ut ob extremam inſtrumentorum operumque maritimorum ignorantiam, remum ventilabrum eſſe exiſtimet.

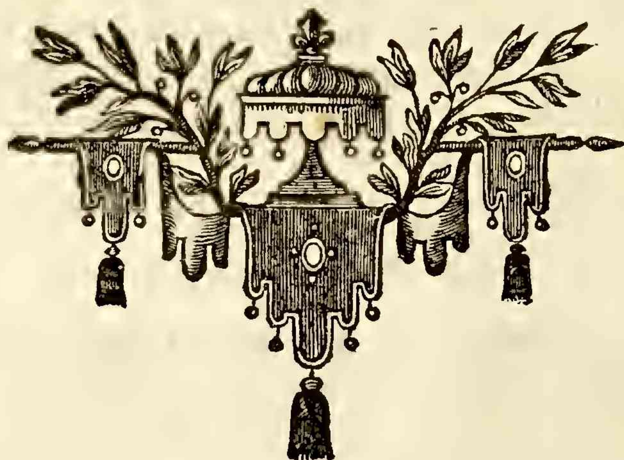
Neque exiſtimandum eſt hujuſmodi interpretationes eſſe coactas, & meras ſolertium hominum conjecturas. Verum ubi animo priſcam ſapientiam recogitamus;

VARIÆ LECTIONES.

1 επωνομασεν] σε Cant. 2. σαν Baſil. 3. 2 αλιοιο γεροντος] Antiquiores: εναλιου θεου. 3 Οὐ] οὗ Baſil. 3. 4 διαμαχομενον τοις π.] v. Animadverſiones ad h. l. 5 γοητευοντα] γοητευσαντα Cant. 2. 6 απειρων] ρος Cant. 2. 7 Ου δει] juncte Baſil. 2. 3. ουδει. 8 λογιζομενοι] νον Baſil. 3.

Ὁμήρȣ ὅση τὶς φρόνησις γέγονε, καὶ πάσης ἀρετῆς ἀκρίβειαν, μὴ ἀπογινώσκειν, ὡς ἐν μύθȣ πλάσματι εἰκόνας τῶν θειοτέρων ᾐνίσσετο. ȣ̓ γὰρ ἐνῆν ἐπιτυχῆ πλάσσειν ὅλην ὑπόθεσιν, μὴ ἀπό τινων ἀληθῶν μεταποιȣ̃ντα τὸ πλάσμα. Ἀλλὰ περὶ μὲν τȣ́τȣ εἰς ὅλην πραγματείαν ὑπερκείσθω τὸ σύγγραμμα. περὶ δὲ τȣ̃ ὑποκειμένȣ ἄντρȣ, πέρας ἔχει τὰ τῆς ἑρμηνείας ἐνταῦθα.

& quanta Homeri prudentia fuerit, atque in omni virtutum genere excellentia, non negandum, ipſum ſub fabulæ figmento rerum divinarum imagines occulte ſignificaſſe. Neque enim totum hoc argumentum confingi potuiſſet, niſi figmentum quædam ex rei veritate traheret. Sed hiſce ad integri operis tractationem rejectis, propoſiti antri explicationi finem tandem imponimus.

COM-

COMMENTATIO

PORPHYRII PHILOSOPHI

de Nympharum antro in XIII. libro Odyſſeæ Homericæ, multiplici cognitione rerum variarum inſtructiſſima.

Interprete Conrado Gesnero Medico, Tigurino:

Omnia nunc primum nata, & excuſa Tiguri apud Froſchouerum.

(*Anno Salutis* 1542. *Menſe Martio.*)

COMMENTATIO
PORPHYRII PHILOSOPHI

De Nympharum antro in XIII. libro Odyſſeæ Homericæ, varia cognitione multarum rerum pleniſſima. Interprete Conrado Gesnero Medico, Tigurino.

DOCTISSIMO VIRO D.

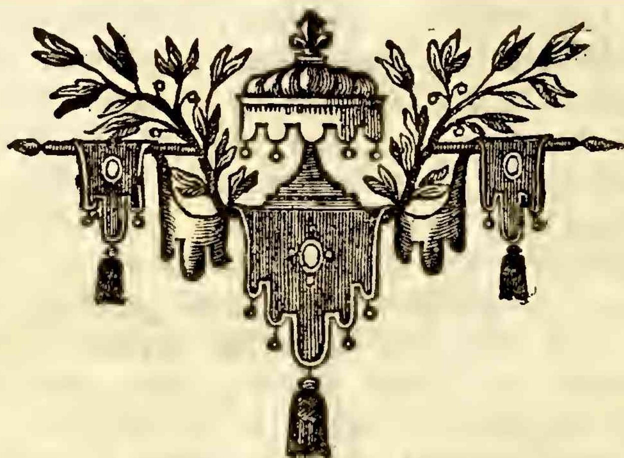
Beato Comiti Theologo & Medico, Conradus Gesnerus Medicus S.

Contendit Cratylus apud Platonem, nomina rebus eſſe poſita ex ipſa natura, & inter Latinos quidam dixit:

Conveniunt rebus nomina ſæpe ſuis.

Quam ſententiam cum ſæpe alias veram apud me ſtatuo, tum vero de te, Beate Comes, veriſſimam. Loquitur enim nomen ingenium tuum. Nam ſive te quis comitem & ſocium viris bonis, ſive comem, benignum, facilem, affabilem, humanum atque candidum dixerit, utrumque recte faciet. Sane beatus es hiſce bonis, & alios ſocietate tua, amicitia, comitate, feſtivitateque beas. Hæc omnia quoniam ipſe, cum vobiscum Lauſannæ agerem, expertus in te ſum, non poſſum non aliquod animi mei in te argumentum depromere. En tibi igitur Porphyrii Platonici Philoſophi interpretationem antri Nympharum in Ithaca inſula, quod Homerus in decimo tertio libro Odyſſeæ ſuæ deſcribit, a nobis Latine redditam, non eleganti, ſed facili dilucidoque ſtilo, niſi fallor. Nam ubi aliquot loci in Græco exemplari corrupti legantur, non tam ubique verba quam ſenſum authoris exprimere conatus ſum, qui ſe conſpicuum ubique præbet, etſi verba non omni ex parte reſpondeant. Eſt ſane liber variarum rerum cognitione refertus, tum quod veterum ethnicorum theologiam attinet, tum quod naturas rerum, quare ad antiquos authores intelligendos non parum proderit. De fabulis autem poëtarum non eſt, quod aliquid apud te dicam: novi enim te pro eruditione tua non aliter quam doctos omnes judicare, ſcilicet ut Plutarchus ait, τὸ τῶν ποιητῶν μυθῶδες οὐκ ἀφιλόσοφον εἶναι. Ariſtoteles certe lib. 1. primæ philoſophiæ, philoſophum fabulas quodammodo ſcribit amare, quoniam ex mirabilibus fabula conſtat. Admiratio autem hominibus & nunc eſt & olim fuit occaſio philoſophandi. Socrates in carcere circa limitem vitæ aliquot Æſopi fabulas carmine reddidit Apollinis inſtinctu. Ariſtoteles jam ſenex relictis philoſophiæ diſputationibus & confutationibus veterum, ad poëſin Homericam ſe convertit. Idem Porphyrius fecit, ut Laſcaris in poëmate de utroque teſtatur. Sed antiquam poëticen & fabuloſam veterum theologiam in commentationibus Procli defendemus. Porro nomen Porphyrii

phyrii non te debet offendere: quamvis enim Christianorum hostis fuerit, Christum tamen oraculis confirmantibus sapientem, pium atque beatum judicavit, ut Marsilius Ficinus testis est in suis commentariis in Plotini librum contra Gnosticos hæreticos. Quin etiam præceptorem habuit Plotinum: Plotini vero mentem non abhorruisse a Christiana religione, conjecturam hinc facere licet, quod cum Ammonii semper Christiani discipulus fuerit & Origenis semper amicus: convenisse perhibetur cum Origene simul ac Herennio, se nunquam ab institutis Ammonii discessurum, idque sicut promiserat servavisse. Præterea gentilium Deorum cultum alto animo aliquando contempsisse, Amelio ad hoc exhortante, Porphyrius ipse discipulus ejus testatur. Nimirum hoc quoque facit ad Dei gloriam, quod hostes religionis nostræ splendidissima Christo nostro testimonia ferant. Citatur & in hoc libello Numenius usus testimonio Mosis, quem ipse Prophetam nominat, de spiritu Dei super aquas invecto. Transtuli autem eo libentius hoc opusculum, quoniam hactenus alium neminem vidi, qui hujus antri allegorias interpretetur. Macrobius enim de somnio Scipionis disserens, tantum de portis solis, Cancro & Capricorno meminit, per quas animæ ascendant ac descendant. Vale. Tiguri. Anno salutis 1542. Mense Martio.

COMMENTATIO
PORPHYRII PHILOSOPHI
De Nympharum Antro in XIII. libro Odyssea Homerica.

(I.) Inquirendum quidnam sibi velit Homerus per illud antrum in Ithaca insula, hisce versibus a se descriptum. *Odyssea XIII.*

Est Ithacæ portus Phorcyni nomine dictus,
Qui pelagi dæmon servat penetralia canus.
Portus undisoni stat oliva in vertice magna.
Hanc juxta specus est obscurus, amabilis: illum
Naiades habitant Nymphæ: pulcrique crateres
Insunt de saxo, sunt quadrantalia multa,
Inque ipsis prudenter apes sua mella reponunt.
Longaque texendi stant organa saxea rite,
In quibus a Divis pulcerrima purpura Nymphis
Texitur, atque perennis aquæ fons intus abundat.
Sunt geminæ portæ, quarum altera tendit ad austrum,
Quæ non est hominum via, Divis sed patet unis.
Altera quæ Boream spectat septemque triones,
Descensum facilem præbet mortalibus ægris.

Hactenus Homeri verba. Quod autem non ex historiis certior factus, antri jam descripti mentionem fecerit, ex iis, qui hujus insulæ chorographiam tradiderunt, manifestum est. Nullum enim antrum hujusmodi memoraverunt, teste Cronio. Evidens est etiam hoc quod si pro licentia poëtica antrum finxisset, nullam inter homines fidem meruisset: præsertim si temere quovis modo argumento confecto persuasurum se sperasset, quod vir aliquis in Ithaca tam Diis quam hominibus vias fabricasset: aut non quidem vir, sed alia quædam natura illic & cunctis hominibus descensum, & rursus aliam Diis viam apparasset. Nam deorum simul ac hominum plenus est universus mundus: illud autem antrum Ithacæ minime dignum videtur, neque fidem facere potest, quod in ipsum descendant homines, & ex ipso Dii ascendant. (II.)

Hæc præfatus Cronius statim adjicit, non modo sapientibus, sed plane omnibus vel idiotis clarum esse, poëtam per hæc allegorice & ænigmatice dicta quærendum proposuisse, quænam altera sit hominum, altera vero Deorum porta: item quid sibi per biforem speluncam velit Nymphis consecratam, quæ simul & caliginosa & amabilis appellatur, cum alioquin obscura metui magis quam amari soleant. Sed cur non simpliciter sacer Nymphis esse locus prædicatur, sed appositum est de industria, illis quæ Naiades appellantur? Præterea quorsum crateres & amphoræ, (III.)

cum nulla liquoris alicujus infundendi mentio fiat, sed apes intus tanquam in alvearibus mellificent? Ad quid oblonga texendi instrumenta faciunt? Dixerit aliquis anathemata Nymphis sacra esse. Cur vero non ex ligno aut alia materia, sed lapideæ, sicut amphoræ crateresque sunt? Hoc vero adhuc obscurius est, quomodo in lapideis hisce organis purpurea stragula Nymphæ contexant, res non visu solum sed auditu quoque miranda. Quis enim crederet in antro tenebroso purpureas vestes a deabus in lapideis instrumentis contexi, idque visui subjectas & colore purpureo conspicuas? Ad hæc biforem esse specum mirum est, nempe cum alteræ fores ad descensum factæ sint hominibus, alteræ vero Diis pateant. Item cum hæ quidem ad Austrum, illæ vero ad Aquilonem vertantur, non parum habet difficultatis, cur hominibus quidem septentrionalem regionem tribuerit, contra Diis austrinam. Nam quare non potius differentiam fecit secundum Orientem & Occidentem? Fere enim omnia templa statuas & introitus versus Orientem habent, ingredientes vero ad occasum spectant, cum facie in statuas conversa Deos colunt.

(*IV.*) Constat igitur cum tot difficultatibus tota specus involvatur descriptio, haud quidem esse factitium figmentum ad oblectationem solam temere compositum: at neque localis historiæ narrationem continere, sed aliud quidpiam a poëta insinuari, præsertim cum secreta quadam ratione juxta specum oleam quoque provenisse canat. Cæterum hæc omnia investigare & explicare permagnum est: conabimur tamen simul veterum hic placita referre, ac proprio marte aliquid indagare. Verum de loci historia negligentius (ut apparet) illi scripserunt, qui antrum & cætera ad ipsum pertinentia omnia pro meris fabulis habuerunt. Qui vero quam optime diligentissimeque terrarum descriptiones literis mandarunt, hujus antri mentionem faciunt, inter quos & Ephesius Artemidorus in V. lib. ex undecim hæc scribit: „ A Panormo Cephaleniæ portu versus Orientem duodecim stadiis Ithaca distat insula, „ ambitu suo stadia continens octoginta quinque, angusta & sublimis, ac portu, „ quem Phorcynem vocant, insignis. Est autem illic in insula, littus sacro Nym„ phis antro conspicuum, ubi Ulyssem Phæaces exposuisse fama fert." Hæc Artemidorus. Non ergo prorsus Homeri figmentum fuerit. Sive tamen ille rem, ut habebat, narravit, sive etiam ipse nonnulla adjecerit, nihilominus quæstiones relinquuntur, quibus inquiritur aut illorum animus, qui ista primum Nymphis consecrarunt, aut poëtæ, qui aliquid de suo adjecit. Est enim verisimile neque veteres sacra sine certis arcanisque rationibus instituisse, neque Homerum temere quævis pro arbitrio narrasse. Quo magis autem aliquis hæc ab Homero non ficta fuisse contenderit, sed ab antiquioribus ipso consecrata, eo plenius vetere sapientia hoc antrum deprehendetur, eaque de causa perscrutatione dignum & symbolicarum in ipso consecrationum probatione, hinc igitur initio sumto dicendum.

(*V.*) *DE ANTRIS.* Non inmerito veteres antra vel speluncas mundo consecrabant tum toti tum partibus ejus: materiæ quidem ex qua mundus constat symbolum, terram facientes (nam alioqui non signum solum materiæ terram, sed ipsammet materiam fecerunt) mundum vero ex materia nascentem per antra innuentes. Quemadmodum enim antra ut plurimum sponte naturæ nata terræ cohærent, ac uno simplicique saxo continentur, cujus partes quidem interiores cavæ sunt, exteriores autem ad inmensum terræ spatium terminantur. Sic & mundus suapte natura consistens, & ex

Universus quidem mundus per antra

seipso

ſeipſo concretus adhæret materiæ, quam ſaxum vel petram latenter appellabant, quoniam otioſa & ad formam dura ſolidaque eſt, ac infinitum ſua informitate præfert. Adhæc cum materia naturæ ſit fluxæ, & ſpecie qua informatur apparetque per ſe privata, aquoſitatem & humiditatem ſpecuum & opacam obſcuritatem (ſic enim reddimus quod poëta Græce nominat ἠεροειδὲς) commode uſurparunt pro ſigno earum rerum, quibus mundus afficitur materiæ cauſa. Mundus igitur propter materiam opacus & obſcurus eſt, propter formæ autem conjunctionem ac ornatum (cujus gratia *mundi* etiam nomen tulit) plane pulcher eſt & amabilis. Quare optima ratione mundus ſignificabitur per ſpeluncam, quæ primo ſtatim introitu propter formas videtur amœna: ſed fundamentum inſpicienti animoque penetralia ejus luſtranti obſcura apparet. Quamobrem exterior pars & ſuperficies amabilis eſt, in profundo autem condita obſcura ſunt. Non prætereundum eſt ſilentio, quod Perſæ cum animæ ad inferiora deſcenſum & rurſus exitum myſteriis celebrant, locum in quo verſantur ſpeluncam vocant. Primum enim Zoroaſtres apud Perſas, ut narrat Eubulus, naturalem ſpeluncam & fontibus ſcatentem in proximis Perſidi montibus conſecravit, in honorem rerum omnium authoris parentisque Mithræ, ut per ſpeluncam quidem mundum ſignificaret fabricatum a Mithra: per alia vero quædam intus congruis intervallis diſpoſita, elementa & plagas mundi delinearet. Poſt Zoroaſtrem autem idem apud alios quoque mos obtinuit, ut in antris & ſpeluncis, ſive naturalibus, ſive manufactis religioſos ritus peragerent. Sicut enim Diis quidem cœlicis templa, ædes & altaria conſtituebantur: terrenis autem & heroibus foci, ac inferis foveæ, hypogea & cryptæ: ſic mundo antra ſpeluncæque dedicabantur, ac itidem Nymphis, idque propter aquas in ſpecubus deſtillantes aut ſcaturientes, quibus Nymphæ Najades, ut paullo poſt dicetur, præficiuntur.

ſignificatur, materia vero mundi per terram & ſaxa.

(*VI.*)

Græcus codex hic videtur corruptus.

Mithras Deus.

(*VII.*) Porro non geniti ſolum ſenſibilisque mundi, quod jam probavimus, ſymbolum faciebant antrum, ſed omnium inſuper potentiarum, quæ viſum noſtrum effugiunt. Etenim caliginoſa ſunt antra & ſubſtantia potentiarum nobis obſcura eſt. Hinc eſt quod Saturnum ajunt in antrum ſibi factum in Oceano liberos ſuos abſcondiſſe. Sic & Proſerpinam Ceres in ſpelunca cum Nymphis alit. Multa denique hujusmodi eſt reperire in Theologicis libris.

(*VIII.*) Sed quod Nymphis etiam conſecraverint, idque maxime illis, quæ Naides appellantur, ex hymno in Apollinem clarum fit hiſce verbis: „ Nymphæ tibi fontes intelligibilium aquarum juxta divinam Muſarum vo-
„ cem, in antris habitantes effoderunt, terreni ſpiritus alumnæ. Hinc erumpen-
„ tes aquæ per omnia flumina. (Sic) Exhibent hominibus dulcium fluentorum perpe-
„ tuas effuſiones.” Inde nimirum & Pythagorici moti ſunt, & poſt ipſos Plato, ut ex mundo antrum & ſpeluncam facerent. Quandoquidem tum apud Empedoclem animarum duces potentiæ ita loquuntur.

„ Venimus in hoc antrum petris obductum.

Tum apud Platonem in ſeptimo libro Reipublicæ hæc verba leguntur: „ En tibi
„ homines tanquam in ſubterranea ſpelunca, & cavo receſſu habitantes, cujus in-
„ greſſus lumen verſus pervius undique patet per totum ſpecum &c. Deinde cum ejus confabulator dixiſſet: „ abſurdam adfers ſimilitudinem,” ſubdit: „ Imo
„ hæc ſimilitudo tota prædictis ſermonibus eſt accommodanda, ita ut illa ſedes

Plato ſtatim ab initio ſeptimi libri de Republica.

„ quam oculis usurpamus carceris habitationi comparetur: ignis autem lumen in „ ipsa, solari facultati conferatur." Hactenus igitur declaratum est quod antra
(IX.) mundi & potentiarum in ipso theologi symbolum instituerint. Verum non hunc solum mundum quem sensibus apprehendimus, sed intelligibilem insuper essentiam, diversis tamen rationibus inducti, per antra significarunt. Sensilem enim mundum inde nobis antra referunt, quod sint obscura, saxosa & humida: quæ omnia in se mundus quoque continet, itemque solidus, durus & fluxus est, propter materiam qua constat. Intellectui vero soli manifestus mundus, propterea quod obscurus sit sensibus, firmæque & constantis essentiæ, speluncis repræsentatur: sic & particulares obscuræ potentiæ, præsertim quæ materiæ conjunguntur. Fit enim comparatio propter spontaneam naturam specuum, tenebras, obscuritatem & saxo-
(X.) rum duritiem: non autem similiter propter figuram, ut quidam suspicati sunt. Neque enim omnia antra sunt sphærica. Ut nimirum & illud Homeri bifore. Porro humidum antrum non de intelligibili sed sensili substantia interpretabantur. Sicut & præsens hoc antrum Homericum, quod scaturiginem habet aquarum perennium, haud ad essentiam menti solum perspectam congruit, sed eam quæ cum materia jungitur symbolice designat. Eam ob causam hoc antrum Nymphis sacrum est non Montanis aut Agrestibus, aliisve similibus, sed illis quæ ἀπο τῶν ναμάτων id est ab aquis Naides nuncupantur. Appellamus vero Naides Nymphas peculiariter, potentias aquis præsidentes. Olim autem & animas communiter omnes, quæ in generationem descendunt, hac voce nominabant. Existimabant enim animas assidere aquæ divinitus afflatæ, ut inquit Numenius, hac de causa prophetam dixisse inquiens, spiritum Dei supra aquam ferri. Item Ægyptios eandem ob causam omnes Dæmones non in aliquo solido sed in navigio collocare, similiter & solem, & breviter omnes: Nimirum quod sciant animas ad humorem advolare quæ in generationem descendunt. „ Propterea dixit Heraclitus: Animis humidis delecta- „ tionem non mortem accidere". Alibi vero ait: „ nos illarum mortem vivere, illas „ vero nostram." Hac ratione poëtam inquiunt eos humidos appellasse, qui in generatione versantur, quod imbutas humore madentesque animas habeant. Siquidem gratus est illorum animis sanguis & humens semen. Animæ vero planta-
(XI.) rum vegetantur aqua, utpote nutrimento. Non desunt qui affirment etiam aërea & cœlestia corpora vaporibus liquorum, fluminum, & aliunde halantibus ali. Nam Stoici solem evaporatione maris, Lunam fontium & fluminum nutriri putabant, astra vero telluris exhalatione: ideoque solem intelligibili vinculo cum mari connecti, Lunam cum fluvialibus aquis, stellas cum exhalationibus terrenis. Itaque necesse fuerit animas quoque (sive corporeæ sunt sive incorporeæ quidem, sed corpus ad se trahunt) illas præcipue, quæ sanguini & humido corpori alligandæ sunt, ad humorem inclinari, & humectatas incorporari, † præsertimque eas quæ corporis amore magis tenentur spiritu humidiore attracto, illum ipsum instar nubis densare. Nubes enim nihil est aliud, quam humor in aëre densatus. Spiritu autem in ipsis ob humoris abundantiam densato, visibiles fiunt. Ex harum numero sunt illæ simulachrorum apparitiones, quæ colorato spiritu secundum imaginationem hominibus occurrunt. Quæ vero puræ sunt animæ, generationem aversantur. Siquidem, Heraclito teste, anima sicca sapientissima est. Sed cum anima misceri cum

Hic in Græco quædam adduntur corrupta, & non satis quadrantia, quæ per

cum corpore deſiderans, humidumque vaporem attrahens inclinatione ſua ad generationem, humectum & madidum ſpiritum reddat, haud immerito ad generationem vergentes animæ, Naides Nymphæ dictæ ſunt. (*XII.*) Hinc factum eſt quod nubentes etiam, tanquam ad generationem copulatas, Nymphas Græcis appellare mos ſit, & lavacro de fontibus fluviisve hauſto perfundere. Ob Nymphas igitur, hoc eſt animas in naturam progredientes, & genitura participes Dæmones, ſacer ipſe mundus & amabilis eſt, etſi natura ſua obſcurus & opacus ſit, unde etiam animæ aërea quadam opacitate conſtare aliqui putaverunt. Quamobrem congruum ipſis templum in terra fuerit antrum amabile & opacum ad ſimilitudinem mundi, in quo ceu maximo fano animæ degunt. Nymphis quoque præſidibus aquarum bene convenit antrum, in quo perennes manant aquæ. (*XIII.*) Concedendum eſt itaque ſimul animis hoc antrum, & magis particularibus potentiis nempe Nymphis ſacratum eſſe: quæ Nymphæ fluminibus & fontibus præfectæ cum ſint, πηγαῖαι & ναΐδες, id eſt fontanæ & flumineæ dictæ ſunt. Sed quibusnam ſignis diverſis, quorum alia congruant animis, alia potentiis aquarum, ſimul utriſque merito conſecratum hoc antrum eſſe & dedicatum, eluceſcet? Nempe Nympharum quæ præſident aquis, lapidei crateres & amphoræ ſigna ſunt. Eadem enim vaſa Bacchi ſymbola ſunt, verum teſtacea, id eſt ex aſſata terra. Etenim hæc idonea ſunt hujus Dei dono. Nam fructus vitis igne cœleſti ad maturitatem coquitur. Lapidei vero crateres & amphoræ Nymphis præſidibus aquarum e ſaxis emanantium optime quadrant. Porro deſcendentibus ad generationem & corporis indumentum animis, quodnam aliud magis proprium ſymbolum eſſet, quam ut poëta auſus eſt dicere, ipſæ Nymphæ quæ in lapideis texendi inſtrumentis purpureas texunt veſtes, mirabile viſu. Quandoquidem generatio carnis fit in oſſibus & circa oſſa, quæ in animantium corpore lapides nobis referunt. Ideoque inſtrumenta textoria non aliunde, ſed e ſaxis ſolum fabricata ſunt. Veſtes autem illæ purpureæ plane videntur eſſe ipſa caro, quæ de ſanguine quaſi contexitur & concreſcit. Quin & ipſa purpura animantium ſanguine tingitur. Sic ex ſanguine & cum ſanguine carnis productio conſiſtit. Præterea corpus, quaſi veſtis quædam, animæ circumpoſitum revera mirabile viſu eſt, ſive conſtitutionem ejus reſpicias, ſive vinculum quo cum anima nectitur, conſideres. Ita & apud Orpheum Proſerpina, quæ omnium ſemine naſcentium præſes eſt, textrix perhibetur. Ad hæc cœlum veteres peplum vocavere, veluti quoddam ſtragulum deorum cœleſtium. Verum cur amphoræ non aqua ſunt plenæ, ſed favis? in his enim, ut ipſe inquit, apes ſua mella reponunt. Vel ut idem Græce dicam, τιθαιβώσσουσι μέλισσαι. Significat autem τιθαιβώσσειν nihil aliud, quam τιθέναι τὴν βόσιν, hoc eſt alimentum reponere. Aluntur enim apes melle. Theologi ſane ad multa variaque ſigna mel uſurparunt, quoniam e multis potentiis conſtat. Nam & purgandi facultatem & conſervandi gerit: ideoque corpora ejus uſu a putredine præſervantur, & ulcera antiqua repurgantur. Item guſtu dulcedinem habet, colliguntque ipſum ex floribus apes, quæ ſolent e bubus procreari. Itaque cum in Leonticis initiationibus lavandis manibus mel aquæ loco infunditur, mundas eſſe manus oportere ab omni re triſtifica, noxia & abominabili ſignificatur. Sic alii igne purgatorio rite luſtrant initiandos, aquam vero ceu hoſtem ignis averſantur.

conjecturam ita reddo inclusa parenthesi: (cum enim humore gaudeant & vivant animæ, humoribus ut sanguine & bile effusis mortem ajunt contingere).

(XIV.)

(XV.)

De Melle.

Leontica sacra.

(XVI.) ſantur. Quin & linguam ab omni inquinatione malorum melle repurgant. Cum
vero Perſæ mel offertur, utpote fructuum cuſtodi, conſervantem ejus vim pro
ſymbolo accipiunt. Eadem ratione ubi Poëta nectar & ambroſiam mortuorum cor-
poribus infundit ad putredinis amoliendam injuriam, aliqui mel interpretari non du-
bitaverunt, tanquam id deorum ſit alimentum. Nam nectar rubrum cognominat
Homerus alicubi, cujus coloris quoque mel eſt. Verum, an pro nectare mel ac-
cipiendum ſit, alibi diligentius indagabimus. Cæterum apud Orpheum Saturno
Jupiter inſidias melle ſtruit. Hoc ille plenus inebriatur, & obtenebratis, ſicut a
vino, ſenſibus obdormit: quemadmodum Porus apud Platonem impletus nectare:
nondum enim vinum erat. Sunt autem apud Orpheum Noctis Jovem admonentis
de dolo mellis hæc verba:

„ Ut primum ſpectabis eum ſub quercubus altis
„ Dulci, quod comportat apum grex, melle madentem,
„ Conſtringas ipſum vinclis.

Ebrius igitur melle Saturnus a Jove ligatur, & caſtratur ut Cælus. Innuit au-
tem Theologus divinas eſſentias voluptate captas quodammodo ligari, & in gene-
rationem detrahi, ſolutasque in voluptatem potentias aliquas ſeminaria facultate pro-
ducere. Ita cupidine coitus deſcendentem ad terras Cœlum caſtrat Saturnus. Mel-
lis autem inebriatio non aliud eſt theologis, quam coëundi deſiderium. Hinc te-
mulento Saturno virilia execantur. Primus enim Saturnus Cælo adverſus movetur,
& ejus ſphæra. Deſcendunt autem potentiæ quædam tum a Cælo, tum ab erra-
ticis ſtellis. Sed a Cælo quidem exeuntes Saturnus excipit: rurſus a Saturno ve-
(XVII.) nientes, Jupiter. Proinde cum mel ad expurgationes, & contra naturæ putredi-
nem aſſumatur, & voluptatem deſcendendi in generationem repræſentet, aptum
Nymphis numinibus aquarum ſymbolum habetur, ad ſignificandum naturam aqua-
rum, quibus ipſæ præſident, a putredine immunem: item ad purgationem quæ
fit aquis, & ad generandum cooperationem innuendum. Promovet enim aqua
generationem. Recte igitur fit quod in crateribus & amphoris mellificant apes. Si-
quidem crateres fontium habent ſignificationem, qua ratione crater juxta Mithram
(XVIII.) pro fonte collocatur. Amphoris autem fontium aquas haurimus. Fontes vero &
flumina cum Nymphis aquarum numinibus propria ſunt, tum multo magis Nym-
phis animis (animas enim veteres Nymphas vocabant) quas peculiariter antiquitas
olim meliſſas, id eſt apes nominabat, videlicet quod ſint voluptatis authores in no-
bis. Hinc Sophocles non improprie de animis dixit:

„ Bombos edit examen mortuorum.

Quin & mulieres Cereris ſacerdotes, tanquam inferorum Deæ Antiſtites, olim ap-
pellatæ ſunt apes, & filia ejus Proſerpina mellita. Præterea Luna generationis re-
gina, apis nomenclaturam apud priſcos habebat. Sed alia quoque ratione: inve-
hitur enim tauro, & exaltatio Lunæ taurus eſt. Apes vero e bubus procreantur,
inde

inde βȣγενεῖς cognominatæ, quod nomen etiam animis ad generationem pergentibus attribuitur. Item Deus ille fur boum existimatur, qui generationis clam conscius est. Porro mel mortis quoque symbolum statuerunt, sicuti fel vitæ, sive per voluptatem animæ vitam emori subindicantes, per amaritudinem vero vita frui, unde diis etiam fel sacrificabant: sive quia mors malorum finis est, præsens autem vita laboriosa & amarulenta. Cæterum non simpliciter omnes animas in generationem prodeuntes nominabant apes, sed duntaxat illas quæ vitam hîc essent acturæ justam, iterumque reverti, postquam quæ Diis grata sunt fecissent. Etenim apicula animal est ad pristinum locum redire solitum, justitiæ studiosum & sobrietatis, unde sobria sacrificia cum melle peraguntur. Item non insident fabis, quas generationis non interceptæ, sed recta prodeuntis symbolum faciebant, eo quod hoc legumen solum fere inter cæteras fruges per universum scapum perforetur, nullis geniculis interpellantibus. Concedamus ergo favos apesque symbola tum propria tum communia esse Nymphis simul præfectis aquarum, & animis generationi nubentibus. Sed redeamus nunc ad ipsum antrum, ac de foribus ejus sermonem instituamus. Speluncas igitur & antra antiquissimi homines, antequam templorum structura inventa esset, numinibus dedicabant. Itaque in Creta Curetes Jovi specum sacrarunt. In Arcadia Lunæ & Pani Lycæo sacrum erat antrum. In Naxo insula, Dionysio. Mithræ quoque cultus, ubicunque Deus hic notus erat, in speluncis fiebat. De hoc vero Nympharum antro in Ithaca non contentus fuit Homerus solum dixisse, geminas in eo portas esse: sed insuper adjecit unam ad Aquilonem spectare, alteram diviniorem ad Austrum, de qua non meminit quod per ipsam descendatur, ut per Aquiloniam, sed hoc tantum dixit:

Mercurius. *(XIX.)* *Fabæ.* *(XX.)*

„ Harum altera tendit ad Austrum,
„ Quæ non est hominum via, divis sed patet unis. „

Reliquum est igitur investigare quid sibi voluerint vel illi, qui primum ita hoc antrum instituerunt, ut poëtica descriptio proponit: vel quidnam ipsemet Homerus innuerit, si modo ipse confinxit. Cum igitur antrum sit mundi symbolum & imago, ut Numenius & Cronius familiaris ejus aiunt, duæ sunt in cœlo summitates, nempe solstitium brumale, quo nulla pars cæli propius Austrum est: & Aestivum solstitium proximum Aquiloni. Est autem æstivus tropicus, id est circulus solstitialis in Cancro, hyemalis in Capricorno. Et cum Cancer terræ sit proximus, merito Lunæ tribuitur, quæ & ipsa proxima terram est. Cum vero polus Austrinus adhuc longe distanti non conspicuus sit, contrarius ei Capricornus altissimo errantium omnium, nempe Saturno adscribitur. Cæterum signa a Cancro ad Capricornum hoc ordine consequenter procedunt, primus est Leo domus solis: deinde Virgo, Mercurii: Libra, Veneris: Scorpius, Martis: Sagittarius, Jovis: Capricornus, Saturni domus. A Capricorno autem vice versa, Sagittarius Saturno attribuitur: Pisces Jovi, Aries Marti, Taurus Veneri, Gemini Mercurio: postremo, Cancer Lunæ. Ex horum numero Cancrum & Capricornum theologi geminas portas fecerunt. Plato duo hostia nominavit. De duobus hisce Cancrum inquiunt

(XXI.) *(XXII.)*

 esse,

esse, per quem animæ descendunt: Capricornum vero, per quem ascendunt. Est autem Cancer Aquilonius, descensumque præbet: Capricornus Austrinus est, & ascensum
(XXIII.) exhibet. Et sane recte fores antri Aquiloniæ hominum generi descendenti patent: Austrinæ vero non deorum fores sunt, sed conscendentium ad Deos animarum. Hanc ob causam poëta non dixit quod deorum via sit, sed † immortalium, quod nomen animis quoque nostris est commune, sive illæ tota essentia, sive alia quadam proprietate sint immortales. Porro de foribus istis geminis ajunt fieri mentionem apud Parmenidem quoque in libro Physico: item Romanis & Ægyptiis non ignotas fuisse: dicunt enim Romanos concelebrare Saturnalia sole in Capricorno existente: & in ipsa festivitate servos ingenuorum calceamentis uti, ac omnes inter se promiscue versari, innuente legislatore, quod in hac cæli porta, qui nunc in præsenti nativitate servi sunt, per Saturni festum & domum Saturno dicatam liberi futuri sint, reviviscentes illic, & generationem exuentes. Cum autem Capricorni viam ad descensum pertinere scirent, Januarium illum mensem a Janua nuncuparunt, quo
(XXIV.) tempore Sol ad Orientem rediens versus Aquilonem convertitur. Ægyptiis autem anni principium est non aquarius ut Romanis, sed Cancer. Sothis enim juxta Cancrum est, quam Canis stellam Græci vocant. Hoc oriente calendas mensis annum suum incipientis celebrant, eo quod hic cæli locus generationis in mundum principium sit. Itaque fores antri non orienti & occidenti, nec æquinoctiis ut Arieti & Libræ, sed Austro & Boreæ, idque portis ad utrumque omnium proximis, dedicatæ sunt. Quandoquidem antrum sacrum est animis, & Nymphis numinibus aquarum. Conveniunt autem hi loci animis vel nascendis vel a generatione separandis. Mithræ vero congruum assignavêre locum ad æquinoctia, quapropter gladium fert Arietis, qui Martium animal est, invehiturque Tauro Venereo, quod scilicet ut Taurus, sic & Mithras generationis dominus sit. Collocatur autem in æquinoctiali circulo dextra quidem complectens partem Aquiloniam, sinistra vero Austrinam. Item ad Austrum hæmisphærium Austrinum addiderunt, eo quod calidum sit: & ad Boream quoque Boreale propter venti frigiditatem. Cæterum animis ad generationem euntibus, & rursus inde separandis haud immerito ventos adjunxerunt, ideo quod & animæ spiritum attrahant, ut quidam opinati sunt, & spiritualem substantiam habeant. Porro generationem adeuntibus proprius est Boreas. „ Nam & morituros ejus aura recreat aspirans animam reficitque la-„ bantem „ Auster contra dissolvit. Etenim ille frigidior cum sit, in unum cogit, ac in frigore generationis hujus terrenæ retinet roboratque. Hic vero calidior dissolvit, & ad calorem divinitatis sursum deducit. Cum vero noster habitabilis orbis ad Aquilonem magis vergat, conveniens est nascentes hic animas cum Aquilone vento conversari, ut hinc discedentes cum Austro. Hanc sane ob causam Aquilo spirans statim a principio vehemens est, utpote qui in propinquo immineat habitantibus sub septentrione. Auster contra in fine vehementius flat, abest enim longe, & influxus a longinquis locis fit tardior: sed
(XXVI.) ubi paulatim collectus est, tum abunde spirat. Porro quod ab Aquilonia porta in generationem commeent animæ, hac de causa amatorium hunc ventum fecerunt, unde poëta:

Nos in carmine posuimus (divis).

Sothis.

Mithras.

(XXV.)

In

In ſpeciem converſus equi ſe miſcuit † ipſis, *Scilicet equabus Erichthonii.*
Illæ bis ſenos gravidæ pullos pepererunt.

Orithyiam quoque raptam ab ipſo ferunt, ex qua Zeten & Calaïn genuerit. *Iliad. Υ.* Auſtrum vero diis attribuentes vigente meridie in fanis deorum vela prætendunt, nimirum præceptum iſtud Homericum obſervantes, quod ſole ad Auſtrum inclinato non fas ſit „ hominibus ingredi templa, ſed ſolis pateat via divis. Quamobrem cum Deus Meridiem efficit, ſymbolum quoque Meridiei & Auſtri *(XXVII.)* in Janua ſtatuunt. Quin etiam in aliis Januis quacunque hora loqui nefas habent, utpote Januam rem ſacram exiſtimantes. Propterea Pythagorici & ſapientes apud Ægyptios, ne quis Januam aut portam præteriens loqueretur vetabant. Tum enim ſilentio colendum eſſe Deum, qui principii rerum omnium Author eſt. Quin & Homerus Januas eſſe ſacras intellexit, quod Oeneus apud ipſum indicat ſupplicationis ritu conglutinatas fores quatiendo:

„ Concutienſque fores gnatum ſupplex rogat ultro. *Iliad. 10.*

Præterea cæli portas novit Horis commiſſas, & initium obtinentes locorum nubilorum, qui per nubes aperiuntur, & rurſus clauduntur: ait enim,

„ Ad denſas nubes obdendum vel removendum. *Iliad. E.*

Ideoque reſonare dicuntur. Nam & tonitrua per nubes eduntur.

„ Sponte ſua portæ cæli ſonuere boantes, *Iliad. E.*
„ Portæ, cuſtodes divæ præſunt quibus Horæ.

Idem alibi ſolis portarum mentionem facit, Cancrum & Capricornum ſignificans: *(XXVIII.)* procedit enim ad illas usque cum ab Aquilone vento ad Auſtrum deſcendit, ac inde redit ad Aquilonem. Sunt autem Capricornus & Cancer ſiti circa lacteum circulum extrema ejus occupantes, Cancer ad Boream, Capricornus ad Auſtrum. Cæterum animæ ſecundum Pythagoram ſunt illa multitudo ſomniorum, quas congregari dicit in lacteum circulum, cui nomen ſit ab animis lacte nutriendis poſtquam in generationem delapſæ ſunt, propterea illos qui animas evocare volunt, lacte mulſo ipſis litare, tanquam illectæ voluptate in generationem prodire ſtudeant, cujus principio lac ſolet connaſci. Præterea regiones Auſtrales exigua corpora producunt, ut quæ calore attenuata minuantur & exſiccentur. Ratione contraria in ſeptentrione omnia corpora fiunt magna. Indicio ſunt Galli, Thraces, Scythæ, & ipſa regio quæ humida eſt, & plurimis paſcuis abundat. Etenim ipſum quoque Boreæ nomen contigit a Bora, quæ vox Græcis alimentum ſignificat. Quare ventus ex regione corporum nutritia ſpirans, etiam ipſe Boreas, id eſt nutritius appellatus eſt. His ergo rationibus mortalium quidem generi, quod *(XXIX.)* in generationem cadit Aquilonia plaga convenit: immortalium vero, Meridionalis: quemadmodum diis Oriens, Dæmonibus Occidens. Quandoquidem enim a diverſitate principium eſt naturæ, ubique bipartitum tanquam in duas e regione portas ſymbolum ejus fecerunt, quod pluribus deinceps exemplis declarabimus.

Processus enim aut est per intelligibile, aut per sensile. Per sensile, rursus aut per fixam aut erraticam sphæram. Et aut per immortalem aut mortalem motionem.

Item centrum aliud supra terram est, aliud subtus. Cæli pars alia Orientalis est, alia Occidentalis. Similiter quædam dextra, alia sinistra. Item nox diei opponitur. Ita rerum harmonia divisione contraria gaudet, & per pugnantia procedit. Plato de duobus hostiis meminit, quorum alterum in cælos ascendentibus, alterum in terram descendentibus via sit. Theologi quoque; Solem & Lunam portas statuunt animarum, quæ per illum ascendant, per hanc descendant. Sic apud Homerum duo dolia sunt:

Iliad. 10. Hoc bona dona Jovis in se, mala continet illud.

(*XXX.*) Dolium autem Plato quoque animam interpretatur, quæ nonnullis benefica, aliis malefica contigit. Et vel rationalis est vel irrationalis. Dolia vero ideo nominantur animæ, quoniam in se certas actiones & habitus ceu vasa continent. Itidem apud Hesiodum dolium quoddam est clausum, alterum autem a voluptate apertum unde quaque dispergit, quæ continebat intus, relicta spe sola. I quibus enim rebus anima mala circa materiam diffusa rectum ordinem deserit, in illis
(*XXXI.*) omnibus bona spe se ipsam lactare solet. Cum igitur ubique natura per bimembrem divisionem significetur, antrum quoque merito non unicam portam, sed geminas habet, ut numero sic re ipsa differentes, alteram quidem diis & bonis mentibus peculiarem: alteram contra mortalibus, & deterioribus. Hinc Plato motus crateres agnovit etiam ipse, ac pro amphoris dolia, & duo hostia ut diximus, duarum portarum. Syrius quoque Pherecydes recessus, foveas, antra, Januas & portas, commemorat, per quæ generationem animarum, & ab ipsa separationem insinuat. Verum ne dum veterum philosophorum & theologorum meminimus, longius orationem producamus, receptui canemus, quoniam omnem
(*XXXII.*) Homericæ speluncæ interpretationem satis explanasse videmur. Hoc unum restat explicandum, quorsum pertineat quod olea sit juxta antrum plantata. Apparet autem per ipsam insignius aliquid innui. Haud enim simpliciter illic esse plantata dicitur, sed in capite, ut poëta narrat:

„ Portus undisoni stat oliva in vertice florens.
„ Hanc juxta specus est.

Non est autem quod quis suspicetur fortuito natam istic olivam esse. Nam ipsa quoque absolvit & continet antri ænigma. Mundus enim quoniam haud temere genitus est, sed dei sapientiæ, ac intelligibilis naturæ existit opus, ideo juxta antrum imaginem mundi, divinæ sapientiæ symbolum oliva floret. Siquidem hæc planta sacra Minervæ perhibetur: Minerva autem sapientia est. Et cum hæc dea nata sit e capite, commodum oleæ locum Theologus invenit in capite portus consecratæ, significans per ipsam, quod universum hoc opus non temere & absque ratione fortuito factum sit, sed effectus intelligibilis naturæ sa-

ſapientiæque exiſtat, quæ ab ipſo quidem opere ſeorſim conſiſtat, in propinquo tamen, ac in totius portus cacumine ſita ſit. Ad hæc perpetuo virens olea præ ſe fert animarum in hoc mundo converſionibus peculiare commodiſſimumque ſignum. Nam æſtate foliorum pars candida ſuperior fit, hyeme invertitur deorſum. Quapropter etiam in ſupplicationibus olivæ ramos prætendunt, triſtem caliginem periculorum in album ipſis vertendam augurantes hoc omine. Præter id vero quod conſtat olea ſemper virente natura, fructum quoque profert laborum remedium, ſacra Minervæ eſt, victoribus athletis coronas, & ſupplicibus geſtandas frondes ſuppeditat. Sic & mundus ab intelligibili natura per æternam ſemperque vigentem ſapientiam regitur, aqua præmia quoque victoriæ athletis hujus vitæ exhibet, & plurimorum laborum remedium opifex ille qui mundum fulcit, qui miſerabiles & ſupplices recreat. In hoc antrum igitur inquit Homerus omnem externam poſſeſſionem eſſe deponendam, & nudum aſſumpta mendici ſpecie, afflictoque corpore, & ſupervacuis omnibus abjectis, averſatumque ſenſus, oportere cùm Minerva conſidentem ſub Oleæ ſtirpe conſultare, quonam pacto quis poſſit omnia, quæ animæ ſuæ inſidiantur, exſcindere ac amputare. Nequaquam enim præter rationem, ut mihi videtur, Numenius ſub Ulyſſis perſona repræſentari nobis in Odyſſea exiſtimavit quemlibet hominem, qui per hujusce mundi generationem ordine tranſit, ac ita demum illuc pervenit, ubi tempeſtatis & maris nemo conſcius eſt. Sic enim Ulyſſes de ſe ipſo dicit,

(XXXIII.) (XXXIV.)

„ Perveniam donec, ubi non eſt nota marina Odyſſ. Ψ.
„ Unda, ſalemque cibis didicit inſpergere nemo.

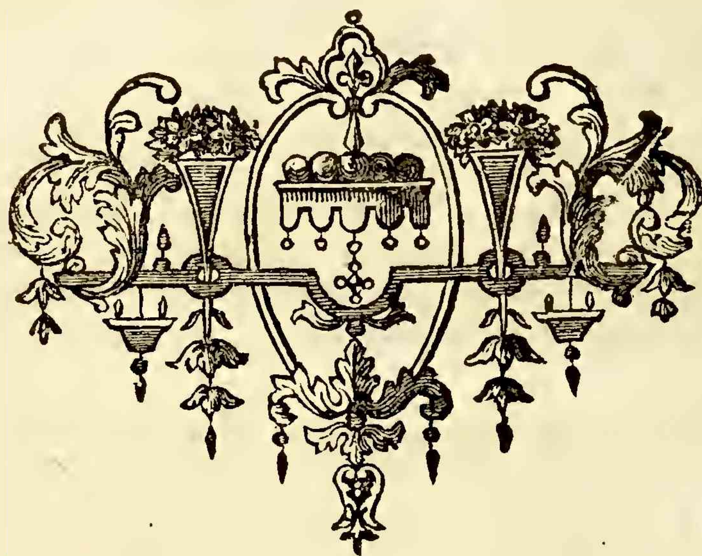
Cæterum pontus, & mare ac tempeſtas Platoni quoque materiæ conſtitutionem deſignant, atque nimirum ideo Phorcyni marini Dei nomine portum illum appellarunt, a quo Phorcyno filia Thooſa in Odyſſeæ principio deducitur. Ex Thooſa vero genitus eſt Cyclops, quem excæcavit Ulyſſes, ſcilicet ut ad patriam usque haberet aliquid, quod ipſum de peccatis ſuis admoneret. Quam ob cauſam quoque ſedes ſub oliva ei congruit, tanquam ſupplici numinis, & ſub ſtirpe ſupplicationi idonea natalitium ſuum dæmonem placanti. Non enim ſtatim ei licebat ſimpliciter ab hac ſenſibili vita excæcata, & breviſſimo tempore irrita facta, liberari. Sed hæc facere auſum iracundia marinorum & materialium deorum ſequebatur, quos prius placare opus eſt ſacrificiis & laboribus tolerantiaque, perturbationibus aliâs repugnando, aliâs præſtigiis & dolis utendo, denique modis omnibus ſecundum illas ſeſe mutando, ut tandem laceris pannis nudatus omnia recuperet, ac ne ita quidem liber ſit ærumnarum, donec prorſus a mari diſceſſerit, & vivus adeo marinorum & materialium operum imperitus evadat, ut remum exiſtimet ventilabrum eſſe, propter omnimodam marinorum inſtrumentorum ac operum imperitiam. Cæterum interpretationes hujusmodi non exiſtimare decet coactas, & probabiles quasdam argute verba funditantium rationes. Quin potius antiquam animo ſapientiam æſtimantes, & quanta fuerit Homeri tum prudentia, tum in omni virtutum genere præſtantia, non dubitabimus involucro fabulæ divinitatis imagines repræſentari.

(XXXV.) (XXXVI.)

tari.

tari. Haud quaquam enim argumentum universum temere confingi potuisset, nisi a veris quibusdam occasio data fingendi fuisset. Sed super his differetur aliâs opere justo, in præsentia vero antri Nympharum interpretatio finem habeat.

FINIS.

R. M.

NOTULÆ
AD
PRÆCEDENTEM VERSIONEM.

Cap. I.

Inquirendum] addidit hoc de ſuo Gesnerus, nam in edd. non habetur: neque tamen indigere hoc ſupplemento videmur. Alia res eſt in principio ſecundi Capitis. Cæterum tres hic adduntur Homeri verſus, quos Porphyrius omiſit: in Græco eſt

Φορκυνος δε τις ες͂ι λιμην, ἁλιοιο γεροντος
Εν δημῳ Ιθακης· δυο δε προβλητες εν αυτῳ
Ακται αποῤῥωγες, λιμενος ποτιπεπτηυιαι·
Αυταρ ε. κ. λ.

Inque ipſis] debuiſſet: *inque ipſo.* Sed ſecutus in his vertendis opiniones Porphyrii fuit: quam male, in Diſſert. Homerica ad Porphyrium docebitur.

Cap. II.

Hactenus Homeri verba] vides, quam libere in his vertendis Gesnerus fuerit verſatus: neque enim opus erat hac additione. Idem arguunt ſequentia, *antri jam deſcripti* pro Græco των παραδοθεντων, & ſimilia.

Teſte Cronio] non expreſſit Græcum Philoſophi: ὡς Φησι· integra enim argumentatio adfertur Cronii, non is nude teſtis citatur ſilentii Geographorum.

Minime dignum videtur] liberius hæc iterum, quam oportuerat, & contra fidem Græci textus.

Cap. III.

Dicta quærendum] puto vitium eſſe, pro *ad quærendum*; mox omittit illa: πολυπραγμονειν αναγκαζοντα.

Ad quod oblonga &c.] liberrime iterum noſter, qui tamen melius Philoſophi mentem intellexit quam Holſtenius, diſertam *anathematum* mentionem injiciens. Sæpius hoc veteribus in more fuit poſitum, ut objectiones aliorum ſuis insererent diſputationibus, idque obiter quaſi & Lectore non monito: quæ res difficilem haud raro intellectum locis intulit: ut in Satyris præcipue utriusque linguæ factum meminimus. Et quid notius illis Horatii: *pictoribus atque poëtis Quidlibet* &c. quæ tamen mera objectio eſt, data opera a Poëta refutata. Similiter explicandus Eccleſiaſt. III. 22. & alia SS. loca importunis impiorum cavillationibus fruſtra laceſſita. Sed hæc alius fori.

Hoc vero adhuc obſcurius eſt] contrarium Græca inſerunt: ſed Gesnerus ea reſpexit, quæ ſubſequuntur.

Cap. IV.

Veterum hic placita referre] neſcio an non melius hoc Græca exprimat, quam Holſtenii verſio. Id certum, mentem Philoſophi ſic melius exprimi: contulit enim hoc libello, quidquid e veteribus elici ad explicationem antri potuit.

Qui iſta primum Nymphis conſecrarunt] male: debuiſſet: *qui iſtud N. conſecrarunt*, ne-

neque enim de ritu antrorum Diis facrorum in genere auctor loquitur, fed Ithacenfe duntaxat antrum fpeciatim refpicit, quod quare Nymphis fuerit dedicatum, prius ait inquiri debere.

Cap. VI.

Ob formæ conjunctionem & ornatum] accuratius hoc Holftenianis: *ob formæ conjunctæ præfentiam & exornationem*, etfi difcrimen non fit magni.

Exitum myfteriis celebrant] in margine adfcripfit Gesnerus: „ Græcus codex videtur hic corruptus." Satis fagaciter ipfi fuboluit excidiffe τελουσι τον μυϛην, quod cum in omnibus editis expreffum legatur, credibile eft Gesnerum non editione aliqua hujus libelli, fed codice duntaxat MS. ufum, verfionem fuam adornaffe. Clarius id ipfum e feqq. apparebit.

Cap. VIII.

Naides appellantur, ex hymno] obferva ingentem lacunam codicis Gesneriani: excidit enim integer fere fenfus, in Græco eft: αἱ επι πηγων εισι καὶ των ὑδατων, αφ' ὧν εισι ῥοαι, Ναϊδες εκαλουντο κ. λ.

Nymphæ tibi fontes] vide, Lector, quam recte hic *Nympharum* mentionem cum Barnefio reftituerimus, in var. lect. ad h. l., ignari ope codicis, quem Gesnerus vidit, extra omnem dubitationis aleam conjecturam hanc poni.

In antris habitantes] ubi hoc in Græco? nefcio, an non hic lateat varians lectio depravati vocabuli μιμνουσαι· fed nimis corruptum eft hoc fragmentum, quam ut conjecturis aliquid adfequi liceat.

Hinc erumpentes aquæ per omnia flumina] in Græco eft: ταδ' ὑπερ ουδας δια παντα ναη ῥηξασαι· unde crediderim aliter legiffe codicem Gesnerianum: quid tamen proprie ibi fuerit, non liquet.

Petris obductum.] Græca non nifi ὑποϛεγον· *petras* unde Gesnerus fumferit, non video. Similiter illud *habitantes*, quod fequitur, apud Platonem non exftat. Contra adlocutionem ω φιλε Γλαυκων plane omifit.

Cap. IX.

Hactenus] in Græco: δια τουτου· quod fenfu differt, fed non putaverim tamen aliquam hic Gesneriani codicis fuiffe differentiam: fimiliter in his proxime fubfequentibus, *verum non hunc folum mundum* &c. copiofior eft interpretatio textu Græco, fed nec id aliunde quam ex libera, qua ufus eft, vertendi ratione derivaverim.

Sic & particulares obfcuræ potentiæ] fcilicet *fpeluncis repræfentantur*, quod præcefferat: fic in Græc. οὑτωσι δε και των μερικων αφανων δυναμεων, fupple συμβολον τα πετρα επιθεντο οἱ θεολογοι· Atque hoc modo intelligi verba debere opinor, non ut Holftenius vertit, abftracte: *Cum & particulares virtutes eodem modo inconfpicuæ fint*, quafi ratio his detur, cur mundus antris comparari foleat: Confer his, quæ in variis lectionibus ad h. l. fcripfi, & recepta, quam illic propofui, emendatione haud difficulter mentem Philofophi adfequeris.

Ut nimirum & illud Homeri bifore] prorfus ut Græca: ὡς και το παρ' Ὁμηρῳ διθυρον· fed Holftenius tamen melius: *ut bipatens hoc Homericum*, omiffo illo και· At nefcio equidem an non potius legendum fit levi tranfpofitione: ὡς το παρ' Ὁμηρῳ, ὁ και διθυρον· *ut Homericum hoc, quod infuper etiam duobus oftiis fuit inftructum.*

Cap. X.

Humidum antrum] in Græco eft διπλον· fed egregia eft codicis Gesneriani lectio διϋγρον, & fenfui optime convenit.

Agreftibus] patet Gesnerum legiffe αγραιαι pro vulgato ακραιαι, forte melius: mox in codice ejus excidit, αλλα Ναϊδων, quod tamen recte additur.

Non mortem accidere] addi neceffario debuiffet *nafci*, vel *generari*: fed exciderat itidem in Gesneri codice το γενεσθαι.

Cap. XI.

Halantibus] in Græco eft: και των αλλων αναθυμιασεων, & *aliis exhalationibus.* Sed videtur Gesnerus participium verbi inveniffe,

nisse, ut ad ατμοις referatur, quod nescio an non melius.

Ideoque Solem intelligibili vinculo &c.] Perverse hæc Gesnerus, quem male intellecta vox ἁμμα in errorem induxit: neque enim hic *vinculum* indicatur, sed *compages*: ac præterea secundum ejus versionem, non debebat τον ἡλιον legi, sed του ἡλιου vel τῳ ἡλιῳ· & sic porro τῃ σεληνῃ, &c. sed vulgatum haud dubie bene se habet.

Præsertimque eas] adscripsit Gesnerus in margine: *Hic in Græco quædam adduntur corrupta* &c. Quod quam recte divinaverit, apparet ex editis, unde lacunam supplevimus. Deerant in ejus codice verba: διο και χολης και αἱματος επιχυσει προτρεπεσθαι τας των τεθνηκοτων·

Colorato spiritu] in Græco est χρωζουσαι· Sed recte Holstenius *polluto sp.* reddidit, qua notione etiam χρωζειν interdum teritur. clarissime res apparet ex sequentibus, ubi καθαραι ψυχαι opponuntur his χρωζουσαις.

Haud immerito] male Gesnerus hic, quæ distingui debuissent & separatim dicuntur, conjunxit: infinitivus γινεσθαι pendet, ut reliqui, ab illo διαβεβαιουνται δε τινες, quod in initio capitis positum fuerat.

Cap. XII.

Ob Nymphas igitur] liberius hoc & a sensu alienum: sic enim debuisset in Græco legi: Δια νυμφων μεν, τουτ' ἐςι ψυχων τελουμενων &c. nunc legitur: αλλα ψυχαις μεν τελουμεναις & sic porro.

Cap. XIIII.

Respicias] edd. αποβλεπει· sed conjeceram in VV. LL. forte αποβλεπεις vel — πης legendum esse, quod vide nunc quam pulcre auctoritate codicis Gesneriani confirmetur: sic etiam pro συναγει, συναγεις legens, *consideres* vertit eodem modo.

Cap. XV.

Ideoque CORPORA *ejus usu*] in Græco est: ασηπτα μενει simpliciter; unde in VV. LL. ad h. l. conjeci τα σωματα excidisse: Gesneri codex mecum convenit, quod conjecturam extra omne dubium ponit.

Tristifica, noxia & abominabili] Rectius hæc Holstenianis: v. Animadv. ad h. l.

Sic alii igne] vulg. και ὡς μυςῃ κ. λ. Gesn. legit: και οἱ αλλοι μυςῃ &c.

Cap. XVI.

Persæ] confirmat auctoritas Gesneriani codicis receptam lectionem contra Barnesium: v. Var. Lect. ad h. l.

Obtenebratis, sicut a vino, sensibus] nescio an Gesnerus legerit, και σκοτουται ΤΑΣ ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ ὡς απο οινου· nunc certe in edd. omittitur constanter.

Cap. XVII.

Contra naturæ putr.] non puto codicem Gesn. hic ab edd. discessisse, sed conjectura duntaxat loci sensum adsecutum fuisse interpretem. Nos certissimam cl. Ruhnkenii emendationem, post editas jam V. L. nobiscum communicatam, in Animadv. ad h. l. dabimus.

Cap. XVIII.

Examen mortuorum] non habuit Gesn. codex illud: ερχεται τ'αλλῃ· vel ut Barn. legit, αλλῃ δ'ερχεται, quod ceteroquin edd. omnes addunt.

Cap. XXII.

Sagittarius Saturno] τοξοτην κρονου· at nunc edd. omnes ὑδροχοον κρονου, *aquarius Saturno*, uti etiam ordo signorum postulat.

Et adscensum exhibet] forte hic lacuna fuit in Cod. Gesneri, neque enim vertit illa: εςι δε τα μεν βορεια, ψυχων εις γενεσιν κατιουσων.

Cap. XXIII.

Calceamentis] ergo Gesn. etiam ὑποδηματα legit: sed etiamsi sic omnes MSS. legerent, certa tamen manet V. C. emendatio, de qua in *Var. Lect.*

Generationem exuentes] somniasse credo Gesnerum cum hæc verteret, quibus alienius ni-

nihil poteſt a Græco fingi: ibi eſt, *αναβιωσκομενοι και εις αυτογενεσιν απερχομενοι·* ſed quis omnia dextre!

Sol ad Orientem] omittitur hic *απ' αιγοκερω*, *a capricorno.*

Cap. XXIV.

Generationis in mundum] quam bene hæc poſita ſint, quantumque hoc loco Holſtenium ſuperet Gesnerus, in Animadv. ad h. l. docebitur.

Generationis dominus] vel non bene hoc intellexit Gesnerus, liberiusque vertit more ſuo, vel quod potius crediderim corruptum habuit codicem legitque ſimpliciter: [*ὡς και ὁ ταυρος, δημιουργος ων ὁ Μιθρας της γενεσεως, κατα τον ισημερινον* &c. vel quod æque potuit: *ὡς κ. ὁ. τ. ων ὁ Μιθρας γενεσεως δεσποτης, κ. τ. λ.* Utcumque fuerit, id patet ex ejus verſione, aliter codicem ejus verba hoc loco diſtinxiſſe quam edd. noſtras: univerſum locum ſic puto fuiſſe conſtitutum: *αποκειται δε ταυρῳ Αφροδιτης* (ſcil. *Μιθρας*) *ὡς και ὁ ταυρος δημιουργος ων της γενεσεως· Κατα τον ισημερινον δε τετακται κυκλον, εν δεξιᾳ μεν εχων τα βορεια* &c.

Cap. XXV.

Separandis] Græce *χωριζομεναις*, quod Gesn. paſſive cepit, cum medie ſit explicandum cum Holſtenio: Lat. *redeuntibus quod & animæ ſpir.. attr. . . . . & ſp. b.* Vide quam pulcre transpoſitionem in Var. Lect. ad h. l. factam confirmet Gesneriani codicis auctoritas.

Recreat aſpirans] metrice cum vertantur, apparet Gesn. in ſuo codice *κεκκφηοτα* inveniſſe, ut verſus ſit integer: quod ſi admittatur, retractanda foret quam in Var. Lect. dedi emendatio *του κακως* in *ει και ὡς*; ſin ſolute dixeris Homericum verſum a Philoſopho noſtro fuiſſe propoſitum, nondum eam deſererem, etſi non tanti ſit.

Retinet roboratque] in Græco *διακρατει·* unde probabile eſt verbo auctiorem fuiſſe Gesneri codicem.

Vehemens eſt, *utpote* &c.] aut hic ingenio indulſit Noſter, aut tranſpoſitionem invenit in ſuo codice: ſed prius vero magis videtur ſimile.

Paullatim] non eſt in Græco: neque incongrue tamen additur.

Cap. XXVI.

Vela prætendunt] Holſtenius: *reducunt cortinas:* in Græco *ἑλκουσι*, quod ambiguum. Sed nullum equidem hujus ritus alibi veſtigium inveni.

Cap. XXVII.

Auſtri in janua] Gesneri codex aliter diſtinxit, quam vulgati: illud *επι θυρᾳ* non cum *μεσημβριαζοντος* conjungens, ſed cum *συμβολον·* quæ diſtinctionis diverſitas etiam in mentem venerat doctiſſimo juveni Jo. Luzac, cujus conjecturas in Porphyrium ſero mecum communicatas, in Animadv. hic illic memorabimus: ſed ſive hanc ſive vulgarem acceperis lectionem, locus tamen obſcurus manet: Bonum factum, non magni referre, quomodo intelligas, imo an intelligas prorſus.

Præteriens] Græca *διερχομενος*, quod aliud.

Cap. XXVIII.

Galli] Gr. *Κελτοι.*

Cap. XXIX.

Tanquam in duas e regione portas] non eſt in Græco, ut nec illud: *quod pluribus deinceps exemplis declarabimus.*

Cœli pars alia] de ſuo ſupplevit, malo exemplo.

Cap. XXXIII.

Superior fit, *hyeme invertitur deorſum*] In Græco *ανανευει* & *μεταςρεφει*, unde apparet deflexiſſe Gesneri codicem a vulgatis: ſed locus male legitur. v. Var. Lect.

Cap. XXXIV.

Quæ a. ſ. inſidiantur] ergo etiam *επιβουλα* legit: ſed vide Var. Lect.

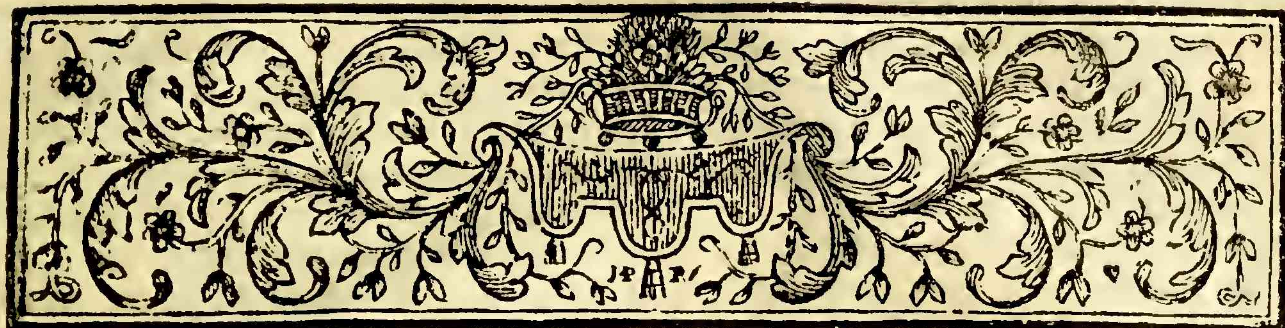
COL-

COLLECTANEA

AD LIBELLVM

PORPHYRII

DE ANTRO NYMPHARVM.

COLLECTANEA AD PORPHYRIUM DE ANTRO NYMPHARUM.

PARS PRIMA

Quæ est Homerica.

I. Cum ad Homericam sacri Nympharum antri descriptionem recte intelligendam, quæcunque hoc in volumine Lectori sistentur, velut ad scopum quendam propositum, unice tendant, necessarium inprimis erit, ut accurate, quæ sit vera ejus facies, Lector edoceatur. Quid enim, quæso, de Porphyrio fiet, si quis opellam ejus, mentem Poëtæ ac sensum loci minus edoctus, legere tamen & capere adnitatur? Ritus, inquies, antiquos & Philosophiæ, quæ interspergit, placita colliget: mirabitur πολυμαθειαν hominis & eruditionem per universum opusculi complexum eleganter diffusam, & apiculæ instar, quæ bonæ in his frugis invenerit, sedulo excerpet sibique in usum convertet. Sed nihili sunt hæc omnia, & frustra fiunt, nisi quis accuratam sibi Homericæ descriptionis imaginem comparaverit: Operæ non erit hoc verbose disputare, quod in gratiam ejus duntaxat Lectorum generis fieret, quos minime omnium mihi desidero: quot enim tales fuerint, tot habebat Philosophus noster, tot ipse experiar censores, si non iniquos, imperitos saltim, ac de illorum grege quos *vitio creatos* vocant. Reliqui, quorum est id quod agunt eleganter agere, qui re non perspecta nihil constituunt, horum judicio lubens me & quidquid hoc est opellulæ ultro subjicio: Hi non indignabuntur

tur non tantum, ſed & optime ſecum judicabunt agi, cum ad facilem loci Homerici intellectum omnia viderint ſtudioſe collata, quæ alicunde eo conduci potuerunt. Sic, quidquid ad ſeriem narrationis & hiſtoriam loci pertinere credebatur, copioſe id omne in Diſſertatione explicui (*Diſſert. Hom. ad Porph.* Cap. II. §. 1. ſqq.). Nunc quantacunque eſt Homericorum interpretum farrago omnis ætatis, qui ad ſenſum loci aliquid videri poſſent contuliſſe, eorum explicationes ad calcem opuſculi rejiciendas duxi, ut haberet Lector brevi velut in tabella propoſitum, quidquid ſibi ex tot voluminibus ſparſim poſitis moleſte alioquin congerere cogeretur. Hæc facies primæ partis apparatus noſtri, quæ Homerica eſt. Altera Porphyrio dicata, excerpta complectetur, libellum ipſius & Philoſophiæ, quam ſectabatur, opiniones ſpectantia; quibus & nos pro editorum more, noſtras qualeſcunque animadverſiones ſubjunximus; copioſiores illas quam initio crediderant: ſed jacta eſt alea, & TV benevolus es: qualis ne unquam haberi deſinas, cura ut mihi continuo faveas.

II. Homerus Lib. XIII. Odyſſeæ vs. inprimis 102. ſeqq.

Φόρκυνος δὲ τις ἐςὶ λιμὴν ἁλίοιο γέροντος
Ἐν δήμῳ Ἰθάκης· δύο δὲ προβλῆτες ἐν αὐτῷ
Ἀκταὶ ἀποῤῥῶγες, λιμένος ποτι πεπτηυῖαι·
Ἀιτ' ἀνέμων σκεπόωσι δυσαήων μέγα κῦμα
Ἔκτοθεν· ἔντοσθεν δὲ ἄνευ δεσμοῖο μένουσι
Νῆες ἐΰσσελμοι, ὅταν ὅρμου μέτρον ἵκωνται·
Ἀυτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλάιη·
Ἀγχόθι δ' αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἠεροειδὲς,
Ἱρὸν Νυμφάων, αἳ Νηϊάδες καλέονται·
Ἐν δὲ κρητῆρες τε καὶ ἀμφιφορῆες ἔασι
Λάϊνοι· ἔνθα δ' ἔπειτα, τιθαιβώσσουσι μέλισσαι·
Ἐν δ' ἱςοὶ λίθεοι περιμήκεες, ἔνθα τε Νύμφαι
Φάρε' ὑφαίνουσιν ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι·
Ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα· δύω δέ θε οἱ θυραὶ εἰσίν.
Ἁι μὲν πρὸς βορέαο καταιβαταὶ ἀνθρώποισιν,
Ἁι δ' αὖ πρὸς Νότου εἰσι θεώτεραι, οὐδέτι κέινην
Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδός ἐςιν·

III. *VARIAE LECTIONES.*

Secutus in his ponendis editionem Poëtæ principem fui, Florentiæ ſub ipſa Typographiæ incunabula A. MCCCCLXXXVIII. Fol. typis luculentiſſimis peraccurate editam & plerumque aliis præſtantiorem. Alioquin ſatis in hoc loco, inprimis ab editoribus Porphyrii variatum: Sic. vs. 102. τανυφυλλος] edd. pleræque Porphyrii τανιφυλλος, etiam Romana princeps. vs. 103. αυτης] αυ της Rom. 1. Venet. Argent. P. vs. 104. ἱρον] In hoc ſolo vocabulo Florentinos deſerere debui, qui male Ἱρων habent, non ſine omni tamen ratione. Baſil. 3. ἱερον. Barne-

nesius in margine adscripsit γρ. ἱερον· ibid. Νυμφαων] P. nonnullæ Νυμφαον· vs. 106. τιθαιβωσσουσι] Basil. 2. τιθαιβωσσοισι, male: perperam etiam novissimus Lycophronis editor Potterus, dum in Emendationibus, Commentario Tzetzis in Alexandram subjectis, ad hunc Homeri locum, a Grammatico adductum sic commentatur p. 71. n. 3. „ τιθαιβωσσουσι, pro τιθαιβωσσουσαι, metri gratia." neque enim participium est illud τιθαιβωσσουσι, aut adjecti vim præstat, sed est 3. pers. ind. act. *mellificant:* a τιθαιβωσσω, ειν. Quod pueri videant, & qui nondum ære lavantur. Sed quis omnia recte! vs. 107. λιθεοι] Ita rectius Florent. quam Al. λιθοι, vel λιθινοι. vs. 109. αεναοντα] γρ. αιεναοντα Eustath. fol. 508. lin. 19. & Henr. Steph. BARNESIVS. Al. αενναοντα. Sed vide, quem ad Porphyr. 9. jam laudavi, Schier. ad Pythag. Επη p. 71. 72. ibid. δυω] minus recte Al. δυο. vs. 110. βορεαο] male Al. βορεα. vs. 111. νοτȣ] Ita Florent. recte & hinc Cant. 2. P. ibid. κεινην] Basil. 3. P. κεινη, aliæ pleræque κεινῃ. vs. 112. αλλ'] omittitur Bas. 3. P.

IV. *VERSIONES LOCI HOMERICI METRICÆ.*

I. Latina, apud Holstenium in versione libelli Porphyriani:

Stat ramis diffusa in portus vertice oliva:
Quam propter jucundum antrum obscurumque recedit
Sacra domus Nymphis; quæ Najades indigitantur.
Intus crateres, patulæque ex marmore vivo
Amphoræ; apes dulci quà ponunt mella susurro.
Saxea sunt intus quoque stamina longa, ubi Nymphæ
Purpureas texunt telas, mirabile visu.
Intus perpetui latices. Sed janua duplex:
Hæc boream spectans homines admittit: at illa
Respiciens austrum divinior, invia prorsus
Est homini, præbetque viam immortalibus unis.

Eandem versionem ut novam adscripsit *Petitus* Lib. II. *de Sibylla* Cap. X. sed vs. 103. pro *jucundum* habet *peramænum.*

II. Anglica *Alexandri Pope* ex ejus *Odyssey of Homer* Tom. III. p. 11. 12. ed. Lond. A. 1760.

Far from the town a spacious port appears,
Sacred to Phorcys' pow'r, whose name it bears:
Two craggy rocks projecting to the main,
The roaring winds tempestuons rage restrain;
Within, the waves in softer murmurs glide,
And ships secure without their haulsers ride.
High at the head a branching olive grows,

And crowns the pointed cliffs with ſhady boughs.
Beneath, a gloomy groot's cool receſs
Deligths the Nereids (a) of the neighb'ring ſeas;
Where bowls and urns were form'd of living ſtone
And maſſy beams in native marble ſhone;
On wich the labours of the nymphs were roll'd,
Their webs divine of purple mix'd with gold.
Within the cave, the cluſtring bees attend
Their waxen works, or from the roof depend.
Perpetual waters o'er the pavement glide;
Two marble doors unfold on either ſide;
Sacred the ſouth, by which the gods deſcend,
But mortals enter at the northern end.

V. *INTERPRETES VETUSTI.*

1. Scholia minora, ex editione J. BARNESII.

96. Φόρκυνος] λιμὴν Ἰθάκης, ἐφ' ᾧ λιμένι Φόρκυνος ἐςὶν ἱερὸν τοῦ θαλασσιόυ δαίμονος. ἁλίοιο γέροντος.] τοῦ Φόρκυνος. Φόρκυνος δὲ τὶς ἐςὶ λιμὴν ἁλίοιο γέροντος.] Φόρκυν δαίμων θαλάσσιος, τὸ πρότερον διατρίβων πρὸς τῷ Ἀρυμνίῳ λεγομένῳ ὄρει τῆς Ἀχαίας, οἰκῶν τε την Φόρκυνος ἀπ' αὐτοῦ καλομένην βῆσσαν· κᾆτα Φανέν αὐτῷ, καταλιπὼν τὰς τρίβους ταύτας, ἀφίκετο εἰς τὴν Κεφαληνίαν· καὶ τόπον ἐκλεξάμενος ἐπιτήδειον αὐτῷ, ἐνταῦθα ᾤκησεν. λέγεται δὲ Ἄμμος ὁ τόπος. προσορμήσας εἰς τὸν τῆς Ἰθάκης λίμενα, ἠξίωσεν αὐτὸν ἀμφ' ἑαυτοῦ προσαγορεῦσθαι Φόρκυνος. ἡδὲ ἱςορία παρὰ Ἡροδότῳ.

98. ἀποῤῥῶγες.] διεῤῥωγυῖαι, οὐχ ὡς μέντοι τῶν ῥιζῶν αποτετμῆσθαι. ποτιπεπτηυῖαι.] ἔσω νενευκυῖαι.

99. σκεπόωσι.] σκέπωσι, κωλύωσι, σκέπας παρέχουσι· δυσαήων.] κακοπνεύςων.

101. ὅρμου μέτρον.] ὅταν πρὸς τὸ ὁρμισθῆναι αφίκωνται, τὸ μέτρον, ἢ τὸ ἀναπλῆρες τῆς καταγωγῆς. ἵκωνται.] παραγένωνται.

102. ἐπὶ κρατός.] ἐπὶ τῆς ἀρχῆς. τανύφυλλος.] τεταμένα φύλλα ἔχουσα, μακρόφυλλος.

103. ἐπήρατον.] ἐπέραςον, καλόν· ἠεροειδές.] μέγα καὶ ἀναπεταμένον, εὔσκιον.

104. Νυμφάων] νυμφῶν. Νηϊάδες.] ἀπὸ τοῦ Νηΐου ὄρους. ἢ Ναΐδες νύμφαι εἰσὶ τῶν ὑδάτων.

105. ἀμφιφορῆες.] εἶδος κεράμων ἀμφότων.

106. τιθαιβώσσουσιν.] ἀποτίθενται τὴν βόσιν, ὅ ἐςι τὸ μέλι, οἷον θησαυρίζουσι τὰ κηρία, καὶ σεττοτροφοῦσιν.

107. λίθεοι.] λίθινοι.

109. ἀενάοντα.] ἀεὶ ῥέοντα.

110. καταιβαταὶ ἀνθρώποισι.] βάσιμοι, δι' ὧν κατάβασις ἐςὶν ἀνθρώποις.

111. θεώτεραι.] θειότεραι, δι' ὧν μόνοι θεοὶ εἰσέρχονται,

2. Euſtathii Commentatio de hoc loco Tom. III. Comment. in Homerum p. 1734. ſqq. ed. Romanæ principis.

Ὅτι ἐκφραςικόν τι κἀνταῦθα γράψαι προθέμενος ὁ ποιητὴς, ἐκφράζει τόν τε ἐν τῷ δημῷ τῆς Ἰθάκης λιμένα, καὶ τὸ ἐκεῖσε νυμφαῖον ἄντρον· τὸν μὲν ἐπαινῶν, ὡς ναυσὶν ἀγαθὸν ἐνορμίσασθαι· τὸ

(a) v. Diſſert. Hom. ad Porph. Cap. II.

τὸ δὲ ἄντρον ὑποτιθεὶς, εἰς ταμιεῖον τοῖς τοῦ Ὀδυσσέως χρήμασιν. ἅπερ ἀναγκαῖον ἦν πιθανῶς κρυβῆναι. ἄλλως γὰρ, οὔτε αὐτοῦ που ἐν ὑπαίθρῳ ἐχρῆν αὐτὰ κεῖσθαι, οὔτε περὶ τοὺς ἀγροὺς ἀχθῆναι, οὔτε πολλῷ πλέον ἐπὶ τὴν πόλιν· ἄρχεται δὲ ἀπὸ συνήθους ὑπαρκτικοῦ ῥήματος. καὶ Φησὶν. Φόρκυνος δὲ τὶς ἐςὶ λιμὴν, κ. τ. λ. Ταῦτα δὲ, πεπλασμένα εἰσὶν ὥς Φασὶν οἱ παλαιοί. διὸ καὶ ὁ Πορφύριος τὸ πᾶν τοῦτο ἄντρον εἰς ἀλληγορίαν μεταλαξεύει. λέγων καθόλου πᾶν ἄντρον καὶ σπήλαιον, τῷ κόσμῳ, καθιερῶσθαι. καὶ πολλὰ γράφων εἰς αὐτό. ὡς οἷα τοῦ κόσμου, ἄντρου τινὸς ὄντος μεγίςου. ὅπερ ἠεροειδὲς μὲν λέγεται, διὰ τὸ τῆς ἀρχεγόνου ὕλης αἰσχρὸν καὶ ἀνειδεόν. Ἐπήρατον δὲ, διὰ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐξ αὐτῦ εἰδοποιητικὴν διακόσμησιν, ἀφ' ἧς καὶ ὁ κόσμος ἐκλήθη. ἄλλως γὰρ πῶς ἂν εἴη Φησὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἠεροειδὲς καὶ ἐπήρατον, τοῦ ἠεροειδοῦς Φοβεροῦ μᾶλλον ὄντος οὐ μὴν ἐπεράσου; νύμΦας δὲ ναΐδας ἐκεῖνος ἀλληγορεῖ, ψυχὰς ἰούσας εἰς γένεσιν. αἷς κρατῆρας οἷον τινας καὶ ἀμφιφορεῖς ὁ μῦθος δίδωσι, τὰ καθ' ἀνθρώπους σώματα. αὐτά τε γὰρ ἐκ γῆς. καὶ οἱ κρατῆρες, γῆ ὠπτημένοι εἰσὶν. οἱ δὲ ὑφασμένοι ἱςοὶ τῶν νύμφων, σαρκοποΐια ἐςὶν, ἡ ἐν ὀςοῖς. ὁπρία καὶ τισι σήμοσιν. ἣ καῖ θαῦμα ἰδέσθαι λέγεται, διὰ τὸ κατὰ Φυσὶν θεῖον, τῆς τοιαύτης ἱςουργίας. ἡ δὲ τοῦ μέλιτος ἐργασία, καὶ αὐτὴ ψυχαῖς, Φησὶν, οἰκεία διὰ τὸ τοῦ μέλιτος πολυδύναμον. γλυκὺ τὲ ὂν τῇ γεύσει, καὶ συναγόμενον ἐξ ἀνθέων ὑπὸ μελισσῶν. ὧν τῇ κλήσει αἱ δικαίως βιοτεύουσαι ψυχαὶ ὀνομάζονται καὶ πρὸς τὰ θεῖα τῇ καθαρότητι ἢ καθάρσει ςρεφόμεναι. μέλισσαι καλούμεναι καὶ αὐταὶ, διότι καὶ καθαρτικῆς ἐςὶ τὸ μέλι δυνάμεως καὶ συντηρητικῆς. τραύματά τε γὰρ χρόνια μέλιτι ἐκκαθαίρονται, καὶ πολλὰ τῷ μέλιτι μένει ἄσηπα. καὶ οὕτως ἱκανῶς ἐνδιατρίψας ὁ Φιλόσοφος κατά τινα μυῖαν τῷ ὁμηρικῷ μέλιτι, λέγει καὶ τὰς δυο πύλας τοῦ ἄντρου, καρκίνον εἶναι καὶ αἰγόκερων. ὧν διὰ μὲν αἰγοκέρωτος, ἐδόξαζόν τινες, ψυχὰς ἀνιέναι, διὰ δὲ καρκίνου, ἀναβαίνειν. ὡς εἶναι τὸν μὲν καρκίνον, βόρειον καὶ καταβατικόν. αἰγοκερον δὲ, νότιον καὶ ἀναβατικὸν ψυχῶν εἰς θεούς. διὸ καὶ θεωτέρας εἶναι αὐτάς. καὶ τοιαύτα λαλεὶ πολλὰ γλαφυρότητι λήρων πυκάζων τὸ τοῦ μύθου γλαφυρὸν ἄντρον. ὁ μέντοι γεωγράφος, μὴ εἶναί Φησὶν ἐν ἰθάκῃ νῦν ἄντρον τοιοῦτον ὁποῖον ὁ ποιητὴς Φράζει, μὴ δὲ νυμφαῖον, διὰ τὸ μεταβολὴν ὡς εἰκός τινα· συμβεβηκέναι τῷ μακρῷ χρόνῳ. Φόρκυνος δὲ λιμὴν ὁ ῥηθεὶς λέγεται, ἢ διὰ τὸ ἴσως τιμᾶσθαι Φορκύνα ἐκεῖ, ἢ καὶ διὰ το ἀγαθὸν εἶναι τὸν λιμένα καὶ οἷς σώζεσθαι ὑπὸ Φόρκυνος τὰς ἐν αὐτῷ καταίροντας. ἄλλως δὲ γὲ, καὶ πᾶς λιμὴν, Φόρκυν κατὰ τὴν ἀλληγορίαν ἐςὶν, ὅπου Φέρονται Φάσιν αἱ ὁλκάδες. τὶς δὲ ὁ τῆς Ἰθάκης δῆμος, ἤδη σαφῶς προδεδήλωται. Ἀποῤῥῶγες δὲ ἀκταὶ, αἱ διεῤῥωγυῖαι. ὡς οὕτω ςόμα εἶναι τῷ λιμένι δι' αὐτῶν οἶται λείως δέξασθαι κατὰ ψάμμου τὴν Φαιακικὴν νῆα, ὡς ὁ ποιητὴς βούλεται. ὅρα δὲ καὶ ὡς οὐ δ' ἐνταῦθα πέραι προβλῆτες, ἀλλὰ ἀκταὶ προβεβλημέναι τοῖς κύμασι, καὶ περιαγνύουσαι αὐτά. ὡς ἐντεῦθεν, τὸν μέσον αὐτῶν λιμένα γαληνιᾷν. Ποτιπεπτηυῖαι δὲ, αἱ προσπεπτωκυῖαι πρὸ τοῦ λιμένος καὶ εἰς σκέπην οὖσαι τῶν ἀνέμων. Τὸ δὲ σκεπῶ περισπωμένον ἐξ οὗ τὸ σκεπόωσι, πρωτοτυπόν ἐςὶ τοῦ σκεπάζω· ὡς καὶ τὸ πετῶ, τοῦ πετάζω, καὶ τὸ βιβῶ, τοῦ βιβάζω ὁ δήλοι τὸ ὀχεύειν, ὡς ἐν ῥητορικῷ εὕρηται λεξικῷ. ἐτὶ δὲ καὶ τὸ ἁπλῶς βαίνειν. Τὸ δὲ δυσαήων, σημειωδές ἐςι. γέγονε γὰρ ἐκ τοῦ δυσαὴς, δυσαεὸς· καὶ κατὰ ἔκτασιν, δυσαῆος καθ' ὁμοιότητα τοῦ Ἡρακλῆς Ἡρακλῆος· καὶ Ἄρης, Ἄρηος· καὶ Διοκλῆος ποτὶ δῶμα· και Ἰφικλῆος, καὶ τῶν ὁμοίων. Τὸ δὲ ἐντὸς τοῦ λιμένος ἄνευ δεσμοῦ μένειν τὰς νῆας, ὅ δὴ λιμένος ἔπαινός ἐςιν, ἡ τῶν Φαιάκων νῆσος οὐ δοκεῖ ἔχειν, εἴπερ πρὸ ὀλίγων ἀναπλέοντες, πεῖσμα ἔλυσαν ἀπὸ Φητοῖο λίθοιο. Τὸ δὲ ὅρμου μέτρον ἵκωνται, περιΦρασικῶς ἀντὶ τοὺ, εἰς τὸν ὅρμον· ἐν ᾧ καὶ ὅρα ὡς Φανερα κἂν ταῦτα διαφορὰ λιμένος καὶ ὅρμου. ἔπει οὐχ ἁπλῶς ἐν τῷ λιμένι μένουσιν αἱ νῆες ἄνευ δεσμοῦ, ἀλλ' ὅτε ὅρμον ἵκωνται· ἐςὶ δὲ Φασὶν ὅρμος, τὸ τέλος τῆς ἐνθαλάσσῃ καταγωγῆς· ὅτι δ' Ἀθῆνας ἱερὸν Φυτὸν ἡ ἐλαία, καὶ ὡς ἐν ἀθῆναις πρῶτον εὕρηται, ὁ μῦθος λέγει· διὸ καὶ μετ' ὀλίγα, ἐν τῷ τῆς ἐλαίας ταύτης πυθμένι τὰ τοῦ ὀδυσσέως τίθενται χρήματα· ὡς οἷον εὐτυχῶς παρακατατιθέμενα τῇ Ἀθηνᾷ· διὸ καὶ συντηροῦνται· Ὡς δὲ ὁμωνύμως ἐλαία καὶ τὸ Φυτὸν καὶ ὁ καρπὸς εἰ καὶ ἄλλως οἱ Ἀττικοὶ ἐλαίαν μὲν Φασι τὸ δένδρον, ἐλάαν δὲ τὸ ἐξ αὐτοῦ, δῆλον ἐςὶ. οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ ῥοιᾶς Φαίνεται εἴτουν ῥόας. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπι Φοίνικος· καὶ τοῦ Φυτοῦ μὲν, χρῆσις πρὸ τούτων παρ' Ὁμήρῳ. καὶ ποῦ δὲ, ἐν τὲ ἄλλοις μυρίοις, καὶ ἐν τῷ, Φοινίκων ἐνόρχων· οὓς τινες εὐνούχους καλοῦσιν ἢ δ' ἀπυρήνους· εἰσὶ γὰρ οἱ Φοίνικες ἢ μηδόλως ἔχοντες πυρῆνας, ἢ σμικροτάτους. Τὸ δ' ἄντρον ἱερὸν νυμφάων, ὁμοίως πέΦρασαι τῷ, ἄλσος ἱερὸν Ἀθήνης. ὅ πρὸ τούτων που εἴρηται. Οἱδὲ λιθίνοι

κρατῆρες καὶ ἀμφιφορῆες, ἀναθύματα(1) νυμφῶν χειροποίητα· οἰκεῖον δὲ πρὸς νηΐαδας, τὰ τοιαῦτα δοχεῖα τοῦ ὕδατος. Τιθαιβώσσειν δὲ κυρίως ἐπὶ μελισσῶν τὸ ἀποτιθέναι βόσιν ἑαυταῖς· ὅ ἐςὶ σιμβλοποιεῖν· οὗ ἡ παραγωγὴ ὁμοία τῇ τοῦ Πυλαιμένους καὶ τοῦ μεσαιπολίου, ὡς ἐν τῇ Ἰλιάδι γεγράπται· ᾗ δὴ ἐκείνῃ παραγωγῇ ἔοικε μὲν καὶ τὸ ἀκρόχολος· ἀκρόχολος Ἀττικῶς, ὁ ἄκρως χολούμενος· οὐ προςλαμβάνει δὲ που καὶ τὸ ἰῶτα κατὰ τὸ μεσαιπολίος καὶ τὰ ὅμοια· καθὰ οὐδὲ ὁ Ὁμήρικος ταλαπείριος· καὶ ταιγε τῶν ὕςερον ἐν τοῖς τοιούτοις τὸ ἰῶτα προςλαμβανόντων· ἃς δηλοῖ καὶ ὁ ταλαίπωρος, καὶ, ὅ ταλαίμοχθος. Μέλισσαι δε ὅτι παρὰ τὸ μήλοις ἐφιζάνειν ἤγουν ἄνθεσι γίνεται, καὶ ἐν τοῖς εἰς τὴν Ιλιάδα δεδήλωται· ὡς δὲ καὶ παρὰ τὸ μέλω, καὶ αὐταὶ καὶ τὸ μέλι, ἀλλὰ τοῦτο κεκοίνωται; λέγεται δὲ καὶ ὅτι Ἀλκμὰν, κηρίνην ὀπώραν λέγει τὸ μελι· τούτου δὲ παράγωγον ὁ μέλιτος τὸ κύριον· καὶ ὁ ἐπὶ ἀφροσύνῃ ἐξακουςος μέλιτίδης· καὶ ἡ ἔντελως μὲν εἰπεῖν, μελιττόεσσα· συναιρεθεῖσα δὲ ἰδίως ὑπὸ Ἀττικῶν εἰς τὸ μελιτοῦττα, πρὸς ὁμοιότητα τοῦ οἰνοέσσα οἰνοῦττα· ἐπὶ μελιπήκτων δὲ ἡ μελιτοῦττα, καὶ οὐχ' ἁπλῶς κατὰ τὸ μελιττόεσσα γαλήνη καὶ τὰ ὅμοια· οἱ δὲ λίθεοι ἱςοὶ, πιθανῶς νοεῖσθαι ὀφείλουσιν· οὐ γὰρ ὑφάσμα δηλοῦσιν, ἀλλὰ ὑφαντικὰ ὄργανα τὸ ἐκ λίθων δηλαδὴ ἀντίον ἐν ᾧ τυλίσσεται τὸ ὑφαινόμενον. καὶ τοὺς ἰςόποδας, καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῖς. Ταυτὸν δὲ ἐν τούτοις τὸ λαΐνοι καὶ τὸ λίθεοι, μετουσιαςικὰ γὰρ καὶ ἀμφότερα. Ἁλιπόρφυρα δὲ φάρεα, τὰ πορφύροντα δικὴν ἁλός, ἢ τὰ ἁλουργά. Τὸ δὲ ὕδατα αἰενάοντα, ἐν ἑνὶ μέρει λογοῦ γράφεται καὶ δι' ἑνὸς ν, διὰ τὸ μέτρον· φέρεται δ' ἔν τισι καὶ ἀενάοντα κατέκτασιν τῆς ἀρχούσης· πρὸς ὁμοιότητα τοῦ ἀκάματος καὶ ἀθάνατος καὶ τῶν ὁμοίων ὅσα τριβράχεα, Τὸ δὲ πρὸς βορέαο καὶ πρὸς νότου, ἐλλέλειπται· τὸ γὰρ πλῆρες, πρὸς μέρος βορρᾶ καὶ πρὸς μέρος νότου· ἐκ δὲ τοῦ καταιβάται, παρῆκται, καὶ ὁ καταβάτης ἢ ζεὺς ἢ κεραύνος, Τὸ δὲ θεώτεραι, πρωτότυπόν ἐςὶ τοῦ θειότεραι· οὗ ἑρμηνεία τὸ οὐδὲ τὶ κείνῃ ἄνδρες ἐσέρχονται· καὶ μάλιςα τὸ, ἀλλ' ἀθανάτων ὁδός ἐςὶν, ὁ δίχα ἐκθλίψεως γράφεν, λῃςρικῷ πότε προσαρμόσει τύπῳ· ουχ' ἀπροσφυῶς ἂν λεχθησομένῳ, θανάτων ὁδῷ οὐ μὴν ἀνδρῶν. Τὸ δὲ ἐκείνῃ, ἐπίρρημα ἐςὶν ἴσόν τῷ ἐκεῖσε. καὶ κεῖται ὑπὸ ἀναλογίαν τοῦ ἄλλῃ καὶ ταύτῃ καὶ τῶν ὁμοίων. Ὅτι εἰς τὸν Ἰθακήσιον λιμένα οἱ Φαίακες εἰσέλασαν, πρὶν εἰδότες· πότε δὲ εἰδότες ἢ πῶς, οὔ φησιν ὁ ποιητὴς· ἀλλ' ἀφιήσι νοεῖν, ὅτι οἴδασιν ὡς εἰκὸς, Φαίακες κερκυραῖοι ὄντες Ἰθακήσιοις γείτονες· τοῦ γὰρ ἐκτοκισμοῦ πλάσματος ὄντος, ἀληθές ἐςὶ τῆς κατὰ Φαιακίαν κεφαλληνίας οὐ πολὺ ἀπέχειν τὴν Ἰθακὴν, ςενὸν καὶ μετέωρον ἔχουσαν λιμένα, καλούμενον. Φάσι Φόρκυνα, καὶ αἰγιαλὸν τινα ἐν ᾧ νυμφῶν ἱερὸν ἀντρὸν.

VI. *COMMENTARII RECENTIORUM.*

SPONDANVS.

Φόρκυνος δέ τις ἐςὶ λιμὴν] Tandem Ithacam appellit Ulyſſea navis, ubi duo ſunt nobis obſervanda. Primum portus ipſe, deinde modus quo Ulyſſes a Phæacenſibus navi extractus & in terra depoſitus eſt. Quod ad portum ergo attinet, omnia in eo ficta eſſe annotabant veteres, ut refert Euſtathius. Unde illa allegoricè interpretandi occaſionem arripuit Porphyrius peculiari tractatu περί τοῦ ἐν ὀδυσσείᾳ τῶν Νυμφῶν ἄντρου. Qui curioſior fuerit, poteſt illum conſulere, Ego enim tanti illud non facio, ut ad Homerum aliquid conducere arbitrer. Rem itaque ſimpliciter & nudè interpretari malo, ut hunc portum ita finxerit Poëta, non aliud innuendi gratia, neque εἰς τὸ ἀλληγορεῖν: ſed ad exercendam libertatem illam Poëticam in rebus inauditis comminiſcendis ac fingendis, atque iis interdum (qualis hæc eſſe poteſt) quæ in natura nusquam ſubſiſtunt, ſic ergo informatus dicetur à Poëta hic portus, ut forſan etiam ex illius elegantia aſperam & horridulam illam Itha-

(1) l. ἀναθήματα.

Ithacam magis ac magis commendaret. Nos illam descriptionem saltuatim, si lubet, delibemus. Ait ergo, hunc Portum esse Phorcynis marini senis; quod Didymus ita interpretatur: ut intelligas, templum Dei illius super illo portu fuisse, ἐφ' ᾧ λιμένι Φόρκυνός ἐστιν ἱερὸν τοῦ θαλασσίου δαίμονος. Quod tamen Homerus reticet. Subjicit autem historiam de eodem, idque ut ait ex Herodoto: nos illam commodiore loco repetemus, ibidemque errorem Natalis de Comitibus detegemus, qui non plura de illo Deo ferè reperiri dixit Mythol. Lib. 8. Cap. 7. quam quæ ille ex Hesiodo annotavit. Munit præterea illum Portum Homerus uno utrinque latere in pontum extenso, quod fuit ad vim ventorum a navibus, quæ illic quiescerent, arcendam: unde tanta illic fuit securitas, ut etiam non alligatæ naves illic stare tutò possent, quod Poëta subjicit ἐντοσθεν δὲ ἄνευ δεσμοῖο μένουσι Νῆες ἐΰσσελμοι, ὅταν ὅρμου μέτρον ἵκωνται. Sic antea Lib. 9. in Cyclopum insula portum ejusmodi descripsit:

Ἐν δὲ λιμὴν εὔορμος, ἵν' οὐ χρεὼ πείσματός ἐστιν,
Οὔτ' εὐνὰς βαλέειν, οὔτε πρυμνήσι' ἀνάψαι
Ἀλλ' ἐπικέλσαντας μεῖναι χρόνον εἰσόκε ναυτέων
Θυμὸς ἐποτρύνῃ, καὶ ἐπιπνεύσωσιν ἀῆται.

Et hæc quidem quod ad ipsum portum attinet. In ipsius autem vertice olivam stare dicit: quod ingeniose est confictum, quia cum oliva Minervæ sit sacra, Minerva autem Ulyssi maxime faveat, ad illius arboris radices bona Ulyssis tutò poterint à Phæacensibus postmodùm deponi, quasi in ipsius Minervæ tutela. Pergamus. Prope ipsam (olivam) Poëta Antrum Nympharum Naïadum collocat. Recte. Sunt enim Nymphæ, ut credidit illa antiquitas, Deæ aquaticæ: quàm bene id autem crediderit, potes ex illa annotatione nostra ad decimum octavum Librum Iliad. circa initium ad illa verba, θέαι δέ μιν ἀμφιγέροντο, repetere. Cum autem Nympharum varia sint genera, hic Naïades, quæ etiam Naïdes vocantur, prope mare statuit, cùm tamen propriè fontium Nymphæ, ut vult Gyraldus: vel fluviorum, ut vult Natalis, appellentur: nisi intelligas, in hoc antro fontem exstitisse, quod paulò pòst indicet, cum ait, ἐν δ' ὕδατ' ἀενάοντα. Quid insuper? Intus erant, inquit, crateres & amphoræ lapideæ: Quorsum verò ista? respondet Eustathius, esse ἀναθήματα νυμφῶν χειροποίητα. Subjicit vero, quod lubentius arripiam, οἰκεῖον δὲ πρὸς Νηϊάδας τὰ τοιαῦτα δοχεῖα τοῦ ὕδατος: quasi intelligas, ea esse vasa propria fluviatilibus aut fontanis Nymphis, quibus ad exhauriendam & continendam aquam uti possint. Addit Homerus, in eodem antro apes mellificare, cujus rei caussam divinare satis non possum. An quòd Deabus mella, ut cibum videlicet præstantissimum, & divinum, cibo quoque esse voluit? Quanta sit autem mellis dignitas, docet noster Allegoriarum interpres Porphyrius: cum ait purgandi & conservandi facultate esse præditum, siquidem vetusta vulnera melle repurgantur, & ejus beneficia multa à corruptione & putredine sese vindicant. Ad illam vulnerum, seu mavis ulcerum repurgationem mella albicantia laudat Arist. de Hist. Anim. Lib. 9. Cap. 40. Quod si reliquas apum non satis laudatas, insignesque admodùm ex omni animalium genere præstantias expendere accuratè volueris, indignum illud animal Nympharum Homericarum societate non judicabis. Et illæ quidem

ut tibi melius innotescant, evolvendi tibi erunt Medicorum Thesauri: sed eorum præcipuè, qui nobilissimam illam Jatrochemiam exercent, quod etiam in Iliade alicubi nos attigisse memini. Ecquid, quæso, liquori illi coelesti in universa illa natura comparari potest? Utinamque esset purus, inquit Plinius Lib. 2. C. 12. ac liquidus, & suæ naturæ, qualis defluit primo: nunc vero è tanta cadens altitudine, multumque dum venit sordescens, & obvio terræ halitu infectus, præterea ex fronde ac pabulis potus, & in uterculos congestus apum (ore enim vomunt) ad hæc succo florum corruptus, & alveis maceratus, totiesque mutatus, magnam tamen coelestis naturæ voluptatem adfert. Hæc ille. At Chymici nostri eum ita igne decoquunt ac despumant, ut a naturali illa sua præstantia longè discedere non videatur, quod ex Isaäci Hollandi scriptis quidam nuper prodidit, tractatu peculiari de Quinta Essentia mellis. Sed nos ex hoc campo Nympharum antro denuò succedamus, si tantum hoc prius addiderimus, solitum esse Nymphis mel offerri, quia floribus delectarentur, è quibus mel conficitur. Quod docet Virg. cùm eas flores legentes inducit

——— Tibi lilia plenis
Ecce ferunt Nymphæ calathis, Tibi candida Nais
Pallentes violas & summa papavera carpens.

Alii id factum volunt, quod illæ Aristæum, quem putantur educâsse, mellis conficiendi viam docuerint, ut notat Natalis, Mythol. Lib. 5. Cap. 12.

Hinc porrò meliùs constabit, quàm apposité in earum antro jam apes istæ Homericæ mellificent, subjicit deinde Poëta descriptionem brevem loci illius, in quo Nymphæ texendi officio defunguntur. Ecquid, rogo Homere, non satis est hominem hujusmodi opificiis occupari, nisi Deabus quoque idem tribueris? Docet sanè Poëta, quod aliàs monuimus, ocium præcipue sexui femineo non esse consentaneum, cùm non solùm Regum & Principum uxoribus, ut de Hecuba, de Helena, de Arete, & aliis denique vidimus: sed etiam Deabus ipsis muliebria illa nendi & texendi opera adsignet. Nota porrò colorem telarum cæruleum, maris etiam & aquarum colori maximè convenientem. Restat postremum (nam illud de aquis suprà attigimus) in hoc antro esse geminam portam, quarum altera ad Boream, altera ad Notum est sita: & illa quidem humano generi patens, hæc vero tantùm Numinibus. Hoc ego inexplicatum relinquo, quia mihi nihil reconditi habere videtur. Simpliciter enim vult Poëta, hoc antrum & Hominibus & Diis privatim inservire: privatim inquam, quia Hominibus ad divinam portam interdictus est aditus. Et hæc quidem omnia, quod ad portum hunc Homericum attinet. Quem Virgilius adumbravit elegantissimè Lib. I. Aeneidos.

Est in secessu longo locus. Insula portum
Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur inque sinus scindit sese unda reductos.
Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur
In coelum scopuli: quorum sub vertice latè
Aequora tuta silent. Tum sylvis scena coruscis

De-

Desuper horrentique atrum nemus imminet umbra.
Fronte sub adversa scopulis pendentibus antrum:
Intus aquæ dulces, vivoque sedilia saxo:
Nympharum domus. Hîc fessas non vincula naves
Ulla tenent, unco non alligat anchora morsu.

Restat secundum, quod in hac narratione esse observandum initiò monebamus: nimirum cur Ulyssem dormientem Homerus à Phæacensibus nautis extra mare ad portum ipsum Phorcynis depositum fingat. Eustathius noster hoc fusè diluit, quod nimirum videatur puduisse Phæacas Ulyssem excitare, ne viderentur mercedem navigationis ab eo exigere: vel forsan quod timuerint, ne si prehenderentur, Phæaciam, quæ tunc occulta fuisse videbatur, detegere ac indicare cogerentur, & ita facile insidiis aliorum possent invadi, viri nempe voluptarii, & bellis minimè gentium apti, ut aliàs in hoc Poëta vidimus. Hinc noctu etiam proficiscentes & solventes à portu Phæaciæ eos induxit, ne Ulysses opportunitatem loci observare posset. At illæ quidem solutiones satis aridæ mihi videntur, hæc verò paulò angustior cùm dicit, siquidem Ulyssem excitâssent Phæaces, fieri non potuisse pro decori & officii ratione, quin eum domum sponte essent comitati: atque Ulyssem, si illud recusâsset, potuisse videri ingratum & inhospitalem: sin verò eorum comitatu stipatus domûm perrexisset, futurum fuisse, ut dignosceretur, & ratio, quâ Procos occidi oportebat, non observaretur, id est, ἠχρειοῦτο τὸ τῆς μνηστηροκτονίας εὐμέθοδον. Atque hæc quidem Eustathius. Sed nescio, an summo illi Peripatetico Aristoteli ita satisfaciet, qui Lib. de Arte Poëtica hoc figmentum Homericum insulsum & absurdum esse docet, & minime tolerandum nisi boni Poëtæ auctoritatem præ se ferret: quæ facit, ut ea etiam pro bonis habeantur, quæ per se talia censeri non possunt. Non satisfacturum Eustathium dixi, quia Guilielmus Canterus, Homerum defensurus, alia ratione id præstitit, quasi neglectis illius argumentis. Eam lubet hoc loco, id est suo loco adferre. Ergo Canterus Nov. Lect. Lib. 5. C. 14. ita pro Homero adversus Aristotelem agit, Homerum hac parte reliquis Poëtis factum excellentiorem, quod μυθοποιΐαν suàm non temerè, nec confusè, sed accuratè & prudenter, tantoque cum ordine persecutus est, ut ejus singulæ partes aptissimè inter se cohæreant, ac sub dulcissimo fabularum involucro perpetuam quamdam à principio ad finem usque allegoriam contineant.

Id autem in Odyssea, inquit, vel maximè apparet: de qua quia nunc agitur, ejus allegoriam paucis, præsertim quod ad Aristotelis quæstionem attinet, percurremus. Ulysses igitur, ne longum faciam, proponitur ab Homero vir non tam sapiens aut felix, nisi quantum humanæ res ferunt, quam veræ sapientiæ ac felicitatis (hæc enim Penelope est, hæc Ithaca) studiosus: ad quam consequendam multos labores ac errores in mari, mundo videlicet, subit. Comites habet in hoc studio nonnullos, sed qui in itinere ferè omnes deficiant, partim gulâ, partim libidine, partim alia qualibet clade intercepti. Ipse postremò solus, absorpta nave, ad Calypsonem enatat: & inde Phæacum ministerio morte obita optatam felicitatem consequitur. Hoc igitur cum haberet sibi propositum,

cum

cum alia ad eam rem pertinentia aptiſſime conſinxit omnia, quæ nimis eſſet longum demonſtrare: tum, quam homines obeunt neceſſariò, mortem per ſomnum feliciſſime expreſſit. Ac primùm dormiens introducitur Ulyſſes extremo quinto Odyſſeæ, cum in Phæaciam nudus enatâſſet, & à Minerva conſopitus eſſet. Iterum autem dormit, dùm à Phæacibus in patriam per mare deducitur: ſic enim requirebat allegoriæ ſeries. Nam quæ interjiciuntur inter utrumque ſomnum, ad ſepulchrum & funus pertinent, ita ut continuum intelligamus reverà ſomnum fuiſſe. Phæaces enim intelliguntur οἱ φαιοὶ, ſive pullati, qui poſt funebrem coenam & epitaphium ſermonem quatuor libris habitum, funus deducunt. Quin & navis, quoniam pro ſepulchro fuit, in ſaxum denique mutatur. Nam, ut & hoc obiter adjiciamus, inter Corcyram & Ithacam jacet Samos, quæ eſt σῆμα ſeu tumulus: ſequitur Aſteris inſula, quam ſtellatam licet dicere, per quam ad Ithacam eſt iter: quæ, uti diximus, felicitas eſt & beata vita; verumtamen hac potiri commodè non poteſt Ulyſſes, antequam procos arcu vincat, & ſimul cum ancillis de medio tollat. Qui etenim perturbationibus animi & cupiditatibus fruſtra felicitatem ambientibus, imperare non poteſt, is nequit beatitudinis particeps fieri. Quibus ita declaratis, nemini poſthac mirum videri debet, cur Ulyſſem Homerus, coeleſtis patriæ jamjam compotem futurum, dormire ſeu mori faciat. Hæc, è cujus ingenio prodierint, ſi quis requirat, I. Auratum, maximum ſanè virum unicum & optimum Homeri Interpretem, Auctorem laudabo. Et hæc quidem ille pro Homero noſtro, quo nomine multùm ei ſane debemus. Sed illa ſententia Ariſtarchi valde mihi placet, qua allegorias à tota Poëſi Homerica explodebat. Si quis tamen præſenti delectetur, poteſt, quantum per me licet, uti: aut, ſi placet, operam quoque ſuam ad illuſtrationem Homerici iſtius figmenti conferat. Notanda eſt prætereà hæc Phæacum erga Ulyſſem ingenua fidelitas, qua eum non ſolum ſartum tectum in terram deponunt, & ita quidem ut ab injuria viatorum tutus eſſe poſſit: ſed etiam ei omnes divitias, quas dono ab Alcinoo & reliquis acceperat, ſine ullo dolo reſtituunt: ex illo etiam edicto, nautæ, caupones, ſtabularii commiſſa ut reſtituant: quod noſtri Jureconſulti poſteà etiam propoſuerunt. Sed Homerus id eſſe præſtandum hoc exemplo longe auguſtiſſimo demonſtravit.

B A R N E S I V S.

v. 96. Φόρκυνος δέ τις ἐςὶ λιμὴν] *Virgil.* Æn. l. 1. v. 163. *Inſula portum efficit objectu laterum.* vid. *Macrob.* l. 5. c. 3. *Turneb.* Adverſar. l. 18. c. 32.

98. Ἀπόῤῥωγες] Vid. Etymolog. M. v. Ἀποῤῥὼξ & Ἀπόῤῥωγες.

101. Νῆες ἐΰσσελμοι] Hanc veram in hujusmodi vocibus & antiquam *lectionem* paſſim probo. Sic *Iliad.* έ. v. 225. χάλκι ἐπίσσωτρα, προσαρηρότα, θαῦμα ἰδέσθαι. Sic *Heſiod.* Herc. Scut. v. 273. —— ἐΰσθωτρον ἀπ' ἀπήνης. Sic in ἐπισσείω, ἐπισσεύω, ut ad π'. v. 4.

103. Ἄγχοθι δ' αὐτῆς ἄντρον —— ἱρὸν Νυμφάων] Imprimis adeundus *Porphyrius*, περὶ ἄντρου Νυμφῶν, & *Euſtath.* fol. 507. lin. 14. Doctor *Stephanus* ad *Homeri Agilbæan.* fol. 187. *Spencerus* noſtras Poëta in Poëmate ſuo, *Faiery Queen* dicto, quem

quem accurate explicat Vir Cl. Dr. *Kenelmus Digby* in Epiſtolarum Politicarum Cabbala.

108. Φάρε' ὑφαίνουσιν —— θαῦμα ἴδεσθαι] Ita *Pſalm.* 139. v. 13. 14. &c. Φοβερῶς καὶ θαυμαστῶς ἐγενήθην.

110. Αἱ μὲν πρὸς βορέαο καταιβαταὶ ἀνθρώποισιν] Huc refer illud *Orphei*, Ἀντολίη τε, Δυσίς τε, θεῶν ὁδὸς οὐρανιώνων· *Euſeb.* præparat. Euangel. l. 3. c. 9. Per *Capricornum* fingunt *Platonici*, *Animas*, *Corpore ſolutas*, *in Cœlum* adſcendere. De qua re vid. *Cœl. Auguſtin. Curionem* in Hieroglyph. apud *Pierium*, fol. 436. F. & Epiſtol. Dr. *Fryar* VIII. fol. 421. Verum ex ipſis *Platonicis* contrarium profert *Cœl. Rhodigin.* Antiq. Lect. l. 15. c. 23. Scribunt, inquit, *Platonici*, & in Naturalibus non prætermiſit *Macrobius*, *Capricornum Cancrumque* dici a *Phyſicis*, Solis Portas. Quia in utroque obviante ſolſtitio, ulterius ſolis inhibeatur acceſſus. Per has item Portas, Animas de Cœlo in Terras meare, rurſumque de Terris Cœleſtia repetere; proindeque *Hominum* unam dici alteram *Deorum*. *Hominibus* dicari *Cancrum*, quia per hunc fiat ad ima defluxus; *Diis* vero *Capricornum*, quia illac poſtliminio Cœleſtibus animæ reſtituantur ſedibus, *&c*. *Mox*, Adde, quod *Boream* tradunt generationi percommodum; quo fit, ut morientes ſpiritu credatur excitare, *&c*. quibus ultimis verbis alludit ad locum *Iliad.* ε. v. 697. ubi *Sarpedon* ex deliquio recreatur a *Borea*.

MADe. DACIER.

Qu'on appelle le port du vieillard Phorcyne] Phorcyne, ou Phorcys, étoit fils de l'Ocean & de la Terre; ce Port d'Ithaque lui étoit conſacré, & il y avoit peut-être un Temple. Ce port exſiſtoit ſans doute du tems d'Homere, & s'il n'eſt plus aujourd'hui, il en faut accuſer les ſiecles, qui changent tout.

Et près de ce bois eſt un antre profond & delicieux] on pretend que cet Antre des Nymphes eſt une allegorie qui renferme un myſtere très profond & très merveilleux. Le ſavant Porphyre s'eſt occupé a l'expliquer dans un Traité qu'il a fait exprès, & je croi que c'eſt l'antre de Platon qui lui a donné cette idée. Il dit donc que cet antre eſt le Monde; il eſt appellé *obſcur* & *agréable*: *obſcur* parce qu'il eſt fait d'une matiére qui étoit tenebreuſe & ſans form, & *agréable*, parce qu'il eſt devenu agréable par l'ordre & par l'arrangement que Dieu y a mis; *Il eſt conſacré aux Nymphes*, c'eſt a dire, qu'il eſt deſtiné pour l'habitation des ames qui viennent a la naiſſance; Ces *urnes* & ces *cruches de belles pierres*, ce ſont les corps qui ſont partis de terre; Les *abeilles qui y font leur miel* ce ſont ces ames qui y ſont toutes leurs operations, & qui animant ces corps, les empêchent de ſe corrompre; Cet *ouvrage merveilleux que ces Nymphes font ſur leur nerfs*, qu'elles étendent ſur les os comme ſur des metiers; *Les fontaines*, *qui arroſent cet antre*, ce ſont les Mers, les Rivieres, les Etangs, & *les deux portes* ce ſont les deux *poles*; celle qui eſt au ſeptentrion eſt ouverte aux ames qui dependent a la vie, & celle du midi eſt ouverte aux mêmes ames qui s'en retournent au Ciel. Voila un précis de l'explication de Porphyre; elle eſt très ingenieuſe & très vraiſemblable. Je ſuis pourtant

I très

très persuadée qu'il y aura bien des gens qui diront que jamais Homére n'a pensé de si grandes merveilles, & qu'il n'a fait ici que son metier de peintre. Qui ne sait que les peintres peignent souvent d'imagination sans autre dessein que de plaire aux yeux? Cela est vrais mais ce n'est pas la methode d'Homere. Pour fonder cette explication de Porphyre, on peut dire qu'il est certain que dans ces anciens tems, ces sortes d'allegories étoient fort en vogue: nous n'en pouvons pas douter, puisque Salomon lui même dans le dernier chapitre de l'Ecclesiaste, en a fait une très belle sur l'état ou l'homme se trouve dans sa vieillesse. Toutes les parties du corps sont designées par des figures très justes & qui les expriment parfaitement.

P O P E.

V. 116. —— *a spacious port appears,*
Sacred to Phorcys ——]

Phorcys was the son of Pontus and Terra, acording to Hesiod's genealogy of the gods; this haven is said to be sacred to that deity, because he had a temple near it, from whence it receiv'd its appellation.

The whole voyage of *Ulysses* to his country, and indeed the whole *Odyssey*, has been turned into allegory; which I will lay before the Reader as an instance of a trifling industry and strong imagination. *Ulysses* is in search of true felicity, the *Ithaca* and *Penelope* of *Homer:* he runs through many difficulties and dangers; this shews that happiness is not to be attaind without labour and afflictions. He has several companions, who perish by their vices, and he alone escapes by the assistance of the *Phæacians*, and is transported in his sleep to his country; that is, the *Phæacians*, whose name implies blackness, φαίοι, are the mourners at his death, and attend him to his grave: the ship is his grave, which is afterwards turned into a rock; which represents his monumental marble; his sleep means death, through which alone man arrives at eternal felicity. *Spondanus.*

v. 124. —— —— *a gloomy Grotto's cool recess.*

Porphyry has wrote a volume to explain this cave of the Nymphs, with more piety perhaps than judgment; and another Person has perverted it into the utmost obscenity, and both allegorically. *Porphyry* (observes *Eustathius*) is of opinion, that the cave means the world; it is called gloomy, but agreeable, because, it was made out of darkness, and afterwards set in this agreeable order by the hand of the deity. It is consecrated to the Nymphs; that is, it is destin'd to the habitation of spiritual substances united to the body: The bowls and urns of living stone, are the body which are form'd out of the earth; the bees that make their honey in the cave are the souls of men, which perform all their operations in the body, and animate it; the beams on which the Nymphs roul their webs, are the bones over which the admirable embroidery of nerves, veins, and arteries are spread: the fountains which water the cave

are

are the ſeas, rivers and lakes, that water the world; and the two gates, are the two poles; through the northern the ſouls deſcend from Heaven to animate the body; through the ſouthern they aſcend to Heaven, after they are ſeparated from the body by death.

But I confeſs I should rather chuſe to underſtand the deſcription poetically, believing that *Homer* never dream'd of theſe matters, tho the age in which he fourniſh'd was addicted to allegory. How often do painters draw from the imagination only, merely to pleaſe the eye! and why might not *Homer* write after it, eſpecially in this place where he manifeſtly indulges his fancy, while he brings his Heroë to the firſt dawning of happineſs? He has long dwelt upon a ſeries of horrors, and his imagination being tired with the melancholy ſtory, it is not impoſſible but his Spirit might be enliven'd with the ſubject while he wrote, and this might lead him to indulge his fancy in a wonderful, and perhaps fabulous deſcription. In ſhort, I ſhould much rather chuſe to believe that the memory of the things to which he alludes in the deſcription of the cave is loſt, then credit ſuch a laboured and diſtant allegory.

vs. 134. *ſacred the ſouth, by which the gods deſcend.*]

Virgil has imitated the deſcription of this haven, *Æn. Lib.* I.

Eſt in ſeceſſu longo locus, inſula portum
Efficit, objectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur &c.

Within a long receſs there lies a bay
An iſland ſhades it from the rolling ſea,
And forms a port ſecure for ſhips to ride,
Broke by the jutting land on either ſide,
In double ſtreams the briny waters glide.
Betwixt two rows of rocks, a ſylvane ſcene
Appears above, and groves for ever green:
A grot is form'd beneath with moſſy ſeats,
Te reſt the Nereids, and exclude the heats:
Thither they bent, and haul'd their ſhip to land,
(The crooked keel divides the yellow ſand)
Down from the crannies of the living walls
The chryſtal ſtreams deſcend in murmuring falls,
No haulſers need to bind the veſſels here,
Nor bearded anchors, for no ſtorms they fear. *Dryden.*

Scaliger infinitely preſers the *Roman* Poët: *Homer*, ſays he, ſpeaks *humilia humiliter*, *Virgilius grandiora magnifice;* but what I would chiefly obſerve is, not what *Virgil* has imitaded. but what he has omitted; namely, all that ſeems odd or leſs intelligible; I mean the works of the bees in a cave ſo damp and moiſt; and the two gates thro' which the gods and men enter

I ſhall offer a conjecture to explain theſe two lines.

Sacred the ſouth, by which the Gods deſcend,
But mortals enter at the northern end.

It has been alreedy obſerv'd that the *Æthiopians* held an annual ſacrifice of twelve days to the gods; all that time they carried their images in proceſſion, and placed them at their feſtivals, and for this reaſon the gods were ſaid to feaſt with the *Æthiopians;* that is, they were preſent with them by their ſtatues: Thus alſo *Themis* was ſaid to form or diſſolve aſſemblies, becauſe they carried her image to the aſſemblies, when they were conven'd; and when they were broken up they carried it away. Now we have already remark'd, that this port was ſacred to Phorcys, becauſe he had a temple by it: it may not then be impoſſible, but that this temple having two doors, they might carry the ſtatues of the gods in their proceſſions; through the ſouthern gate, which might be conſecrated to this uſe only, and the populace be forbid to enter by it: for that reaſon the deities were ſaid to enter, namely, by their images. As the other gate being allotted to common uſe, was ſaid to be the paſſage for mortals. (*a*)

E D I T O R.

97. Φορκυνος] v. Diſſert. Hom. ad Porph. Cap. II.

102. Επι κρατος λιμενος] *in initio portus, ubi portus incipiebat:* v. Schol. ad h.l. & conf. cl. Simonis Obſerv. Lexicas p. 68. ibid. τανυφυλλος] v. Diſſert. Hom. Cap. II. minus recte ſcribitur τανιφυλλος, eſt enim a τανυειν· cæterum perrara eſt hæc vox, ad cujus ſimilitudinem effictum τανυπεπλος, de quo Euſtath. ad Iliad. I. p. 883. ed. Florent.

107. Ἱϛοι περιμηκεες] *mali oblongi*, ac *prælongi:* Sic ξεϛοι περιμηκεες apud Heſiod. Scut. Herc. v. 133. τα περιμηκεα των δενδρων Lucian. de Dea ſyria c. 28. & de procera Vercingetorigis ſtatura περιμηκης in D. Caſſio T. I. p. 248.

108. Φαρεα] Φαρος, *veſtis* genus, ſeu *texturæ:* Heſiod. λευκοισι φαρεεσσι καλυψομενω χροα καλον Opp. v. 196. συν ορφναιοις φαρεεσσι in Apoll. Rhod. L. III. v. 862. v. Schol. ad Ariſtoph. Theſmoph. v. 816. & Etym. M. *v.* ibid. ἁλιπόρφυρα] ſic ἁλιπορφυρα ἠλακατα *purpurea* ſunt *penſa* Odyſſ. ζ. 53. Euſtathius explicat ὁμοια τη θαλασση πορφυρουση· de Halcyone, ἁλιπορφυρος ειαρος ορνις Alcman in fragmento apud Antig. Caryſt. Cap. XXVII. ibid. θαυμα ιδεσθαι] frequentata hæc uſu Homerico eſt locutio. Odyſſ. Θ. 366. Αμφι δε εἱματα εσσαν επηρατα, θαυμα ιδεσθαι. Similia tamen apud alios quoque: v. Olear. ad Philoſtr. p. 899. 1. & Doctiſſ. Grammii Specim. Obſ. in Aratum v. 46.

109.

(*a*) Potuiſſet eundem ritum Popius ex antiquitate Romana illuſtrare; ſed obſtat eleganti & ingenioſæ ejus explicationi non dicam, ſed conjecturæ, quod remotiora ſint tempora, quam ut de ejusmodi ſignorum proceſſibus cogitare poſſimus: cultus Deorum ætate Ulyſſis, apud Ithacenſes præſertim, pauperes inſulæ habitatores, nimis erat ſimplex, quam ut magnificis Romanorum ritibus comparari poſſit: alia Lector in *Diſſert. Hom. ad Porph.* Cap. II. inveniet, eaque niſi me omnia fallant, & inſtituto Poetæ & rationi temporum melius convenientia.

109. Ὑδατ' αενκοντα] frequentissime Græci aquas vocabant αεναυς, αεναοντας, &c. inprimis flumina, & aquas scaturientes: v. VV. LL. ad Porphyr. de A. N. C. VIII. n. 6. Epigramma Simonidis ineditum Anthologiæ MS.

Αιδως και κλεοδημον επι προχοησι θεαιρου
ΑΕΝΑΟΥ ςονοεντ' ηγαγεν εις θανατον
Θρηϊκιῳ κυρσαντα λοχῳ πατρος δε κλεεννον
Διφιλου αιχμητης υἱος εθηκ' ονομα.

Convenit Lat. *aqua viva*: Virg. Æn. IV. —— *donec me flumine vivo Abluero* &c.

110. καταιβαται] rarissima vocis significatio passiva: *pervius*, *in quo* vel *per quem aditus patet*: alioquin καταβατης a καταβασις, Poëtice καταιβατης, *descensor* est & *desultor*: Glossæ MS. καταβατης] ὁ απο τυ αρματος αποβατης, hinc notum Jovis καταιβατυ cognomen: quod & Demetrio fuit tributum, teste Clem. Alex. in Protrept. p. 36. —— passivo usui proxime convenit notio τυ καταιβατις in Lycophr. v. 90. 91. ubi v. Tzetzem, & Nonno Paraphr. Joann. Cap. II. v. 64. junge Etym. M. v. αχερυσιας.

111. Θεωτεραι] θεωτερος, ὁ εςι θειοτερος ut ait Eustath. ad D. Perieg. v. 257. occurrit in Oraculo apud Porphyr. de Vit. Plotin. C. XXII. & celebri loco Platonis Alcib. II. exeunte, conf. Æn. Gazæum in Theophr. p. 13. θειοτατος apud Eunapium in Jamblich. p. 23.

VII. *EXCERPTA, QUÆ LOCUM POETÆ SPECTANT.*

e J. C Scaligeri Poëtices Lib. V. Cap. III. p. 521. sq.

„ Quid de portu? Videamus ex XIII. Ulysseæ particulatim,

Φορκυνος δε τις εςι λιμην ἁλιοιο γεροντος,
Εν δημῳ Ιθακης, δυο δε προβλητες εν αυτῳ
Ακται απορρωγες λιμενι ποτι πεπτηυῖαι·
Αἱ τ' ανεμων σκεπωσι δυσαηων μεγα κυμα.

Εκτοθεν —— Principio portus tum natura tum commoditas longe melius explicatur,

Est in secessu longo locus —— Jam est secessus, jam longus: —— *Insula portum efficit* —— Rationem reddit, quomodo efficiat, —— *objectu laterum: quibus omnis ab alto frangitur, inque sinus scindit sese unda reductos.* Necessum est, tranquillum intus esse mare: quod jam fractum, jam tectum atque abductum ab instantibus fluctibus: qui item franguntur ante, quam impetum faciant. Nam tametsi Homericum circumstant rupes: aditus tamen nihilo secius vento expositus fluctus excipit integros. Aditum propterea munivit noster insulæ objectu. Nunc autem latera, sicut ille,

Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur In cœlum scopuli ——— necesse est altas esse, non solum præruptas, ut ille dicebat. Nam prærupta non omnia excelsa. Ex alto igitur ingruentes ventos arcent nostræ. Et cum illi diceret,

——— Εντοσθεν δε ανευ δεσμοιο μενουσι.

Νηες ευσσελμοι ——— non apposuit causam. At apposuit noster, *Æquora tuta silent* ——— Mira verba. Deinceps ornatus utriusque,

Αυταρ επι κρατος λιμενος τανυφυλλος ελαιη,
Αγχοθι δ' αυτης αντρον απειρατον (*sic*), ηεροειδες
Ἱρων νυμφαων, αἱ Νηϊαδες καλεονται·
Εν δε κρητηρες τε και αμφιφορηες εασι
Λαϊνοι, ενθα δ' επειθα τιθαιβωσσουσι μελισσαι.

Humilia, & humiliter. Noster vero grandiora & magnifice

——— *tum sylvis scena coruscis*
Desuper, horrentique atrum nemus imminet umbra.

Quid enim sola oliva, quam etiam falso τανυφυλλον vocavit? folia namque gerit brevia, tametsi non rotunda. Sed palma est τανυφυλλος & Hemionitis & Arundo. Tum autem descriptio antri figura necessaria: *Scopulis pendentibus*. Deinde versus ipsis aquis dulcior:

Intus aquæ dulces vivoque sedilia saxo.

Postea cum dixit *Nympharum domus*, non egit Grammaticum, ut ille, ——— αἱ νηϊαδες καλεονται. Quanquam potius Nereides esse oportuit. Non enim posuit intus dulces aquas. Quemadmodum noster, cum tamen crateres & amphoras nominaret: quanquam earum usum ad apum thesauros, non ad potum deduxit.

e Mottei Hexaemero.

Debuisset hic sequi interpretatio loci Homerici, quam satis copiosam dedit Vir plane singularis ingenii & ad quævis paradoxa mire proni, *M. de la Motte Vayer*, in parvo libello, Parisiis primum, ut audivi, dein Amst. 1671. 12°. sigillatim edito, nec unquam postea inter opera ejus, quorum tres vidi editiones, recuso (*a*), hac inscriptione: *Hexameron rustique, ou les six journées passées a la Campagne entre des personnes studieuses*, ubi hæc disputatio occurrit Die IV. p. 94 — 122. Sed veritus ne qua castos Lectorum aures observationibus nude nimis, licet eleganter, propositis læderem, satius duxi

(*a*) Libellum hunc hodie perraro obvium, quem indicio Fabricii B. G. IV. 186. diu quæsiveram, tandem commodavit doctissimus Ecclesiæ Gallicanæ apud Roterodamenses Pastor, M. Guiot, quem honoris caussa hic memoro: postea ipse etiam casu obvium mihi comparavi.

duxi legendam commendare Dissertatiunculam iis quibus libelli copia est, quam ut immodestiæ aut offensionis datæ notam incurrerem. Maxime cum ita comparata sit ejus explicatio, ut verosimilitudine sua Lectori blandiatur quidem (*b*), nam optime omnia videntur convenire, at neminem tamen rite rem examinantem in consensum sit adductura. Quomodo locum intellexerit, e Petito de Sibylla L. II. C. X. Lector videbit, ubi excerptum legerit, quod ex ea dabimus P. II. hujus apparatus.

e Wowerio de Polymathia Cap. XVII.

„ Aristoteles Lib. I. de Poëtica, ubi disputat inanem & ridiculam esse excusationem illorum, qui cum aliquid ατοπον commenti sunt, confugiunt ad hanc rationem, quod nisi ita fecissent, fabula periisset. At ineptum esse, inquit, veniæ committere errorem, quem vitare poteras. Hujusmodi multa ab omni ratione abhorrentia passim in Odyssea legi scribit, & præsertim illo loco, ubi Ulyxem a Phæacibus in terram Ithacam exponi fingit Odyss. N. ὡς δε το λεγειν, ὁτι ανηρητο αν ὁ μυθος, γελοιον· εξ αρχης γαρ ȣ δει συνιςασθαι τοιουτȣς: αν δε θη και φαινηται ευλογωτερον, αποδεχεσθαι και ατοπον· επει και τα εν Οδυσσεια αλογα, τα περι την εκθεσιν, ὡς ουκ αν ην ανεκτα, δηλον αν γενοιτο, ει αυτα φαυλος ποιητης ποιησει. νυν δε τοις αλλοις αγαθοις ὁ ποιητης αφανιζει, ηδυνων το ατοπον. Sed Aristotelis interpretes necdum ostendisse videntur, quid in hac Homerici operis parte ατοπον & reprehendendum duxerit Philosophus. An quod tam diuturnum Ulyxis somnum finxerit, ut ne toto quidem itinere expergefactus sit, an quod Phæaces non expectarint, ut abeuntes vigilantem amplecterentur & numquid vellet exquirerent; sive quod destitutum in litore dormientem reliquerint, expositum injuriæ & furtis. Sane antiquis absurdam visam fictionem dormientis Ulyxis apparet ex Philostrati Heroicis in Protesilao: καλει δε τον Οδυσσεα Ὁμηρȣ παιγνιον, καθευδων τε γαρ πολλαχȣ απολλυται, και εκφερεται της νεως των φαιακων, ὡσπερ αποθανων εν τῃ ευπλοιᾳ. Accedit descriptio antri, quod non solum contra fidem historicam in Ithaca, Græciæ insula & vicina ac nota iis, quibus Homerus poëma suum condebat, collocat. Nam de incognitis & longinquis concessum est poëtis tuto mentiri. Sed ατοπως και αλογως fingit, duas in illo portas, per quas Dii & homines transirent. Hoc veteribus criticis valde absurdum visum fuisse, manifestum est ex Porphyrii περι αντρȣ (commentario), qui auxilium allegoriæ & sensus mystici advocat, ut commode interpretetur, quod & Cronium & Numenium fecisse, ex eodem Porphyrio & Eustathio patet. Philostratus minus apte Homerum finxisse scribit, Deas Ulyxis amore captas fuisse, quia ætate jam provectior, simus & exilis staturæ, oculis vagis, obstipo capite, specie meditantis; & hæc quidem illepida & minime idonea εις τα ερωτικα.

(*b*) Traxit hæc veri species in consortium erroris imperitum auctorem libelli insulsissimi *l'Apotheose du beau sexe*, quem vide hanc explicationem adoptantem p. 86. sqq.

COL-

COLLECTANEA

AD LIBELLVM

PORPHYRII

DE ANTRO NYMPHARVM.

PARS SECVNDA

Quæ Porphyrium illustrat.

I. *EXCERPTA*

e Marshami Canone Chronico.

(p. 269. 270.) Homerus ex Ægyptiaca Orphei disciplina, didicit Animas æternas in humana corpora delabi, rursusque ad Superos remeari; unde in symbolum corruptibilis hujus regionis, effinxit *Antrum Nympharum*; in quo

- - - - δυω δε τε αἱ θυραι εισιν,
Αἱ μεν προς βορεαο καταιβαται ανθρωποισιν·
Αἱ δ'αυ προς Νοτου εισι θειωτεραι; ουδετι κεινῃ
Ανδρες εσερχονται, αλλ' αθανατων ὁδος εϛιν.

Porphyrius (cujus eximius de hoc *Antro* libellus ab Holstenio editus est) dicit Antrum ferre εικονα και συμβολον του κοσμου, *imaginem & symbolum Mundi*: Ναΐδες δε Νυμφαι, αἱ εις γενεσιν κατιουσαι ψυχαι, *Naides autem Nymphæ sunt Animæ generationem subeuntes.* Altera *porta* est ψυχων εις γενεσιν κατιουσων, *Animarum in generationem descendentium*; altera ου θεων, αλλα των εις θεους ανιουσων, *non Deorum sed* (animarum) *ad Deos adscendentium. Ideo non dixit Deorum viam, sed* αθανατων· *quod animabus est commune, quæ sunt sua essentia immortales.*

(p. 279.) HERACLITVS Ephesius dixit (Diog. Laërt. p. 238. e.) Παντα ψυχων ειναι και δαιμονων πληρη, *omnia plena esse animarum & dæmonum.* Quod & Thales & Pythagoras dixerunt. De duobus principiis contrariis dixit, των εναντιων, το μεν επι την γενεσιν αγον καλεισθαι πολεμον και ερω· το δε επι την εκπυρωσιν, ὁμολογιαν και ειρηνην· και την μεταβολην, ὁδον ανω, κατω. *Contrariorum, quod ad generationem res ducit, vocari Bellum & Litem; quod ad eruptionem* (sive interitum) *vocari Concordiam & Pacem; Mutationem vocari, iter sursum, & deorsum.*

Du-

Duplex hæc via duas animarum portas reſpicit, in Homerico Nympharum antro. Iſtam autem de Principiis ſententiam *Heraclides Ponticus* (in allegoriis) ad Empedoclem & ad Homerum; qui *allegorice introducit duas civitates, unam Pacis, alteram Belli* &c.

e PETITO DE SIBYLLA L. II. Cap. X.

CAPUT X.

De myſtico apud Homerum Nympharum antro. Item de Platonis ſpelunca: tum de ſpecuum ejusmodi ſubterraneorum cauſſis.

Ac de Sibyllæ antro ſatis dictum arbitror: Hæc autem diſputatio, quam modo de eo antro habui, admonet me ut de altero, quod Phorcyno in portu Ithacæ ſub rupibus ſitum Nymphis ſacrum iis, quæ Naiades dicuntur, deſcribit Homerus Lib. 13. Odyſſeæ; tum de ea, quam Philoſophorum Homerus Plato initio ſeptimi de Republica proponit, ſpelunca, quid mihi videatur data occaſione attingam. Ac primum de illis Nymphis ſacro, propterea quod Porphyrius myſteria non pauca ſub ea deſcriptione latere cenſuit, quæ & libro ſingulari eruditiſſimo enarrare atque explicare tantus Philoſophus non dubitavit. Sunt autem Homeri verſus hujusmodi:

Αὐτὰρ ἐπὶ κρατὸς λιμένος τανύφυλλος ἐλαίη·
Ἀγχόθι δ᾽ αὐτῆς ἄντρον ἐπήρατον, ἠεροειδὲς,
Ἱρὸν νυμφάων αἳ Νηϊάδες καλέονται.
Ἐν δὲ κρητῆρές τε καὶ ἀμφιφορῆες ἔασιν
Λάϊνοι. ἔνθα δ᾽ ἔπειτα τιθαιβώσσουσι μέλισσαι.
Ἐν δ᾽ ἱςοὶ λίθεοι περιμήκεες, ἔνθά τε νύμφαι,
Φάρε᾽ ὑφαίνουσιν ἁλιπόρφυρα, θαῦμα ἰδέσθαι.
Ἐν δ᾽ ὕδατ᾽ ἀενάοντα, δύω δέ τε οἱ θύραι εἰσὶν.
Αἱ μὲν πρὸς βορέαο καταιβαταὶ ἀνθρώποισιν,
Αἱ δ᾽ αὖ πρὸς νότου εἰσὶ θεώτεραι, οὐδέ τι κείνῃ
Ἄνδρες ἐσέρχονται, ἀλλ᾽ ἀθανάτων ὁδός ἐςιν.

Latine autem eruditus aliquis mihi non notus hunc Homeri locum ſic reddidit, quam verſionem in eorum gratiam qui Græce neſciunt apponere placet:

Stat ramis diffuſa in portus vertice oliva,
Quam propter peramœnum antrum obſcurumque recedit,
Sacra domus Nymphis, quæ Naïdes indigitantur.
Intus crateres, patulæque ex marmore vivo
Amphoræ, apes dulci qua ponunt mella ſuſurro.
Saxea ſunt intus quoque ſtamina longa, ubi Nymphæ

Purpureas texunt telas, mirabile visu.
Intus perpetui latices: sed janua duplex:
Hæc boream spectans homines admittit, at illa
Respiciens austrum divinior, invia prorsus
Est homini, præbetque viam immortalibus unis.

Nec abs re arbitror subnectere Maronis loca, in quibus respexisse ad Homeri picturam, ac etiam colores ex ea erasisse videri potest, quos in suum opus transferret: cum in primo magni operis portum simul & antrum sub scopulis describit hunc in modum.

Est in secessu longo locus: Insula portum
Efficit objectu laterum, quibus omnis ab alto
Frangitur inque sinus scindit sese unda reductos.
Hinc atque hinc vastæ rupes, geminique minantur
In coelum scopuli: quorum sub vertice late
Æquora tuta silent: tum silvis scena coruscis
Desuper; horrentique atrum nemus imminet umbra,
Fronte sub adversa scopulis pendentibus antrum:
Intus aquæ dulces, vivoque sedilia saxo,
Nympharum domus: hic fessas non vincula naves
Ulla tenent, unco non alligat anchora morsu.

Cujus loci priores versus ex his Græcis, quibus portum illum Homerus describit, expressos palam est:

Φόρκυνος δέ τις ἐςὶ λιμὴν ἁλίοιο γέροντος
Ἐν δήμῳ Ἰθάκης. δύο δέ προβλῆτες ἐν αὐτῷ,
Ἀκταὶ ἀποῤῥῶγες, λιμένος ποτιπεπτηυῖαι.
Αἳ τ' ἀνέμων σκεπόωσι δυσαήων μέγα κῦμα.

Id est, *Phorcynis quidam est portus marini senis*
In agro Ithacæ; duo autem projecti in ipso
Scopuli prærupti in portum se expandunt:
Qui extra ventorum arcent graviter spirantium
Magnum fluctum.

Reliqua autem de Nympharum texentium industria & textis purpureis idem Maro expressit in 4. Georgic. in fabula Aristæi:

At Mater sonitum thalamo sub fluminis alti
Sensit: eam circum Milesia vellera Nymphæ
Carpebant, hyali saturo fucata colore.

Nonnihil tamen mutavit Maro: nam quæ Homerus ἁλιπόρφυρα dixit, ipse aliam ra-

rationem ſecutus, hyali ſaturo colore infecta & penitus infecta dixit. Quod iſtud epithetum magis Naiadum, quæ fontium & fluminum numina, rebus congruens & familiare videatur. Scaliger in Epinomide Cap. 6. de Virgilio loquens: *Et in quarto conſummati operis* Hyalum *pro vitri colore poſuit, tanto judicio & venuſtate, quanta fuit a Grammaticis ignorata.* Eſt autem Hyali color ſubviridis, eodem teſte in Exercitat. 315. ſect. 2. *Sed animadvertendum* (inquit) *nos a vitro vitreum pro candido agnoviſſe. At Virgilius a Græco ſubviridem in lana intellexit:*

Carpebant Hyali ſaturo fucata colore.

Quomodo & Scarmillonius Lib. 2. de coloribus Cap. 19. hunc locum interpretatur. Talis enim aquæ paulo altioris color, qualis vitri denſioris.

Sed ad ſupra allatos Homeri verſus revertamur, quibus antrum illud Nympharum in portu Ithacæ ſtudioſe deſcripſit. Tametſi enim Cronius Platonicus & eum ſecutus Porphyrius, ut ſupra attigi, negant ad literam poſſe accipi, quæ de antro illo Homerus dicit, ſed in ſenſu allegorico eſſe intelligenda; non tamen propterea ab ejus loci conſideratione temperandum cenſemus, ceu ad nos nihil pertineat, immo tanto impenſius animum intendere decet, ut quid ſub ea allegoria Poëtica lateat myſterii proponamus: certi non minimam hanc rerum hujus mundi aſpectabilium & caducarum eſſe dignitatem, earum etiam quæ abjectiores cenſentur, qualia ſunt antra illa & cavitates terræ, ſaxa & lapides ita eſſe conditas, ut poſſint præbere imagines & ſymbola rerum altiorum & divinarum iis, qui ſcalam illam Patriarchæ ubique terrarum poſitam hominibus, qua a terris in cœlum animo aſcendant, videre poſſunt, alioqui (ut etiam in præfatione monui) non erat, cur de Sibylla, de antris ejus, & aliis ad eam pertinentibus dicerem, ſi nihil me ex talibus profundioris ſapientiæ expiſcari poſſe ſperarem; aut certe mihi eorum mos ſequendus eſſet, qui nihil ex veterum Scriptorum ſcriptis niſi vepres depectunt. Sed & negotioſos homines & ſuperficiarios librorum helluones moneo, hinc procul faceſſant, & alibi ſtomacho ſuo aptiora quærant. Quod igitur non ad literam deſcriptio illa antri apud Homerum accipi debeat, ſed allegorice, hinc primum oſtenditur: quia Geographi & περιηγήσεων ſcriptores nullam ejus ſpeluncæ in portu Ithacæ mentionem faciunt. Putare autem, Homerum artificem tantum, nulla alia cauſa ſed ſola fingendi libidine impulſum, finxiſſe antrum, quod nuſquam eſſet, fidem omnem & probabilitatem excedit, quod ne in mediocres quidem Poëtas ſcilicet cadit. Quis porro citra allegoriam fingere audeat, antrum alicubi eſſe, duos habens exitus, unum quo homines omnes ingrediantur, alterum quo Dii, & quicquam ejuſmodi a natura eſſe factum: cum univerſum terrarum orbem mundumque omnem commune hominum & Deorum domicilium eſſe conſtet? Alia addit Porphyrius, iis, qui literæ inhærent non minus difficilia, ne dicam inexplicabilia. Quorſum portæ iſtæ antri geminæ; una hominum, altera Deorum? Cur non quæ hominibus patebat ad boream, quæ Diis ad auſtrum converſa eſt? Cur non ſimpliciter Nympharum, ſed earum, quæ Naiades dicuntur? Quomodo idem antrum ἐπήρατον καὶ ἠεροειδὲς hoc eſt, *amabile & obſcurum* tenebroſumque dicatur, cum tenebræ naturaliter formidinem potius quam cupiditatem aut voluptatem inferant? Præterea

terea quid ſibi volunt in antro crateres & amphoræ lapideæ: in quibus non quicquam liquorum, quæ talibus in vaſis reponi ſolent, ſed apum favi ibi operantium continentur?

Quid textoria inſtrumenta ex lapide item apparata & confecta, non autem ex ligno? Quid veſtes illæ & telæ, quas Nymphæ in tenebris ordiuntur, & nihilominus ita aſpectabiles, ut cernentibus admirationem moveant? Quid poſtremo olea, una omnium arborum in portus fronte feraces explicans ramos?

In quo etiam magnus Scaliger acumen criticum exercere non dubitavit Lib. 5. Poëtices: *Quid enim,* (inquit) *ſola oliva? quam etiam falſo* τανύφυλλον *vocavit? Folia namque gerit brevia, tametſi non rotunda.*

Immemor ejus, quam alibi de Homero & Herodoto protulit, ſententiæ multo prudentioris: quos viros in commentario in librum Hippocratis non modo utriusque Orationis, hoc eſt ſolutæ & numeris adſtrictæ, Principes ſtatuit, ſed etiam ſapientes. *Nam & Homerum* (inquit) *nunquam putaſſem ſummum & Phyſicum, &, ut tum eſſe poterat, Theologum, niſi tam ſtulte de Diis locutus eſſet, neque enim tam vecors, tamque futilis eſſe potuit, ut ea ſic intelligeret; ſed ad ſiderum poteſtates atque officia geniorum omnia voluit referri.*

Hæc cum de Homero ſentiret, qua mentis vertigine poſtea in eundem tam petulanter debacchetur in Libris Poëticis, ſatis equidem mirari non poſſum. Cur enim, ſi Homerum in eo commentario agnoſcit ſapientem fuiſſe, neque ad literam, quæ de Diis dicit eſſe accipienda, non item in illis Poëtices Libris ea loca, in quibus Homerum vecordiæ accuſat, altius ſcrutatur; ut quid ſapientiæ ſub verborum facie lateat, intelligat? Cum præſertim tam multa Plato & Ariſtoteles paſſim de Homeri divinitate & allegoriis ſcripta reliquerint; tam multa Proclus in commentario ad Platonis Timæum & Libros de Republica: tum porro & Porphyrius (quem Philoſophorum doctiſſimum beatus Auguſtinus vocat) in hoc aureo Libello de Nympharum antro. Magna igitur Scaligeri importunitas, dum tam frigide & futiliter Homero in ea antri deſcriptione in portu Ithacenſi inſultat: quem non modo in oleæ arboris deſcriptione malo epitheto uſum arguit, ſed etiam egiſſe Grammaticum, quod non contentus Nymphas dixiſſe, addiderit: αἳ νηϊάδες καλέονται: ceu mera hæc ſit gloſſa parum ad rem pertinens. Quin etiam Homerum caſtigat, quod non potius *Nereides* has Nymphas dixerit.

Quæ & alia ejus deſcriptionis ſcientiſſime in hunc modum ab Homero eſſe compoſita oſtendit Porphyrius; quem proinde nunc, exploſo Scaligero & aliis priſcæ ſapientiæ oſoribus, audire divina Homeri in eo antro ſenſa interpretantem operæ pretium eſt. Attingam autem ſingula breviter, ut par eſt ad alia inſtituti properantem.

Primum igitur ad antra quod attinet, hæc typum & ſymbolum fuiſſe mundi apud priſcos ſapientes docet Porphyrius, ſive mundum in ſe totum ſpectemus, ſive etiam partes, ex quibus conſtat: ex materia enim una communi omnium rerum naturalium & variis formis conſiſtit mundus. Hujus itaque omnium poſtremæ mundi partis, materiæ inquam, ſymbolum terram eſſe innuerunt & ita accipiebant in conſecratione antrorum; quorum analogiam ad materiam primam & ſimilitudi-

dinem præclare ibi declarat Porphyrius, quem ſtudioſi adeant, neque enim, quæ ibi affert omnia huc transferre placet. Antrorum etiam obſcuritas non male ad materiam ſe accommodat; ſed & rerum poteſtates in profundo, hoc eſt, in eſſentia ſitas, notat. Antrum igitur quod eſt mundus, ἠεροειδὲς propter materiam idemque ἐπήρατον *jucundum* & *amabile* ob formæ decorem & ornatum, unde nomen mundo eſt inditum. Haud aliter & Plato in 7. de Republica ſpeluncam facit imaginem mundi, ut etiam in argumento notat Ficinus: *Tu vero, ubi Plato in erudiendo civili Philoſopho imaginem proponit ſpeluncæ & vinculorum, & luminis cujusdam umbrarumque, & aquæ; ſpeluncam intellige hunc quem videmus mundum, ſi ad mundum inviſibilem comparetur: vinculum vero corpus humanum, ſive potius perturbationem animum corpori alligantem: Umbras autem res omnes quæ ſenſus movent.* Sed & ὕδατα ἀενάοντα aquarum perennis ille fluxus in antris, materiæ inſtabilis, & pronæ ad omnem motum ſymbolum eſſe nemo non videt.

Hinc & Naiadum ſeu Naidum appellatio ἀπὸ τῶν ναμάτων. Eſt autem νᾶμα non aqua ſimpliciter, ſed quæ in motu eſt, & aliunde manat, fluentum, fons. Quo ſignificatur ſeminis genitalis ad hominum procreationem commotio & fluxus, quemadmodum Nympharum Naiadum nomine vult intelligi animas omnes in generationem prolabentes.

Sic aquæ in reconditis Hebræorum literis pro humore illo humani generis inſtauratore. *Eſaias C.* 48. *audite hæc domus Jacob qui vocamini nomine Iſraël, & de aquis Juda exiſtis.* De aquis Juda, hoc eſt, fluviis: quo id quod dictum eſt intelligi debet. Et ſane Plato in Timæo flumen appellat eam colluviem, in quam anima viam generationis iniens incidit: αἱ δὲ ψυχαὶ εἰς ποταμὸν ἐνδε θεῖσαι πολὺν, οὔτε ἐκράτουν &c. Nymphæ igitur, quæ Naiades vocantur, animæ ſunt propriis fluentis præſidentes, ut Numenius expoſuit teſte Porphyrio: Νύμφας δὲ ναΐδας λέγομεν καὶ τὰς τῶν ὑδάτων παρεςώσας δυνάμεις ἰδίως. ἔλεγον δὲ καὶ τὰς εἰς γένεσιν κατιούσας ψυχὰς κοινῶς ἁπάσας. ἡγοῦντο δὲ προσιζάνειν τῷ ὕδατι τὰς ψυχὰς θεοπνόῳ ὄντι. ὥς φησιν ὁ Νουμήνιος. Eoque etiam verba Moſis trahit Porphyrius: *& ſpiritus domini ferebatur ſuper aquas.* Quod ab Ægyptiorum Theologia ſumptum oſtendit. Sed & Naiadum & potentiæ aquis præſidentis propria ſymbola crateres lapidei & amphoræ in eodem antro repoſitæ: quæ tamen vaſa non aquam aut liquorem alium quemlibet, ſed Apes & mel continere dicuntur. Et merito vaſa illa lapidea finguntur, quod aquæ in antris e ſaxis ſcaturiant; apes autem in iis operantes animas ipſas generationi incumbentes exponit Porphyrius: πηγαὶ δὲ καὶ νάματα οἰκεῖα ταῖς ὑδρίασι νύμφαις, καὶ ἔτι δὲ μᾶλλον νύμφαις ταῖς ψυχαῖς ἃς ἰδίως μελίσσας οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν, id eſt, *fontes vero & fluenta aquis præſidentium Nympharum propria ſunt: adhucque magis animarum, quæ Nymphæ dicuntur, quas veteres apum nomine indigitabant.*

Mel autem, apum opus, quid aliud quam voluptatis ſymbolum ex amore, quem & Poëtæ γλυκύπικρον vocant, & quodam oeſtro ſeu punctura occulta humoris, quæ titillatio dicitur: proinde mox ἱςοὺς λιθίνους *ſtamina lapidea* ſubdit Homerus, & φάρε' ἁλιπόρφυρα *purpurea texta*, quo σαρκοποιΐαν ænigmatice adumbrari cenſet Porphyrius, propter ſanguinem, ex quo generantur carnes, quæ circa oſſa lapidea adnaſcuntur, ut ipſa operiant. Omnium enim, quæ in corpore noſtro continentur, ni-

nihil tam ad lapidis naturam accedit quam oſſa. Genus profecto texturæ eſt quod natura in rebus procreandis exercet; quemadmodum Orpheus ipſe agnovit, qui Proſerpinam omnium, (quæ in hoc mundo ſenſibili feruntur Dea Præſes ponitur) texentem inducit; peplum ſcilicet, quo nomine cœli compagem & ornatum Priſci vocabant, quod eo cœleſtes Dii ceu veſtimento tegantur. Et de his hactenus. Nunc de duabus antri portis, & olea in vertice portus conſpicua. Earum portarum una ad boream converſa eſt, altera ad auſtrum: per illam homines ingredi in antrum, per hanc homines non admitti, ſed Deos, quibus ſolis pateat, Homerus expreſſe dicit: Quo vel uno intelligi poteſt; merum eſſe ænigma quidquid de hoc antro Nympharum dicitur, non ſimplicem loci deſcriptionem: Quis enim in animum inducat, usquam fuiſſe antrum naturâ aut arte poſitum, quo homines omnes debeant ingredi, quo item Dii; ideoque his & illis aditus januasque ſeorſim in illo antro apertas? Multa igitur Porphyrius ad ſecretam earum portarum intelligentiam nobis inſinuandam doctiſſime diſſerit, quæ ſigillatim omnia referre longum eſſet; ſatis erit ſummatim oſtendere, quorſum illa pertineant. Summa diſputationis, mundum univerſum naturæ in duas diviſum eſſe regiones: unam meliorem, & divinis magis accommodatam, alteram ſequiorem caducisque & humanis familiarem & dicatam: priorem illam eſſe verſus auſtrum & meridiem, poſteriorem boream verſus.

Quod autem melior ſit pars quæ ad auſtrum vergit, multis oſtendi poteſt, primum quidem caloris natura, quæ ibi dominatur, cum in oppoſita regione vigeat frigus; quod autem caliditas frigore ſit potior manifeſtum eſt: omnis quippe fecunditas, vis, perfectio in naturæ operibus, caloris beneficium eſt; ſterilitas, torpor, inertia a frigore proficiſcitur, unde *iners* & *ſceleratum* frigus Poëtarum doctiſſimis dicitur. Sed & lumen in auſtrinis mundi partibus magis omnia colluſtrat, quo nihil in natura præſtantius, aut divinius; in borealibus ut minus caloris, ſic & luminis minus, quod magis remotæ ſunt a curſu ſolis: nebulæ autem, & caligo & tenebræ ceu propria in ſede regnant. Idem diſcrimen videre eſt in hominum ingeniis, quæ, ut Ariſtoteles docet in problematis, verſus auſtrum acutiora ſunt & prudentiæ capaciora; verſus boream obtuſa magis, &, ut ita dicam nebuloſa. Cæterum (quod hic inprimis notandum eſt) quanto his minus mentis & prudentiæ, tanto corpora & ampliora & robuſtiora, magis item fecunda eſſe conſtat: cum verſus meridiem degentibus illorum comparatione parva corpora & infirma imbecilliaque ſint: mens autem ad proportionem agilis & rerum magnarum capacior exiſtat.

Quam diverſitatem adeo inſignem regionum terræ conſiderantes priſci illi ſapientes, in tropico cancri, & ſigno illo, in quo maximæ ſolis verſus boream declinationis meta eſt, animarum e cœlo deſcenſum poſuerunt; in capricorno, maximæ item verſus auſtrum declinationis meta, earumdem animarum regreſſum & adſcenſum ad Deorum ſedem & meliorem vitam. Quibus in ſignis Plato, ad antrum Homericum reſpiciens, duas, qua animæ ultro citroque commeent, portas conſtituit. Porphyrius: δύο οὖν ταύτας ἔθεντο πύλας καρκῖνον καὶ αἰγόκερων οἱ θεόλογοι. Πλάτων δὲ δύο ϛόμια ἔφη. Τούτων δὲ καρκῖνον μὲν εἶναι δι' οὗ κατιᾶσιν αἱ ψυχαί· αἰγόκερων δὲ δι' οὗ ἀνιᾶσιν. Sic autem hanc doctrinam Macrobius a Platonicis, quos ſtudioſe legerat, ac-

acceptam latine expreſſit in ſomnio Scipionis Lib. 1. C. 12. *zodiacum ita lacteus circulus obliquæ circumflexionis occurſu ambiendo complectitur, ut eum, qua duo tropica ſigna capricornus & cancer feruntur, interſecet. Has Solis portas Phyſici vocaverunt, quia in utraque obviante ſolſtitio ulterius Solis inhibetur acceſſio, & fit ei regreſſus ad zonæ viam, cujus terminos nunquam relinquit. Per has portas animæ de cœlo in terras meare, & de terris in cœlum remeare creduntur. Ideo Hominum una, altera Deorum vocatur. Hominum cancer, quia per hunc in inferiora deſcenſus eſt, capricornus Deorum, quia per illam animæ in propriæ immortalitatis ſedem & in Deorum numerum revertuntur.*

Et hoc eſt quod Homeri divina prudentia in antri Ithacenſis deſcriptione ſignificat. Sed animadvertendum eſt, ex Porphyrio non recte portam Deorum dici eam, quæ ad auſtrum eſt, ut Macrobius loquitur; non enim Dii per eam vadunt, neque hæc eorum via, ſed animarum in Patriam cœleſtem redeuntium. Proinde Homerus non θεῶν, ſed ſimpliciter ἀθανάτων, hoc eſt, immortalium, nempe animarum, iter eſſe dixit. Hæc igitur Myſtica earum portarum expoſitio eſt, ſecundum Platonicos: cui, quod ad boreæ & auſtri denominationem & ſignificationem attinet, firmamentum ab ipſius divinæ ſapientiæ ſacris oraculis accedit, quibus auſtrum ſemper in bonam accipi partem conſtat, aquilonem in malam. Quo ſenſu uſurpat Eccleſiaſtes Cap. 2. *ſi ceciderit lignum ad auſtrum aut ad aquilonem, in quocumque loco ceciderit, ibi erit.* Ad quæ verba Hieronymus: *quantum Ego exiſtimo* (inquit) *ſemper in bonam partem accipitur auſter.* Sequitur hanc regulam Auguſtinus, & in commentario ad Pſalmum 125. ad hunc verſum: *converte domine captivitatem noſtram, ſicut torrens in auſtro;* auſtrum exponit ſpiritum ſanctum. *Gelaveramus* (inquit) *in captivitate, conſtringebant nos peccata noſtra: flavit auſter, ſpiritus ſanctus, dimiſſa ſunt nobis peccata, ſoluti ſumus a frigore iniquitatis: tanquam glacies in ſereno, ſic ſolvuntur peccata noſtra.* Si auſter in bonam partem accipitur, igitur aquilo in malam.

Hinc illud in iisdem ſacris Codicibus: *ab aquilone pandetur omne malum*, item: *ab aquilone exardeſcent mala ſuper terram.*

Et Princeps Cacodæmonum apud Eſaiam dicit: *ſedebo in monte Teſtamenti, in lateribus Aquilonis.* Ex his igitur patet, quanta ſapientiæ profunditate Homerus auſtralem antri Nympharum portam immortalibus aſſignet, borealem hominibus.

Reſtat igitur ut de olea antri ſummitatem occupante dicamus. Propoſuimus ſupra in ea arbore cenſuram Scaligeri. Primum quidem cur olea potius ibi quam alia arbor: deinde quod oleam τανύφυλλον vocet, quæ folia brevia habeat, tametſi non rotunda: his adde hoc ex Porphyrio, cur ἐπὶ κρατος λιμένος *in vertice portus* hanc ſitam dicat. Hæc temere in hunc modum ab Homero eſſe compoſita non eſt putandum: quid igitur? Oleam Minervæ ſacram fuiſſe vel ex Poëtis notum eſt.

Minerva autem ſapiens ſupra omnes Deas, vel potius ipſamet ſapientia Dei, unde e capite Jovis ſine matre genitam fabulantur. Hoc ſciens Poëtarum diviniſſi-

nissimus, ut Plato eum passim appellat, oleam in portus vertice ponit, symbolum sapientiae, qua Deus universum mundum condidit. Porphyrius: Κρατογενοῦς δ' οὔσης τῆς θεοῦ οἰκεῖον τόπον ὁ θεόλογος ἐξεῦρεν ἐπὶ κρατὸς τοῦ λιμένος αὐτὴν καθιερώσας. σημαίνων δι' αὐτῆς, ὡς οὐκ ἐξ αὐτοματισμοῦ τὸ ὅλον τοῦτο καὶ τύχης ἀλόγου ἔργον γέγονεν. Id est, *Familiarem vero a capite genitæ Deæ locum invenit Theologus, in portus vertice hanc dedicans; quo significat, non esse hanc rerum universitatem casus aut fortunæ opus, sed naturæ intelligentis specimen & monumentum.*

His vanescunt scrupuli omnes, apparetque consilium Homeri in ea arbore eligenda, tum quare τανύφυλλον vocet.

Quomodo enim non foliis extensis ea arbor, quæ Sapientiæ symbolum ponatur? Sapientiæ inquam, qua nihil latius patet: Omnia enim comprehendit Sapientia; atque, ut in libro Sapientiæ dicitur, attingit a fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.

Sed & propudiosa quorumdam (*M. de la Mothe Vayer*) interpretamenta exploduntur, qui ista imagine antri Nympharum uterum & pudendum muliebre ænigmatice ab Homero designatum censent: quibus cum opponitur duarum ejus antri portarum descriptio, eo amentiæ & furoris procedunt, ut ad adversæ & aversæ seu posticæ Veneris flagitiosa divortia confugere non erubescant. Adeo impudentes, ut non vereantur Poëtarum omnium Principem, literarum Parentem, ingeniorum fontem, ad hæc transferre nefanda.

Nempe hoc illis ad extremam vecordiam restabat, ut qui rationi humanæ & scientiis bellum indixissent, Literas quoque omnes, infamato earum Principe, quantum in ipsis esset, perderent.

e GVL. CANTERO

Lib. V. Novar. Lection. Cap. XIV.

Homerus ab Aristotelis reprehensione defensus.

CAPUT XIV.

In priore de Poëtica libro Homerum est ausus Aristoteles reprehendere, quod Ulyssem fecisset, cum ad Ithacam appulisset, & somno, correptus esset, a Phæacibus una cum donis Alcinoi exponi: additque, nisi hoc ab insigni Poëta confictum fuisset, tolerari nequaquam posse. Quamquam autem aliæ possunt hujus errati, si sic vocandum est, defensiones ex ipsis Aristotelis peti præceptis: una tamen excellit inter ceteras ratio. Quam vel nescivit, vel certe neglexit Aristoteles: quæque sola non veniam Homerum, sed laudem insignem hoc figmento mereri comprobat: Etenim quamvis permulta sint in Homerica Poësi insignia & admiranda, pro-

propter quæ merito & divinus a Democrito vocari Poëta, & ingeniorum palmam a Plutarcho accipere potuerit: unum tamen est quiddam, quod eum reliquis omnibus, quotquot unquam fuerunt, Poëtis excellentiorem facit, quódque ii, qui cæteras ejus virtutes posteris tradiderunt, vel parum, vel prorsus non explicatum omiserant. Est autem hoc, quod *μυθοποιΐαν* suam non temere, nec confuse, sed accurate, & prudenter, tantoque cum ordine persecutus est, ut ejus singulæ partes aptissime inter se cohæreant, ac sub dulcissimo fabularum involucro perpetuam quamdam e principio ad finem usque allegoriam contineant. Id autem in Odyssea vel maxime apparet: de qua quia nunc agitur, ejus allegoriam paucis, præsertim quod ad Aristotelis quæstionem attinet, percurremus. Ulysses igitur, ne longum faciam, proponitur ab Homero vir non tam sapiens aut felix, nisi quantum humanæ res ferunt, quam veræ sapientiæ ac felicitatis (hæc enim Penelope est, hæc Ithaca,) studiosus: ob quam consequendam multos labores ac errores in mari, mundo videlicet, subit. Comites habet in hoc studio nonnullos, sed qui in itinere fere omnes deficiant, partim gula, partim libidine, partim alia qualibet clade intercepti. Ipse postremo solus, absorpta nave, ad Calypsonem enatat: & inde Phæa cum ministerio, morte obita, optatam felicitatem consequitur. Hoc igitur cum haberet sibi Homerus propositum; cum alia ad eam rem pertinentia aptissime confinxit omnia, nimis esset longum demonstrare: tum, quam homines obeunt necessario, mortem per somnum felicissime expressit. Ac primum dormiens introducitur Ulysses extremo quinto Odysseæ, cum in Phæaciam nudus enatasset, & a Minerva consopitus esset, quo in loco suavissima est hæc Homeri comparatio:

Ὡς δ' ὅτε τις δαλὸν σποδιῇ ἐνέκρυψε μελαίνῃ,
Σπέρμα πυρος σώζων, ἵνα μήποθεν ἄλλοθεν αὔοι,
Ὡς Ὀδυσεὺς φύλλοισι καλύψατο, τῷ δ' ἄρ' ἀθήνη
Ὕπνον ἐπ' ὄμμασι χεῦ' ἵνα μιν παύσειε τάχιστα
Δυσπονέος καμάτοιο φίλαβλέφαρ' ἀμφικαλύψας.

Iterum autem dormit, cum a Phæacibus in patriam per mare deducitur, sic enim requirebat allegoriæ series: nam quæ interjiciuntur, inter utrumque somnum, ad sepulcrum & funus pertinent, ita ut continuum intelligamus revera somnum fuisse. Phæaces enim intelliguntur *οἱ φαιοὶ*, sive pullati qui post funebrem cœnam & Epitaphium sermonem, quatuor libris habitum, funus deducunt. Quin & navis, quoniam pro sepulcro fuit, in saxum denique mutatur. Nam, ut & hoc obiter adjiciamus, inter Corcyram & Ithacem jacet Samos, quæ est *σῆμα* seu tumulus. Sequitur Asteris insula, quam stellatam licet dicere, per quam ad Ithacam est iter: quæ, uti diximus, felicitas est & beata vita; verum tamen hac potiri commode non potest Ulysses antequam procos arcu vincat, & simul cum ancillis de medio tollat. Qui etenim perturbationibus animi & cu-

cupiditatibus fruſtrà felicitatem ambientibus imperare non poteſt, is nequit beatitudinis particeps fieri. Quibus ita declaratis, nemini poſthac mirum videri debet, cur Ulyſſem Homerus, cœleſtis patriæ jamjam compotem futurum dormire ſeu mori faciat. Hæc e cujus genio prodierint, ſi quis requiret, L. Auratum, maximum ſane Virum, unicum & optimum Homeri interpretem, auctorem laudabo.

R. M.

R. M. v. G.

ANIMADVERSIONES

AD

LIBELLVM

PORPHYRII

DE ANTRO NYMPHARVM.

EDITORIS
ANIMADVERSIONES
AD
PORPHYRIVM
DE ANTRO NYMPHARVM.

Cap. II.

Pag. 2. ed. noſtræ: *οἱ τας περιηγησεις της νησου γραψαντες*] Utrum ſimpliciter Geographos innuat, an peculiares inſulæ deſcriptiones, dubium: ad nos certe nulla, quod ſciam, ejusmodi ſcriptoris memoria pervenit, qui Ithacen ſingulari commentario illuſtrare inſtituerit.

Κρονιος] Cronium, ex eorum numero Philoſophum, qui Platonis ac Pythagoræ præcepta conjungebant, varii ſcriptores, inprimis Porphyrius noſter, laudarunt. v. H. Vales. ad Euſeb. H. E. VI. 19. Barth. ad Æn. Gazæum p. 98. & Fabric. in Bibl. Græca: junge J. M. Gesner. ad Lucian. T. III. p. 325. ed. nov. Loca Philoſophi, quæ hic & per totum paſſim libellum Porphyrius excitat, e deperdito ejus commentario *de allegorica Homeri interpretatione* repetita fuiſſe credibile eſt, niſi forte peculiari diſſertatione, itidem ut Porphyrius, antrum Nympharum illuſtraverit, quod non definiverim. —— Cæterum Cronii mentio errorem Galei mihi in mentem revocat, quem intereſt verbo hic adtingere; inſignis enim eſt & notari meretur, ut cui peculiarem opinionem tanquam fundamento ſuperſtruxerit. Sic autem ait occaſione Phurnuti, in præfatione Opuſculorum Mythologicorum: „ ſunt & alii, qui Cornutum appellaverunt hunc ſcriptorem. „ Porphyrius in Libro *de Antro Nympharum* profitetur ſe libenter ſequi Cornutum in allegoriis eliciendis." Cum autem in univerſo libro ne unus quidem locus ſit, ubi Cornutum citet Porphyrius, & in ſcribendo Cronii nomine edd. etiam omnes conveniant, dubium non eſt quin ſimilitudine utriusque vocis deceptus Galeus, Cornutum ſe crediderit legiſſe ubi Cronium legerat. Sed pergit in eodem errore porro „ Imo, pagina 262. de Ant. „ N. editionis Cantabrigienſis ſic ſcribit: „ *ὅθεν επιθυμια μεν*, &c. Hæc autem ſunt „ ipſiſſima verba hujus Cornuti, quemadmodum reſtitui ex MS. Cod. in n. 2. p. 148. „ Adhuc idem Porphyrius in libro *περι αγαλματων* quædam diſputabat de voce „ *Ζευς*; ea hauſit ex ſecundo capite hujus „ libelli." Quid ſequi ex hac argumentatione poſſit, non video: cum ætas iſtius Phurnuti ſive Cornuti, cujus libellus eſt *περι της των θεων φυσεως*, certo definiri non queat, incertum etiam eſt uter alterum exſcripſerit. Id manet Cornutum a Cronio diſtinguendum eſſe & univerſam iſtam Galei de Cornuto diſputationem erroneam eſſe & *ἁμαρτηματι μνημονικῳ* inniti.

Εξουσια] hic eſt *licentia* quæ dicitur *poëtica*, Horatio eleganter reddita per verbum *audere* in *πανυθρυλλητῳ* iſto:

- - - - *pictoribus atque poëtis*
Quidlibet AVDENDI *ſemper fuit æqua poteſtas.*

Ανθρωπων γαρ και θεων ὁ πας μεν πληρης κοσμος] Reſpiciunt hæc non Heracliti ſolum

ſed

sed & variorum veteris ævi Philosophorum placita. De Heraclito certa res est e Diog. Laërtio: v. Libr. ejus IX. s. 7. de Thalete idem testatur L. I. s. 27. diserte Aristoteles, *οθεν ισως και Θαλης ωηθη παντα πληρη Θεων ειναι* L. I. de Anima Cap. 5. de Empedocle auctor Philosophumenωn Cap. IV. de Pythagora rursus Diogenes L. VIII. s. 32. —— In hunc sensum Lucanus IX. 578.

Estne Dei sedes, nisi terra & pontus & aër
Et cœlum & virtus? superos quid quærimus ultra?
Jupiter est quodcunque vides, quodcunque moveris.

Ubi vide Bentlejum, nam quod Grotius adtulit ex Hierocle, prorsus *απροσδιονυσον* est. —— lege DD. VV. ad D. Laërt. Tom I. p. 514. T. II. p. 16. 367. 396. ac duumviros eruditissimos, Marsham. Canone chronico p. 279. & J. M. Gesner. in peregregia Dissertatione de animabus Heracliti & Hippocratis Tomo I. Comment. societ. Regiæ scient. Gottingensis inserta, qua dein sæpius utemur. —— Ex hoc autem fonte Stoicorum placita manarunt, qui vacuum in mundo negabant dari, teste Plutarcho L. I. de placit. Philosoph. p. 883. F. —— Etsi autem placita hæc e dogmate de creatione & providentia derivet Aristot. de Mundo Cap. V. potius tamen pravis de Deo opinionibus originem debere dixeris, quem *mundi animam rerumque creatarum* esse credebant, atque *omnem materiam pervadere*: v. Lips. L. I. Physiol. stoicor. Diss. VII. VIII. Menag. ad D. Laërt. T. II. p. 313. Buddei Diss. III. de erroribus stoicorum, & Thomasium de stoica mundi exustione: etiam Ill. Leibnitium Essai de Theodicée T. I. p. 380. 381. ed ult. —— Eandem sententiam etiam Philosophis Chaldæis tribuit Philo de rer. divin. herede p. 494. B. sed confer, quæ contra eum observat Jo. Clericus Ind. Philolog. ad Stanleji Hist. Philos. Orient. v. *mundus*, —— Inter recentiores Spinosa ejusdem opinionis fuisse creditur: v. B. d. S. Opera Posthuma p. 7. 8. ed. Belg. conf. Buddei. Diss. de Spinozismo ante Spinozam §. III. sqq. etiam Jord. Brunus, seculi VI. Atheus Nolanus: v. M. Veyss. la Croze Entretiens sur divers sujets p. 311. 312. Inter Christianos simile quid invenimus: at quod male tamen cum priore placito confunderes; quippe & hi *παντα δαιμονων πληρη* prædicabant, vide loca apud Gaulmin. ad Psellum de Operat. Dæmonum p. 58. ed. Hasenmulleri: sed tum angelos intelligebant & malos spiritus, quorum hi sanctorum servitiis præsto erant, illi impiorum perniciei inhiabant.

Ουδαμως του σκοτεινου επηρατου οντος, αλλα μαλλον Φοβερου] hinc derivatæ locutiones, *tenebræ mentis*, *ambulare & versari in tenebris*, *opera tenebrarum*: & contra, *ambulare in luce*, *angeli lucis*, &c. quarum frequens in S. S. inprimis & monumentis PP. mentio: v. Vorst. de Hebr. N. T.

Εν τοις λ. ἴσοις] Poëta nude tantum *ενθα* dixerat, quod æque ad antrum potest referri, quam ad *ἴσους*· Porphyrius & interpretes plerique posterius adsumserunt, sed male: v. Dissert. ad Porph.

Των μεν τινων ανθρωποις] intelligitur *θυρων*, quod vocabulum ob *κακοφωνιαν* iterationis omissum, e præcedenti *διθυρον* repeti debet, usu Græcis non infrequenti.

Πορευσιμοι] exprimit Poëtæ *καταβατης* vel *καταιβατης*, quod insolentius: convenit *βασιμος* apud Scholiastem minorem; de *καταβατης* quædam diximus ad Homeri locum in P. I Collectaneorum; vicinum est *αβατος*, *non pervius*, in Palæphato Cap. I. *απιςων* & Jo. Chrysost. T. VII. p. 549. Savil.

Ουκ ανατολης και δυσεως] confer quæ habentur Cap. XXIV. *ουτ' ουν ανατολῃ και δυσει τας θυρας ανεθηκαν* &c. iis illustrandis egregie inserviunt Orphica apud Eusebium L. III. Præp. Euang. p. 100. D.

Αντολιη τε Δυσις τε Θεων ὁδος ουρανιωνων
Ortus & occasus superis nota orbita Divis.

Quorum me Cel. Wesselingius, dum vivebat, occasione hujus loci opportune admonuit.

ὡς αν σχεδον παντων των ἱερων κ. τ. λ.] Disertius hujus rei testimonium alibi vix reperies; vertebantur Templorum fores Orientem versus, vertebantur & signa, quæ

quæ inerant, Deorum. Hinc factum, ut qui ingrederentur Templum, vultu foribus obverſo, h. e. ad occidentem flexo, ſignisque adeo e regione oppoſito, irent: honoris quodam & cultus indicio; Το γαρ της τε ἡμερας προς το καλλιςον αποβλεπειν, και τον ἡλιον ὑπερκυψαντα ευθυς ὑποδεχεσθαι, και του φωτος εμπιπλασθαι ες κορον, αναπεπταμενων των θυρων, καθ' ὁ και τα ἱερα βλεποντα εποιουν οἱ παλαιοι - - - - πως ουχ ἡδεα ταυτα παντα και επαινων αξια; ait Lucianus §. VI. de domo. Paria Pammachidas Heracleota & Dionyſius Thrax, auctores diu deperditi, ſed quorum loca neſcio unde deſumta habet Nat. Comes Mytholog. L. 10. junge Spencer. L. III. de LL. Hebr. C. II. Diſſ. VI. Tennulii Diſſert. de Igne Cap. XV. &, qui copioſe, J. B. Bellum de partibus Templi Auguſtalis Tom. V. Theſ. Ant. Rom. p. 587. &c. —— de Romanis tempore Numæ v. Plutarch. Tom. I. p. 69. F. —— Interim etſi ſatis communis veterum hac de re ſit conſenſus, non deſunt tamen contrariæ rationis teſtes: τα παλαιοτατα των ἱερων προς δυσιν εβλεπεν, ait Clemens Alex. L. VII. Strom. p. 724. junge Pauſan. L. V. p. 408. & Fragm. Agrar. de Limitibus p. 215. ed. Goeſii. —— At forte tamen haud difficulter ex iis, quæ poſt Vitruvium IV. 5. ſcripſit Hyginus de Limit. Conſtit. p. 152. 153. univerſa hæc quantacunque eſt controverſia componi poſſet. —— Par ſcriptorum diſcordia eſt de ſepulcris Græcorum, de qua DD. VV. ad Diog. Laërt. L. I. ſ. 48. quæque nondum recte fuit ſublata. Compara, quæ de introitu Pyramidis Ægyptiæ verſus Boream docte diſputat accuratiſſimus Shaw Voiage de la Paleſtine Tom. II. p. 157. Sed hæc hujus non ſunt loci. —— Errorem Triſtani, verba Porphyrii minus recte explicantis, in Tom. I. de l'Hiſt. des Empereurs p. 465. non opus eſt notare poſt Ill. Cuperum Harpocr. p. 116.

Προς δυσιν αφορωντων] *ad Orientem ſpectantium*, hoc eſt *verſarum*, quomodo Geographi ſæpe de ſitu urbium loqui adſolent: v. D. Perieg. v. 73. 419. 472. &c. Strab. IX. p. 657. Steph. Byz. v. Ασσρουσια· adde Lucian. T. III. p. 193. Convenit Latinorum *ſpectare*, de quo Burm. ad Phædr. II. 5. 10.

Αντιπροσωποι των αγαλματων ἑςωτες] h. e. *vultu Deorum ſignis obverſo ſtantes*, eam enim vim habet αντι in compoſitione: ſic αντοφθαλμειν apud Antig. Caryſt. Cap. LII. & αντιβλεπειν in Ejusdem Cap. LXV. conf. Herald. Adverſar. p. 89. aliosque a Cl. Abreſchio laudatos AA. ad Æſchyl. I. 31. Hinc reſtituendus, ut id obiter moneam, Ariſtæneti locus eſt Lib. I. Ep. 2. ineunte, qui non debuiſſet interpretes tam diu fatigare: Ἑσπερᾳ τῃ προτεραιᾳ μελῳδουντι μοι κατα τινα ςενωπον, δυο κοραι προσηλθον ΑΝΤΙΒΛΕΠΟΥΣΑΙ: in edd. eſt αναβλεπουσαι, vel αναβλυουσαι, e conjectura Pavii: vide tamen Cl. Abreſch. ad Ariſtæn. p. 327.

Cap. IV.

Αρτεμιδωρος] Geographus hic fuit, olim celebris, ſed cujus omnia interciderunt: diverſus ab Oneirocrita, qui licet & ipſe Epheſius eſſet, Daldianus tamen a patria matris vocari maluit. v. Fabric. B. G. Tom. III. Fragmenta Geographi ſatis diligenter collegit Hudſonus in Tom. I. Geographorum minorum: Addam, quia de Artemidoro mentio incidit, duo e MSS. Scholiis ad Dionyſ. Periegeſin, quæ ex inſtructiſſima ſua collectione, inter alia ανεκδοτα Pariſiis deſcripta, mecum benivole communicavit Cel. Ruhnkenius: In iis ſic habetur ad vs. 14. Αρτεμιδωρος φησιν, τα δυο ςοματα του Ταναϊδος διεχειν τον Καυκασον. & ad vs. 15. Αρτεμιδωρος φησι, τα δυο ςοματα του Ταναϊδος διεχειν αυτων ςαδια ζ. το μεν γαρ αυτων εις Μαιωτιδα λιμνην εκρει, το δε, εις Σκυθιαν. Laudatus Fabricius, ſuo more, catalogum dedit variorum, quos inter antiquos Artemidori nomine celebres novimus, ſatis quidem accuratum illum, at quem duplo tamen auctiorem dare poſſem: potiores nunc tantum nominabo; videlicet Artemidorum Siculum in Polybio L. I. C. 8. alium apud Senec. VII. N. Q. 13. niſi idem ſit, quem e L. I. C. 4. laudavit Fabricius; porro Artemidorum, Martiali memoratum L. VIII. Ep. 58. neſcio an diverſum ab alio ejusdem L. VI. Ep. 77. & iis quos Fabricius habet; demum præfectum urbi ſub Theodorico apud Caſſiodor. L. I. Ep. 42. & Grammaticum,

cum, incertæ ætatis, cujus exſtat Epigramma hoc ineditum ſed corruptum in Antholog. MS. Bibl. Voſſ. quam L. Bat. exſcripſi:

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΥ *γραμ.*

Βουκολικαι μουσαι σποραδες ποκα, νυν δ' ἁμα πασαι
Εν τιμιας μανδρας αυτι μιας αγελας.

Reliqui prope triginta, & Artemidoræ quatuor, quos e marmoribus collegi, ex indicibus Gruteri, Reineſii, Muratorii, &c. peti poſſunt: ſubjungam *ανεκδοτον* marmor, quod eſt in Muſeo Cel. Viri, P. Burmanni ſecundi, & cujus titulum inter alia theſauri ſui cimelia mecum humaniſſime communicavit poſſeſſor digniſſimus. Illud ſic habet:

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ
ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ ΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ ΚΑΙ
ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ
ΤΟΥ ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ ΚΑΙ
ΑΠΟΛΛΩΝΙΔΗΣ ΑΡ
ΤΕΜΙΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΜΗ
ΝΟΦΙΛΟΥ ΚΑΤΕΣΚΕΥ
ΑΖΑΝ ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ
ΕΑΥΤΟΙΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙ
ΞΙ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΙΔΙΟΙΣ Ε
ΤΟΝΟΙΣ (lege *εκγονοις*) ΚΑΙ ΤΩ ΚΑΤΟΙ
ΧΟΜΕΝΩ ΜΗΝΟΦΙ
ΛΩ ΜΗΤΡΟΔΩΡΟΥ
ΤΟΥ ΜΗΝΟΦΙΛΟΥ ΚΑ
ΠΝΑΤΩ ΠΑΠΠΩ

δωδεκα ςαδια] Ithacam aït inſulam a portu Cephaleniæ Panormo XII. ſtadia diſtare; Plinius autem *Ipſa*, inquit, (*Cephalenia*) *circuitu colligit* XXXVI. *M. Ab ea Ithaca* XII. *M. diſtat, in qua mons Neritus*, L. IV. Hiſt. Nat. quæ non magnopere diſcrepant: major differentia in ſequentibus Plinii: *Tota vero* (*Ithaca*) *circuitu patet* XXV. *M. paſſ.* quæ *ογδοηκοντα πεντε ςαδιοις* non recte conveniunt; ſed vide Cellarium.

Λιμενα εχουσα] *portum habens nomine Phorcynem:* Scylax in Periplo: *Μετα δε ταυτα πολις Φαρα· και κατα ταυτα νησος εςιν Ιθακη, και πολις και* ΛΙΜΗΝ. *Deinceps eſt urbs Pheræ, circa quam Ithaca inſula, in qua urbs cum portu.*

Της παλαιας σοφιας] ſic in fine libelli: *λογιζομενοι δε την* ΠΑΛΑΙΑΝ ΣΟΦΙΑΝ *και την Ὁμηρου ὁση τις φρονησις γεγονε. Verum ubi animo priſcam ſapientiam reputamus & quanta Homeri prudentia fuerit*, &c.

Αναθημα] cum Nymphis Najadibus ſacrum eſſet hoc antrum earumque cultui deſtinatum, *Ἱρον Νυμφαων αἱ Νηϊαδες καλεονται*, recte potuit *αναθημα* dici; cujus vocis latiſſima eſt notio. Artemidorus *opera*, quæ dicuntur *publica*, *αναθηματα* appellat Oneirocr. I. 2. *ὁσα δ' εις λιμενας, και τειχη, αγορας τε και γυμνασια, και κοινα πολεως* ΑΝΑΘΗΜΑΤΑ *ανατεινει, ταυτα* ΔΗΜΟΣΙΑ *καλουσιν.*

Cap. V.

Καθιερουν] ſignificat Philoſophus, *antra & ſpecus ab antiquis inde temporibus mundi ſymbola fuiſſe habita:* ac proin illud *καθιερουν* ſtricte hic ſumendum non eſt, de *dedicatione*, qualis *locorum* eſt *Diis ſacrorum*; ſed ſimplici tantum *attribuendi* vel *adſignandi* notione explicari debet.

Τῳ κοσμῳ, καθ' ὁλον τε αυτον, και κατα μερη λαμβ.] Notum eſt, quam late olim patuerit *κοσμου* uſus, cui Latinorum *mundus* examuſſim reſpondet: v. Ariſtot. de Mundo Cap. 2. & Fabric. ad S. Empir. p. 663. Apud Platonem in commentariis philoſophicis, Timæo præſertim, ſynonyma fere ſunt *univerſum*, *mundus*, & *cœlum:* *το ὁλον*, ſive *το παν*, *ὁ κοσμος*, & *ὁ ουρανος·* obſervante Serrano in argumento Timæi. Ad *cœlum* ſignificandum Pythagoras in primis voce *κοσμου* uſus eſt: v. Macrob. in Somn. Scip. Lib. II. unde Anonymus vitæ ejus auctor, qui Jamblicho jungitur, *primum* teſtatur Pythagoram *cœlum* *κοσμον* appellaſſe: *Ὁτι πρωτος ὁ Πυθαγορας ουρανον* ΚΟΣΜΟΝ *προσηγορευσε, δια το τελειον ειναι και πασι κεκοσμησθαι τοις τε ζωοις, και τοις καλοις.* conf. D. Laert. & Plutarch. de placit. Philoſoph. L. II. atque

hinc

hinc ad ætatem Zaleuci conſtituendam argumentum ſumſit Ill. Bentlejus in Reſponſ. ad C. Boyle Sect. xiii. de Legibus Zaleuci §. iv. neſcio an tuto ſatis: aliud enim eſt rem ſemel iterumque hoc vel illo nomine appellare, aliud nomen illud ita commendare, ut dein vulgari uſu receptum omnium ore teratur. Et quid, quæſo, impedire potuit, quo minus vel Zaleucus vel alius quilibet *cœlum* aliquando κοσμον appellaret, etiamſi illud quidquid eſt nominis nondum Pythagoræ conſuetudine fuiſſet celebratum.

Της ὑλης, εξ ἡς ὁ κοσμος]. *Materiæ, ex qua mundus.* Pleni de hac ὑλῃ Philoſophorum veterum ſunt libri, unde de ea memorare ſuperſedeo: legi poſſunt Barthii notæ ad Æn. Gazæum p. 92. & Buddeus Diſſ. iii. de erroribus Stoicorum. Platonis ſententiam de tribus rerum principiis, *Deo materia* & *idea*, ſanam illam ſed vulgo non intellectam, recte vindicavit Serranus in laudato Timæi Platonici argumento; unde univerſæ, quæ hic ſequitur, diſputationi de materia & forma lux adfunditur haud exigua.

Ἡς τα μεν ενδον κοιλα] Fuit hæc plerorumque veterum opinio; terram videlicet intus cavam apertamque eſſe. Spectant eo diſputata ab Ariſtotele libello de mundo ad Alexandrum capite quarto ad finem.

Απεριοριςον] Proprie *nullis limitibus circumſcriptum.* At alienum id hoc loco: neque ſemper etiam notio ςερητικου ſtricte negativa eſt, ſed haud raro hyperbolicam vim habet; ut in απειριτος, ασπετος, απειρεσιος, ασχετος· &c.

Αυτοφυης δε ὁ κοσμος] Si, quod verba declarant, *mundum ſponte genitum ſuaque vi exſiſtere* auctor adfirmare auſus eſt, longiſſime profecto & a ſana ratione & ab opinionibus veterum tantum non omnium receſſit. Uti enim omni rationi repugnat, mundum tot mutationibus obnoxium, quæ clariſſime non ejus principium duntaxat ſed & finem fatumque inminens declarant, vel æternum vel ſponte genitum & a ſe ipſo exſiſtentem dicere: v. Juſtin. M. dial. cum Tryph. & Macrob. in Somn. Scip. Ita e veteribus nec Plato nec Pythagoras mundum αυτοφυη unquam dixerunt. Plato enim etſi *Ideam* mundi & *exemplar*, ſeu *formam*, Deo ſtatuerit coæternam, (quod ſi ſano ſenſu intelligatur, ut debet certe (*), pereleganter profecto & vere ſtatuitur) nusquam tamen aliquam mundo æternitatem adſignavit, imo potius Deum τον δημιουργον και πατερα του παντος, τον ποιητην, appellavit, ut infra docebimus. De Pythagora rem conficit illuſtre Empedoclis, Pythagoreorum principis, fragmentum apud Ariſtotelem aliosque ſervatum: Εκ Θεου, ait ille,

Πανθ' ὁσα τ' ἠν, ὁσα τ' εςιν, ιδ' ὁσσα δε εςαι οπισσω,
Δενδρεα τ' εβλαςησε, και ανερες, ηδε γυναικες,
Θηρες τ' οιωνοι τε, και ὑδατοθρεμμονες ιχθυες.

Quorum placita cum in omnibus tam religioſe ſequeretur Noſter, etiam hac in re, quæ non levis momenti eſt, relictis Stoicorum & Ocelli deliramentis, ea amplecti debuiſſet.

Ἡν λιθον και π. &c.] Ex hoc uno loco ſatis adparet, quam mirifice Philoſophaſtri iſti, quales Numenius, Proclus, Porphyrius, veritatem rerum obſcuraverint: ut dubium ſit, rectene ipſi ea omnia intellexerint, quæ de *materia* & *forma*, de *exornatione* materiæ, de αμορφια, & quæ ſunt hujus furfuris alia, tam curioſe diſceptabant.

(*) Operæ pretium erit, veram Philoſophi ſapientiſſimi ſententiam explicaſſe, unde, quam bene hæc dicantur, Lectori apparebit. „ Dei conſilia & propoſita" , ſic argumentabatur Plato, „ Deo ſunt coæterna: pertinent enim ad eſſentiam Dei, ut actus pertinet ad agentem; cum „ vero Deus ab æterno ſibi propoſuerit mundum hunc aliquando creare, etiam ab æterno aliquam „ ſibi imaginem, *ideam* aliquam, ſeu exemplar & quaſi ſciagraphiam hujus fabricæ habuerit ne„ ceſſe eſt; quæ quidem idea cum a conſilio ipſo de mundo creando ne cogitatione quidem ſe„ parari poſſit, ſequitur uti iſtud conſilium Deo fuit coæternum, ita *ideam* quoque & exemplar „ ſeu *formam* mundi Deo coæternam dici debere." Vide ejus Timæum & alia paſſim opera.

bant. Interim videre poteris eruditiſſimum e Benedictinis S. Mauri monachum, Martin Explication de divers Monumens ſinguliers, qui ont raport a la religion des plus anciens peuples p. 220.

Και, ὡς ὁ ποιητης εφη, ηεροειδες] Quippe illud ηεροειδες Poëtæ, quod de antro dicitur, per σκοτεινον interpretatus eſt Noſter, τῃ ὑποθεσει δουλευων· perverſe tamen, ut in Diſſertatione Homerica demonſtravimus.

Cap. VI.

Αφ' οὗ και κοσμος εκληθη] Plato in Gorgia p. 507. ſq. Φασιν οἱ σοφοι, ω Καλλικλει, και ουρανον, και γην, και θεους, και ανθρωπους, την κοινωνιαν συνεχειν, και φιλιαν, και κοσμιοτητα, και σωφροσυνην, και δικαιοτητα· και το ὁλον τουτο δια ταυτα ΚΟΣΜΟΝ καλουσιν, ω ἑταιρε, ουκ ακοσμιαν, ουδε ακολασιαν· *Ajunt ſapientes, o Callicles, & cœlum & terram & Deos & homines, ſocietatem continere atque conſervare, & amicitiam, & modeſtiam, & temperantiam, & juſtitiam: atque adeo hoc univerſum his de cauſſis* κοσμον [*i. e. mundum*] *vocant, non* ακολασιαν [*i. e. intemperiem, & licentiam*] *nec* ακοσμιαν [*i. e. inmunditiem*]. Et rurſus in Timæo p. 40. B. νειμας περι παντα κυκλῳ τον ουρανον, ΚΟΣΜΟΝ αληθινον αυτῳ πεποικιλμενον ειναι καθ' ὁλον· *Circumque cœlum æqualiter diſtribuit, ut varietate diſtinctus univerſim vere* κοσμος [*i. e. mundus*] *appellaretur.*

Επερασος] Reſpondet vocabulum examuſſim Homerico επηρατος· ſed hoc Poëticum, illud ſolutæ orationi proprium.

Την εις κατω ΚΑΘΟΔΟΝ των ψυχων, και παλιν εξοδον] Illuſtrat hunc locum laudatus Martin Explicat. de divers Monumens p. 184. 185. Operæ pretium erit verba ejus Latio donata hic adponere. „ Quod ſequitur Iſidis ſignum memorabile eſt, cum ſceptro quod ſiniſtra tenet, tum cancro capiti impoſito, ad modum coronæ. Duo hæc ſymbola certiſſime Regiam indicant poteſtatem. Altero tamen (cancrum puta) profundius aliquid videtur declarari; hoc eſt, ſecundum Porphyrium *deſcenſio* [τὴν εἰς κάτω κάθοδον· de Antro Nymph. pag. 107. ed. Vatican.] ſive *generatio animarum* [τὰς εἰς γένεσιν κατιούσας ψυχὰς Id. ibid. pag. 111.] Dogma ab Ægyptiis ad Pythagoreos, Platonem, Numenium, Ciceronem, Macrobium, pluresque alios delatum. Præcipua hæc doctrinæ gentilium pars in eo conſtitit, ut crederent animas cœlo deſcendere in terram ad corpora noſtra occupanda: Illas Solem prætervehi: Idque aſtrum duabus inſtructum eſſe portis, altera verſus Tropicum Cancri, altera verſus Capricorni poſita: h. e. ſolſtitium æſtivum & ſolſtitium hybernum. Alteram portam hominum eſſe, Deorum alteram: ut quæ continuum animabus tranſitum præſtabant, tam euntibus in mundum ſublunarem, quam remeantibus ad cœli plagas. [Macrob. in Somn. Scip. lib. I. cap. 12. *Has Solis portas phyſici vocaverunt, quia in utraque obviante ſolſtitio* &c.] Demum alteram ab uno latere viam attingere lacteam, alteram ab altero. Eo ipſo indicantes, non admitti animas ad menſam Deorum, quæ via lactea fingitur, priusquam in has terras deſcendiſſent, aut in cœlum rediiſſent. Sunt & alia plura, quæ generationem animarum cancri ſigno indicatam ſpectant; ſed ſufficit obſervaſſe Iſidem, ſignum hoc cœleſte capite geſtantem, *Lunam* eſſe, quæ ex opinione veterum generationi præſidebat. [Σελήνην τε οὖσαν γενέσεως προστάτιδα Porphyr. ubi ſupra pag. 119.]" Eleganter hæc & erudite diſputata Porphyrianis lucem adfundunt haud tralatitiam. Gemina illis invenies in Marshami Canone, & laudatiſſima Gesneri diſſertatione de animabus Hippocratis. Jungi poſſunt, quæ de eodem Heracliti ὁδῳ ανω και κατω, vel καταβασει των ψυχων και αναβασει, e veteribus ſcripſit Philo de mundo αφθαρτῳ p. 958. A. e recentioribus, illuſtre nomen, Marklandus ad M. Tyr. Diſſ. XLI. alia infra ad Cap. x. ubi de πτωσει εις γενεσιν exponendum erit.

Οὑτω και Περσαι κ. τ. λ.] Infinitos poſſem de Perſarum numine, Mithra, auctores laudare. Sed deferbuit hæc mea citandi libido. Noti ſunt duumviri præclari, inter quos diſceptatum de eo fuit, Th. Hyde & Phil. a Turre, & qui inſtar omnium eſſe poſſunt.

Σπη-

Σπηλαιον τοπον] Vide Barnes. ad Odyss. Λ. 25. & Davis. ad M. Tyr. Diss. XIV.

Ευβουλου] Obscurissima hujus Eubuli est memoria, eumque solus inter veteres Porphyrius noster laudavit auctorem. Sic legitur Lib. IV. de Abst. Anim. p. 165. Διῃρηντο δε ούτοι (Magi, scilicet) εις γενη τρια, ὡς Φησι ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ, όπερ την του Μιθρου ἱςοριαν εν πολλοις βιβλιοις αναγραψας. Edd. omnes & MSS. Συμβουλος habent; at cum hoc loco Ευβουλος legatur, primum Th. Canterus in variis Lectionibus, dein Vossius in Historicis Græcis, postea Auctor notarum ad Libros de Abst. l. c. in ed. Cantabr. demum Fabricius in indice Auctorum, qui in operibus Porphyrii laudantur, *Eubulum* pro *Symbulo* substituerunt. Rem confirmat Hieronymi auctoritas, quem constat in suo Codice *Eubulum* legisse; cum enim in Lib. II. adversus Jovianum, universum fere librum quartum Porphyrii passim exscriberet, inter alia etiam hoc de Eubulo testimonium inde desumsit: *Eubulus quoque*, sic scribit, *qui historiam Mithræ multis voluminibus explicuit*, *narrat apud Persas tria genera Magorum: quorum primos*, *qui sint doctissimi & eloquentissimi*, *excepta farina & olere*, *nihil amplius in cibo* (forte *in cibum*) *sumere*.

Ζωροαςρου αυτοφυες σπηλαιον &c.] Aperte Porphyrio obloquitur Martin Explic. des monumens p. 238. & 277. sqq. Ejus sententia huc redit: Zoroastrem cultum Mithræ quidem instituisse inter Persas, at auctorem Mithriacorum non esse. Mithram ei non fuisse summum Numen, sed talem habitum, qualis a Plutarcho describitur in libello de Iside & Osiride Cap. XLVI. Reliqua omnia Phrygum Cilicumque inventa esse, quæcunque ad Mithriaca pertinerent, nec in his Porphyrii nostri, aut quem citat Eubuli, auctoritatem quidquam valere. Opinio ejus satis est probabilis, & cum iis, quæ de puritate veteris inter Persas religionis & placitorum Zoroastris inculcat Doctiss. Hyde, egregie convenit. At nondum tamen perspicere equidem possum, hæc omnia tam firmo niti fundamento, ut propterea disertissimo Philosophi nostri testimonio vis sit inferenda: qui profecto a se ipso hæc non effinxit, nec propria solum auctoritate deposuit, sed vulgarem haud dubie traditionem & antiquiorum libros duces secutus est. Etiamsi enim, defectu monumentorum, istius quem citat Eubuli ætas certo definiri non possit, eo ipso tamen auctoritas ejus tam facile in dubium vocari non debuit, maxime cum verosimile sit, secundum monumenta antiquitatis & scripta veterum, quibus nos destituimur, Eubulum historiam suam concinnasse, quæ magno eruditionis apparatu scripta fuerit necesse est, cum tot voluminibus constiterit. Sed videamus, quibus potissimum argumentis opinionem suam Vir doctus stabiliverit. „1°. ait: Zoroastris ætas, „ si vel maxime recentem statuamus, antecedit prophetas Esaiam & Daniëlem; sed „ vero Justinus M. in dialogo cum Tryphone auctor est, plerosque Mithriacorum „ ritus ad exemplum locorum quorundam „ Esaiæ & Daniëlis fuisse efficta; ergo Z. „ auctor Mithriacorum esse non potuit". At, amabo, quæ hic auctoritas Justini M. esse potest, aut unde is didicit hanc Mithriacorum originem fuisse? Contra quilibet facile videt, allegorici PP. ingenii hos esse lusus, non argumenta veræ historiæ. Præterea illud ipsum S. Justini testimonium alios etiam ritus spectat, quam quos Porphyrius Zoroastri adscribit, secundum Eubulum. Apud illum nihil aliud traditur, quam Zoroastrem antrum in honorem Mithræ construxisse, figuris quibusdam & symbolis distinctum. Ponamus nunc, in eo errasse Porphyrium quod δημιουργον και πατερα του παντος appellet hunc Mithram; ponamus eum, quod majus est, symbola hæc & figuras de suo addidisse; remotiora forte sunt tempora, quam ut de ejusmodi nugis cogitemus, & simplicitas ejus ævi huic traditioni potest opponi; at id manet, nihil absurdi vel incongrui statuere, qui Mithram a Zoroastre in antro cultum dixerit. Præterea ea omnia, quæ de Mithra e petra nato, & boum fure traduntur, & quæ sunt his similia, sequiori ævo ficta fuisse, facile potest concedi, salva Porphyrii auctoritate, qui Zoroastri nihil adscribit, excepto antro. Sed videamus porro. Distinctio, quam Martinus facit p. 279. inter Mithram consideratum

ut *Solem* ſtricte ſumtum, & Mithram ſigentem anni curſum eo quo omnes zodiaci domos percurrit ordine, ſecundum auctorem Homiliæ veteris, præ nimia ſubtilitate vana eſt & parvi momenti: neque video equidem, quæ ſit auctoritas iſtius, quam citat, Homiliæ; niſi omnia ſine diſcrimine adoptare velimus, quæ a Patribus nobis dictantur. Sed gravior eſt ejus error, qui ſequitur p. 280. *Auſſi Porphyre*, ſic ait, *a-t'il reconnu depuis lui même, qu'il avoit été ſurpris, & que le livre d'ou il avoit tiré ce qu'il avoit avancé de Mithras, etoit un ouvrage ſuppoſé par les Gnoſtiques, qui pour donner du poids a leur rêveries, avoient publié un ouvrage ſous le nom de Zoroaſtre. Aveu ſi formel, qu'Eunapius ne pouvant le diſſimuler, dit que les progrés que Porphyre faiſoit dans les ſciences, étoient ſi grands, qu'ils l'obligeoient ſouvent a changer de ſentimens.* confer ibid. p. 291. Operæ erit, ipſa Porphyrii verba inſpicere, unde, quam male ex iis argumentatus ſit Benedictinus noſter, ſole clarius adparebit. Locus eſt in vita Plotini Cap. XVI. Γεγονασι δε κατ' αυτον των Χριςιανων πολλοι μεν και αλλοι, αἱρετικοι δε εκ της παλαιας φιλοσοφιας ανηγμενοι . . . . . οἱ τα Αλεξανδρου του Λιβυος, και Φιλοκωμου, και Δημοςρατου, και Λυδου συγγραμματα πλειςα κεκτημενοι, ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΙΣ τε προφεροντες ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ, και Ζωςριανου, και Νικοθεου, και Αλλογενους, και Μεσου, &c. . . . . Πορφυριος δε εγω προς το ΖΩΡΟΑΣΤΡΟΥ συχνους πεποιημαι ελεγχους, ὁπως ΝΟΘΟΝ τε και ΝΕΟΝ το βιβλιον παραδεικνυς, πεπλασμενον τε ὑπο των την αἱρεσιν συςησαμενων, εις δοξαν ειναι του παλαιου Ζωροαςρου τα δογματα, ἁ αυτοι εἱλοντο πρεςβευειν. En verba Philoſophi, Lector, quomodo ipſe Martinus in notis adſcripſit. At nihil profecto ex illis præſidii opinionibus ejus poteſt peti. Falſum enim eſt, quod temere & præter omnem rei veritatem adſerit, Porphyrium hic agnoſcere, ea omnia quæ de Zoroaſtre paſſim in commentariis inculcaverat, e ſpurio hoc Gnoſticorum libro deprompta fuiſſe. Neque unquam, quod ſcio, ad has Ζωροαςρου αποκαλυψεις provocavit, quoties vel de cultu Mithriaco ipſo vel de auctore ejus mentionem fecit. Contra Eubulum potius ſecutus eſt ducem, cujus commentarium nemo dixerit ſuppoſititium fuiſſe. Teſtimonium Eunapii apparet quam precarium ſit, cum is placita ejus philoſophica & metaphyſica reſpiciat, minime vero traditiones de re hiſtorica. At ipſa Martini adſumtio, in cujus gratiam hæc omnia dicuntur, ſatisne certis illa fundamentis nititur? Relege ipſa ejus verba, Lector, & videbis quam facile ſit, in rebus tantæ antiquitatis audacter conſtituere; quam difficile vero, opinionem pro arbitrio adſumtam rite tueri. *C'eſt donc ſans le moindre fondement*, ſic ait p. 238., *que Porphyre a voulu accroire que Zoroaſtre étoit l'Auteur des Mithriaques . . . . . . ; Zoroaſtre & les Perſes n'ont fourni aux Mithriaques que le nom ſeul de Mithras, & le culte qu'on rendoit en premier au Soleil, & en ſecond au feu, comme écoulé de cet aſtre. Tout le reſte eſt de l'invention des Phrygiens & des Ciliciens, qui ont mis en vogue Mithras & ſes myſteres. C'eſt cependant, a quoi n'ont fait attention ni les anciens, ni les Modernes: Tous ſans exception ont adopté les viſions de Porphyre, & d'un je ne ſçai quel Eubule, qu'il cite. Ils n'auroient jamais donné dans cette piége, s'ils avoient conſulté les ecrits de Zoroaſtre, ou étudié les mœurs & la diſcipline des Mages, ou fait quelque ſejour en Perſe ou lû les Reglemens, qu'Hyſtaſpe Roi des Medes fit pour affermir & étendre la Religion, que Zoroaſtre avoit dreſſée, avec le genre de vie que ce Prince traça aux Mages, & qu'il embraſſa lui-même.* At, adorabo te, quo hæc omnia? Unde tantum eruditionis apparatum hauſit Noſter: aut ubi invenit hæc, quæ jactat, monumenta? Equidem malim Eubulo iſti, quem tam faſtidioſe memorat, fidem habere; quam monumentis ad quæ ipſe provocat inhærere, & quorum obſcurior ſaltem eſt notitia quam Eubuli. Aut credemus, Martinum ſcripta Zoroaſtris evolviſſe & Hyſtaſpis leges? num in Perſia moratus eſt, & vitæ genus vidit, quod Rex Prophetarum tempore major ſacerdotibus ſuis præſcripſit & ipſe ſectatus eſt? Sed ſufficiunt hæc ad vindicandam Eubuli auctoritatem, cujus teſtimonio uſus eſt Porphyrius in narratione de antro Zoroaſtris. Quid de reliquis ritibus

ſta-

ſtatuendum ſit, qui in Mithriacis obſervabantur, & num marmora illa in quibus Mithras bovem mactans adſtantibus pueris cum face effictus creditur, ad antiquiſſimum illum Mithram ſint referenda, qualem Zoroaſtres Perſas docuit, non vacat hic diſceptare. Neque multum conſtitui poteſt in rebus tantæ antiquitatis, præſertim ubi monumentis genuinis deſtituimur, quorum certa in his ſit auctoritas.

Ποιητης και πτατηρ] Deſumta eſt hæc e Platonis philoſophia appellatio; cui peculiare hoc, de Deo rerum omnium creatore & parente: lege Philoſophumena cap. XIX. & Cudworth. Syſtem. Intellect. p. 404. Ab eo PP. Eccleſiæ locutionem hanc mutuare, Deoque ſuo adſignare non dubitarunt. Hunc enim ΠΟΙΗΤΗΝ και ΠΑΤΕΡΑ νοουμεν ειναι, ait Juſtin. M. in Dialogo cum Tryphone. Inde Philo, ὁτι οὑτος ηλπισεν εις τον ὁλων ΠΑΤΕΡΑ και ΠΟΙΗΤΗΝ, libro de Confuſione linguarum: & ὑμνειν τον τουδε του παντος ΠΟΙΗΤΗΝ και ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΝ in Dialogo Zachariæ. Jungi poteſt Theodoretus Orat. I. & VI. de Providentia, poſſunt aliorum loca mille. Sigillatim ποιητης ſenſu Platonico excellenter erat *creator productorque rei, quæ antea non fuerat.* Παν, ὁπερ αν μη προτερον τις ον ὑστερον εις ουσιαν αγοι, τον μεν αγοντα ΠΟΙΕΙΝ, το δε αγομενον ΠΟΙΕΙΣΘΑΙ φαμεν, ait ipſe Philoſophus in Sophiſta: cui ſimilis eſt locus hac in re claſſicus in Convivio, ſed longior quam ut hic deſcribi poſſit.

Εδημιουργησε] Et hoc vocabulum philoſophiæ Platonicæ debetur: cui *creator* non ſolum πατηρ και ποιητης, ſed etiam ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΣ του παντος dicebatur. Porphyrius infra: ὁ συνεχων τον κοσμον δημιουργος· Varios ejus vocis uſus explicat Schol. ad Ariſtophanis Equites: proprie *architectum* indicabat, unde ad *creatorem* Deum tranſlata notio. Sic occurrit δημιουργος apud Conſtantinum Porphyrog. in vita Baſilii p. 153. Συμμικτων L. Allatii: —— de *Deo* Zacharias utitur in dialogo, & Chriſtiani plures. vide S. Juſtin. de Monarchia Dei in initio, Theophil. Lib. I. adv. Autolycum, Theodoret. Orat. VI. de providentia, & pſeudo-Origenis philoſophumena p. 116. 117. Contra δημιουργος της κακιας απ' αρχης *diabolus* appellatur in Epiſtola inedita Joannis Epiſcopi ad Patriarcham Photium, quam e Collect. MSS. Patricii Junii in Bibl. L. Bat. mihi deſcripſi: ad exemplum Chriſti, qui eum *mendacem* vocat ab *initio*: ψευστην απ' αρχης· Sed de his ſatis.

Των κοσμικων στοιχειων και κλιματων] Holſt. *elementorum climatumque mundanorum*: Geſn. *elementa & plagas mundi.* Sed vaga eſt iſta *elementi* notio, & nihil definit: hic στοιχεια *planetæ* ſunt & *ſtellæ fixæ.* Opportunum eſt Celſi teſtimonum, quod rem conficit: Αινιττεται ταυτα και ὁ Περσων λογος, ait ille, και ἡ του Μιθρου τελετη παρ' αυτοις εστιν· εστι γαρ τι εν αυτῃ συμβολον των δυο των εν ουρανῳ περιοδων, της τε ΑΠΛΑΝΟΥΣ, και της εις τους ΠΛΑΝΗΤΑΣ αυ γεγενημενης, και της δι' αυτων της ψυχης διεξοδου τοιονδε το συμβολον· Κλιμαξ ὑψιπυλος, επι δ' αυτῃ πυλη εγδοη· ἡ πρωτη των πυλων μολιβδου, ἡ δευτερα κασσιτερου, ἡ τριτη χαλκου, ἡ τεταρτη σιδηρου, ἡ πεμπτη κεραστου νομισματος, ἡ ἑκτη αργυρου, χρυσου δ' ἡ ἑβδομη· Την πρωτην τιθενται Κρονου, κ. τ. λ. *Hæc ſubindicat & Perſarum doctrina, & Mithræ ſacrum eis gentile: eſt enim in eo duarum cœli revolutionum ſignificatio, tum ejus qua STELLAE FIXAE feruntur, tum ejus qua PLANETAE, & animæ per eas tranſitus tale ſymbolum*; &c. apud Origenem Libro VI. contra eum. Nec raro etiam vox στοιχειον hoc ſenſu ſumitur: v. Menag. ad D. Laërt. VI. 102. Unde locum S. Paulli ad Coloſſ. II. 8. explicari volebat Theophylactus in Commentario —— Clare in Theophilo Antioch. Lib. II. ad Autolyc. Τεταρτῃ, inquit, ἡμερᾳ εγενοντο οἱ φωστηρες. Επειδη ὁ Θεος προγνωστης ων, ηπιστατο τας φλυαριας των ματαιων φιλοσοφων, ὁτι εμελλον λεγειν, απο των ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ειναι τα επι της γης φυομενα, προς το αθετειν τον θεον. *Die quarto luminaria creata ſunt. Deus enim præſciverat nugas vanorum Philoſophorum. Quod dicturi eſſent, ut Deum ſubmoverent, omnia quæ terra profert, a SIDERIBVS proficiſci.*

Και παρα τοις αλλοις] Vide infra Cap. XX.

Αντρῶν χειροποιητων] Proprie χειροποιητος αυτοματῳ opponitur, vel αυτοφυει, ut e proxime præcedentibus clare adparet: & si rite sumatur, id significat quod *culte* fabricatum est & *artificiose*. Sic τετραγωνος χαραδρα χειροποιητος, *alveus quadratus, multa arte factus*, in Achillis Tatii Libro I. alia DD. VV. ad Hebr. IX. 11. similiter hoc loco αντρα ειτε αυτοφυη, ειτε χειροποιητα, *speluncæ* sunt *vel incultæ, vel ad sacelli usum laboriose excavatæ.* Quantum vero in poliendis ejusmodi specubus industria hominum & labor præstiterint, exemplo *sepulcrorum*, quæ dicuntur, *Regiorum* in Palæstina adparet, de quibus Periegetæ SS. quorum coryphæi Maundrell, Shaw & Pococke.

Ὡς γαρ τοις μεν κ. τ. λ.] Nota sunt hæc omnia ex antiquitate Græca: neque volo equidem diligentiam meam consumi in iis, quæ centies ab aliis explicata sunt, repetendis. Id moneo solum, ut Lector animadvertat diligentiam Philosophi nostri in his enarrandis, & quam accuratam is rituum veteris ævi notitiam habuerit.

Ὑποχθονιοις] Holst. *subterraneis:* Gesn. *inferis*, quod melius. In marmoribus Græcis Θ. Τ. tantundem est ac *D. M.* in Latinis. Pythagoréi triplex statuebant δαιμονων genus. Hierocles: τρια λογικων γενη, το πρωτον τους Θεους, το μεσον αιθεριεν δαιμονας και ἡρωας, το τριτον και χθονιον ανθρωπους· alii aliter. v. Gaulmin. ad Psellum de Operat. Dæm. p. m. 66. 67. & J. A. Schier. ad Pythag. Aur. Carm. p. 36. sqq. qui luculenter. Rursus alii δαιμονων nomen tantum ad tertium genus referebant, & per eos intelligebant *genios* vel simile quoddam δυναμεων ὑποχθονιων genus, varias etiam eorum classes fingentes: huc spectat Hermias in Comment. MS. in Platonis Phædrum, inter MSS. Codd. Voss. Bibl. L. Bat. ubi ita: Επειδη απο του δαιμονιου γενους πρωτως αρχεται ἡ των αγαθων και κακων διαιρεσις· παν γαρ το ὑπερδαιμονιον γενος, μονοειδως εχει το αγαθον. Εϛιν ουν τινα γενη δαιμονων, τα μεν μεριδας τινας του κοσμου κατακοσμουντα και επιτροπευοντα· τα δε ειδη τινα ζωων· κατεχειν ουν σπουδαζειν τας ψυχας εις τον ἑαυτου κληρον, οἱον εις αδικιαν ἡ ακολασια· δελεαρ την ἡδονην την εν τῳ παραυτικα αναμιγνυσιν· εν αυταις, ὁ εφορος της δε της ζωης δαιμων· αλλοι δε τινες εισι τουτων επαναβεβηκοτες δαιμονες, οἱ κολασεις επιπεμπουσι ταις ψυχαις, επιϛρεφοντες αυτας εις τελειωτεραν και ὑπερτεραν ζωην· και τους μεν πρωτους αποτρεπεσθαι δει· τους δε δευτερους εξευμενιζεσθαι· εισι δε και αλλοι κρειττονες δαιμονες, τα αγαθα μονοειδως επιπεμποντες.

Ὡσαυτως δε και ταις Νυμφαις] v. Turneb. Adverf. XII. 12. Isac. Casaub. de Satyr. poësi l. 1. Meurs. Spicil. ad Theocr. p. 47. 48.

Cap. VII.

Πασων αορατων δυναμεων] Difficilis explicatu est illa vox δυναμεως, ob varias & abstrusas notiones, quas illi tribuerunt; unde Sallustius eas etiam αρρητους appellat Cap. XV. libelli de Diis & mundo: τας ΑΡΡΗΤΑΣ ανω ΔΥΝΑΜΕΙΣ, *superiores potestates, quæ verbis exprimi non possunt.* Plerumque *proprietates* indicantur & *attributa* rerum qualiacunque. Sic ἡλιου δυναμις apud Platon. L. VII. de Rep. est *proprietas* & *virtus solis:* hoc est *lux*; nam de *luce* eo in loco sermo fit, non de *igne.* Confer hic sequens cap. VIII. ubi locus Philosophi a Porphyrio adfertur. Legi autem, ad notionem vocis δυναμις intelligendam, merentur Nostri verba in vita Pythagoræ p. 39. Kust. ubi Εκαλει γαρ, inquit, των αντικειμενων ΔΥΝΑΜΕΩΝ τον μεν βελτιονα, μοναδα και φως, και δεξιον και ισον, και μενον και ευθυ· την δε χειρονα, δυαδα και σκοτος, και αριϛερον και ανισον, και περιφερες και φερομενον. De aliis ejus notionibus, ab his diversis, infra plus semel disputandi nascetur occasio.

Οὑτω και ὁ Κρονος] v. Ill. Cuperi Apoth. Hom. p. 31. Ipsæ, quæ hic adducuntur, fabulæ e Mythologis constant.

Θεολογων] Frequentes variæque eruditorum de hac voce sunt observationes, ab aliis etiam jam laudatæ: instar omnium esse potest Ill. Cuperus l. c. p. 111. 112. Inter gentiles hoc nomine absolvebantur *Philosophi & Poëtæ*; quam in rem operæ erit elegantissimam S. Theodoreti disputationem legere de theologia paganorum in Orat. I. de providentia. Junge Fabric. ad S. Emp. P. 593.

p. 593. Præclare Juſtinus M. in Dial. cum Tryph. ineunte: Τι γαρ, ουχ' οἱ Φιλοσοφοι περι ΘΕΟΥ τον ἁπαντα ποιουνται ΛΟΓΟΝ; . . . . . η ου τουτο εργον εϛι φιλοσοφιας, εξεταζειν περι του Θεου; quæ de Philoſophis teſtantur. Cum vero & Poëtæ de Diis philoſopharentur, etiam his illuſtre θεολογων nomen tributum fuit. Sic noſter infra de Homero, ſub finem libelli: κρατογενους δε ουσης της Θεου, οικειον τοπον ὁ ΘΕΟΛΟΓΟΣ εξευρεν. κ. λ. conf. DD. VV. ad Juſtin. M. de monarchia Dei Cap. 2. At Philoſophorum vel ſic tamen majorem ſemper auctoritatem fuiſſe, obſervandum eſt, quam Poëtarum: ut e laudato Theodoreti loco apparet. —— Quam notionem vox inter veteres Chriſtianos habuerit, ſatis notum eſt & poſt alios multos a Wolfio ad L. II. Photii contra Manichæos, obſervatum.

Cap. VIII.

Ὁτι δε και ταις νυμφαις . . . . και τουτων μαλιϛα ταις Ναΐσιν] Vide ad finem Capitis ſeptimi.

Αἱ επι πηγων εισι] Holſt. *quæ juxta fontes degunt*; Geſn. omiſit vertere. Debuiſſet, *quæ fontibus præſunt*; uſu præpoſitionis tritiſſimo, & cujus vix opus eſt exempla adferre: alioquin laudare poſſem Cel. Reitz. ad Lucian. Tom. II. p. 538. Tom. III. p. 44. 45.

Κἀκ των ὑδατων &c.] clarius infra Cap. x. Ναΐδες, αἱ απο των ΝΑΜΑΤΩΝ οὑτω κεκληνται· ſimiliter ΚΡΗΝΑΙΑΙ eædem vocabantur, απο των ΚΡΗΝΩΝ. Schol. MS. in Iliad. θ'. in ὑποθεσει exeunte: ευχεται δε τῳ ποταμῳ, ὡσαν ἑκαϛου εχοντος δαιμονα· ὁ δε και εν ταις ΚΡΗΝΑΙΣ οιδε θεας, ἁς ΝΥΜΦΑΣ καλει· „ Νυμφαι κρηναιαι, κουραι Διος." και αλλαι „ Νυμφαι ορεϛιαδες, κουραι Διος." Οὑτω πεπληρωσθαι θειων δυναμεων Ὁμηρος ἡγητο ἁπαντα. Obſervari autem meretur totidem fere verbis in Euſebio legi, quæ hic apud Porphyrium invenimus. Locus eſt Lib. III. Præp. Euang., ſed corrupte editus; ſic habetur: Και αἱ μεν των γλυκεων ὑδατων μερικαι δυναμεις, ΝΥΜΦΑΙ· αἱ δε των θαλασσεων Νηρηΐδες κεκληνται. Pro Νυμφαι, ſubſtituendum eſſe Ναϊαδες, utut dura hæc ſit emendatio, liquidum tamen eſt e ſenſu loci. Nam *Nereides* æque *Nymphæ* ſunt ac *Najades*. Ambo ſpecies ſunt, quæ generali *Nympharum* nomine deſignantur. Firmat laudatus Schol. MS. ad Iliad. ζ' qui ſub Porphyrii nomine inter MSS. Voſſ. Bibl. L. Bat. adſervatur: Ὁτι τας μεν Νηρεΐδας ὁ μυθος θαλασσιας δαιμονας αφιϛαται· τας δε ΝΗΙΔΑΣ των γλυκεων ναματων προϊϛαται.

Νοερων ὑδατων] Notio, quam Grammatici tribuunt voci νοερον, variis ejus uſibus recte convenit: νοερον, ajunt, το αισθητον, το πνευματικον, το μη ὁρωμενον. Quid vero *aquæ* ſint νοεραι, equidem non explicabo. *Sentiant* qui velint, nam res *ſenſus* eſt, non *verborum*: i. e. ex eorum genere quæ, ut ajunt, magis *ſentiuntur* quam *explicantur*. An vero ingenia noſtri temporis ſatis ſubtilia ſint, ad has notiones ſentiendas, nullus ſcio. Mihi, quod ingenue fateor, hæc ſub ſenſus non cadunt.

Ῥηξασαι] ναϛμους ſcilicet, ut Barneſius ſupplet: i. e. *aquas ſuas devolventes*, quod proprium ſcaturiginibus fluminum, quæ plerumque in montibus oriuntur. Et teritur verbum ῥησσειν apud Græcos uſu *devolvendi*, *dejiciendi*, & dein etiam *proſternendi*: exempla dedi in Obſerv. Miſcell. Cap. II. addi poſſunt notæ Maittairii ad Inſcript. Herodis & Regillæ vs. 25. & Lud. de Dieu ad Marc. IX. 18. Dioſcoridæ eſt,

Δακρυα ουδ' ΕΡΡΗΞ' επι πενθεσιν . . . .

i. e. *Lacrymas non fudit*, in Lib. III. Anthol. p. 202. Steph. Atque eodem modo explicanda eſt locutio Theodoreti, ῥησσειν ελεγχοις in Serm. I. de Providentia, de *refutatione argumentorum* & *dejectione*, quam cum interpres non intelligeret, liberius non nihil res ſuas egit. Deſumſit Theologus doctiſſimus locutionem a *lucta*, quo in genere terebatur iſtud ῥησσειν· v. Obſerv. noſtras l. c. & adde Salmaſ. ad Achill. Tat. p. 657. Servavit primitivi notionem etiam compoſitum καταρρηγνυειν in Antigono Caryſtio Cap. XLIX. Hiſt. Mirab. ubi ſic legitur: τους δε εγχωριους, μολιβδον τοις οἰϛοις περιτιθεντας, τοξευειν· και ΚΑΤΑΡΡΗΓΝΥΕΙΝ

τας

τας νεοττειας. *Incolas, plumbum sagittis addentes, jaculari & DEJICERE nidos.*

Οἱ Πυθαγορειοι, και μετα τουτους ὁ Πλατων] Convenit Æn. Gazæus in Theophrasto: Και το δε το παν Εμπεδοκλης αντρον πεποιηκεν· Εν πολιτεια δε Πλατων μεταβαλλων σπηλαιον ονομαζει· Αμελει και των δεσμων λυσιν, και του σπηλαιου φυγην, την ενταυθα της ψυχης εφη πορειαν. Ubi cave interpretem consulas, nam is omnia turbavit.

Εμπεδοκλει] Celeberrimus est hic Pythagoræ discipulus, cujus nihil exstat præter fragmenta. Aliquot ex iis H. Stephanus collegit in Poësi Philosoph. p. 15. sqq. sed tam pauca operæ vix erat collegisse. Longe meliora orbis eruditus exspectavit ab industria diligentissimi viri & Polyhistoris præclari, J. A. Fabricii, qui peculiare syntagma molitus est, quo fragmenta hujus Philosophi complecteretur. Id ipsum tamen, ab auctore communicatum cum Moshemio, post mortem ejus neglectum penitusque amissum est: ut cel. Reimarus testatur in vita Soceri.——Equidem, desiderium tam egregii laboris male ferens, damnum hoc quomodocumque resarciendi & reliquias hujus Philosophi uno fasciculo colligendi consilium ceperam: eumque in finem insignem jam apparatum fragmentorum Empedoclis mihi collegeram, eo animo ut syntagma hoc uno volumine cum Porphyrio in lucem ederetur: cum subito mutato domicilio Bibliothecæ publicæ caussa Lugdunum Batavorum concessi. Illuc vero delatus mox sensi, quantum ex eo itinere Empedocles lucraretur. Nam præter varia ejus fragmenta, quæ e Scholiastis & Philosophis MSS. inprimis Commentariis in Platonem ineditis describere licuit, ex adversariis Ill. Viri Jos. Scaligeri, e quibus multa disci possunt quæ alibi frustra quæras, inter alia ανεκδοτα & luce publica dignissima, etiam *Syllogen* descripsi *fragmentorum Hesiodi, Orphei, Parmenidis & Empedoclis*; quæ undecumque Vir immortalis memoriæ diligentissime collegerat; *Empedoclis* præsertim, cujus reliquias ultra centum & quod excurrit ab eo congestas inveni: adscriptis hic illic summi viri emendationibus; & in his insignia etiam fragmenta, quæ ipse Fabricius in syntagmate suo MS. ignoravit, ut e commentario Moshemii ad Cudworthum mihi constat. Cum vero accuratissimum delectum postulet hic labor, & aliæ etiam caussæ intercesserint a privatis negotiis, consilium, quod initio ceperam, abjeci, & *Syntagma Empedocleum*, fragmentis ejus forte trecentis aut amplius spectandum, non cum hoc Porphyrii libello, sed separatim postea publicare constitui. Quem in finem Viros Doctos & harum literarum fautores rogatos volo, ut, si qua habeant e MSS. Codd. hujus consilii subsidia, meque favore & auxilio suo indignum non judicaverint, in commune literarum bonum ea mecum communicare haud dedignentur. Honori ipsis erit, de humanioribus studiis, de Empedocle, & de me adeo ipso bene meruisse.

Αἱ ψυχοπομποι δυναμεις] De notione δυναμεων supra disputatum: at diversissimus rursus est usus, qui hic obtinet: Hic δυναμεις *genii* sunt, seu genus *potestatum*, ut ita dicam, *spiritualium*: nam de personis etiam sumi hæc vox solet. Sic interdum de magistratibus teritur, ut Chishullus docet ad Inscript. Sigeam. Sæpius de *diabolis* & *malis spiritibus*, quales αἱ δυναμεις αἱ κοσμοκρατορες του σκοτους τουτου usu Manichæorum; tanquam in Testamento Salomonis MS. phantastico & futili, apud Gaulm. ad Psellum de Operat. Dæm. p. 13. quibus similes δυναμεις αξιαι Gnosticorum in Abraxis apud Spon. Miscell. Erud. Antiq. p. 298. Notari vero merentur δυναμεις Philosophi Nostri, ob adjectum ψυχοπομπων, quod commissum ipsis ψυχαγωγιας munus indicat. De illis agit eruditissimus Abrincensium præsul in Origenianis Lib. II. Quæst. V. & not. ad Origen. in Joann. p. 115. 116. copiosius Cel. Ode in Commentario de Angelis, & DD. VV. ad Luc. XVI. 22. Notum est a veteribus Græcis Mercurio speciatim hanc spartam fuisse adsignatam,

Ut pias lætis animas reponat
Sedibus, virgaque levem coërceat
Aurea turbam, superis Deorum
Gratus & imis.

Vide observata illustrissimorum nostra ætate ho-

hominum, T. Hemſterhuſii ad Lucian. Tom. I. p. 489. ſq. & P. Weſſelingii ad Diod. Tom. I. p. 107. ſq.

Παρα Πλατωνι] Locus exſtat in Lib. VII. de Republica p. 514. ed. Steph. confer ſummi Viri notam ad Lucian. Tom. I. p. 43. deſcriptionem ejus vernaculo rhythmo eleganter expreſſit, elegans ſed obſcurus ſeculi XVI. Poëta Belgicus, H. L. Spieghel in egregio Poëmate, quod ſpeculum cordis (Hertz-ſpieghel) inſcripſit Lib. III. vs. 66. ſqq.

Καταγειῳ] De ſcriptura hujus vocis disputatum in diatriba de Cepotaphiis.

Προςδιαλεγομενου] v. Platon. l. c. p. 517.

Τῃ του δεσμωτηριου οικησει] v. Meurſ. ad Helladii Chreſtomath. & VV. DD. inprimis cel. Alberti ad AA. XII. 7. Simpliciter potuiſſet vel δεσμωτηριῳ dici vel οικησει, οικηματι, οικητηριῳ, cet. Abundanter οικησις του δεσμωτηριου dicitur „ ut οικια του σκη- „ νους, fons Timavi, oppidum Antiochiæ, „ amnis Eridani, arbor fici, ἐξηγητικως." Grotium audis ad 2 Cor. V. 1.

Cap. IX.

Εγκοσμιων δυναμεων] Spectant huc diſputata ad cap. VII. non quæ ad præcedens caput obſervavimus.

Του δ'αν νοητου] Opponitur ὁ ΝΟΗΤΟΣ κοσμος τῳ ΑΙΣΘΗΤΩι· de utraque voce diſputat Vorſtius in Diſſertationibus Sacris.

Παν αντρον σφαιροειδες] Antrum oportebat *ſphærica* eſſe *figura*, ideo quod *mundi* ſymbolum gereret: eum enim σφαιροειδη eſſe veteres plerique credebant. Sic certe Eratoſthenes apud Strabonem libro primo Geographiæ; ſic etiam philoſophi haud pauci, in primis Stoici: v. D. Laërt. L. VII. rationem dedit Plato in Timæo. Atque hinc explicandus ſupplendusque eſt Tertullianus Lib. II. ad Nationes Cap. 4.

Cap. X.

Ουκ αν ειη της υ. ου. &c.] Minus accurate Holſt. hæc vertit, qui inter ὑποςασιν & ουσιαν melius debuiſſet diſtinguere. Par etiam Gesneri vitium, quod tamen magis poteſt excuſari. Tu verte: - - - - *nequaquam illud intellectualis SUBSTANTIÆ, ſed ESSENTIÆ materiæ inſitæ ſymbolum gerat*, vel *gerere poteſt dici.* Ειη φερον inter ſe cohærent: transpoſitione minus eleganti, at obvia tamen, & Porphyrio, nitorem dictionis parum curanti, facile donanda.

Νυμφων, ουκ Ορεςιαδων &c.] Varia Nympharum genera, quorum apud veteres mentionem invenimus, recenſuit Tollius ad Formulam receptionis Manichæorum. Phavorinus luculenter, at ſecundum antiquiores, ut ſolet: Νυμφαι] αἱ επι της ξηρας, αἱ 'Αδριαδες (l. Δρυαδες) και 'Αμαδρυαδες, και Ορεςιαδες καλουνται· Νηρηϊδες, αἱ εν τῃ θαλασσῃ· Νηϊδες, αἱ εν ταις λιμναις. Και αλλως· Των νυμφων αἱ μεν εισιν ουρανιαι, αἱ δε επιγειοι, αἱ δε ποταμιοι, αἱ δε λιμναιαι, αἱ δε θαλασσιαι· και καθολου το των Νυμφων γενος εις πολλα διηρηται, ὡς φησι Μνησιμαχος. confer locum Hermiæ in Comment. MS. in Platonem, quem infra dabimus ad cap. XII.

Αλλα Ναϊδων] Opportuna & juſta eſt Noſtri obſervatio, Homerum accurate feciſſe cum *Najades* nominaret antri Deas, non *Nereides.* Vindicavimus id contra Scaligerum in Diſſertatione.

Ναϊδων, αἱ απο των ναματων οὑτω κεκληνται] Νεω vel ναω eſt *fluo:* unde Νερεος, vel Νηρεος, Νηρος, & Νηρευς· etiam ναμα vel νημα, teſte Heſychio: απο των ναματων, Ναϊδες vel Ναϊαδες, ut Πηγαιαι, απο των πηγων· Κρηναιαι, απο των κρηνων· Λιμναιαι, απο των λιμνων. Porphyrius infra cap. XIII. ταις νυμφαις, αἱ ΝΑΜΑΤΩΝ και ΠΗΓΩΝ προεςωσαι, ΠΗΓΑΙΑΙ τε και ΝΑΙΔΕΣ δια τουτο κεκληνται.

Δυναμεις] Hic δυναμεις *Nymphæ* ſunt: quo ſpectant obſervata ad cap. VIII.

Ελεγον δε και τας εις γ. κ. ψ. ἀ]. Compara, quæ infra diſputat cap. XII.

Λεγων, και τον προφητην] Moſem, Geneſ. I. 3. והארץ היתה תהו ובהו וחשך על־פני תהום ורוח אלהים מרחפת על־פני המים׃ Illum *prophetam* hic dici nemo mirabitur, qui latiſſimos hujus vocis limites cogitaverit: ita ut non ſolum προφητης de quibusvis Librorum SS. etiam hiſtoricorum ſcriptoribus, ſumatur; ſed generatim ῥηθεν δια προφητων tantumdem ſit, ac ſi dixeris *traditum in S. Scriptura*: cum eo nomine etiam unius S. auctoris ef-

 fata

ſata indicentur. Vide Grot. ad Matth. II. 23. quem plures dein exſcripſerunt: alia alii ad Tit. I. 12. & 1 Pet. I. 10. Cæterum obſervari meretur, Numenium, unde hæc citantur, philoſophum Platonicum & paganum, in Libris SS. præſertim Moſaicis verſatiſſimum fuiſſe. Imo, teſte Heſychio Mileſio, docuit Platonem multa a Moſe deſumſiſſe, in iis quæ de Deo & mundo tradidit; & Origines Lib. 4. contra Celſum auctor eſt, ipſum multa melius docuiſſe, quam Plato, & varia e Pentateucho & SS. in commentarios ſuos tranſtuliſſe. Plura de eo infra ad cap. XXI.

Δια τουτο λεγων &c.] Obſerva integrum hunc locum, auctore non laudato, pro more ejus ævi exſcriptum fuiſſe a Gyraldo in Synt. 5. Hiſtoriæ Deorum.

Εμφερεσθαι] in Hebr. eſt מרחפת quod interpretes omnes, tam LXX. quam Triumviri Græci, Aquila Symmachus & Theodotion, per *επιφερεσθαι* reddiderunt; unde Numenium forte corrigendum dixerit aliquis. Sed res eodem redit. v. Grot. ad h. l. —— Poſtea *εμφερεσθαι* etiam citatum inveni in Confirmatione, ut appellatur, Græca articulorum quorundam SS. Theol. e PP. & SS., inedita, ſed *ακεφαλη*, quam, inter MSS. ſi recte memini, Patricii Junii in Bibl. LBat. excuſſi: Ibi cap. IV. ſic legebatur: *Κανων γαρ ἡμιν εςιν αληθης και αδιαπτωτος, κακου τον Θεον μηδαμως ειναι δημιουργον, μητε μην δικαιῳ λογῳ του Θεου μεταψηφιζεσθαι τινα· „ Εν αρχῃ εποιησεν ὁ Θεος τον „ ουρανον και την γην· και Πνευμα Θεου* ΕΜΦΕ„ ΡΕΤΟ· *επανω του ὑδατος·* &c.

Το του Θεου πνευμα] Non minus abſurde Sec. XVI. hæc verba intellexit Vir in rebus naturalibus ſupra captum ſuæ ætatis ſapiens, ſed quod placita ſpectat religionis Atheus peſſimus, Jord. Brunus, patria Nolanus, & variis ſcriptis inter quæ etiam ſunt metro adſtricta celebris. Exſtat de eo C. Scioppii epiſtola ad Rittershuſium, Romæ XVI. Febr. MDCC. ſcripta, & a Struvio in Act. Liter. e MSS. erut. Faſcic. S. publicata, in qua ſic legitur: „ Hinc Pragam „ delatus librum edit de *immenſo & infinito* .... & rurſus alium *de umbris & idæis*, in quibus horrenda prorſusque „ abſurdiſſima docet; mundos eſſe innumerabiles, (obſerva Scioppii ætate hoc novum fuiſſe & hoc ſolo nomine horrendum, prorſus ut medio ævo doctrina de antipodibus) .... magiam eſſe rem „ licitam, Spiritum S. non eſſe aliud niſi „ *animam mundi*, & hoc voluiſſe Moy„ ſen, dum ſcribit, *eum foviſſe aquas.*" confer Mr. la Croze Entretiens ſur divers ſujets p. 294. —— Cæterum neſcio an recte Porphyrii, vel potius Numenii, mentem ceperit Benedictinus, dum ſic ſcriberet Explic. de divers monumens p. 220. „ Les „ Egyptiens poſoient pour principe, que „ la matiére, dont la maſſe de l'Univers „ a été tirée, étoit un Volume de pierre, „ immenſe fluide, informe, humide, & „ tenebreux; & que l'*Eſprit divin*, que „ Moyſe dit avoir été porté ſur les eaux „ pour les rendre fécondes, étoit les *ames* „ memes des hommes, qui venoient du „ Ciel en terre pour y faire quelque ſe„ jour." Primo obſervandum eſt, Ægyptiorum hæc non fuiſſe placita, ſed peculiarem Numenii opinionem, philoſophi Platonici. Tum ſecundo loco perverſe etiam Martinus mihi videtur e verbis Porphyrii opinionem hanc proponere. Neque enim ſtatuit Numenius, ſi quid ego hic video, *ſpiritum Dei* apud Moſen ipſas eſſe *animas*, quæ e cœlo deſcendebant; ſed *animas* ſolum *προσιζανειν τῳ ὑδατι*, quod *θεοπνοον* erat, & *ſupra quod* Moſes dixerat *εμφερεσθαι το του Θεου πνευμα*. Res ex univerſa diſputationis ſerie ſatis eſt dilucida.

Τους τε Αιγυπτιους δια τουτο &c.] Notum id ex Euſebio Lib. III. Præp. conf. Ill. Cuperi Harpocrat. p. 14. & Martini Explic. des monumens p. 162. 197. Memini fuiſſe, qui ex hoc ritu originem demonſtrare voluerit Ægyptiorum nominum *Ιαμβρης* & *Ιαννης*, quorum memoria exſtat in ſecunda Paulli Epiſtola ad Timotheum, & de quibus in Diatriba de Cepotaphiis copioſe diſputavimus. Ita quidem, ut quæ antea peculiaria tantum nomina habebantur duobus his Magis propria, ille in totidem ſectarum appellationes converteret. Altera *των* ימברים quaſi *juratos navigii* dixeris, a ימא *juravit*, & ברים quæ ei ipſa eſt vox Græca *βαρις* in Diodoro & Gram-

Grammaticis obvia. Altera יַנִּים / Ιαννης, quod *placidum miraculorum patratorem* exponit. Quid de hac conjectura ſtatuendum ſit, alii videant. Equidem tot difficultatibus preſſam puto, ut verear ne paucorum adſenſum ferat.

Ἡρακλειτος, ψυχῃσι φαναι τ. μ. θ. ὑ. γ.] De Heraclito nota omnia: ita tamen ut fabulæ loco habenda ſint, quæ de ejus luctu ingenioque, Democriti e regione oppoſito, vulgo narrantur. Quod ſententiam adtinet, quæ hoc loco traditur, ei contraria omnia dixeris in Philone inveniri. Ευ γαρ Ἡρακλειτος, ait is libro de Mundo incorruptibili, εν οἷς φησι, „ ψυχῃσι θανατος ὑδωρ γενεσθαι, ὑδατι θανατος, γην γενεσθαι, &c. & nota eſt ejus vulgaris ſententia, αυη ψυχη σοφωτατη, de qua infra dicemus. Sed facile hæc conciliantur, ubi quis accuratam placitorum ejus notitiam ſibi comparaverit, ut conciliata etiam ſunt ab Ill. Gesnero in diſſertatione de animabus Heracliti & Hippocratis.

Τερψιν δε ειναι αυταις την εις την γενεσιν πτωσιν] Æneas Gazæus in Theophraſto: Ἡρακλειτῳ, ᾧ δοκειν των ανω πονων της ψυχης αναπαυλαν, ειναι την εις τον δε τον βιον φυγην· Quo in loco φυγη illa εις τον βιον eadem eſt, quæ ſecundum alios dicitur, ἡ εις γενεσιν πτωσις.

Ζην ἡμας τον εκεινων θανατον, και ζην &c.] Idem Heracliti ſcitum inter alia ejus εναντιοφανη refert Heraclides de Allegoriis Homeri p. 443. vide H. Steph. Poëſin Philoſoph. 135. Marsham. Can. 279. Daviſ. & Marckl. ad M. Tyr. 643. 727. Fabric. ad S. Emp. 185. & Gesneri diſſertationem.

Ταις δε των φυτων ψυχαις τροφη το ὑδωρ.] Operæ erit, ad hæc intelligenda, notionem ψυχης, ſenſu Heraclitico ſumtam, cognoviſſe. Omnium optime hæc tractavit Gesnerus.

Cap. XI.

Τοις δ'απο της ϛοας] Diog. Laërt. L. VII. τρεφεσθαι δε τα εμπυρα ταυτα, και τα αλλα αϛρα· τον μεν ἡλιον εκ της μεγαλης θαλασσης, νοερον οντα αναμμα· την δε σεληνην εκ ποταμιων ὑδατων· κ. τ. λ.

Ἡλιον μεν τρεφεσθαι] Spectant huc Euſeb. P. E. Lib. III. p. 115. Macrob. in Somn. Scip. II. 10. & quæ plura eandem in rem egregia diſputant Menag. ad Diog. l. c. Spanh. ad Callim. H. in Delum, Cuper. Harpocr. p. 5. & illuſtre Germaniæ decus P. E. Jablonski P. II. Panthei p. 103. ſqq. Ex hac autem opinione Jo. Meurſius explicandas cenſuit illas Poëtarum locutiones, quibus ſolem mane ex undis orientem deſcribunt, neſcio tamen an undiquaque bene. Vide ejus Spicileg. ad Theocrit. p. 15. 16.

Τα δ'αϛρα &c.] Audi, Lector, Reimmannum in Iliade poſt Homerum, ubi ſic ait: „ Et quid in cœli & rerum cœleſtium deſcriptione (Homerus) non præſtitit? Opportunior nobis de hac materia dicendi locus erit, ſi ad aſtronomiam pervenerimus, adeoque eandem hoc capite prætermitimus, ne Lectori cramben bis terve coctam apponere cogamur. Et licet hoc ipſo forſan humani aliquid paſſus videri poſſit, quod ignem æthereum & ſtellas humoribus nutriri putaverit, ſcripſeritve Lib. V. Iliados p. 77. de ſidere autumnali quod maxime luceat, ſi prius lotum fuerit in Oceano:

„ Ἀϛὲρ ὀπωρινῷ ἐναλίγκιον ὅϛε μάλιϛα
„ Λαμπρὸν παμφανίῃσι λελύμενος Ὠκεανοῖο.
„ *Stellæ autumnali ſimilis, quæ maxime*
„ *Splendida lucet, lota in Oceano.*

„ Quo nomine & a Scaligero L. V. Poëtices Cap. 3. p. 572. notatus eſt, condonandum tamen hoc ipſi eſt ob Phyſices Græcanicæ ejus temporis infantiam, & προδοξίαν eruditorum epidemicam, qua tanquam œſtro quodam perciti perſuaſum ſibi habebant, mare idcirco ſub Zonam torridam eſſe poſitum, ut ignis cœleſtis eſſet pabulum, ſolemque ali evaporatione maris, Lunam fontium & fluminum, aſtra telluris. Et auctor eſt Macrobius Lib. I. Saturn. c. 23. p. m. 252. omnium Phyſicorum adſertione conſtare, calorem humore nutriri. Et Homerum, quando Iliados Lib. I. p. 20. Thetidem Achillis matrem inducat dicentem:

„ Ζεὺς γὰρ ἐπ' Ὠκέανον μετ' ἀμύμονας Αἰθιοπῆας
„ Χθίζος ἔβη μετὰ δαῖτα, θεοὶ δ' ἅμα πάντες ἕποντο.
„ *Jupiter in Oceanum ad inculpatos Æthiopas*
„ *Hesternum ivit ad convivium, Dii autem simul omnes secuti sunt.*

„ Per Jovem intellexisse solem, cui unda „ Oceani dapes ministret, per Deos autem „ reliqua sidera."

Ἀμμα νοερον] Similiter apud Diogen. supra cit. legitur νοερον αναμμα· pro quo H. Stephanus νοτερον tentabat, & memini fuisse, qui idem hoc loco maluisset: sed vindicanda est vulgata lectio.

Ανάγκη τοινυν &c.] vide omnino Gesneri dissertationem.

Ὑγρον γαρ εν αερι παχυνθεν νεφος συνισαται] Aristoteles, seu quisquis Auctor sit libelli de mundo, cap. 4. νεφος δε εστιν, ait, παχος ατμωδες συνεστραμμενον, γονιμον ὑδατος. Sed vix dubito quin per νεφος Noster *nebulam* intellexerit, non *nubem*: quæ Aristoteli aliisque ὁμιχλη solet appellari. De aëre etiam & densatione του ὑγρου Anaximenes philosophatur apud Hermiam in Irrisione philosophorum gentilium, sed is tamen alios ejus effectus aliasque ponit μεταμορφωσεις, quam Noster hoc loco.

Τους δε φιλοσωματους &c.] Apparitiones mortuorum vivis factas æque veteres crediderunt ac recentiores: και οδυρομεναι, ait Noster, ωφθησαν πολλαι· και αἱ των αταφων παραμενουσι τοις σωμασιν, αἷς και οἱ γοητες καταχρωνται προς αυτων ὑπηρεσιαν, βιαζομενοι τῃ του σωματος η μερος του σωματος κατοχῃ L. 2. de Abst. junge Salust. de Diis & mundo Cap. 19. Hinc Græcorum φαντασματα και ὁραματα, Latinorum *spectra*, *lemures*, *umbræ*, &c. Id vero difficile semper fuit definire, quid revera *spectrum* esset, corpus an spiritus, an vero neutrum aliquid a duobus his distinctum. Servius ad IV. Æn. satis accurate quæstionem hanc tractat: Concludit is autem, *simulacrum esse quoddam, quod ad corporis nostri effigiem fictum, inferos petit & est species corporea, quæ non potest tangi, sicut ventus.* Seneca *spiritus* appellat in Troadibus:

An toti morimur, nullaque pars manet
Nostri: cum profugo SPIRITVS halitu
Immistus nebulis cessit in aëra?

Statius *animas* L. III. Theb.

. . . . te diro horrore volantes
Quinquaginta ANIMÆ circum noctesque diesque
Adsilient.

Umbras Virg. 6. Æn. & 4. Georg. Ovid. 4. Metam. & Valer. Flacc. l. 3. Suet. Calig. —— Apulejus varia conjunxit nomina in Apologia: *At tibi, Æmiliane, . . . dicat Deus iste . . . . utrorumque Deorum malam gratiam, semperque obvias SPECIES mortuorum, quidquid VMBRARVM est usquam, quidquid LEMVRVM, quidquid MANIVM, quidquid LARVARVM, oculis tuis oggerat: Omnia noctium occursacula, omnia bustorum formidamina, omnia sepulcrorum terriculamenta, a quibus tamen merito & ævo haud longe abes.* Quod ad materiam vel essentiam spectrorum adtinet, variæ ea de re Philosophorum fuere opiniones; aliis dæmones adsumta hominum figura, aliis ipsas hominum animas corpore jam jam separatas, rursus aliis *genios* eorum, sive bonos sive malos, sub forma ὁρατῃ seu visibili, ut ita dicam, divagari, vivisque adeo vel terrori vel admonitioni esse, opinantibus. Quibus etsi adsumtis, mansit tamen difficultas de ipsa illa *specie* & *forma* visibili: quæ, cum *corpus* esse non possit extensum & partibus præditum, neque *spiritus* per se suaque natura oculos latens, plerisque medium aliquid corpus inter & spiritum fuit habitum. Talis est Porphyrii sententia hoc loco proposita: quæ e placitis ejus, ab Heraclito potissimum & Platonicis desumtis, de *siccitate & humore* animarum, satis eleganter & velut sponte profluit. Opportune incidit Pselli locus in libro de Operationibus Dæmonum: Rogaverat interlocutorum apud eum unus, qua re aut quomodo alerentur spiritus, cum necesse sit ali, si verum sit eos περιπτωσιν τινα habere και σπερμαινειν. Ad hæc alter: Τρεφονται, inquit, οἱ μεν δι' εισπνοης,

ὡς

ὡς το εν αρτηριαις και εννευροις πνευμα· οἱ δε δι' ὙΓΡΟΤΗΤΟΣ. *Aluntur alii quidem per respirationem, ut spiritus arteriis & nervis contentus, alii vero humiditate.* Et postea: Τοις γαρ μυχαιτατοις τοποις συνδιαιτωμενα, ψυχροις εσχατως και ανικμοις ουσι, πολλης πληρουται της εκειθεν εμψυξεως, ὑφ' ἡς πιλουμενα και θλιβομενα, νοτερας ερα και ζωωδους θερμης, και ἱν' απολαυσῃ ταυτης, και αλογοις ζωοις εσκηπτει, και επι βαλανεια και βοθρους ιεται· την γαρ του πυρος και την ἡλιακην, ὡς καυςικην και ξηραινουσαν αποςρεφεται· την δε των ζωων ὡς συμμετρον ουσαν και μεθ' ὑγροτητος, ἡδεως ασπαζεται· κ. τ. λ. —— Sed ut fastidium harum ineptiarum a te amoveas Lector, lege quæ de spectris docte & eleganter disputavit M. Buffon Hist. Naturelle Tom. VI. p. 22. ed. min.

Ξηρα ψυχη σοφατατη] Heracliti sententia proprie sic habuit: Αυη ψυχη σοφωτατη και αριςη. Glossæ loco illud ξηρα primum margini adscriptum, dein passim a scribis textui insertum fuit: servata interdum, sæpe rejecta vera Heracliti voce αυη. Illam egregie auctori suo vindicavit Cel. Wesselingius (nam ei Dissertatio hæc debetur, ut ipse, dum inter vivos ageret, plus semel mihi significavit) in Miscell. Observ. Amst. Vol. 5. Tom. 3. confer Gesneri dissertationem Heracliticam. Hinc κατασπασθηναι ὑπο της ενυγρου των παθων φλογος, in Anonymo de Erroribus Ulyssis Cap. 10. ubi videbis editoris Columbi observata.

Cap. XII.

Ναΐδες ουν Νυμφαι, αἱ εις γενεσιν ιουσαι ψυχαι] Hermias paullo aliter, at apposite tamen, Comment. MS. in Plat. Phædrum: Κατα πασας δε τας αισθησεις δεικνυσι την ευφροσυνην ὑπαρχουσαν πλην της γενεσεως. Αχελωος, ὁς εςιν ὁ εφορος θεος της πολυτιμου δυναμεως του ὑδατος. Δια γαρ μεγιςου τουτου ποταμου τον εφορον δηλουσι του ποτιμου ὑδατος· Νυμφαι δε εισιν εφοροι θεαι της παλιγγενεσιας, ὑπουργοι του εκ Σεμελης Διονυσου· διο και παρα τῳ ὑδατι εισι· τουτ' εςι τῃ γενεσει επιβεβηκασι· οὑτος δε ὁ Διονυσος, της παλιγγενεσιας ὑπαρχει παντος του αισθητου· & alio loco: Δια τι δε ὁ Σωκρατης παραιτειται ενθουσιασαι και κατοχος γενεσθαι ταις Νυμφαις; η, ὁπερ ειπομεν, επειδη της γενεσεως προςατιδες εισιν αἱ Νυμφαι, αἱ μεν την αναλογιαν κινουσαι, αἱ δε την φυσιν, αἱ δε τα σωματα επιτροπευουσαι, Νεανιδες (forte Ναϊαδες scripsit, vel ut cel. Ruhnkenius conjiciebat, Ωκεανιτιδες) δε τινες, και Ἀμαδρυαδες, και Ορεςιαδες καλουμεναι.

Ὁθεν και τας γαμουμενας &c.] Quæ proprie caussa fuerit, cur *nuptas* Græci νυμφας appellarent, varie disputatur. Notum est, quæ Jamblichi fuerit sententia, quam ipse proposuit in vita Pythagoræ. Ab eo discedit Noster, & suo more allegorias captat. Vide corollarium Gesneri de repræsentatione animarum sub imagine papilionis, quod dissertationi Heracliticæ subjunxit. Sed difficile & molestum est contra id genus hominum disputare.

Λουτροις καταχειν] v. Odyss. ψ'. 131. & interpretes Ep. ad Ephes. Cap. 5. Insigne est præter alia Grammatici Græci testimonium ad Tragici Phœnissas v. 349. Ειωθασι γαρ οἱ παλαιοι απολουεσθαι επι τοις εγχωριοις ποταμοις και περιρραινεσθαι· λαμβανοντες ὑδωρ των ποταμων και πηγων, συμβολικως ΠΑΙΔΟΠΟΙΙΑΝ ευχομεναι, επει ζωοποιον τε ὑδωρ και γονιμον.

Κρηνων αεναων] Glossæ MSS. in Bibl. L. Bat. *Jugis aqua*, αεναον ὑδωρ. Virg. *flumen vivum*, *aqua pura*, *fluviatiles undæ*, &c. v. Macrob. Saturn. lib. 3. confer quæ ad Homeri locum diximus in priori parte Collectaneorum. Ejusdem notionis sunt Comici νεφελαι αεναοι, & αεναον πυρ Callimachi, pro ασβεςῳ, Hymno in Apollinem.

Αλλα ψυχαις μεν &c.] Spectat huc Hermias Comment. MS. ad Philosophi Phædrum: Ἡ γαρ αληθης πατρις των ψυχων ὁ νοητος εςι κοσμος· ουκ των ουν ενυλων και αντιτυπων ἡ μαθησις· ὁ δηλοι τα χωρια και τα δενδρα· Αλλ' εκ των λογικων και νοερων ψυχων και εξ αυτου του νου.

Σκοτεινος ὠν φυσει] Φυσιν (*naturam*) vocat communiore vocabulo, quod in superioribus constanter ὑλην (*materiam*) appellaverat. Δια μεν ουν την ὙΛΗΝ, ajebat, ηεροειδης και σκοτεινος ὁ κοσμος. Iisdem ut hic verbis: quibus similia etiam loca plura. Clarius vero ex hac comparatione vocum apparet, quid per ὑλην Philosophi proprie intellexerint.

Cap.

Cap. XIII.

Πηγαιαι τε και Ναϊδες] Varia Nymphæ a *fontibus* speciatim & *aquis* sortitæ sunt nomina. Sic Ναϊδες dictæ sunt, vel Ναϊαδες, απο των ναματων, quod frequens. —— Tum πηγαιαι, απο των πηγων· quod licet rarius occurrat, invenitur tamen in Hymno sacro Nymphis dicto. —— Porro κρηνιαδες in Theocriti Idyll. I. sed hunc dubium etiam nunc esse locum, e Scholiaste adparet; imo incertum plane esse, docet Heinsius in Lectionibus Theocriteis. Suffici in ejus locum potest Moschus Idyll. 3. Homero sunt κρηναιαι Odyss. ρ'. quicum confer testimonium Schol. MS. ad Iliad. ϐ'. quod supra dedimus ad Cap. 8. —— Dein λιμναδες Theocriti Idyll. 5. ubi v. Schol. λιμνακιδες dictæ in Argonauticis Orphicis v. 644. —— Denique ποταμηϊδες Apollonii Rhodii L. III. 1218. —— quibus ejusdem Apollonii ελειονομους jungere poteris. L. II. 823. sed επεχω.

Τινα ουν ἡμιν διαφορα συμβολα] Quæstionem hic invenit non Holstenius solum, sed & Gesnerus. At nihil impedit, quo minus directe accipias: *quædam autem diversa symbola habemus* &c.

Συμβολα δη εσω ὑδριαδων Νυμφων. οἱ λιθ. κρητ. και οἱ αμφ.] Faciunt huc imagines Nympharum in marmoribus apud Bern. de Montfaucon Antiquité Expliquée, aliosque in Dissertatione Homerica indicatos.

Διονυσου μεν γαρ συμβολα ταυτα] v. Ill. Buonaroti Sopra un Camméo del Trionfo di Bacco p. 438. 439. pluresque alios: nam res nota est.

Παρα του Θεου δωρεα της αμπελου] Hebræi dicunt פְּרִי הַגֶּפֶן *fructum vitis.* Scriptores N. T. id expresserunt per γεννημα της αμπελου· quod non debuissent antihebraistæ cum Græcorum καρπῳ αμπελου miscere, v. Vorstii Dissert. SS. l. 7. & P. II. de Hebraismis N. T. —— Pro δωρεα της αμπελου, alii δωρεαν του βακχου dixissent; quomodo in Oraculo apud Eusebium L. IV. Præp.

Χευε μελι Νυμφῃσι, Διωνυσοιο τε ΔΩΡΑ

Similiter Virg. Georg. l. 2.

. . . . *atqui non Massica BACCHI MVNERA, non illis epulæ nocuere repostæ.*

Amant Græci has loquendi formas, ut notum ex usu dictionum; δωρα εργανης δαιμονος, de *texturis*: δωρα της Ἡρας, de *matrimonio*: δωρα του Φοιβου, *de facultate medica*; &c.

Cap. XIV.

Αντικρυς] Facit huc Columbi observatio ad Anon. de Ulysse p. 100. 101. „ vox αντικρυς adhibetur a Græcis scriptoribus, „ ubi quid prorsus simile illi, de quo agunt, „ appositumque videntur sibi adtulisse. Porphyrius de antro Nympharum p. m. 259, „ ταδ' ἁλιπορφυρα φαρη αντικρυς &c. Vertit vir eruditissimus: *Et telæ purpureæ* „ *omnino erit caro ex sanguine contexta.* „ Planius diceres, *Telis istis purpureis sanguinea caro est simillima.* Ita Clementis „ illud Lib. VI. Stromat. Σολωνος δε ποιησαντος·

„ Τικτει γαρ κορος ὑβριν ὁτ' αν πολυς ολβος επηται.

„ Αντικρυς ὁ Θεογνις γραφει· Τικτει &c. „ Nescio an perperam vertatur: *Aperte* „ *scribit Theognis*, aut *similiter plane.*" Hæc Columbus. Theodoretus de providentia Orat. I. εισι δε τινες, οἱ και Χριστιανων μεν προσηγοριαν εχουσιν, ΑΝΤΙΚΡΥΣ δε τοις της αληθειας δογμασι πολεμουσι. Interpres *palam* vertit: neque male. Forte tamen de hoc loco melius ageretur, si αντικρυ legeres, quod est *contra*, *e contrario.* V. Dionys. Alexandr. vs. 421. Periegeseos, & insignem Philonis Judæi locum libro de Cherubim Tom. I. p. 140. Mang. Accuratam utriusque vocabuli distinctionem dabit Ptolemæus Ascalonita MS. περι διαφορας λεξεων· ubi ita: Αντικρυ μεν το επ' ευθειας· αντικρυς δε το διαῤῥηδην και φανερως και το επ' ευθειας τοπικον. Ejus verba tantum non κατα ῥησιν exscripsit Ammonius, ubi observata laudatissimi Valckenaerii non omittes: plura DD. VV. ad Th. Magistr. v. απαντικρυς & cultissimus Piersonus ad Herodiani Philæterum p. 462.

Και

Και χιτων γε το σωμα τῃ ψυχῃ, ὁ ημφιεςαι] Sumta hæc omnia e philosophia Platonis, quod cum egregie adstruxisset V. C. Jo. Alberti Obs. in N. T. p. 360. inepte censori Lipsiensi vapulavit: Tale Æneæ Gazæi, in Theophrasto p. 14. Αιγυπτιοις μεν δοκει την αυτην ψυχην, και ανθρωπον, και βουν . . . και ιχθυν, ΜΕΤΑΜΠΙΣΧΕΣΘΑΙ. Interpres docte & eleganter: *Ægyptii quidem statuunt, prorsus eandem animam & hominem & bovem . . . . & piscem INSTAR VESTIMENTI alicujus circum sibi AMICIRI.* Talia etiam Plotini bene multa, variis Enneadum locis. Fluxit ex eo fonte D. Paulli, eruditi, ut scientibus facile apparet, viri locutio perelegans, sed vulgo non satis intellecta: 2 Cor. V. 2. το οικητηριον ἡμων το εξ ουρανου ΕΠΕΝΔΥΣΑΣΘΑΙ επιποθουντες. Plerique pulcræ dictionis ignari *cœlum* hic intelligunt, sed perperam. Non quia καταχρηςικον illud: *induere domum*, vel *domicilium*; Contrarium infra docebimus, ubi de ουρανῳ, Θεων πεπλῳ agetur. Sed admissa hac explicatione, minus congruit illud εξ ουρανου, imo absonum plane. Deberet esse εν ουρανῳ, ut cum Christus Dominus diceret: ΕΝ τῳ ΟΙΚΩι του πατρος μου πολλαι εισιν ὑπομοναι. Nunc cum εξ ουρανου dixerit, *corpus* intelligendum est *novum* & *cœleste*, oppositum *terrestri domicilio*, τῃ οικιᾳ επιγειῳ του σκηνους, de quo vs. 1. Unde nihil tamen Socinianis præsidii potest peti, licet hi male eo loco abutantur: quod non debuisset viros doctos ab vera explicatione deterrere. Grotius vero quid ad hunc locum dixerit, cur Socinianis mereatur adcenseri, non video.

Ἡ Κορη, ἡπερ εςι παντος του σπειρομενου εφορος] Orpheus, vel Onomacritus, Hymno in Proserpinam:

Ειαρινη, λειμωνιασιν χαιρουσα πνοιῃσιν
Ἱερον εκφαινουσα δεμας βλαςοις χροοκαρποις,
Αρπαγιμαια λεχη μετοπωρινα νυμφευθεισα·
Ζωη και θανατος μουνη θνητοις πολυμοχθοις,
Περσεφονεια· φερεις γαρ αει και παντα φονευεις·
Κλυθι μακαιρα θεα, καρπους δ' αναπεμπ' απο γαιης.

Paria Noster apud Euseb. L. III. Præp. p. 109. sqq. 113. 115.

Των παλαιων και τον ουρανον π. ειρ.] Parum abest, quin dicam Philosophum Nostrum, S. S. non expertem, eam & hoc loco respexisse. Quid enim opportunius, quæso, his Psalmi 104. de Deo: Αναβαλλομενος ΦΩΣ, ὡς ἹΜΑΤΙΟΝ· εκτεινων τον ΟΥΡΑΝΟΝ, ὡσει ΔΕΡΡΙΝ· ὁ ςεγαζων εν ὑδασι τα ὙΠΕΡΩΙΑ αυτου, ὁ τιθεις ΝΕΦΗ την ΕΠΙΒΑΣΙΝ αυτου· v. Grot. ad Genes. I. 6. & dictum Psalmi locum. Paullo aliter Dandamis, eadem tamen qua hic translatione, vitam Bragmanum Alexandro enarrans, apud Palladium Libro de Brachmanibus, a Bissæo edito: Κακους, inquit, ανθρωπους αποςρεφομαι· ΟΥΡΑΝΟΣ μοι ΣΤΕΓΗ, γη μοι πασα ΣΤΡΩΜΝΗ· ὑλαι (malim χλοα) τραπεζα, καρποι τρυφης απολαυσις· &c. *Malos homines aversor: COELUM mihi TECTUM, universa terra STRATUM, sylvæ* (vel *gramen*) *mensa, fruges deliciarum fruitio*: cet.

Και τον ουρανον ΠΕΠΛΟΝ ειρηκοτων, οἱον Θ. ουρ. ΠΕΡΙΒΛΗΜΑ] Videre obiter poteris Meurs. ad Lycophr. vs. 863. ubi hæc citantur: &, quæ magis huc faciunt, mox disputata de *Corpore*, animæ χιτωνι & *tunica*, e Platonicorum more, convenit etiam elegans sed nonnihil καταχρηςικωτος locutio, sive Luciani, sive alius veteris Poëtæ, in Epigrammate Græco: ubi Priapus:

Και ΠΕΡΙΒΕΒΛΗΜΑΙ κρημνον βαθυν . . . ;

Grotius recte in eleganti versione Tom. III. Opp. Luciani p. 685. sed in notis, edita: *Ambior & fossa* . . . . Non longe abit Homerus Il. γ'. ubi *lapidationis pœnam*, quæ Virgilio *mons lapidum*, λαϊνον χιτωνα appellat: v. illic Scholiastem, & confer Barnesii notam ad hunc Porphyrii locum, in variis lectionibus exhibitam & satis obscuram. Nonno est πετρηεντι κατακρυπτειν χιτωνι, eadem in re: sed inepto usu. Neque enim κατακρυπτειν *vesti* proprium sed περιβαλλειν, ut ex Homero patet. Observari autem hic meretur, quam eleganter veteres notione *vestis* luserint; Ut cum *tyrannidem* servare ενταφιον de eo dicerent, qui *ad mortem usque illam retinet*. v. Tollium ad Longin. περι ὑψους p. 65. Olear. ad Philostr. p. 502. D'Orvill. ad Chariton. p. 421. & Cl. Wessel. ad Diod. Tom. I. p. 412. Inde sumta Ho-

Horatii locutio de Fortuna L. 3. Carm.

Laudo manentem. Si celeres quatit
Pennas; resigno, quæ dedit: & mea
VIRTVTE me INVOLVO, probamque
Pauperiem sine dote quæro.

Omnia ad exemplum Hebr. לבוש vel מלבוש formata: v. Job. XXIX. 14. Ps. XXXV. 26. LXXIII. 6. XCIII. 1. CIV. 1. 2. & magnum Schultens. ad Jobi l. c.

Πεπλον] Sunt qui ad *mulieres* solas vestis hoc genus referant, etiam inter veteres Pollux. Sed varia exstant auctorum loca, ubi de *viris*: v. Cel. Wesseling. ad Diod. Tom. I. p. 332. Hic neutra notione sumitur: unde prudenter Schol. MS. Theocriti πεπλον simpliciter ενδυμα explicat ad Idyll. I.

Cap. XV.

Δηλοι δε το τιθαιβωσσειν] Scholiastes ad Homeri locum: Τιθαιβωσσουσι] αποτιθενται την βοσιν, ὁ εϛι το μελι· οἱον θησαυριζουσι τα κηρια, και νεοττοτροφουσι. Eustathius: Τιθαιβωσσειν δε κυριως επι μελισσων, το αποτιθεναι βοσιν ἑαυταις. Tzetzes ad Lycophr. 622. Τιθαιβωσσοντος] επιμελειαν αξιωσαντος· Κυριως δε ἡ λεξις επι των μελισσων λεγεται, παρα το τιθεναι την βοσιν· junge Etymol. M. & Hesychium.

Βοσις δε και ΤΡΟΦΗ το μελι ταις μελισσαις] Similia Aristoteles: . . . τα δε καρποφαγα· τα δε ιδιοτροφα· οἱον το των ΜΕΛΙΤΤΩΝ γενος, και το των αραχνων· τα μεν γαρ ΜΕΛΙΤΙ και τισιν αλλοις ολιγοις των γλυκεων χρηται ΤΡΟΦΗι· τα δε &c. Lib. I. Hist. Anim. ineunte: Ælianus paullo aliter Lib. V. Αποχρη δε αρα σιτος αὐτῃ ειναι τα ανθη. *Satis illis est cibum habere e floribus.* Quinctilian. Declamat. XIII. Cap. 16. *Solæ omnium non edunt fœtus, sed faciunt. Ipsæ paullatim sicut stipatæ sunt, per mella vivificunt: &, ut oportet, animal laboriosum ex opere enascitur.*

Κεχρηνται δη τῳ μελιτι κ. τ. λ.] Lege observata Theologorum ad Esaiæ VII. 15.

Δυναμεων] Clarissime hinc adparet illa vocis significatio quam supra illi adsignavimus ad cap. VII. omnium optime illi respondet vocabulum Belgarum latissimæ itidem notionis: **krachten.**

Επει καθαρτικης εϛι δυναμεως, και συντηρητικης] Facit huc inprimis Plinius Lib. XXII. Cap. 24. & medicorum testimonia de usu mellis frequentissima; omnia Quinctilianus congessit in eleganti apum encomio, quod Declam. XIII. continetur. Confer magnum Bochartum P. II. Hieroz. Lib. IV. cap. XI. XII. & VV. DD. ad 1 Sam. XIV.

Μελισσων, ἁς ΒΟΥΓΕΝΕΙΣ ειναι] Communis fuit hæc veterum opinio, *apes* e cadaveribus boum nasci; sic infra: βουγενεις δε αἱ μελισσαι· και ψυχαι δ' εις γενεσιν ιουσαι βουγενεις· conf. Ælian. L. II. Hist. Anim. Varr. L. II. R. R. & Plin. L. XI. Ovid. Fast. I.

Obrue mactati corpus tellure juvenci:
Quod petis a nobis obrutus ille dabit.
Jussa facit pastor: fervent examina putri
De bove; mille animas una necata dedit.

& Metam. XV.

Nonne vides, quæcumque mora fluidove calore
Corpora tabuerint, in parva animalia verti?
I, scrobe delecta (vel *depressa*) *mactatos obrue tauros;*
Cognita res usu: DE putri VISCERE passim
Florilegæ NASCVNTVR APES, quæ more parentum
Rura colunt, operique favent, in spemque laborant.

Creditum fuit, testimonio Eusebii Chron. ad A. MCCL., Eumelum veterem Poëtam, & temporibus Homeri si non priorem saltem non posteriorem, hac de re opus condidisse βουγονιας titulo. v. DD. VV. ad Phædr. L. IV. & Scalig. ad Euseb. Sed doctissimus vir Schurzfleischius in Stricturis ad Eusebii chronicon, quæ fratris ejus Notitiæ Bibliothecæ Vinariensis subjunctæ sunt, pro βουγονιᾳ Θεογονιαν substituit, conjectura satis verosimili. —— Quidquid sit, persuasio illa de βουγονιᾳ apum vel βουγενογονιᾳ (ut Schurzfleischius volebat: quod dubito tamen an satis Græcum sit;) effecit apud Græcos, ut βουγενεων nomen illis constanter adsignaretur.

Bi-

Bianor, vetus Poëta:

Φευ βρεφος ὡς αδικως ειλετε, ΒΟΥΓΕΝΕΕΣ.

Philetas apud Antigon. Caryst.

ΒΟΥΓΕΝΕΑΣ φαμενος προσεβησαο μακρα ΜΕΛΙΣΣΑΣ.

Callimachus apud Hesych.

Ἀρμενα παρ Δαναου γης επι ΒΟΥΓΕΝΕΩΝ.

Meleager Idyllio in ver:

Εργα δε τευχηεντα ΒΟΗΓΕΝΕΕΣΣΙ ΜΕΛΙΣΣΑΙΣ
Καλα μελη κ. τ. λ.

Strato Antholog. MS. L. Bat.

ΒΟΥΠΟΙΗΤΕ ΜΕΛΙΣΣΑ ποθεν μελι τ'ουμον ιδουσα
Παιδος εφ' ὑαλεην οψιν ὑπερπετασαι;
Ου παυσῃ βομβευσα και ανθολογοισι θελουσα
Ποσσιν εφαψασθαι χρωτος ακηροτατου;
Ερρ' επι σους μελι παιδας οποιποτε, δραπετι σιμβλοις,
Μη σε δακω, κἠγω κεντρον ερωτος εχω.

Imo sunt qui huc trahunt, *apis* nomen antiquissima Ægyptiorum & Etruscorum lingua *taurum* significasse. v. F. Marianum de Etruria metropoli p. 182. —— Cæterum vera ne sit an falsa hæc persuasio, tanto consensu olim recepta, nunc non disputabo. Id operæ erit observasse, in historia Samsonis, nihil esse unde jure concludas, posse apes e cadavere bovis nasci. Sacer enim scriptor Judic. 14. nihil aliud testatur, quam prostrato occisoque leone heroem paucis post diebus venisse ibique tum examen apum invenisse, quæ in aperta animalis gula mel suum deposuerant. Et quæ magni viri, Vossius in Theol. Gentili & Bochartus in Hierozoïco, ea de re disputarunt, sufficiunt ad ineptas impiorum difficultates plane dissipandas.

Τοις τα λεοντικα μυουμενοις] v. Martin Explic. de divers Monumens p. 272. 273. & Præsul Adriensis in Monumentis veteris Antii p. 202. sqq. Inter Christianos similes olim purgationes instituebantur per usum mellis ad regenerationem quæ in Sacris fit designandam. vide Jo. Diaconi epistolam apud Mabillon. T. I. Musei Italici, & Cotelerii not. ad Ep. Barnabæ. Originem earum a purgationibus gentilium derivat Dodwellus Separation of churches p. 336. quem vide. Cæterum de variis purgationum sacrarum generibus docte disputat Ism. Bullialdus ad Theonis Mathematica p. 215. sqq.

Απο παντος λυπηρου, και βλαπτικου, και μυσαρου] Accurate hæc observari merentur ab auctore distincta. Holstenius negligenter *ab omni malo noxioque scelere* vertit; debuisset: *ab omni (pollutione) quæ tristis; nociva, aut fœda sit.* Respicitur ad *funus in familia* vel *cadaveris tactum*: ad *cædem*: & ad *pollutionem veneream*; quorum omnium inmunis esse debuit, qui ad sacra admitteretur. Distinctum ab his insuper est το αμαρτωλον, quod ad *linguam* solam spectat.

Cap. XVI.

Το νεκταρ το μελι . . . εκδεχεσθαι] Eurip. in Bacchis v. 142.

Ῥει δε γαλακτι πεδον
Ῥει δ'οινῳ, ῥει δε ΜΕΛΙΣΣΑΝ
ΝΕΚΤΑΡΙ . . .

Epigramma Antholog. MS.

Σμηνεος εκ με ταμων, γλυκερων θερος αμφινομιχιων
Γηραιος Κλειτων σπεισε μελισσοπονος·
Αμβροσιων εαρος κηρων μελι πολλον αμελξας,
Δωρον απημαντου τηλοπετευς αγελης
Θειης εσμοτοκον τοκον απλετον, ευ δε μελιχρου
ΝΕΚΤΑΡΟΣ εμπλησαις κηροπαγεις θαλαμαι.

Virg. Æn. I.

Qualis apes æstate nova per florea rura
Exercet sub sole labor; cum gentis adultos
Educunt flores, aut cum liquentia mella
Stipant & dulci distendunt NECTARE cellas.

Statius l. 3. Sylv.

Duc & ad Æmathios manes, ubi belliger orbis
Conditor HYBLÆO perfusus NECTARE durat.

Ἠν κατα ῥινων σταζει ὁ ποιητης] Locus est Iliad. τ'.

Πατροκλῳ δ'αυτ' ΑΜΒΡΟΣΙΗΝ και ΝΕΚΤΑΡ ερυθρον
ΣΤΑΖΕ ΚΑΤΑ ῬΙΝΩΝ, ἱνα οἱ χρως εμπεδος ειη.

Sed quia data est opportunitas, disputemus de conditura cadaverum apud Ægyptios; nam & hos mel & aromata mortuis per nares instillasse, communis est opinio. Vide loca, quæ citavi in Diatr. de Cepotaphiis p. 41. 184. & præf. p. v. Primus & princeps opinionis auctor est Herodotus, qui lib. 2. diserte testatur, ὁτι πρωτα μεν σκολιῳ σιδηρῳ δια των ΜΥΞΩΤΗΡΩΝ εξαγουσι τον εγκεφαλον, τα μεν αυτου οὑτω εξαγοντες, τα δε φαρμακα εγχεοντες. At refragatur huic narrationi recentiorum temporum experientia: Speciatim And. Gryphii, qui accuratissime Mumias istas, quæ vocantur, Ægyptias examinavit. Argumentum rei exstat in ejus Mumiis Wratislaviensibus, libello hodie rariore & Wratislaviæ A. 1662. edito p. 45. ubi describendo ejusmodi cadavere inuncto occupatus, „ Tum versi", inquit, „ ad caput, vacuum illud omni „ cerebro spectavimus: sed quod non per „ nares, ut olim credebatur, sed per foramen prope atlantem vertebram maximum expurgaverant." Antea dixerat p. 12. „ Cerebrum enim per angustos narium „ meatus quî ferro Herodotus educat, „ fateor haud me capere: ex quo ossium „ frontisque compagem habui perspectam: „ postquam noscere licuit vix quid mage integrum illa faciei parte in hujuscemodi „ cadavere reperiri, etiamsi interiora cranii scruteris." Hæc ille αυτοπτης & diligens, ut dixi, horum cadaverum examinator. Neque injuria proin Con. Middletonus de hujusmodi extractione cerebri per nares dubitavit in Monum. Antiq. Tab. XXII. p. 261. Quem aliæ tamen caussæ eo perduxerunt. Ut difficultas, quæ hic oritur, e medio tollatur & Herodoti auctoritatem sartam tectam habeamus, in genere dici potest, „ Mumias, quæ in nostram ætatem perseverant, plerasque „ omnes Herodoto longe posteriores videri." quæ verba sunt præceptoris mei, P. Wesselingii, ad citatum auctoris locum. Imo valde est verosimile, modum ταριχευσεως pro ratione vel ætatis, vel medicorum a quibus ea administrabatur, diversam fuisse. Alios aromata per nares infudisse, ut Herodotus testatur; alios per foramen quod prope atlantem vertebram terebraverant, secundum Gryphium; rursus alios caput a corpore abscidisse, dein iterum imposuisse, quæ Middletoni est observatio; &c. Maxime cum adsint exempla Mumiarum, quibus cerebrum per nares extractum fuisse, clare adparuit. Argumentum rei habet periegeta doctissimus Th. Shaw Voyage de la Palestine, Syrie, Egypte &c. T. II. p. 161. versionis Gallicæ, ubi in hunc modum scribit: *En examinant deux de ces Momies, & défaisant leur bandages, je trouvai que le* septum medium *du nez, ou l'os qui sépare les deux narines avoit été enlevé a l'une aussi bien qu'a l'autre* &c. & in nota ad h. l. *Aparemment que le* septum medium *avoit été enlevé pour pouvoir tirer plus aisément parlà la cervelle, & introduire a sa place la matiére résineuse, qu'on y trouve* &c.

Διο και φησι που, νεκταρ ερυθρον] Odyss. ε'.

. . . . κερασσε δε ΝΕΚΤΑΡ ΕΡΥΘΡΟΝ.

Homeridæ hymno in Venerem:

Χρυσεου εκ κρατηρος αφυσσων ΝΕΚΤΑΡ ΕΡΥΘΡΟΝ.

Latinis est *roscidum mel:* Virg.

Et duræ quercus sudabunt ROSCIDA MELLA.

Hinc μελιχροος, de *subfusco.* Lucretius l. IV.

Nigra, μελιχροος est; inmunda & fœtida, ακοσμος.

Stra-

Strato in Antholog. MS. Bibl. L. Bat.

Ην εσιδω τινα λευκον, απολλυμαι· ην δε ΜΕΛΙΧΡΟΥΝ,
Καιομαι· ην ξανθον, ευθυς ολος λελυμαι·

Παρα δε τῳ Ορφει &c.] Hæc & quæ sequuntur omnia, Latine expressa, pro more suæ ætatis, exscripsit Junius lib. 2. Animadvers. 12. nulla Porphyrii facta mentione;

Και παρα Πλατωνι ὁ Πορος] Locus est in Symposio Tom. III. p. 203. B. Steph. junge Plutarchum de Iside & Osiride p. 374. & Themist. Orat. XIII. Plura Davis. ad Max. Tyr. Diss. 10. D. Heinsius fabulam Pori & Peniæ carmine expressit in Monobiblo Eleg. XI. Hinc restituendus Nostri locus, qui huc usque editores torsit de Abst. Anim. III. p. 139. *και ενδεης παντων*, sic legitur, *ἑως ου προς τον* ΚΟΡΟΝ *ου βλεπει, κ. τ. λ.* J. Valentinus *προς τον νουν* legebat, sed procul dubio male divinavit. Cel. Ruhnkenius monuit, *Πορον* substituendum esse, neque video quid ingeniosæ ejus conjecturæ obmoveri possit. Cæterum *Πορος* scribi debet per *ο*, ne cum *Πωρῳ* misceatur Indorum Rege, quem Alexander debellavit. v. Davis. ad M. Tyr. Diss. VIII.

Παρ' Ορφει] v. Orphei Fragm. XLIX. p. 403. ed. novæ.

Ὑποτιθεμενη] Noctem Jovi consiliariam e Fragm. Orphico X. apud Proclum in Timæum p. 63. recte observat J. M. Gesnerus ad Orphica p. 403. conf. eund. ad Hymn. VIII. p. 196.

Ὁ και πασχει ὁ Κρονος] v. Platonem in Eutyphrone, post initium, Apollod. L. I. Biblioth. ineunte, & fragmentum Porphyrii e Libro *περι αγαλματων*, quod Stobæus *ανωνυμως* dedit in cap. I. Eclog. Physic. sed postea auctori suo vindicatum a Th. Galeo ad cap. 2. Phurnuti de Natura Deorum.

Αποσπερματιζειν τε δυναμεις] Incredibile est, qua ratione tam absurda opinio tam diu invalescere potuerit. Lege e medio ævo Psellum de Operatione Dæmonum, qui copiose: & de nostra ætate, J. H. Pottii Specimen Juridicum de nefando Lamiarum cum diabolo coitu, quod habeo Jenæ A. 1689. editum & hodie perraro obvium; unde adtonito adparebit, quanta eo adhuc tempore hominum fuerit credulitas & stulta superstitio.

Τον ουρανον εκτεμνει ὁ Κρονος] v. Apollod. l. c. Perstrinxit turpem hanc fabulam non Lucianus solum in Philopseude, sed & Plato lib. 2. de Rep. qui legi merentur.

Cap. XVII.

Και επι ΦΥΣΙΚΗΣ *σηπεδονος*] Facile adparet, depravatum esse hunc locum. At cum medicinam non invenirem, in Var. Lect. ad h. l. aliorum ingenio eum commendavi. Neque fefellit me exspectatio mea: impressis enim Variis Lectionibus, Cel. Ruhnkenius, quicum folia quædam editionis meæ communicaveram, pro eo quo est acumine veram auctori lectionem facile restituit: scribit autem levi mutatione: *και επι* ΦΥΛΑΚΗΣ ΤΗΣ *σηπεδονος*, *και επι ἡδονης* ΤΗΣ *εις γενεσιν κ. τ. λ.* Ita paullo ante: *το* ΦΥΛΑΚΤΙΚΟΝ *του μελιτος εν συμβολῳ τιθενται·* Restitutio talis est, ut a nemine possit in dubium vocari. ——Cæterum postea vidi, eandem conjecturam sub idem tempus præstantissimo juveni, Jo. Luzac, in mentem venisse: qui paullo post conjecturas suas in Porphyrium mecum communicabat.

Ἡδονης εις γενεσιν καταγωγης] Male meo arbitrio de Porphyrio mereretur, qui hic *καταγωγουσης*, aut simile quid intruderet. Adpositio est Græcis non infrequens, etsi durior aliquantulum, quam quæ optimis teruntur. Plures collegit Dan. Vechnerus in utilissima Hellenolexia. —— Cæterum forte & hic valere posset eorum observatio, qui plerasque illarum adpositionum origine sua adjectiva fuisse docent. Sic exstitisse olim æque *καταγωγος, η, ον·* ac *καταγωγη·* æque *παραγωγος, η, ον·* ac *παραγωγη·* Similiter, *μεταγωγος*, *προαγωγος*, &c. quorum nonnulla etiam apud auctores durant vestigia.

Οικειον συμβολον και νυμφαις] Spectat huc, quod in Oraculo Apollinis apud Euseb. L. IV. Præp.

Χευε ΜΕΛΙ ΝΥΜΦΗΙΣΙ, *Διωνυσιο τε δωρα·*
Fundito mel Nymphis, & munera dulcia Bacchi.

 v. Dis-

v. Differt. Homer. cap. 2.

Καθως παρα τῳ Μιθρᾳ ὁ κρατηρ] v. Martin Explication de divers monumens p. 272.

Cap. XVIII.

Νυμφαις ταις ψυχαις, ἁς ιδιως οἱ παλαιοι μελισσας εκαλουν] Meurfius ad Lycophr. 293. Quintiliani locum huc trahit, fed is prorfus abs re eft & male a Meurfio fuit intellectus.

Βομβει] Proprium hoc apibus, ονοματοπεποιημενον, ut ajunt, vocabulum. Apollon. Rhod. L. II.

Ὡς δε μελισσαων σμηνος μεγα μηλοβοτηρες
Ηε μελισσοκομοι πατρῃ ενι καπνιοωδῃ,
Αἱ δητοι τειως μεν αολλεες ῳ ενι σιμβλῳ
ΒΟΜΒΗΔΟΝ κλονεονται, επιπρο δε λιγνυοεντι
Καπνῳ τρυφομεναι . . . ,

Ad quæ verba egregia funt fcholia. Theocritus Idyll. I.

. . . . τηνει δρυες, ὦδε κυπειρος
Ὧδε καλον ΒΟΜΒΕΥΝΤΙ ποτι σμανεσσι μελισσαι.

Quæ κατα ῥησιν repetuntur Idyll. 5. Varroni eft *bombum facere* L. 3. R. R. alia dedimus in Obferv. Mifcell. cap. 2. ——Cæterum notari meretur Græcorum ufus, qui βομβου fonum etiam αυλοις adfcribunt, ut Achill. Tat. L. I. p. 29. βομβος αυλων, διχλιδων κτυπος· aliiqua: Unde nefcio tamen, an excufari poffit Poëta e recentioribus, quem memini *bombum* fiftulæ adfcripfiffe; videant rei veterum muficæ amatores.

Το νεκρων σμηνος] Similiter Euripides apud Stobæum homines apibus confert ferm. CLVIII. Αλλ' ἡμεις, inquiens, ὡσπερ μυρμηκες η ΜΕΛΙΤΤΑΙ, μυρμηκιας μιας η κυψελης εκπεσοντες, αδημονουμεν και ξενοπαθουμεν &c. Quintilian. Declamat. XIII. *Nam quid apibus natura præftantius invenit? Parcæ, fideles, laboriofæ. O animal fimile pauperibus!* & poftea. *Qua fatis digna has profequar laude? Dicam animal quodammodo parvum hominis exemplar.*

Και τας Δημητρος &c.] Hæc, & quæ de Proferpina mox addit nofter, egregie illuftrat Schol. Theocr. Idyll. XV. Μελιτωδες] Αντι του, μηδεις γενοιτο, ω Περσεφονη, αλλος ἡμων κυριος· μελιτωδες δε την Περσεφονην φησι κατ' αντιφρασιν ὡς και Κορην· δια το τας ἑταιρας (forte ἱερειας, ut Faber conjicit ad Callim. H. in Apoll.) και της Δημητρος ΜΕΛΙΣΣΑΣ λεγεσθαι· junge Schol. ad Eurip. Hippol. vs. 17. Similiter etiam Pythica Sacerdos apud Pindar. Pythion. Od. 4. μελισσα Δελφις dicitur: haud dubie ob caftitatem; Caftiffimæ enim funt apes, ut ab Æliano & Ariftotele fatis inculcatum; v. Schol. ad citatum Pindari locum, qui egregius eft. Plura magni viri Jo. Meurf. in Eleufiniis, & Spanhem. ad Callimach. H. in Apoll. & Lavacr. Pallad. Nec defuere inter veteres feminæ, quibus proprium hoc & quafi gentile nomen fuit: aliquot earum dabit Gale ad Scriptt. Hift. Poëticæ p. 3. 33.

Σεληνην δε ουσαν γενεσεως προςατιδα] v. Martin Explication de divers monumens p. 125. Operæ pretium erit ad hæc & fequentia recte intelligenda locum Hermiæ adfcribere Comment. MS. in Platonis Phædrum: Αποβαλλουσι δε οἱ Θεολογοι ὡς ειπον κατα τας ιδιοτητας και οικειοτητας των Θεων αλλοις αλλους ἱππους, οικειως ἑκαςῳ Θεων αριθμον τινα προςφεροντες· Ὁρας δε ὁτι επι τεθριππου ποιουσι τον ἡλιον φερομενον, αλλον δε αλλου αριθμον· οικειως μεν και τον μιν ἡλιον επι ἱππων ποιουσι, το κινητικον αυτου πασης της ὑποβεβλημενης φυσεως σημαινοντες· την δε σεληνην, επι ταυρων· δια το προςατιν ειναι της γενεσεως, και προσεχως εξ αυτης εξηφθαι την γενεσιν· Γενεσεως γαρ συμβολον ὁ ταυρος· οὑς δε πτερωτους, ὡς ερωτα, νικην, ἑρμην· την αναγωγον αυτων δυναμιν σημαινοντες, ὁπερ ειπον· &c.

Μελισσαν εκαλουν] Exemplum hujus rei ex aliis etiam nunc defidero; facile tamen & hoc e fupra dictis poteft deduci.

Αλλα . . . . . ταυρον μ. σελ. . . . . . ὑψ. ὁ ταυρος· βουγενεις &c.) Adparet ex hoc uno fpecimine ratio philofophandi, quam Porphyrius nofter & reliqui hujus farinæ Platonici fectabantur. Dicas juraffe in iftam fententiam: quæ conveniunt in uno tertio, conveniunt inter fe. —— Quod fuccedit, βουγενεις δε αἱ ψυχαι, &c. quomodo cohæreat, vel quo nitatur fundamento, non perfpicio.

Και βουκλοπος θεος] Mithram puta, quem ge-

generationi, præsidem infra testabitur. Et is βουκλοπος Commodiano aliisque auctoribus. v. Turre de Mithra cap. 3. Martin p. 244.

Τοις χθονιοις] Luculentissimum rei exemplum est in Theophylacto Simocatta Ep. 2. ου γαρ ταις ΣΙΜΒΛΩΝ αυτον απαρχαις ετιμησαμεν. Amisisse se ait ducem gregis arietem, caussamque inde repetit, quod Pana primitiis *alvearium* non honoraverit. —— Cæterum potuisset & ὑποχθονιοις scribere, *Diis manibus*: nam & his mel sacrificabatur; v. Iphigen. in Tauris v. 165. 633. sq. & in evocatione mortuorum ψυχαγωγοι mel libabant: v. Niceph. ad Synes. p. 412. —— In Ægypto olim tritus fuit mellis in sacrificiis usus, cui Deus præceptum suum opposuit Levit. cap. 2. lege cel. Michaëlis Dissert. de legibus Mosis, Palæstinam populo Dei caram facturis.

Δια δε πικριας αναβιωσκεσθαι] De usu fellis in medicina operose Macer Lib. IV. Materiæ Medicæ cap. 12. & veterum plures.

Ὁτι ὁ μεν θανατος λυσιπονος] Cum Philosophi ex antiquis tantum non omnes corpus considerarent, ut carcerem animi, cui inclusus tanquam vinculis cupide evolaret: non dubitarunt adfirmare, Stoici in primis, mortem vita esse potiorem, liberarique e custodia corporis animam debere, quam primum commoda se occasio obtulerit. Hinc solemnis illa de θανατω λυσιπονω & πολυθρυλλητος sententia: v. Æn. Gazæi Theophrastum p. 26. Stobæum serm. CCLXXIV. p. 882. & quæ DD. VV. ad Sallust. B. Catil. 51. & Pythag. Aur. Carm. copiose disputarunt. *Illa quæ nobis inferos faciunt terribiles*, ait Seneca consolatione ad Marciam, *fabula est: mors omnium dolorum solutio & finis.* Ovidius in Tristibus:

Una tamen spes est, quæ me solatur in istis,
Hæc fore morte mea non diuturna mala.

Hinc mortem κερδος, *lucrum*, appellabant: ut ex iis patet, quæ Docti Viri ad Philipp. I. 21., Morus præsertim, larga manu cumularunt; etiam λιμενα, quasi *portum refugiumque malis* dixeris, in Longino περι ὑψους Sect. IX. ubi Tollium vide. Similiter Artemidorus Lib. V. Oneirocrit. cap. XXXI. το δε καλον παιδαριον ην ὁ θανατος, ὁς τις αἱρετοτερος ην, δια το απονου του νοσωδους και ταλαιπωρου βιου. *Pulcer autem puer (quem mulier in somno visa sibi fuerat peperisse) mors ipsa erat, quæ amabilior erat & præeligenda, propterea quod morbos & ærumnas vitæ aufert.* Hinc imploratio mortis in Epigrammate vetusto e lapide, quem Romæ olim visum & forte ineditum e Collectaneis MSS. J. Scaligeri Bibl. LBat. descripsi:

ΗΛΘΕΣ. ΕΜΟΙ. ΖΩΗΣ. ΓΛΥΚΕΡΩΤΕΡΕ.
ΌΣ. Μ'. ΑΠΕΛΥΣΑΣ
ΝΟΥΣΩΝ. ΚΑΙ. ΚΑΜΑΤΩΝ. ΚΑΙ. ΜΟΓΕΡΑΣ. ΠΟΔΑΓΡΑΣ.
ΑΥΡΗΛ. ΑΜΦΙΚΤΥΩΝ. ΕΤΟΣ. ΑΓΩΝ. Ω.

& sententia marmoris Latini apud Ferretium Mus. Lapidar. p. 187.

VITA. BREVIS. LONGO. MELIOR.
MORTALIBVS. AEVO.

Δειλως omnia, και δυςυχως! ut ab illis veniens, qui, ut Apostolus ait, ελπιδα ουκ ειχον, και αθεοι ην εν τω κοσμω, *qui neque spem habebant, neque TVTOREM DEVM.* Ita enim vertendus hic locus, quod obiter moneo. —— Sed cautius alii inter ipsos gentiles hæc imprudenter dicta improbarunt. Sic Lucianus, Moro laudatus, etsi equidem locum hunc in Operibus ejus legere non memini, ουδενι inquit το αποθανειν κερδος. Unde celebre Mecænatis votum, quod Seneca non male turpissimum vocat:

Debilem facito manu;
Debilem pede, coxa:
Tuber adstrue gibberum,
Lubricos quate dentes.
Vita dum superest, bene est:
Hanc mihi, vel acuta
Si sedeam cruce, sustina.

Similis est Tragici sententia ex Iphigenia, in sermone Stobæi CCLXXIII. p. 881.

. . . μαινεται, ὁς ευχεται
Θανειν· κακως ζην κρεισσον, η θανειν καλως.

Quorum etiam postrema nimia sunt; meliora ibid. p. 889. 16. 29. 890. 8. &c. conf. Plutarch. de aud. poëtis cap. 5.

'Ηδ' ενταυθα ζωη, κ. λ.] Oportet homines, qui ita censuerint, ex eorum fuisse gente, quæ, ut Diodorus narrat, nascentem lacrymis, defunctum gaudio prosequebatur. Alioquin vita nihil carius ac jucundius: pro qua quidquid habeas, lubenter dederis. Sed sunt hæ rationes nugatoriæ & ingenio Philosophi nostri mire propriæ.

Cap. XIX.

Ουχ άπλως μεντοι κ. τ. λ.] v. Gesneri Corollarium Dissertationis Heracliticæ p. 150.

Το γαρ ζωον φιλοσοφον &c.] In laudes apum, præter Aristotelem & Ælianum, excurrit Quinctilianus Declamat. xiii. quæ meretur legi.

Νηφαλιοι σπονδαι, αἱ δια μελιτος] Facit huc illa νηφαλιων σπονδων definitio, quam in lib. 2. de Abst. noster exhibet: Τα μεν αρχαια, inquiens, των ἱερων νηφαλια παρα πολλοις ην· νηφαλια δ'εϛι τα ὑδροσπονδα, τα δε μετα ταυτα ΜΕΛΙΣΠΟΝΔΑ· . . . . ειτ' ελαιοσπονδα, τελος δ'επι πασι τα ὑϛερον γεγονοτα οινοσπονδα. Conf. Suid. & Schol. ad Sophocl. Oed. Colon. v. 101. Mentio eorum occurrit etiam in Plutarcho T. II. p. 132. Pausan. Eliac. l. 15. lege Hemsterhus. ad Callimachi fragm. cxxiii.

Κυαμοις, οὑς ελαμβανον &c.] De κυαμοις Pythagoræ multi multa: omnia absolvit auctor peculiaris diatribæ, quæ Miscell. Observ. Amst. vol. 6. inserta legitur. Pauca liceat nobis observare de caussis, cur Pythagoras esum fabarum prohibere instituerit. —— Non opus erit longa disputatione ad inepta Porphyrii somnia rejicienda, licet aliorum suffragiis probata. Auctor sectæ Italicæ ad ejusmodi nugas non delapsus est. —— Neque Nonni subtilitates adoptamus, qui in Collectaneis ad Steliteuticam primam, cura Savilii editis, morem in Areopago receptum caussatur: ac si fabæ sinistri essent ominis, quodniam ab Atheniensibus ad suffragia adhibebantur. —— Dignior est Had. Beverlandi observatio, quam hic memoremus; ut quæ parum cognita sit, neque adhuc, quod scio, evulgata. Explicuit eam auctor in Otiis Oxoniensibus MSS., Opusculo critico & eleganter scripto, cujus passim exstant in Bibliothecis præsertim per Germaniam & Angliam apographa: vide Schelhorn. Commerc. Ep. Uffenb. P. II. p. 452. sq. Αυτογραφον LBat. inveni in fasciculo, quod Collectanea continet ad amplissimum de Prostibulis veterum quem meditabatur commentarium, omnia manu ipsius Beverlandi scripta & multa eruditione referta: inventum cum varia continere comperissem luce dignissima & quæ alibi frustra quæras, licet indigestum sit opusculum & in modum adversariorum solum compositum, avide mihi descripsi. Operæ erit integrum cap. 17. quod de abstinentia fabarum agit, hic evulgasse. „ Non adeo obscura est disquisitio, quare Pythagorei abstinuerint a „ κυαμοις. A. Gellius cum in Aristoxeno „ legerat, Pythagoram edisse fabas, ex „ Empedocle atque Zareta κυαμους interpretatur testes. Id est, ut parcant uti „ læva pellice. Rectius Acron ipsum suspicatur fuisse fabarum legumen, quia in „ pyxide conservatæ ærea sanguineum induunt colorem. Memphitici vates, Gymnosophistæ ac Pythagorei non solum ab „ omni abstinuere carne, sed & quascunque, quæ sanguineo imbutæ erant colore, exosas habuere herbas. Quales sub „ isto sole erant brassicæ, betæ atque fabæ. Bragmanos & hodie rubentia aversari detestarique arbuta ex Lusitanorum „ constat Diariis." Hæc Beverlandus, Acronem secutus, Horatii Scholiasten ad lib. 2. Sat. 6. subtilius tamen, si dixerim quod sentio, quam verius. —— Equidem omnium lubentissime in sententiam celeberrimi apud Florentinos medici Ant. Cocchi concederem, qui in Diss. sur le Regime de Vivre Pythagoricien, Florentiæ ante hos xxii. annos prælecta, & dein Genevæ Gallice versa, Pythagoram putat esum fabarum sanitatis caussa non prohibuisse, ut carnium fecerat: Sed vetus hoc fuisse placitum, inprimis apud Ægyptios, quod inter opiniones suas callide adscivit, ut receptis quorundam moribus se accommodaret, auctoritatem inde philosophiæ suæ conciliaturus. Adscribam verba ejus, quia

quia libellus non in omnium manibus est. Sic ait p. 39. ed. Genev. „ Il est vrai, que „ certaines abstinences particuliéres semblables a celles de Pythagore ont été anciennement en usage parmi plusieurs nations, & sur tout chez les Egyptiens, „ desquels il est assez probable, que ce Philosophe en prit la premiére idée, car on „ s'aperçoit, qu'il se plaisoit a mêler dans „ ses maniéres & dans ses façons de penser „ plusieurs sentimens de cette nation mysterieuse, mais savante. Une de ces „ abstinences, qui s'observoit rigoureusement dans toute l'Egypte, étoit celle „ des fêves, comme l'observe Herodote „ (Liv. 2.) & elle s'établit chez les Grecs „ & les Romains, particuliérement parmi „ les Prêtres de Jupiter, de Céres, & „ de quelques autres de leurs Divinités „ (Pausan. Liv. VIII. 15. Porphire de l'abstinence Liv. IV. Gell. X. 15. Fest. v. *fabam* &c.) Mais quelle que fut l'occasion pour laquelle Pythagore pensa a „ proposer l'abstinence des fêves, on voit „ par la lecture de tous les anciens que sa „ défense étoit allegorique, & qu'on cherchoit inutilement a en découvrir le sens „ literal, puisque ceux qui le savoient le „ cachérent avec soin. Il paroit d'ailleurs „ que Pythagore ne se faisoit pas scrupule „ de manger lui-même des fêves, &c." Junge la vie de Pythagore par M. Dacier p. CXI. CXII. Cæterum verosimile est, vel ipsum Philosophum, ut genio ætatis suæ indulgeret, vel quod potius dixerim, sectatores ejus lapsu temporis rationes mysticas excogitasse hujus abstinentiæ; atque sic Beverlandi observatio usu potest venire, de colore fabarum, quæ ut reliquis minus insulsa ita probabilior habenda est. Et forte veram, quam initiati caussabantur rationem, nondum novimus: Cum nihil antiquius haberent veri Pythagorei quam ut mysteria sectæ suæ caute celarent, adeo ut Timycha Pythagorea dentibus sibi linguam præciderit, quo minus veras eorum caussas sciscitanti Dionysio prodere cogeretur, ut apud Jamblichum legimus.

Cap. XX.

Σπηλαια τοινυν και αντρα &c.] v. supra cap. VI. & de Antro Curetum in insula Creta Holsten. ad Nostri Vit. Pythag. & Marsham. Can. Chron.

Ουτε ει καταβαται] Sophistica est hæc captiuncula: statim enim atque αθανατων ὁδον Poëta nominat, sua sponte intelligitur, καταβατην αθανατοις illum fuisse, h. e. fluvium per australem potram & fluvii præsides Nymphas, αθανατους, exiisse, ut in Dissertatione dictum.

Cap. XXI.

Νουμηνιος] Fuit hic celeberrimus e Pythagoreis Philosophus, Apaméensis, sed incertæ ætatis. Varia ejus fragmenta exstant in Eusebii præparatione, Origene contra Celsum, Ænea Gazæo, & operibus Platonicorum, Procli præsertim & Porphyrii. De eo Vales. ad Euseb. Hist. Eccl. lib. 6. Meurs. ad Hesych. Miles. Jons. de Script. H. Philos. & Fabric. in Biblioth. Quantum versatus fuerit in libris SS. supra diximus ad cap. 10. Cæterum oblivisci non debeo, in Bibl. L. Bat. inter Adversaria Is. Vossii exstare Catalogum MS. ex Hispania ad Vossium tramissum, quo MSS. Codd. recensentur Bibliothecæ Scorialensis, quæ Madriti adservatur; in eo enim integrum hujus Numenii opus ineditum περι ὑλης memoratur, quod operæ haud dubie esset in lucem protrahi: Sed certiora de his omnibus exspectamus ab eruditis Hispanis, qui secundo Catalogi Bibl. Scorialensis volumini adornando cum maxime incumbunt.

'Ο τουτου ἑταιρος] vide de sensu hujus vocis observata DD. VV. Jo. Alberti in N. T. p. 156. Periz. ad Ælian. III. 2. & Menag. ad D. Laërt. III. 81. Luculenter Schol. ad G. Nazianz. Steliteut. 2. quicum conferes Suid. in h. v. ὁ Πλατων και οἱ αλλοι τους γνησιους ερασας των λογων 'ΕΤΑΙΡΟΥΣ εκκλουσι, οἱονει ΦΙΛΟΥΣ· ὁ δε Ιουλιανος &c. —— Cum autem ἑταιρος *discipulum* notet in genere, eumque qui placita alicujus sectatur, nescio an satis certa sit eorum conclusio, qui argumento hujus loci Cronium Numenio coævum ponunt. —— Cæterum vox ἑταιρος restituenda est Xenoph. I. Κυρουπαιδ. 2. ineunte, ubi in ἑτερος abiit, auctoritate egregii Cod. MS. quem in Bibl. L. Bat. contuli, & forte

etiam

etiam Athenæo Lib. I. Deipn. pr. ubi simile quid tentabat Salmasius, cujus conjecturas in Athenæum ineditas ex αυτογραφῳ ejus Parisiis descriptas cel. Ruhnkenius mecum communicavit. Notum est, quoties in MSS. ἑτερος & ἑτχιρος misceantur; & a nobis etiam alibi pluribus exemplis probatum.

Δυο εν συρχνῳ ακρα] v. Cleomedem Lib. I. κυκλικης θεωριας p. 335. ed. Basil. & Manil. Astronom. I. 561. sqq.

Προσγειοτατος ἡμιν ὁ καρκ.] Proclus Diadochus in Ptolemæi Tetrabibl. Paraphr. I. 20. ὁ ♋ και ὁ ♌ και βορειοτερα εςι και συνεγγιζοντα προς την κατα κορυφην ἡμων τοπον πλεον των αλλων κ. τ. λ. *Cum inter signa duodecim Cancer & Leo magis Borealia sint, & proxima inter alia locum nostri verticis tangant, &c.*

Τῃ προσγειοτατῃ σεληνῃ] Timæus de Anima mundi: Ἁ μεν ων Σελανα ποτιγειοτατα εασσα εμμηνον ταν περιοδον αποδιδωτι· Cleomedes I. c. p. 333. ὑπο τουτον (Ἑρμην) εςιν ἡ σεληνη, προσγειοτατη παντων των αςρων ὑπαρχουσα· quæ sequuntur de Saturno, omnium remotissimo, illustrantur his Procli I. c. ὁ μεν ουν του ♄, επειδη ψυκτικος εςι, και της θερμοτητος εναντιος, και την ανωτερων ζωνην και μακραν ὑπαρχουσαν των Φωτων εχει, ελαβεν τα διαμετρα ζωδια του ♋ και του ♌, τουτ' εςι τον ♒ και ♄. Cujus integrum caput XX. sequenti Porphyrii disputationi intelligendæ egregie inservit: conferri potest cap. XXIV. ejusdem libri, etiam Macrob. Lib. I. in somnium Scipionis, præsertim cap. XIX. XXI.

Cap. XXII.

Πρωτα μεν κ. τ. λ.] Discrepat non nihil hæc ordinatio a calculis incerti Auctoris, cujus libellus, sive libelli fragmentum, antea ipsi Censorino tributum, nunc junctim cum eo solet edi. Is. cap. 3. exeunte hæc habet: „ Multum tamen refert cujus quæque stella domus sit, alienæ an ipsius. „ Domus Solis est Leo: Lunæ, Cancer: „ Mercurii, Virgo & Gemini: Veneris, Libra & Taurus: Martis, Scorpio & Aries: „ Jovis, Sagittarius & Pisces: Saturni, „ Capricornus & Aquarius." Junge Procli Paraphrasin Ptolemæi I. 20. & Cleomed. p. 333.

Λεοντα, οικον ἡλιου] Ælian. XII. Hist. Anim. VII. Επει δε αγαν πυρωδες εςι, και αυτον (λεοντα) οικον ἡλιου φασιν ειναι. *Tum idcirco Solis domicilium Leonem constituunt, quod igneus sit.* Junge laudatos auctores.

Πλατων δε δυο ςομια εφη] Facit huc elegans & docta Martini disputatio, supra ad cap. VI., ubi de ανοδῳ & καθοδῳ των ψυχων, adlata: quam releges. Collato in primis Macrobio Lib. I. in Somn. scip. cap. 10. sqq. —— Notari autem meretur cl. Walchii observatio in Dissertatione de significatione vocum quarundam & locutionum ex Historia Philosophica illustranda, quæ Actis Societatis Latinæ Jenensis vol. 3. inserta legitur, proposita. Censet is, omnes istas formulas, *ad astra tolli*, *ad sidera offerri*, *sublimi vertice sidera ferire*, &c. ab hoc animarum reditu post dissolutionem corporum & diverticulo in cœlum per astrorum viam repetendas esse. Dubito equidem, an non subtiliter nimis. Simplicissimæ sunt illæ locutiones, & omnibus linguis communes. Si quid autem in illis fuerit peculiare, cogitandum unice est, opinione veterum beatorum statum, των μακαρων & cœlestium, qui *Heröes* dicebantur, gloriosissimam fuisse conditionem habitam, supremumque votorum omnium terminum; disputavimus ea de re in Observ. Miscell. cap. 5.

Cap. XXIII.

Αθανατων, ὁ κοινον &c.] Verum est, αθανατους æque *animas* posse hominum dici, ac Deos: at æque verum est, Philosophum nostrum caussam suam satis perfunctorie hic egisse, cum tamen universa rei cardo in intellectu hujus adjecti moveatur. Equidem arbitror, jure me contra ejus sententiam conclusisse. Neque enim facile quis exemplum mihi ex auctore Græco vel Poëta adferet, ubi αθανατοι simpliciter de *animabus* ponuntur, absque ut alia vel præcesserint vel subsequantur, quæ sensum vocabuli eo in loco declarent. Et fatendum est, si *animas* hic intellexerit Homerus e sententia Porphyrii, ambiguitatem com-

commisisse, quæ vix posset tolerari & ingenio ejus indigna haberetur. Sed vide, quæ in Dissertatione disputavimus.

Παρμενιδην εν τῳ Φυσικῳ] De eo Fabricius lib. 2. Bibl. Græcæ. Fragmenta Parmenidis, quæ restant perpauca, post H. Stephanum in Poësi Philosophica collegit Ill. Scaliger in Collectione MS. de qua supra ad cap. 8. —— Cæterum ne in subsequente φασι lacuna hæreat, vehementer metuo. Mihi suspicio fuit subnata, ne forte *Cronii* illic & *Numenii*, aut si non horum certe alius cujuslibet, nomen exciderit: Maxime cum durius sit plures ac diversi generis res subjungere solo rumore nixas: &, quæ de Romanis adduntur ac Græcis, ipse Philosophus scire potuerit. Tu dispice Lector, quid sit constituendum.

Τα Κρονια] Copiose de his tum Lucianus in Cronosolone & Saturnalibus Epistolis; tum Macrobius in Saturnalibus.

Αναβιωσκομενοι] v. Zornii Vindicias SS. Patrum, Dallæo & novissimis censoribus oppositas Tom. I. Opuscul. Sacr. p. 724.

Ιανουαριον . . τον θυραιον] *Jani* nomen a *Januis* derivabat Macrob. Saturn. I. 9. quibus præsidebat: unde illi etiam claves datæ. De *Januario* mense similia legere non memini. Et fortasse melius appellationem ejus a *Jano* accessiverunt post Varronem Macrobius I. Saturn. 13. & Isidor. Orig. V. 33. Plura Docti Viri ad elegantissimum Censorini libellum cap. 22.

Cap. XXIV.

Αρχη ετους] Omnium distinctissime Theon ad Aratum p. 22. Τοτε εμβαινει ὁ Νειλος, και ἡ του κυνος (hic idem ac *Theut*, *Thoth*, vel *Sothis*) ΕΠΙΤΟΛΗ κατα ενδεκατην ὡραν φαινεται· και ταυτην αρχην ετους τιθενται, και της Ισιδος ἱερον ειναι τον κυνα λεγουσι, και την ΕΠΙΤΟΛΗΝ αυτου· εφ' ἡν και τον ορτυγα θυουσι, τῳ παλμῳ τουτου ζωου σημαινομενοι τον καιρον της ΕΠΙΤΟΛΗΣ του αςρου. Quantæ autem lites Marchionem Maffejum inter & perpetuum ejus adversarium Martinum de hoc loco intercesserint, longius nos abduceret. Vide prioris Antiq. Galliæ select. Ep. 8. alterius vero Diss. sur les differentes années des Egyptiens, quæ Operi ejus sæpe laudato inserta legitur. Difficilis est ea disputatio de Calendario Ægyptiorum, neque Lectori gratum me puto facturum, si omnia quæ huc spectant studiose exsequerer. Ceteroquin plures etiam ea de re tractarunt, Petavius, Averanius, Dodwell, Fabricius, Bochart, Marshall, Vignoles & præclarus vir P. E. Jablonski: ne quid de commentatoribus Censorini dicam, aut Lactantii ad lib. I. cap. 6. —— Magis juvabit, ad origines Astronomiæ illustrandas, verbo hic opinionem meam explicuisse de origine Zodiaci. Exstat ea de re dissertatio Neubronneri cujusdam præside cel. Gesnero Gottingæ edita. Sed longe abest, rem illic confici. Videamus num quid certius constituere possimus. Non moror equidem eos, qui inventionis hujus gloriam ad Adamum referunt: non dissimiles illi qui ad Homerum suum recurrebat, licet Homerus parum mehercle de Astronomia noverit. Id videtur constare, vel Ægyptios Zodiaci fuisse auctores, vel Chaldæos. Utri tamen ex his duabus nationibus prima debeatur inventio, nemo definivit. Videamus rationes temporum. Thaletis ætate cognitum jam fuisse Zodiacum certum inde est, quod vix probabile imo αδυνατον plane sit, Philosophum hunc absque ulla Zodiaci notitia defectionem illam solis prædicere potuisse, de qua v. D. Laërt. I. Cic. Divin. I. 49. Plin. I. 12. & H. Sloane's Philosophical Transactions Vol. XLVIII. P. I. p. 221. sqq. Thales autem, ut e Plutarcho de placit. Philos. I. & D. Laërtio constat, iter per Ægyptum fecit, ibique Ægyptiis sacerdotibus familiariter usus est, a quibus elementa Geometriæ & Astronomiæ fuit edoctus. Ergo probabile est, Ægyptios Græcorum in Astronomia magistros fuisse. At nonne Ægyptii etiam ipsi Chaldæos eo in studio secuti esse possunt. Res dubia videtur, si auctores consulas: nemo enim ex his certo hic sibi constat. Lucianus Æthiopes nominat Astronomiæ inventores, libello de Astrologia. Diodorus vero, a quo omnia exspectes, ipse fluctuat & nunc Chaldæis videtur favere,

nunc iterum Ægyptiis. v. lib. 2. Biblioth. Et Plato in Epinomide auctor est, primos siderum spectatores in Ægypto & Syria floruisse: h. e. Babylonia & Chaldæa; compara cum eo Aristot. de Cœlo II. 12. Plin. VII. 56. & Clem. Alex. lib. I. Strom. Imo Tatianus, in Oratione ad Græcos, solos Chaldæos nominat: εξευρον αςρονομειν Βαβυλωνιοι, γεομετρειν Αιγυπτιοι, &c. Junge Sext. Empir. lib. 5. & Macrob. in Somn. Scip. I. 21. Cum itaque a testimoniis nullum nobis præsidium possit peti, videamus numquid ipsa res adferat lucis. Equidem Chaldæos diu ante Ægyptios, accuratam sibi Astronomiæ & Zodiaci notitiam comparasse arbitror, & has quidem ob caussas. —— 1. Chaldæi, quorum regio plana erat & fertilis, insignes jam progressus in scientiis physicis facere potuerunt, ante quam terra Ægyptiorum habitabilis esset ob inundationes Nili; confer omnino quæ Cicero lib. I. Divin. I. hanc in rem disputat. —— 2. Chaldæi primi fuere Astrologiæ judiciariæ auctores. v. S. Emp. lib. 5. Phavorin. ap. A. Gell. lib. 14. & loca V. T. plura. Primi etiam horologia solaria invenerunt: argum. 2 Chron. XXXII. 31. coll. Reg. XX. 9. 10. Jes. XXXVIII. 8. & Berosus, Astronomus Chaldæus, primum hemicyclii horologii exemplum in Græciam detulit, teste Vitruvio lib. 9. —— 3. Ipsa XII. signorum Zodiaci ratio caussam Chaldæorum conficit. In Ægypto tempus messis incidit in mensem Martium & Aprilem. Testes hujus rei præsto sunt non solum Diod. lib. I. & Plin. lib. 18. sed & recentiores periegetæ Dapper, P. Lucas Pococke, & accuratissimus Maillet. Ergo non potuerunt Ægyptii signum Virginis, quæ spicilega est & messem indicat, in mensem Augusti conferre. Similiter Ægyptiorum hyemem menses aliquot pluviarum efficiunt, per quos fere continuo pluit, ut in Oriente cœlum fert: at vero æstas eorum in initium anni incidit, & tum non pluit plane. Ergo non potuerunt signum Zodiaci, quod Februario convenit, Aquarium constituere pluviarum indicium. Demum non aratur in Ægypto mense Aprili, sed messis agitur: neque adeo Tauri signum huic mensi conveniebat, quod agriculturam exprimit, &c. E quibus omnibus facile apparet, inventionem Zodiaci Ægyptiis prorsus abjudicandam esse. Chaldæorum diversa est ratio: & notatu dignum est, omnia illa signa, quæ Ægyptiis non conveniunt, in terram Sinehar accurate quadrare. —— 4. Pleraque XII. signorum Zodiacalium nomina ab agricultura desumta sunt. Vetustissimorum autem Arabum & Chaldæorum (qui, ut supra vidimus, primi etiam Astrologiæ Judiicariæ auctores fuere) ea fuit opinio, teste Abulpharagio aliisque, stellarum signorumque cœlestium magnam esse vim in terram ejusque cultum, procurare ea imbres & pluvias, caussas esse bonæ messis, &c. —— Quæ res effecit 5. ut signa hæc cœlestia pars religionis evaderent Chaldæorum, qui lapsu temporis *Sabaitæ* vel *Sabii* fuere dicti. —— Sed sufficiunt hæc, credo, ad opinionem meam stabiliendam. Eandem amplexi sunt Doctissimi Viri Th. Hyde Hist. Relig. Vet. Persarum & Not. ad Olugh-Beighi Tabulas, Mr. Pluche Histoire du Ciel liv. I. Mr. le Mire Spectacle de la Nature vol. 8. & Wachterus in Concordia Naturæ & Scripturæ: quos conferre cum his Lector poterit. De Physicis Chaldæorum studiis speciatim copiose agit Fullerus Miscell. Sacr. lib. I. Ab historia vero Astronomica Weidleri, quod obiter observo, vel Dissertatione Neubronneriana, a quibus omnia exspectes, nihil hic præsidii.

Γενεσεως . . . , της ΕΙΣ τον κοσμον] Non expressit hunc locum Hostenius, neque mentem Philosophi, cum vertit: *generationis principium in mundo:* Erat enim, ut sæpe antea visum, οδος ανω & κατω, καταβασις και αναβασις, e sententia Heracliti. Utraque animabus propria, quæ vel descendebant in *generationem*, vel sursum ferebantur in *cœlum*. Utrique mutationi γενεσεως solemne nomen; priori excellenter, posteriori per quandam quasi καταχρησιν. Ita paullo infra την χθονιον γενεσιν τῃ θειῳ opponit, *terrenam generationem cœlesti*: & supra sæpe. Unde apparet, notanter dici γενεσιν εις τον κοσμον, h. e. *descensionem in terram*,

ge-

generationem in mundum vel *creationem*; *quæ fit ad vitam in mundo agendam.*

Τας θυρας ΑΝΕΘΗΚΑΝ] *attribuerunt*; *Ægyptii*, puta. At vereor equidem, ut hæc mens auctoris fuerit. Potius crediderim, ανεθηκεν scripsisse, unitatis numero, *adtribuit: Poëta* videlicet. Suadet hoc integra ejus argumentatio: in primis illa, ὅτι ψυχαις καθιερωτο το ΑΝΤΡΟΝ καὶ νυμφαις ὑδριασι. Neque enim Ægyptii ideo Austro & Boreæ portas adsignarunt, quia Homeri Antrum Nymphis sacrum erat & animabus; sed Poëta ipse portas antri eam ob caussam Boream versus & Austrum statuit, non orienti opposuit & occidenti, aut æquinoctiis Arieti ac Libræ.

Οικειοι οἱ τοποι] v. Gesneri Diss. Heracliticam p. 155. 156. Qui tamen, si recte ejus mentem capio sat obscure propositam, non undiquaque bene.

Διο κριου μεν φερει κ. λ.] Nota hæc omnia Mithræ symbola e marmorum monumentis apud Adriensem Præsulem, qui hic amptruat. De γενεσεως δεσποτῃ supra dictum. Quod vero sequitur εν δεξιᾳ και αριϛερᾳ, aliis προς δεξιαν, vel εκ δεξιων, solet dici: eadem enim res, ut facile apparet v. cel. Hemsterh. in præf. Dukeri ad Thucyd.

Τεταγμενου αυτοις] Holstenius *ipsi* vertit, unitatis numero, ac si αυτῳ legeretur. Sed nihil mutandum; nam *Mithra* intelligitur & *Taurus* simul, qui antea pari loco positi. Forte illi imposuit subjunctum κατ᾽ αυτον, in quo tamen nullus error.

Cap. XXV.

Κυομενας] Holstenius, *nascentes*; similiter Gesnerus. Et videtur etiam sensus loci hanc interpretationem postulare. At rarior est is verbi usus. In Orphicis active κυειν *pariendi* notionem habet Hymno in Tellurem:

Ἡ λοχιαις ωδισι ΚΥΕΙΣ καρπον πολυειδη.

Et apud Palæphatum cap. 2. est την δε κυησαι παιδα· interpres vertit, *concepisse & peperisse puerum*; at MS. Oxon. habuit κυησαι και τεκειν. Magis huc faceret ejusdem κυηθεν eodem capite; sed valde dubia est illa lectio; Codd. MSS., quos quinque contulerat Vossius, & cujus apographo in Biblioth. LBat. usus sum, diversi ab iis quos Galeus habuit, omnes γεννηθεν habent. Communiter activum κυειν & medium κυεσθαι *concipiendi* usu teruntur. Artemidorus Oneirocr. lib. 5. εδοξε τις γυνη νοσουσα ΚΥΕΙΝ, ηδη τ᾽ ωδινειν, και εγγυς του τεκειν ειναι. *Visa sibi est mulier ægrota concipere, dein doloribus laborare & jam partui esse proxima.* Hesiodus Theogonia:

Οὓς τεκε ΚΥΣΣΑΜΕΝΗ, ερεβει φιλοτητι
μιγεισα.

inde κυμα, pro κυημα, *embryo* & *fœtus*. Leonidas in Antholog. MS.

Εκ τοκου Ειλειθυϊα πικραν ωδινα φυγουσα
Αμβροσιη κλεινων θηκατο σοι προ ποδων·
Δεσμα, κομας, και πεπλον, εν ῳ δεκατῳ ενι μηνι
Δισσον απο ζωνης ΚΥΜΑ λοχευσε τεκων.

Hinc restituendus Athenæi locus est lib. 1. Deipnosoph. ubi sic edd. Θεοφραϛος δε εν τῃ περι φυτων ἱϛοριᾳ φησιν, εν Ἡραιᾳ της Αρκαδιας γινεσθαι οινον, ὁς τους μεν ανδρας πινομενος εξιϛησι· τας δε γυναικας ΤΕΚΝΟΥΣΑΣ ποιει· interpres vertit: . . . . *vinum fieri, quod insaniam viris, sterilitatem mulieribus importet*; prorsus aliene: debuisset, si constaret hæc lectio, contrario sensu: *vinum, quod viri facit ut insaniant, mulieres ut liberos habeant*; e sententia Plinii lib. 14. *Dicitur in Arcadia vinum fieri, quod FOECVNDITATEM fæminis IMPORTET, viris rabiem.* Ea enim vis est voci τεκνουσα, ut in Sophoclis Trachin. 312. ubi minus recte edd. τεκουσα habent, sed hoc εν παροδῳ. Athenæi locus male legitur & sic constitui debet: . . . . τας δε γυναικας ΚΥΟΥΣΑΣ ποιει ΕΞΑΜΒΛΩΣΑΙ. *Mulieres vero, QVAE CONCEPERVNT, facit ut ABORTVM habeant.* Ita Cod. MS. optimus, cujus collatio servatur in Bibl. Acad. Traject. etiam MSS. Casaub. Ita & Theophrastus, quod maximum est: is quippe un-

unde hæc citantur. Unde miror, illuſtrem virum Iſ. Caſaubonum auctoritatem ejus in dubium vocaſſe. Ut difficultas tollatur, equidem cogitavi, an non Plinius e Theophraſto & melioribus Athenæi Codd. reſtitui poſſit, legendo: *vinum*, ... *quod foeTuM ANtE temPVS A feminis AVErtAt*, *viris rabiem portet*. At lubentius nunc quidem arbitrarer, Plinium corrupto Theophraſti Codice in errorem fuiſſe inductum, quod quoties illi acciderit, Salmaſius aliique demonſtrarunt. —— In Porphyrio autem, ut eo revertar una litera mutata, φυομενας legendum eſſe, eleganter monuit cel. Ruhnkenius.

Cap. XXVI.

Ερωτικον δια τουτο &c.] Opportune Leander Ep. ad Heronem:

Obſtitit inceptis tumidum juvenilibus æquor:
Merſit & adverſis ora natantis aquis.
At tu, de rapidis inmanſuetiſſime ventis,
Quid mecum ſæva *prælia mente geris?*
In me, ſi neſcis, Borea, non æquora ſævis:
Quid faceres, eſſet ni tibi notus AMOR.
Tam gelidus cum ſis, non te tamen, improbe, quondam
Ignibus Actæis incaluiſſe neges.

Confer Metam. lib. 6.

Ωρειθυιαν] De Orithyia Meurſ. de Regn. AA. & Feſt. Græc. in βορεασμοις· junge Hermiæ locum e Comment. MS. ad Platonis Phædrum, quem adduxit cel. Ruhnkenius ad Timæi λεξεις p. 191. de Zete & Calai cl. Burmannus in Catalogo Argonautarum, qui præfationi ejus ad Val. Flaccum inſertus legitur.

Ἱϛαμενης μεσημβριας] Illuſtrat hanc phraſin elegans Dav. Ruhnkenii V. C. nota ad Timæum p. 168. 169.

Cap. XXVII.

Και δια τουτο &c.] Confer huc diſputata ab Ill. Cupero in Harpocrate, qui de Ægyptiis. Quod Pythagoram ſpectat ejusque adſeclas, de eo Noſter in vita Philoſophi cap. 19. ubi multa Docti Viri, præſertim Rittershuſius. Recte autem & religioſo cultui convenienter explicari hæc ſententia poteſt, unde adſumſit eam, & refutandis Porphyrii noſtri opinionibus bene adhibuit Euſebius Præp. Euang. lib. 3. ubi hæc præclare dicta invenies: Θεου μεν ουν φυσις εξω πασης θνητης ὑλης φανταζεται, και διαυγει, και ΣΙΓΗι ψυχαις κεκαθαρμεναις επινοουμενη. *Natura enim divina ab omni materia ſemota cogitari debet, atque ejusmodi, quam cum ſilentio, defæcatæ mentis, & animorum ab omni labe purgatorum intelligentia contempletur.*

Πυλας] Notari ampliſſimus hujus vocis uſus meretur apud Græcos olim receptus: ſic πυλαι ἡλιου και ουρανου in Homero, de quibus mox; ολυμπου πυλαι Iliad. θ'. πυλαι ϛοματος· v. Schultenſ. ad Proverb. p. 181. 182. πυλαι και θυραι φωτος, νοηματων, λογισμου, ſimil. vide D. V. ad Juſtin. Dial. cum Tryph. p. 26. ed. Jebbii. Et decantatiſſimæ illæ ᾁδου πυλαι de quibus in Diatriba de Cepotaphiis. Tandem θυραι etiam *limitum* ac *terminorum* ſenſu terebantur, unde locutio ειναι επι θυραις αλληλων, de *gentibus ſibi vicinis*: v. Lamb. Bos Animadv. cap. 9.

Πυλας ουρανου] Locum Poëtæ Barneſius indicavit: πυλας ουρανου, Ὁμηρος νεφη λεγει, ait Suidas. Ejus forte exemplo Virg. Georg. lib. 3.

. . . . . . *quem ſuper ingens*
PORTA tonat COELI &c.

Binæ vulgo ſtatuuntur, unde ejusdem *bipatentia tecta*, Æn. 10. Docti Viri explicant: *ortum illis & occaſum a Poëta innui judicantes.*

Cap. XXVIII.

Γαλαξιαν] v. Turneb. Adverſar. lib. 13. Scalig. ad Manil. p. 82. De ea obiter reſtituendus eſt Germanicus in Arateis Phænomenis v. 451.

HIS

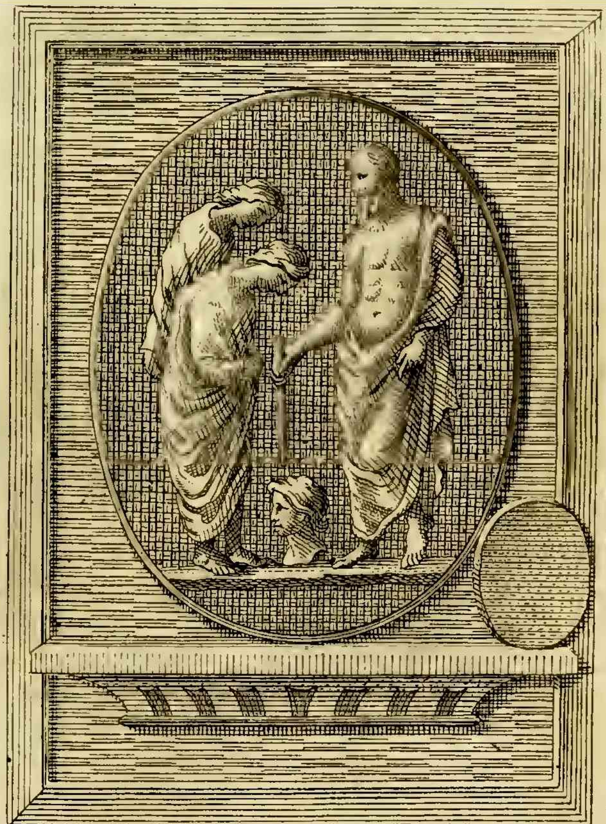
HIS (*arcubus*) *SIMILIS cunctis liquida sub nocte videtur*
Sydera cum reddunt sinceros eminus ignes,
Lactis ei color est, mediis ut lucet in umbris.
Lacteus hic orbis nullo MINOR orbe notatur.

Edd. *dissimilis* habent & *minus*; *minor* legendum esse Grotius jam vidit, sed in illo *dissimilis* interpretes hæserunt; vide editionem Schwarzii inter Carmina familiæ Cæsareæ. Equidem locum hunc restitui e collatione MS. Cod. præstantissimi, quam a Scaligero factam ex adversariis ejus MSS. descripsi in Bibl. LBat. Memini alium Cod. videre, qui v. 452. sic habebat:

Sidera cum REDEVNT IN VEROS eminus ignes.

Cæterum spectant huc disputata Martini, ad cap. 6. allata, ubi de ὁδῳ ανω και κατω actum, & itinere animarum in cœlum. Oblitus eo in loco sum observare similem Persarum opinionem. Sic legitur in libro Sad-der, illustri religionis eorum monumento, porta LXIV. *Anima defuncti videbit computum, & citius percipiet exitum: totum Pharashèst pro eo recitabunt, & illas deinde seponet, & postea anima ejus pontem transibit. Et mane quarto, quando a terris versus Tchînavar transit, primo veniet ad Ignem Martis, secundo Astra transcendet, tertio juxta Lunam erit gradus, quarto ad solem perueniet & deinde ad locum suum.*

Τους ψυχαγωγους] Supra de hac voce actum memini ad cap. 8. ubi animadversum Mercurii munus. Eadem de re exstat observatio Docti Viri ad Lucian. I. 276. & Gesneri Corollar. Anim. Hipp. p. 155. Persæ similiter suos habuere ψυχαγωγους. *Et cum aliquis juste præstiterit Eleëmosynas & fecerit hujus mundi emtionem, angeli animam ejus ter ferent ad Paradisum, quem ut locum ejus ipsi tradent, eique Virgines Paradisiacas largientur.* Liber Magorum Sadder porta 5. Talis eorum *Asomân*, quasi *Asmânund*, coadjutor του *Shahrîvar*, qui mortuis præest: & *Mihr* seu *Mithras*, mediator inter duo principia *Arimanium & Osomasden*, & mortuorum judex. v. Hyde de Relig. Persarum. —— At hic alia ψυχαγωγου vis est, & *evocatorem* notat *animarum* & *manium*. Quales ψυχαγωγοι apud Max. Tyr. Diss. 14. Hinc ψυχαγωγια, αντι του επι τῳ ψυχας δηθεν εκ του ᾅδου αναγαγειν προς την μαντειαν, ut loquitur Schol. ad G. Nazianz. Steliteut. 1. Plura Ill. Spanhem. ad Julian. p. 20. 21. Pricæus ad Apuleji Apolog. p. 94. Brouckh. ad Tibull. lib. 1. & DD. VV. ad 1 Sam. 28. Imaginem ejusmodi evocationis Gemma hæc exhibere creditur: quam, quia unica est, gratum credidi me Lectori facturum, si hic recuderem.

Ectypum ejus habetur in F. Ficoronii Gemmis Antiquis literatis (Romæ 1757.) Tab. IX. 4. ubi vide editoris Galeotti observationes. At dubito equidem an recte mentem sculptoris is adsecutus sit, & ipsius Ficoronii observatio ibidem memorata non tam absurda est. Judicet ipse Lector.

Μελι κεκραμενον γαλακτι] v. Gaulmin. ad Psellum de Operat. Dæm. p. 143. D. Heins.

Crepund. Silian. p. 124. 125. Communis erat vini usus in his sacris. Ovid. Metam. lib. 7.

. . statuit aras e cespite binas,
Dexteriore Hecates, at læva parte Juventæ.
Quas ubi verbenis folioque incinxit agresti,
Haud procul egesta scrobibus tellure duabus
Sacra facit: cultrosque in guttura velleris atri
Conjicit; & patulas perfundit sanguine fossas.
Tum super infundens liquidi carchesia BACCHI,
Æneaque invergens tepidi carchesia LACTIS,
Verba simul fundit, terrenaque numina poscit:
Umbrarumque rogat rapta cum conjuge regem,
Ne properent artus anima fraudare seniles.

Junge Theocriti φαρμακευτρια, cum imitatione Virgilii.

Ετι τα μεν νοτια μικροφυη ποιει τα σωματα] At e contrario Hippocrates auctor est, in septentrionalibus plagis homines nasci parvæ staturæ & ferocis ingenii. Et testimonium ejus confirmatur a M. de Maupertuis Venus Physique P. II. qui ipse itineris illius princeps fuit, quod versus Boreales plagas jussu R. Galliarum susceptum est. Solus Physicus ad hæc concilianda aptus est, ait auctor libelli novissime editi, La Physique de l'Histoire p. 7. quem vide.

Το γαρ θερμον ισχναινειν αυτα, . . ετι δ'εν τοις βορειοις &c.] Legi meretur Vitruv. I. 4. Caussæ discriminis e scientia naturali facile explicantur. Observandum autem hic est, sanguinem in plagis Borealibus magis esse fervidum quam sub cœlo ardenti. Ratio hujus paradoxi inde repetenda est, quod meridionalis terræ habitatores per rarefactionem aëris poros semper habeant apertos, unde sanguinem calorem atmosphæræ sequi necesse est. Quo enim pori magis patent, eo fortius atmosphæra in sanguinem operatur. Unde fit, ut internus meridionalium calor idem sit, qui atmosphæræ. Cum e contrario frigidus Borealis plagæ aër, clausis poris, necessario omne atmosphæræ cum sanguine commercium intercludat. Quo facto calor quasi concentratur, spiritusque vitales per evaporationem non dissoluti arctius comprimuntur colliguntur que. Unde motu interno vehementiore facto, sequitur calorem sanguinis qui inde oritur sensim augeri & crescere debere. Hinc audacia, ferocitas, & fortitudo in Borealibus; timor, mollicies & languor apud meridionales. Unde faciles alterius etiam populi de altero triumphi fuere, donec belli fortuna viribus magis & magnanimitate quam consilio regebatur. Indeque explicandæ Prophetarum sub V. T. minæ, de *populis ab Aquilone venturis*, &c. —— Porro abundantior sanguinis & humorum copia majoris etiam staturæ caussa est in Borealibus; & videmus animalia marina, terrestribus longe grandiora esse. &c. quæ copiose omnia disputantur in laudato libello La Physique de l'Histoire cap. VI. VII. VIII. —— Alia vero quæstio est de ingenio hominum, utrum illud pro diverso regionum tractu & aëris vel densitate vel levitate reapse differat: & tantum quidem, ut incola Lapponiæ e. g. aut Samoyeda nunquam ad illum ingenii modulum pervenire possit, quem nostrates v. c. aut Galli attigerunt; an vero universum hoc discrimen tantum a differentia morum, ipsoque ingenii cultu pendeat. Prius tuetur sapientissimus vir & cujus sententiam alioquin magni facio, J. J. Rousseau Emile Tom. I. p. 39. tuentur & alii plures. At equidem varias ob causas nondum id persuadere mihi possum. Sed longior est hæc disputatio, quam ut hic possit locum capere; legere Lector poterit les Oeuvres Philosophiques de Mr. Hume Tom. VI. p. 233—257. ubi egregie hæc res tractatur.

Κελτοι, Θρακες, Σκυθαι] Eustath. ad Iliad. ε'. Του δε βορεου ενταυθα εοικε μονου μνησθηναι, κατα τινα εξοχην, δια το του ανεμου τουτου φερεσβιον και ζωοφορον &c. de Celtis speciatim Diod. lib. 5. Bibliothecæ, tantum non integro: junge Taciti Germaniam.

Απο της βορας] Non latuit hæc originatio Eustathium, quem vide ad Iliad. ε'. p. 579. 8. & ι'. p. 732. 12. ed. Romanæ; at insulsa vel sic tamen est, unde mireris a Vossio fuisse adoptatam: sed negari non potest virum hunc ubique summum & vere πολυμαθη, in originibus vocum tantum non semper cœcutiisse. Felix ter & quater hoc ævum,

ævum, quod certissima omnis etymologiæ principia ope trium hominum stabiliri vidit: prodigium posteris, & immortalis patriæ nostræ gloria!

Απο της βορας] Eleganter laudatus auctor cap. VI. de la Phys. de l'Hist. „En hyver n'est „ on pas dans la saison de l'appetit? Alors la „ digestion des alimens est plus promte & la „ concoction plus parfaite, surtout lorsque „ le vent du Nord commence a soufler. Le „ vent du Midi se fait il sentir, l'avare peut „ rassembler ses amis autour de sa table, par- „ ce qu'alors l'indigestion est a craindre. Ce „ seroit donc un avis salutaire a donner aux „ Allemands qui voyagent en Italie, d'user „ de beaucoup de sobrieté. Conseiller a „ un Espagnol, qui passe en France, de „ mêner une vie aussi frugale qu'il faisoit „ en Castille, ce seroit vouloir l'anéantir."

Cap. XXIX.

Αρξαμενης γαρ της φυσεως εξ ἑτεροτητος] En nobile iterum Philosophiæ Heracliticæ vestigium, cui illa concinunt quæ statim subjunguntur: και δια τουτο παλιντονος ἡ ἁρμονια &c. Sic Philo Libro de rerum divinarum herede: ἑν γαρ το εξ αμφοιν των εναντιων συντμηθεντος γνωριμα τα εναντια· ου τουτ' εςιν ὁ φασιν Ἑλληνες τον μεγαν και αοιδιμον παρ' αυτοις Ἡρακλειτον, κεφαλαιον της αυτου προςησαμενοι φιλοσοφιας, αυχειν ὡς ευρεσει ΚΑΙΝΗι. Ita lego, pro edito κενῃ, quod non videtur tolerandum. Confer omnino, quæ Aristoteles, seu quisquis auctor sit libelli de Mundo, cap. 5. hanc in rem disputat. Plura videbis ab accuratissimo Gesnero congesta de Animab. Hippocr. & Heracliti ζ. 3. 4. Neque dubito, quin eodem in negotio uberius enarrando Olearius occupetur peculiari Dissertatione de principio rerum naturalium ex mente Heracliti Lips. 1697. Fabricio ad Sext. Empiricum aliisque laudata, sed mihi nondum visa.

Και των Θεολογων] Holstenius vertit: *sic & Theologi* &c. Sed longe melius interpretaberis: *Cum & Theologi . . . . velint*, vel *statuant*. Quod eleganti absoluti genitivi usui accurate respondet: de voce Θεολογος, quæ in sequentibus plus simplici vice recurret, supra actum: ad rem ipsam Martini facit disputatio, toties laudata, & ad cap. 6. exhibita.

Δυο πιθοι παρ' Ὁμηρῳ] At censuram propterea Poëta incurrit Platonis lib. 2, de Republ. Ουκ αρα αποδεκτεον ουτε Ὁμηρου, ουτε αλλου ποιητου· Ταυτην την ἁμαρτιαν περι τους Θεους ανοητως ἁμαρτανοντος, και λεγοντος, ὡς ΔΟΙΟΙ ΠΙΘΟΙ κατακειαται εν Διος ουδει, Κηρων &c. Unde nata Plutarchi interpretatio cap. 5. libelli de audiendis Poëtis. Junge Riccii, antecessoris Florentini, Dissertationes Homericas.

Cap. XXX.

Και παρα Πλατωνι] Respicit Platonis Gorgiam p. 493. 494. Steph. quo & illa spectant, quæ sequenti capite habentur.

Παρ' Ἡσιοδῳ] Locus est Εργ. vs. 80. sqq. ubi celebrem Pandoræ & Epimethei fabulam explicat: elegantissimum, quod Philosophi vel Poëtæ veteres unquam excogitarunt, figmentum.

Ελπισιν ἑαυτην βουκολειν] Lucianus in Amoribus: Σχεδον γαρ εκ της αντιπαιδος ἡλικιας εις τους εφηβους κριθεις, αλλαις επ' αλλων ΕΠΙΘΥΜΙΑΙΣ ΒΟΥΚΟΛΟΥΜΑΙ. *Nam ab eo ferme inde tempore, quo e puerili ætate ad pubertati proximos transii, aliis post alias cupiditatibus ludor.* Cui simile Babrii Mythographi Jambici apud Suidam v. Αιωρα·

Ὡς δ' ουκ εφικνειτ', αλλ' εκαμνε πηδωσα,
Ουδεν κρεμαςης σχουσα πλειον αιωρας,
Παρηλθεν οὑτω ΒΟΥΚΟΛΟΥΣΑ την ΛΥΠΗΝ.

Cui in deliciis hanc fuisse dicendi formam, apparet ex alio ejusdem fragmento in v. βουκολησας servato, & eleganter ab acutissimo Toupio restituto. Alia Commelin. ad Heliod. Æthiop. p. 207. Valck. ad Ammon. p. 45. Abresch. lib. 2. ad Æschyl. c. 14. Alberti ad Hesych. v.

Cap. XXXI.

Αθηνας μεν γαρ το φυτον] Notum id vel ex ipso Phædro, ad quem multa Docti Viri. Quod sequitur, φρονησις δε ἡ Αθηνα, Philosophicum respicit *Minervæ* sensum, cujus rei testimonium tam disertum notari me-

meretur. Nescio an id Macrobius spectet, qui Saturn. I 17. - - - - *Minerva*, inquit, *quam hujus præsidem accipimus*, *solis virtus sit: sicut & Porphyrius testatur*, *Minervam esse virtutem solis*, *quæ rebus humanis PRVDENTIAM subministrat.* Theodoretus de Provid. Serm. I. την τε Φρονησιν Αθηναν (ωνομασαν). *Prudentiam Minervæ nomine appellarunt.* Artemidorus Oneirocrit. V. 19. και γαρ αειθαλες το Φυτον, και ςερεον, και τη Αθηνα ανακειμενον· Φρονησις δε ειναι νομιζεται ἡ θεος. *Oliva enim semper virens est planta*, *& solida*, *& Minervæ sacra: Ipsa autem Dea sapientia putatur.*

Κρατογενους] Nescio an alibi inveniatur hoc compositum, neque mirarer, ιδιοπλαςον forte Philosophi nostri & pro re nata fictum esse vocabulum. Historiam ipsam ejusque allegoriam Macrobius exponit indicato loco, & alii plures: quod sequitur δι' αυτης, sub eo non tam ελαιας, quam quidem καθιερωσεως intelligendum putem. —— Cæterum notari universa hujus disputationis series meretur, qua Philosophus *Minervam* diserte loco ελαιας nominat. (Pono sana esse verba, de quibus primo intuitu sed injuria dubitaveram.) Ait enim, κρατογενους δ'ουσης ΘΕΟΤ . . . καθιερωσας ΑΤΤΗΝ· h. e. Θεον, *Deam* ipsam, non *olivam* ejus, την ελαιαν· quæ etsi sequioris itidem sit generis, longius tamen ejus mentio hinc separatur, quam ut commode sub pronomine αυτην intelligi possit. Observandum hoc ideo duxi, quo considerata Porphyrii locutione, facilius mihi ignoscatur in explicatione Antri Homerici; ubi, sicut hoc loco Minerva de *oliva* cui præsidebat sumitur, ita per *Nymphas* τας αθανατους vicissim rem, cui illæ præerant, *aquam* puta *fluvialem*, intellexi. Non ac si deficiant nobis similium locutionum exempla, quibus *Minerva* de *oleo*, *Vulcanus* de *igne*, *Mars* de *bello*, *Venus* de *amore*, *Nymphæ*que adeo *Najades* de *fluviali fonte* apud Poëtas præsertim, usu teruntur: sed ut ipso Porphyrii exemplo munita explicatio, cujus placitis nostra sententia rectâ opponitur, minorem incurrat censuræ notam.

Εξ αυτοματισμου] Rarius est hoc vocabulum, pro quo facili negotio αυτοματου scribere Noster potuisset. Αυτοματον est, *quod a se ipso suaque vi exsistit: quodque*, ut Philosophorum filii loqui amant, *principium exsistentiæ suæ in se habet.* Ita de *mundo*, pariter ut hoc loco, Theodoretus Serm. I. de Providentia: και οἱ μεν απ' αυτοματου γεγενησθαι (φασι) τον κοσμον. Generatim αυτοματος χειροποιητῳ opponitur. Tale σπηλαιον αυτοματον Porphyrii nostri in Fragmento de Styge p. 283. Tales etiam λιμναι αυτοματοι in Dionys. Periegef. v. 933. ubi minus recte H. Stephanus *subitas* vertit. Opinionem ipsam de αυτοματισμῳ mundi quod adtinet, lege Fabric. ad Sext. Empiricum p. 662.

Αλλ' ὁτι &c.] Longe hæc discrepant ab iis, quæ supra disputaverat p. 253. ubi vide. Ibi enim αυτοφυη ait *mundum* esse: hic acerrime eos perstringit, qui αυτοματισμον *mundi* urgebant. Illic αυτοσυμφυης, ipsi κοσμος est, hic φυσεως υςερας και Θεου εργον. Opponuntur hæc sibi e regione, quibus nunc adfirmat rem, nunc negat eodem sensu. Quo teneam vultum mutantem Protea nodo? Equidem nullum video reconciliationis medium, nisi priore loco suam ipsius sententiam declarasse, hic Poëtæ antrum describentis mentem enarrare dixeris.

Cap. XXXIII.

Ανταυγει] Antea ανανευει legebatur, sed e conjectura cl. Ruhnkenii locum restituimus: v. VV. LL. ad h. l. Ανταυγειν λεγονται τα αντιαν αυγην αποδιδοντα και ανταυγαζοντα· ait Schol. ad Thesmophoriaz. 909. Eurip. in Oreste:

. . . . . δεινον ΑΝΤΑΤΓΕΙ φονον.

Hinc ανταυγης Aristophanis & Onomacriti non uno in loco: & ανταυγια vel ανταυγεια apud Plutarchum & Polybium. De aliis cum αντι compositis diximus ad cap. 3.

Εις το λεύκον αυτοις &c.] Novum futilis & insulsæ hujus Philosophiæ exemplum.

Αραγον πονων] Opportuna est podagrici querela apud auctorem Ocypodis: v. Luciani Opp. T. III. p. 648.

Ωι μοι ΠΟΝΩΝ ΑΡΩΓΟΝ, ω τριτου ποδος
Μοιραν λελογχος βακτρον! . . . .

He-

Hesych. αρωγος, βοηθος. Suid. αρῶγος, βοηθος, ωφελιμος· prius Homeri aliorumque, posterius Sophoclis potissimum auctoritate positum. Ergo vertendum hoc loco: *adjutorem laborum & eos sublevantem lenientemque.* Holst. *fructum laboris operæque PRETIVM* reddidit, parum accurate. Sed res non magni est: & præmii etiam propositi cogitatio arcet ipsius periculi timorem & laborum certaminis. Sic fere sub finem capitis: αφ' ἧς και τα νικητηρια τοις αθληταις του βιου διδονται, και των πολλων ΠΟΝΩΝ τ8 ΑΚΟΣ, quasi *remedium malorum & medelam*, h.e. *sublevationem* dixeris.

Και τοις αθληταις] Idem tradiderat Schol. ad Comici Plutum, notatus propterea a Paschalio in opere de Coronis, qui κοτινῳ athletas, non ελαιᾳ coronatos putat. Sed Paschalius compilator est & rem non intellexit: vide magni Hemsterhusii commentarium ad citatam fabulam.

Και απ' αυτης ἱκετηρια &c.] De ελαιᾳ ἱκετηριᾳ quædam Jo. Valentinus ad Nostri lib. 2. de abstin. qui dubito tamen an recte hunc locum ceperit.

Cap. XXXIV.

Εις τουτο] Sensus postulat, ut εις τουτο αντρον jungas, quæ nimis longe separantur; unde credidi antea, legendum forte aliter hunc locum esse, & hoc quidem modo: εις τουτο τοινυν (*hanc itaque ob caussam*) φησιν ὁ Ὁμηρος ΕΝ ΤΩι αντρΩι αποθ. &c. inprimis cum insolentius etiam sit illud αποθεισθαι εις. Sed cum elegantiam dictionis Philosophus noster non magnopere curet ut passim observavimus, non indigemus hac correctione. Quoties εν & εις locum mutent, etiam in optimis, dictum in Præfat. Diatribæ de Cepotaphiis. Addi possunt exempla Heraldi ad Arnob. p. 69. Maittairii ad Miscell. GG. Carm. p. 175. 176. & Abreschii Auct. Diluc. Thuc. p. 339.

Ὑπουλα] Pro vulgato, επιβουλα, ex emendatione amicissimi Ruhnkenii. v. Etym. M.

Ου γαρ απο σκοπου] *Non absurde:* imo, *e sententia ac mente Homeri*, quomodo illud sæpe teritur. De re hic tradita Columbus ad Anon. de Ulysse p. 146. 147. quem sîs vide.

Παρα Πλατωνι] An diserte id Plato adfirmet, non dixerim: certe locus non succurrit; at in Phædone memini similia de mari & ponto tradi, quæ Noster respicere potuit.

Cap. XXXV.

Εγενεαλογησεν] Ejus *genus recensuit, explicuitque:* neque enim Holstenius recte satis, aut e Philosophi sententia verbum reddidit: v. Odyss. α'. 68. sqq. unde hæc derivata. De Phorcyne disputatum in Dissertatione ad Porphyrium. Quod vero succedit, ἱνα και αχρι της πατριδος, &c. quo dicatur, aut quo fundamento, equidem non video; neque enim crimini poterat Ulyssi imputari, Polyphemum oculo privasse: quod hic *peccatum* appellatur. At dici non potest, quantum Noster adsumtæ opinioni inserviat.

Γοητευοντα] Recte γοητευειν jungitur τῳ απαταν. Quorum hoc, *fallere:* illud, *variis artibus ac præstigiis decipere*, glaucomate quasi oculis objecto. Lege Budæi Comment. Ling. Græcæ. Inde γοητες *magi* & *præstigiatores*, ut Cornarius recte vertit in Artemidori Præf. libri 1. Oneirocr. Confer Reimari V. C. not. ad D. Cass. Tom. II. p. 861.

Ἐξαλος] Idem in Luciano Tom. II. p. 695. και τα μεν ὙΦΑΛΑ καταγραφα, τα δε ΕΞΑΛΑ της νεως αμορφα. Opponuntur ὑφαλα & εξαλα· εφαλα alia sunt, & per *maritima* recte vertuntur in eodem Luciano T. II. p. 405. quomodo Iliad. β'. 538. 584.

Πτυον την κωπην] Πτυον e Matth. III. 12. πτυον εν τῃ χειρι αυτου, & Hesiodo, notum. Κωπη e Luciano Tom. I. p. 424. 620. Quod sequitur εὑρεσιλογουντων, de eo operose H. Steph. ad D. Laërt. Tom. I. p. 137.

Cap. XXXVI.

Λογιζομ. δε την π. σοφιαν] De verbo actum in Observ. Miscell. p. 59. 60. σοφια proprie de *Poëtis* sumebatur, quibus σοφων κατ' εξοχην tributum nomen. v. Casaub. Animadv. in Athen. I. 12. Menag. ad D. Laërt. Tom. II. p. 9. Cuper. in Apoth. & quos

quos non alios. —— Quæ ſequitur αρετη, illam non de *virtute* ſpeciatim, oppoſita τῃ κακιᾳ, ſed *elegantia* & *ornatu* carminis acceptam velim, quæ Græcis æque ac Latinis αρετη & *virtus* ſolet dici.

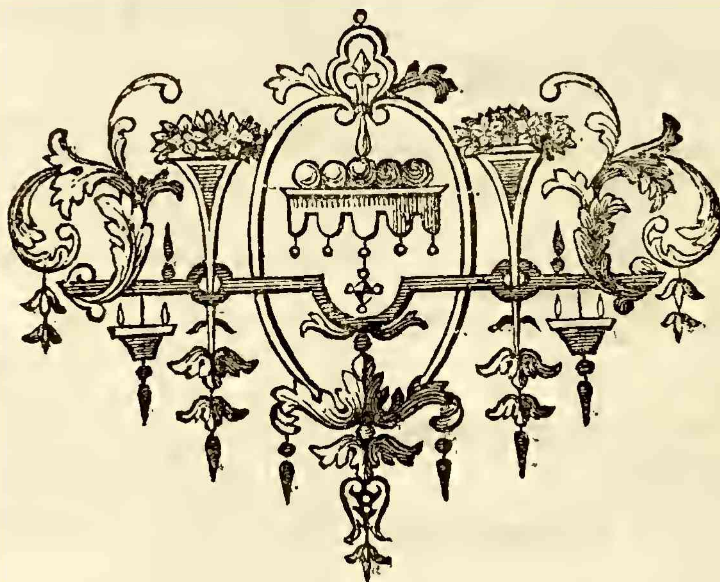
Εις ὁλην πραγματειαν] Forte opus ſuum innuit, a Suida laudatum, περι της Ὁμηρου Φιλοσοφιας: quo tum etiam Fragmentum pertinebit Diſſertationis de Styge: v. Holſten. de vita Porphyrii cap. 8. neque enim *Commentarium* intelligi *in Homerum* velim, qui Grammaticus fuit: v. eund. cap. VII. p. 33. vel *Scholia* potius: nam *Commentarii* titulo inſigniri commode non poſſunt. v. L. C. Valckenaerii V. C. Diſſ. peregregiam de Scholiis in Homerum ineditis §. XI.

F I N I S.

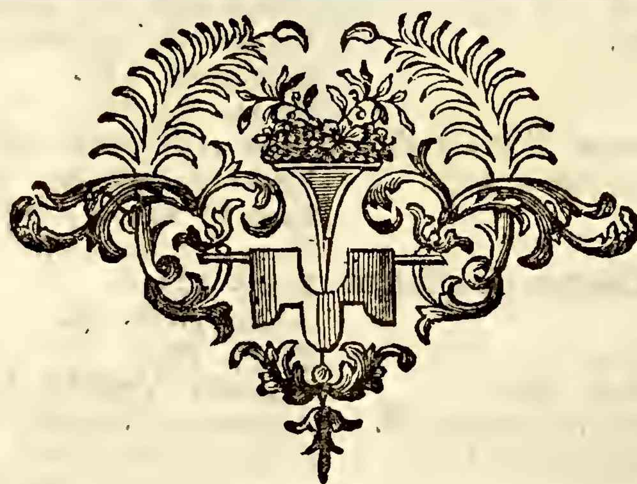
IN-

INDEX CRITICVS.

IN-

INDEX
GRAMMATICUS.

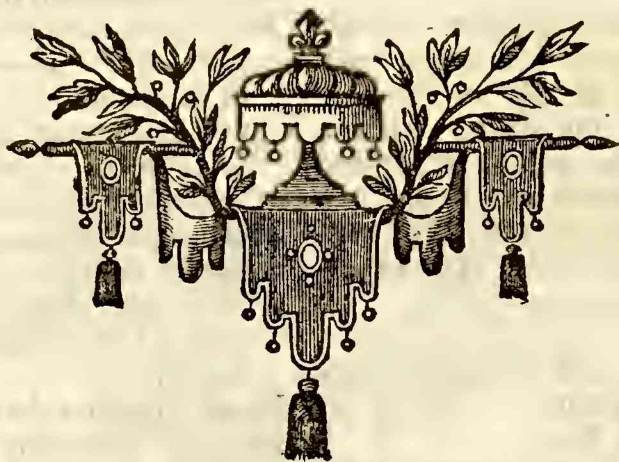

IN-

INDEX RERVM.

Ori-

Dum hæc scribo, adfertur mihi liber recens editus: *Recueil d'Antiquités d'Avenches & de Culm par Mr. Schmidt* a Berne 1760. 4°. quem dum pervolvo, p. 59. Dissertationem invenio auctoris laudatam, *de Zodiaci nostri origine Ægyptia*. Bernæ 1760. 8o. at cum nunquam antea de ejusmodi opusculo inaudiverim, prorsus ignoro, quas contra opinionem meam difficultates cultissimus hic vir movere potuerit.

ERRATA.

Præf. p. xxi. *lin.* 4. 5. Indices *&c.*] hæc delenda funt. Index autorum alio loco exhibitus eft: alterum addere opus non videbatur, ob parvam libelli molem.

Diff. p. vi. *lin.* 15. manifeft in] *lege:* manifefte in

viii. *prope antepenult.* παρειει] *lege:* παρεχει

xi. 22. fcriptus, ut] *lege:* fcriptus eft, ut

xiv. *not. b.* a Watkinfono] *lege:* ab Homio

xix. 5. Echniadas] *lege:* Echinadas

xx. 4. *a fine.* Defpiciamus] *lege:* Difpiciamus

xxi. ——— mutatoque] *lege:* mutato

xxx. 10. quibus] *lege:* cui

xxxii. *penult.* fylveftia] *lege:* fylveftria

xxxiii. obfervatum fuit, aquarum fcaturigines plerumque in antris oriri: Spectat eo inprimis defcriptio Antri Corycii in Cilicia apud Strab. l. 14. quicum Melam conferes lib. 1. c. 13. Simile illi antrum itidem Corycium, fed in Parnaffo monte pofitum, & Nymphis facrum: apud eund. Strab. l. 9. & Paufan. in Phocicis: ab eo *Corycides Nymphæ* in Ovid. Met. I. v. 320.

xxxvi. *not. a.* Boffuet] *lege:* le P. Boffu

pag. 1. *Var. Lect.* 1. *lin.* 3. nos e libris] *lege:* nos ex ed. Rom. 1. & libris

8. 3. γεννητοῦ αἰσθητοῦ] *lege:* γ. καὶ α.

10. *VV. LL.* 7. οὑτωσι] *lege:* ουτωσι

21. ——— 10. Saturnalibus pofuiffe] *lege:* Saturnalibus veftes pofuiffe.

22. ——— 6. απογενεσεως ο. οἰτ.] *lege:* απογενεσεως (vel fimpliciter, vel addito ερχομεναις, ελθουσι, fimil.) ο. οἰτ.

23. 11. ειχουμενης] *lege:* οικουμενης,

57. *prope antepenult.* tempeftuons] *lege:* tempeftuous

64. *ult.* Agilbæan.] *lege:* Ogilbæan.

68. 29. ἁλιπόρφυρα] *lege:* ἁλιπέρφυρα.

——— *not.* 5. imveniet] *lege:* inveniet

89. *a.* 18. Æn. Gazæum p. 92.] *lege:* Æn. Gazæum p. 92. L. Nogarola ad Ocell. Lucan. Cap. II. §. 3.

93. *a.* 12. πτανρ] *lege:* πατηρ

98. *a.* 10. Origines] *lege:* Origenes

——— 36. PETO· επανω] *lege:* PETO επανω

——— 46. Fafcic. S.] *lege:* Fafcic. 5.

99. *b.* 29. Ἀσὲρ ὀπωρινῶ] *lege:* Ἄσερ ὀπωρινῷ

104. *b.* 14. Plin. l. xi.] *lege:* Plin. l. xi. Geoponic. l. xv. c. 2.

109. *b.* 40. fuftina.] *lege:* fuftine.

110. *a. prope finem*, Nonni opinionem memoravi: eam Plutarcho tribuit Beroaldus in Symbolis Pythagoricis p. 109. qui hanc in rem meretur conferri.

ibid. *b. fub finem*, vetus dixi fuiffe illud placitum de non comedendis fabis; & Amphiaraum etiam, ætate Pythagoræ longe priorem, illis abftinuiffe, teftes funt Geoponici lib. 2. cap. 35.

112. *a.* 30. ♒ καὶ ♄.] *lege:* ♒ καὶ ♑.

——— *b.* 19. offerri,] *lege:* efferri,

113. 114. difputatum eft de inventoribus Zodiaci, non Ægyptiis, fed Chaldæis. Luculentum pro Chaldæis eft teftimonium Nic. Damafceni, apud Eufebium: προ της Αβρααμου παρουσιας Αιγυπτιοι τουτων ειχον αμαθως· εκ Χαλδαιων γαρ ταυτ᾽ εφοιτησεν εις Αιγυπτον· ὁθεν ηλθε και εις τους Ἑλληνας. Similia Eupolemus & Alexander Polyhiftor, apud eundem Eufebium, & quidem πρωτον τον Ἑνωχ εὑρηκεναι την αστρολογιαν, ουκ Αιγυπτιους. Alia huc fpectantia habentur congefta in libello parvæ molis & rariffimo, Gr. & Lat. cura F. Parentii apud Rob. Stephanum A. 1616. 8. Parifiis edito: Τα αποσημειωμενα περι ετων Αιγυπτιων p. 16. 17.

114. *b.* 12. Judiicariæ] *lege:* Judiciariæ

TRAIECTI ad RHENUM

Typis GULIELMI JOANNIS REERS.

cIↃIↃCCLXV.